❡ Johãnis Chryſoſtomi

Eplã ad Cyriacuz epũm et exulẽ
Quiqz ⁊ vigiti ſermões morales
Epiſtola ad Theodorum mona-
chum

Epiſtola Chryſoſtomi ad Cyriacū epūm

Leodriſius Crebellus ad Eneam Siluium Cardinalez Senenſem in eplām Johānis Chryſoſtomi

Prologus incipit

AD patrez reuerentia cultuqꝫ
digniſſimum dnm Eneā Sil
uium epiſcopum Seneñ ⁊ ſa
croſancte Romane eccleſie preſbyte-
rum Cardinalem benemeritiſſimum
Leodriſius Crebellus S. P. D.
Exiſtimo digniſſime preſul ingentez
iam eſſe litterarum aceruuz carm̄ que
ex omni Jtalia germaniaqꝫ ⁊ ab opti
mo quoqꝫ viro ſtudio congratulandi
per hos menſes ad tuam dignitatem
ſunt conſcripte. Sed q̄uis virtutes
alias: alia merita ſpes etiam in futuꝝ
vberiores ſingillatim et facile ⁊ vere
ex magna copia vt cuiuſqꝫ anim⁹ tu-
lit non eiſdez verbis annotauerit. eā-
dem tamen ſeriem: candemqꝫ volun-
tatez videre videor omnes imitatos
eſſe. Quo innumero cum et ipſe fue-
rim ab amplitudine tua. non ab inge-
nio meo vires capiēs: ſtatuiqꝫ in pre-
ſentia nouo ac diuerſo ſtemate felici-
tatem tibi tuam: et diuine maieſtatis
propicium numen ante oculos pone-
re. Hec eſt Epiſtola Johānis Chry-
ſoſtomi: qui ex pōtificali throno ſuo
pulſus ⁊ exilio dānatus eſſet amiciqꝫ
exinde ſui: ſueqꝫ ſanctitatis ⁊ eloquij
diuini cultores merore ⁊ cruciatibus
afficerētur ad Cyriacū Epiſcopū ⁊ ip
ſum exilio dānatum. hanc eplāz luct⁹
et miſeriarum primo. deinde conſola-
tionis plenam ſcripſit quam ego cum
e greca latinam feciſſem: ſtatui preſtā-
tiſſime tue dignitati. ea potiſſimū cau
ſa dare vt intelligas. quanto meliore
conditione tecum diuina pietas agat.
Jllum enim virum ſapientia et ſan-
ctitate primarium inimicorum fraus
potentia peſſundedit. Tu omnem ad
uerſantium inuidiam mirabili inge-
nio et vite candore ſupaſti Jlle ex pa-
tria crudeliter pulſus eſt Tu a remo
tis regionibus q̄uis etiam ibi felici-
ter degeres: felicius tamen in patriā
es reuocatus. Jlle de throno ſuo eie-
ctus eſt. tu ad maiorē es ſublimat⁹. il-
lius ruina ſuos oēs miſerabili cala-
mitate inuoluit. Tua vero felicitas
cum ceteris omnibus amicis clienti-
buſqꝫ tuis. tum mihi maxime peren-
nis leticie materiaz prebuit Jtaqꝫ mi
nīe anim⁹ fallit: leges hec Diui Chry
ſoſtomi ſcripta. non ingratis oculis.
Sed ita tamē vt ſcribentis grauitas
interpretis nouitate nō ledatur. Tu
am vero Reuerendiſſimā p. diutiſſi-
me bene valere precibus precor. Cu-
ius grauiſſimi p̄cones Nicolaus ar-
cemboldus ⁊ Scena curtenſis nō in
hoc clariſſimo ſenatu tantum Sed ī
omī Jtalia primarij viri eidem ſeſe ſū
mo affectu commendant. Mediolani
xvi. kl. Septem. M. CCCC. lvij.

Johānis Chryſoſtomi archiepiſcopi Conſtantinopolitani in exilio conſtituti ad Cyriacū Epiſcopum et ipſum exulem Epiſtola ex greco in latinuz traducta ab leodriſio Creuello.

AGe rurſus
exhauriā meroris tui
cultus et diſſipabo co
gitationes que hanc
nubē efficiunt. Quid
enī eſt q̄d contriſtaris et meres Quia
grauis eſt ꝓcella ⁊ acerbum naufragi
um quibus eccīa perturbatur Hoc ⁊
ego ſcio nec quiſqꝫ inficiabitur Sed ſi
velis harum tibi rerum imaginez fin
gam Mare cum videtur ab imo fun-
do vētis conuelli: nautas vero ipos

ij.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

a clauis ⁊ remis manus genibus cir
cūplicare: et ꝓpter tempeſtatē deſpe
ratione deficere non celum aſpicien
tes: non pelagus non aridam. ſꝫ per
tranſtra lamentari ⁊ flere. Atqꝫ hec q
dem in mari proueniunt. Nunc autē
in noſtro mari peior tumultus. peio
res etiam fluctus. Sed tu roga dn̄m
noſtrum xp̄m. qui non arte ſuperat tē
peſtatem. Sed ſpū ſancto procellam
diſſoluit. Et q̄tiens rogauerit. neqꝫ ex
auditꝰ ſis. ne deficias animo. hmōi enī
conſuetudinem ſeruat benignus deꝰ.
nec enim ille tres pueros liberare nō
poterat. ne in fornacem ignis mitterē
tur. Sed cum captiui facti eſſent ⁊ in
barbarorum regionem deportati. nu
dati inſuper paterna hereditate. ⁊ ab
omnibus derelicti. nihilqꝫ eis reliquū
ſupereſſet. tum ſubito xp̄us verus de
us repentino miraculo diſponit ignē
Cum enim ſanctorum virtutē ignis
non perferret: exilijt foras. et quotq̄t
circa fornacem inuenit Caldeoꝝ: aſ
ſumpſit. Eccia igitur illis fuit fornax
Ipſi vero creaturam omnem inuoca
bant viſibiliaqꝫ ⁊ inuiſibilia Angelos
et poteſtates atqꝫ ita oīa colligentes
dicebant. Benedicite om̄ia opa domi
ni dn̄m. Uides vt ſanctoꝝ patientia
et ignem ⁊ rorem mutauit ⁊ tyrannū
conuertit. literis enim in vniuerſum
orbem dimiſſis Magnus inquit deꝰ.
Sidrac Miſaac ⁊ abdenago Quantū
inſuper quāqꝫ acerbam penā impoſu
it. ſi quis verbum aduerſus eos pro
tuliſſet publicetur eius domꝰ omnis
qꝫ eius ſubſtātia deripiat̄. Ne igitur
deiecto atqꝫ puſillo animo eſto Nam
et ego tū cum a ciuitate expellebar ni
hil hoꝝ non cogitabam. Sed mecum
ipſe dicebam. Si quidē voluerit me
imperatrix exilio damnare: damnet.
Domini eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ. Si
medū ſecare voluerit: ſecet Yſaiam
habeo in exemplum. Si in pelagꝰ ꝓij
ci me iubeat Jonam reminiſcor. Si
me velit in fornacem mitti: tres pue
ros habeo hoc perpeſſos Si me vult
feris obijcere: Danielē in fouea leo
nibus appoſitū recordor. Si me lapi
dare voluerit Stephanus mecū erit
protomartir. Si caput auferre: au
ferat habeo Johannem baptiſtā Si
facultates arripere arripiat nudꝰ exi
ui. de ventre matris mee nudus re
uertar Hortatur me aplūs Dicens
Perſonam hominis deus non acci
pit. etſi omnibus placerē xp̄i ſeruus
non eſſem. Armat ⁊ me Dauid. inqui
ens Loquebar in cōſpectu regum et
non confundebar. Multa aduerſum
me confinxerunt. Dicentes in com
munionē me quaſdam accepiſſe. poſt
q̄ꝫ iā comediſſent Quod ſi quidē a me
factum eſt: deleatur nomen meū de li
bro epiſcopoꝝ neqꝫ ſcribatur in libro
fidei orthodoxe Nā ſi huiuſmodi qd
piā a me factū ſit: eijceret me xp̄us de
regno ſuo. ſin vero maxime hec dicē
tes contendūt: condemnent ⁊ paulū
qui cena facta integram domum bap
tiſauit. Condemnent ⁊ ipſum xp̄m q
poſtqꝫ cenaſſet apoſtolis coīem dedit
Dicunt me cum muliere Jacuiſſe: nu
date corpus meum et inuenietis mē
brorum meorum mortificationē Ue
rum hec omnia liuore impulſi fecerūt
Tu aūt valde contriſtaris Cyriace
frater propterea q̄ hi quibus aucto
ribus in exilium pulſi ſumus. ſumma
fiducia per forum ambulant. ſtipati ſa
tellitum turba. Uerum et tu rurſus
diuitem et lazarum memoria repete
Utri coꝛꝫ in preſenti ſeculo afflicti
ones Utri gaudia contigerint? quid
illi nocuit paupertas. nunquid velut
athleta et victor in ſinu Abrahe de
portatus eſt Quid aūt illi profuere di
uitie in purpura ⁊ biſſo ſuperbienti?

vbi lictores: vbi ſatellites: vbi in au-
reis frenis equi: vbi paraſiti ⁊ regalis
menſa. nunquid tanq̄ȝ latro ligatus
ducebatur ad monumentum. nudam
animam de mundo efferens. et excla-
mat inani voce. Pater Abraaȝ: mit-
te lazarum vt intīgat extremū digiti
et refrigeret mihi linguam. Terreor
enim vehementer Quid patrem vo-
cas Abraam: cuius vitam non es imi-
tatus? Ipſe domus ve cūctis homini-
bus hoſpitium prebebat. Tu autem
nullius vnq̄ȝ paupis curaȝ egiſti Nō
eſt q̄d lugeamus: aut defleamus. nam
qui tantarum erat diuitiaruȝ dn̄s: aq̄
gutta dignus non fuit. Cū enim neq̄ȝ
micaꝝ participem faceret pauperem:
guttam aque non recepit. In hyeme
non ſeminauit miſericordiam. venit
eſtas et non meſſuit. et hec dn̄i eſt diſ-
penſatio. Qui ex aduerſo ſtatuit per
ditionem impijs: et iuſtis retributio-
nem vt ſeſe reſpiciant et inuicē reco-
gnoſcant. Tūc eteni quilibet martyr
ꝓpriū tyrannū cognoſcet. et tirannus
quidem ꝓpriū martyrē quem afflixit.
Sed neq̄q̄ȝ hec mea verba ſunt. Tu
audi ſapientiam dicentem. Tūc ī mul-
ta fiducia ſtabit iuſtus in cōſpectu tri-
bulantiū ſe. Quemadmodū enim via-
tor ī eſtu perambulans ſiti q̄ȝ ardēs:
ſi limpidiſſimū inuenerit fontē. ⁊ mul-
ta correptus fame: ſi ad menſaȝ omni-
bus repletam cibarijs cōſederit: ꝓhi-
beatur aūt a potētiore aliq̄ menſaȝ at-
tingere. aut cibis veſci. torquebit̄ ve-
hementi animi dolore et affliget̄ qm̄
iuxta menſam ſedens eſcas ſumere nō
poſſit. et ei qui iuxta fontem conſede-
rit: aque vſus neget̄. Sic in die iudi-
cij videbunt impij exultātes ſanctos
Ab regalis aūt menſe fruitione arce-
buntur ⁊ bona tantūmodo videntes:
eorum vſu carebūt: eteni cum vellet
deus vlciſci Adam: fecit de regione

paradiſi terrā foderet: vt p ſingulas
horas ad illā reſpiciens optatā regio-
nem vnde exierat. animi dolore torq̄-
retur. Sic et nos ſi hic inuicem non
congredimur. illic enim nullus nos a
mutua conuerſatiōe prohibebit. Ui-
debimus aūt illos qui nos in exilium
dederunt. quēadmoduȝ lazarus diui-
tem: et martyres tyrannos ſuos. Ne
igitur deſperaueris. Sed recordare
ꝓphete dicentis Subſannationē ho-
minum ne timueritis ⁊ coruȝ contēp-
tu non vincamini. Sicut eniȝ lana a
tinea ſic corrodentur: et tanq̄ȝ veſtis
inueteraſcent Aniamaduerte autem
et ipſum dn̄m quemadmodum ſtatim
ab incunabilis pſecutionem patitur ⁊
in barbaram terraȝ eijciatur: is q̄ mū-
dum continet: exemplū nobis factus
ne moleſte aduerſa feramus. Memo-
ria repete ſaluatoris paſſionem: quan-
ta opprobria propter nos ſuſtinuit.
Quidam enim eum ſamaritanū voca-
bant. Quidā vero demoniacū ⁊ gulo-
ſum. et pſeudo ꝓphetam. dicūt enim
ecce homo edax et potator et q̄ in pri-
cipe demonioꝝ demonia eijcit. Quid
aūt cum eum ad patibulum ducerent
et in faciē eius expuerent ⁊ alapis ce-
derent. Quid etiā cū aceto et felle po-
tarent eum? Quid cū caput eius arū-
dine percuterent? Quid inſuper cum
chlamydē induerēt: et ſpinis eū coro-
narent: et procidentes ei illuderent ⁊
oēm in illum contumelie ſpeciem ex-
ercentes. cum circumducerent illum
ſanguinarij illi canes tūc: cum nudus
ad paſſionis locum duceretur Cunq̄ȝ
illū oēs deſeruiſſent diſcipuli. et vnꝰ
quidē ipſum negauit. alius vero euȝ
ꝓdidit. Ceteri fuga ſeſe occultarent
et ſolus in medio turbe illius. dies ei
feſtus tunc omnes congregauerat et
tanq̄ȝ maleficum in medio ſceleratoꝝ
crucifixerunt. Cunq̄ȝ in ſe pulcꝰ pen-

deret.nō ante eū a cruce depoſuerūt
q̄ ipſum quidem expetijt vt ſepul-
chro traderet:q̄m ſepultura dign⁹ ce
terorꝝ nō videbatur.cum nullā in eo
culpā adinueniſſent.⁊ q̄ nō ſurrexerit
ſꝫ furati ſint eū diſcipuli eius Recor-
dare rurſus ⁊ apoſtolos queādmodū
omnibus ex locis pſecutiones patie-
bantur.abſcondebanturq̄ per ciuita
tes cum non poſſent in publicum pdi
re.Queādmodum petrus apud ſimo
nem coriariū latuit: et paulus apud
vēditricem purpure mulierē. nec cū
diuitibus fiebant. Poſtmodū autē
oīa plana facta ſunt eis. Tu quoq̄
nunc non triſteris. Audiui enī ⁊ ego
de illo delirāte Nectario: quem cōſti
tuit imperatrix in throno. q̄ fratres
et virgines afflixit qui coīcare ſecum
noluerint. Multi etiam corꝝ pp̄ter me
in carcere mortui ſunt :etenī ſub ſpe-
cie ouis :lupus ille figuram quandā
oſtendit epiſcopi Mechus aūt extitit
Sicut enim mulier adultera eſt. que
viuēte marito: alteri coniungitur:ſic
et ipſe adulter eſt non carnis ſed ſpi-
ritus. Viuente enim me eccleſie mee
thronum inuaſit. Hec aūt tibi ſcripſi
et cucuſo Cicilie:vbi nos regina mā
dauit exulare Multe vero tribulatio
nes in via nobis acciderunt. At nos
nullius curam ferimus . Cum autem
veniſſemus in regionem cappadociā
et in thauro ciciliam choree inq̄ no-
bis obuie fuerunt patrum ſanctorū
virorum nec ſolum hi: ſed et multitu
dines monachorꝝ ⁊ virginum: immor
tales lachrymarum fontes effunden-
tium. flebāt enim cum viderunt nos
in exilium abeuntes. dicebantq̄ ſecū
vtilius eſſe ſolis radios obſcurari:q̄
ab Johannis ore ſilētiū agi Hec me
perturbauerunt ⁊ afflixerunt cum vi
derem omnes flentes circa me: qui
cetera omnia paruifeceraꝫ Valde au

tem benigne nos ſuſcepit Epiſcopus
ciuitatis huius multamq̄ in nos cha
ritatem oſtendit:vt etiam ſi poſſibile
eſſet et thronum ſuum nobis conceſ-
ſiſſet:niſi nos lege teneremur. Obſe-
cro et tua genua tangendo obteſtor:
abijce huius meſticie luctuꝫ.pro nob
memoriam habens ad deum et vt no
bis reſcribas obſecramus.

¶ Sequūtur Sermones Morales
quinq̄ et viginti Johānis Chryſo
ſtomi Archiepiſcopi Conſtantino-
politani.

Prologus

REputanti mihi Reuerēdiſſi
me. P. quāto ſtudio: quo ve
animi ardore: perbtī illi ⁊ priſ
ſci viri: cum doctrina: ⁊ optimis vite
actionibus: tū ſcribendi ſolertia: pro
ſua quiſq; virili: incubuerint: vt ꝙ op
time: de xp̄iana hac noſtra republica:
mereri poſſent. non parū noſtre hui⁹
ſāctiſſime fidei ſectatorib⁹: vtilitatis:
attuliſſe viſus eſt Chryſoſtomus: qui
non ſolum ſui temporis hoīes docen
do: ad veram religiōem: et inſtruxit:
et confirmauit. verū et ſcriptis: et lite
rarum perpetuis monumentis: poſte
ritati mirū in modū profuerit. Siqui
dem incredibili quadā rerum varieta
te: et greca facundia: ſapienter ita ⁊ ſci
te admodū multa conſcripſit. vt non
mō ſuoꝝ ſcriptoꝝ ſtudioſos quaſi ma
nu iniecta: a vitijs retrahat: quin ⁊ ſi
de aſtructa: eoꝝ mores animos q; cō
ponat. Idcirco ⁊ non immerito os au
rei ſortitus eſt nomen. Aurū quippe
eius ex ore: non verba fluere videba
tur. Cūq; nō minori ſanctitate: ꝙ elo
quētia dicta depromeret: aliene tamē
magis vtilitati conſuluit: ꝙ iactantie
aut glorie inſeruiuit: vnde vt ad po
pulum infimo quodam dicendi gene
re et pene patrio: contionabatur: ſic ⁊
litteris poſtmodū ſermones habitos
demandabat. Fuerat eniꝫ vetus que
dam grecorum in ſacris edibus multi
tudinem inſtruendi ⁊ caſtigandi con
ſuetudo. vt non declamatorio more.
vt noſtri ſolent. ſed lento quodam ad
id muneris ⁊ quieto: non acri ⁊ tumi
do: dicendi genere vterentur. Huius
itaq; ſanctiſſimi viri: et ipſe dicēdi mo
rum: quantū et ingenij mediocritas
tulit: et latinitatis dignitas paſſa eſt:
interpretando maiori ſum fide: ꝙ ora
tionis cultu ſectatus. De q; immenſo
illo ⁊ pene infinito orationū numero:
quas idem ad populum habuit: quiq;
et viginti vt mihi per ocium licuit: e
grecis: latinas feci. Et quoniam his
et vitia reuelluntur: et hoīes ad opti
mum viuēdi genus induci poſſunt:
morales ſūt appellate. Quas omnes
eo libentiori animo vt verterem ſum
aggreſſus. vt tibi (quem ſcirem nō ſo
lum ſingulari doctrina et vite integri
tate eximia ornatum: verumetiam ſa
cris litteris pro eius indubitata ⁊ cō
ſtantiſſima in deum fide: mirifice dedi
tum) ⁊ inſcriberem et dedicarem. Ac
cipe itaq; preſtantiſſime pater id op⁹
vtcūq; ē per me traductū. ſatis enī
mihi ſuperq; erit: ſi tuo optīo fuerit
certiſſimoq; iudicio comprobatum

Incipit tabula ſuper hunc librum per alphabetum

Adã ⁊ eua peccauerũt diſſimi-
lit ita ⁊ puniti ſt. f.xxvij.c.iiij
Abel occiditur ⁊ Cain occi-
dit vter miſerior ſit f.xxvi.c.i.⁊ ij.
Abel occiſus immortalẽ gloriã adep
tus folio.xvij.columna.ij.
Abraaz in hoſpitalitate factus eſt hu
milis. fo.xxiij.co.iiij.
Abraam et Loth comparantur fo-
lio.xxvij.colũna ij.
Abraam celauit vxori immolationez
filij folio xxxi co.ij.
Abraam cur celauit Yſaac de ſacrifi-
cio folio ibidem.
Abraã dedit ad nuptias eccle vitulũ
folio xxxv.colũna iij.circa finez
Abraam laudatur ſupra noſtri tpis
ſanctos fo.xix.co.iiij.
Abraam non mutabit ſententiam dei
latam. fo.xiij.co.iiij.
Adulteri miſerius viuunt q̃ Cain.
folio iij columna ij.
Adulteri cunctos habent ſuſpectos.
ibidem.
Adulteria quanta mala ſequantur.
fo.xviij.c.ij.et iij.
Adultera mulier q̃ ſit fugienda.
fo.iiij.columna ij.
Aduerſa non tolerans neq̃ in pſpe-
ris ſtabit. fo.xxvi.co.iij.
Ad monaſterium ſancti viri tanq̃ ad
celum vola. fo.xix.co.iiij.
Alas non habet diabolus ideo non
poteſt ſequi nos. f.xxiiij.c.iij.
Amor xpi ex paſſione eius innotuit.
folio xxxiij.colũna iiij
Amore dei inflammati aduerſa ſupe
rant. fo.xxvij.co.ij.
Amoris ſagitta que ſit. fo-
lio xxxiiij. colũna iiij
Amor proximi facit nos ſimillimos
dei. fo.xxxvi.co.ij.
Amãdi improbum vt proximum ma
ius eſt lucrum. fo.ibidẽ ⁊ f.xx.c.iij.
Amor carnalis ex ignominijs nõ diſ-
ſoluitur. fo.xxi.co.i.
Amor ſpiritualis iniurijs cur diſſol-
uatur. ibidem
Amor temporalium ſepe ex habendi
libidine. fo.xxxiij.co.iij.
Amantes terrena a chriſto dicũt cõ-
traria fo.ix.co.i.
Amor ſpiritualis vt amantis vxoris
folio xxxv.co.i.
Amon prophetia Ecce homo.ibidẽ
Angeli ſingulis nobis aſſiſtunt fo.
xxxvi.columna ij.
Animam eternam nihilipendimus.
fo.xxxij.co.iiij.
Apoſtolorum Chriſti differentia.
folio xxvij.colũna ij.
Appetendum vt moleſtiam iferentes
non peccẽt fo.xxi c.iij. ⁊ f xxv.c.iiij
Appetenti plura tormenta augeſcũt.
fo:iij.co.iiij.
Ars diaboli et eius latebre fo-
lio xxiiij.co.ij.
Arbitrium liberum querũtur aliqui
nobis conceſſum fo.xxxiij.co.iiij
Arma noſtra contra inimicos fo.
xxxvi.co.ij.
Aſtrum ab aſtro differt.ſic ſancti. fo.
xxvij.co.iiij.
Auaritia mala ⁊ cauſa malorum fo
lio.i.columna i.⁊.ij. ¶fo.i.c.i.
Auaritia etiã mare ſpoliat p piratas
Auaritia leges et ciuitates annihilat
ibidem.
Auaritia etiã mortuos ſpoliat ibidẽ
Auarorum cultus reprehenſibilis.
folio ij columna.i.
Auari deo beſtias preferunt. ibidẽ
Auarorum excuſatio increpanda fo
lio ij co.iij
Auaritie remedium: extremum iudi
cium. fo.ij.co.i.circa finem.

Auarorum digna deriſio. folio v. columna iiij.
Auarus et filios ⁊ vxorem odit folio vi. c. ij. et iij.
Auarorum optima exhortatio folio vi. columna iiij.
Auarorum pena etiam impreſentiarum. fo. vi. co. ij.
Auari beſtijs ſunt miſerabiliores. folio ix co. ij
Auiditate eſau perdidit primogenituram. fo. iiij. co. i.

Baptiſta chriſti iohānes laudes fugit fo. xi. c. iiij.
Baptiſta iohannis cum pphetis comparatur fo. xxvij. co. iiij.
Baptiſta nuptiali lituo canit eccleſie. fo. xxxv. co. iij.
Beatorum premia differentia ſicut aſtra. fo. xxvij. co. iiij.
Beneficentia: facta excellentiori: preſtat folio ij co. ij.
Beneficia noſtra celanda folio xxxi columna i.
Bona temporalia per nos diſpenſanda. folio xxix. co. ij.

Cain auendo venit ad multa mala. folio iij. co. ij.
Cain redarguitur pro fratricidio. folio xxvi. co. ij.
Cain cum Lamech comparatur et ī pena folio xxviij. co. i.
Cain occidit tamen miſerior fuit. folio xxvi. co. iij.
Carnis cura habenda ſed non nimia folio xvij co. ij.
Carnis cura prohibita: patet in crapuloſis folio xvij. colūna iij.
Cain vitam tranſegit morte miſeriorem. folio xvij c. i.
Carnalis amor ignominijs ſepe non diſſoluitur. fo. xxi c. i.
Charitas que ſuper omnes eſt laudatur folio xxxv. co. iiij.
Charitas omnia facit communia. ibidem
Celum non iuuat cum de fide diſceptatur. folio xij colūna ij
Certatores quid faciant: ipſi nos doceant. fo. xxxvi. c. iij et. fo. xi. co. ij.
Creatori infenſi nec terrenis ſunt digni. folio xij columna iij
Creatori os et cor conferamus. folio xxiiij columna. ij.
Creandi nobis dat deus poſſe ex terra. folio xxxiij co. iij.
Cibus ſumendus ſit pro ſola ſanitate. folio xvij columna ij.
Ciuitates deſolantur auaritia. folio. i. columna i.
Chriſti viſcera heu pauci induunt. folio vij columna i.
Chriſtus loquitur mendicans folio ix. columna iij et iiij.
Chriſtus rogat nos vt beneficos. ibidem.
Chriſtus non ſine operibus ſaluat. ibidem.
Chriſtianorum bone incantationes. folio xiiij columna iij
Chryſoſtomi planctus ſuper diſſenſiones. fo. xxv. co. iij.
Chriſtum indui eſt chriſtum imitari folio xvij columna iij
Chriſtus quid comederit et fecerit. folio xviij. co. iiij.
Chriſtiani cum gentili diſputatio. folio xx co. i. ⁊. ij.
Chryſoſtomi tempa eliciuntur ex dictis. fo. xxxij. co. iij. circa fi.

Chriſti amor ex paſſione innotuit.
fo.xxxvi.co.iiij.
Chriſtum ſolem iuſticie dat. Jeremi-
as. fo.xxxiiij.c.iij
Chriſtus eccleſie conſcribit ſponſa-
lia. fo.xxxv co.i.ij
Chartaꝫ ⁊ calamum f.xxv.c.iij.
Chriſtus ſuam ſponſaꝫ ornat ibidē
Chriſtus nuptias in chana celebrat.
ibidem.
Cognatio vera que ſit in qua omnes
folio xiiij.co.i.
Conſcientia recta tanq̄ꝫ volare nos
facit fo.iij.co.i.circa finem.
Conſcia improba nihil moleſti⁹ ibidē
Contentioſorum mendax excuſatio.
fo.xxv.c.ij. ¶lio.xij.c.iiij.
Conſolatio optima peccatorum fo
Conuiuia vituperantur ſed non om
nia. fo.xvij.co.ij.
Conuiuio honeſto fit domus dei ex
triclinio. xviij.co.ij.
Conuiuia inhoneſta conducunt ad a-
ulteria. ibidem.
Corpus ornans et non animam :ne-
gligens eſt. fo.ij.c.iiij.
Corōe inaniter gloriātiū fo.xi.c.ij.
Cupidi requirantur in omnibus ſi-
cut auari.de A.
Crudeles et immites ſunt velut la-
pides. fo.ix.co.iij.
Crucifigentibus ⁊ ſe capiētib⁹ q̄ꝫ dul
citer locutus eſt xp̄us. fo.xvi.c.ij.

Dauid ſaulē lenibat ꝑ muſicā: et
nos ꝯſolat̄ ꝑ pſalmodiā. xxi.c.iij
Dauitica carmina ad bona meditabi-
lia. fo.xxi.co.iiij.
Dauid ⁊ ezechias comꝑantur. fo
lio xxvij.co.iiij. ¶fo.xv.co.iiij.
Dare elemoſynā nō ſcrutādo ꝑſonaꝫ
Deus non flagellat iuxta demerita.
fo.ij.co.ij.
Deus plus laudatur ex bonis acti-
bus. fo.xij.co.i.⁊.ij
Deus diligendus qui nos prior di-
xit. fo.xxvi.co.iij.
Dei meditatio malorum eſt obliuio.
folio xxvij.co.i.
Deus vult conformemur ſuis acti-
bus fo.xxxiij.co.iij.
Deſperare nemo debet nec extolli.
fo.xxxi.co.iij.
Deſperati et ſuperbi quid vocentur
fo.xiiij.c.iiij.
Deſperatio quid dicatur ⁊ in greco.
folio.xv.c.i.
Deus nil imponit factu non facile.
fo.xxxvi.co.i.
Demones non poſſunt nos prorſus
celo priuare. ſer.xiij.
Diaboli aſtutie et fraudes. fo.
xxiiij.co.ij.et.iij.
Diabolus nec alas nec pedes habet
folio xxiiij.co.iij.
Diabolo nō reſiſtimus ſer.xvij
Differentia honoris ſāctoruꝫ qualis
ſit folio.xvij.co.iij.
Diligens proximum perdit iram et
odium fo.xxxvi.c.iij
Diſpenſatio rerum per nos ipſos fi-
at. f.xxix.c.ij.
Diſputatio gentilis cum Chriſtia-
no. fo.xx.co.i.ij.
Diuitum vilipenſio reſpectu inopuꝫ
folio iij.columna iiij.
Diuitiarum amor inexplebilis eſt.
ibidem.
Diuitijs abuti q̄ꝫ ſit miſerum. fo-
fo.xiij.co.ij.et iij.
Dormientes in predicatione reprehē
duntur. fo.xvij.co.iij

EBrietas comparatur cum auari
tia fo.v.co.iij.et iiij
Eccleſia vocatur turtur: ⁊ xpūs ſpō
ſus. folio xxxiiij.co.i.
Eccīa cantat nigra ſum ⁊ quomodo.
fo.xxxiiij.co.iij ¶lio.xxxv co.i.
Eccleſia petit oſculari oſculo fo
Eccleſie Yſaias dicit. Vidimus eum
fo.xxxv.co.i.
Eccleſiaſtici viri non ſunt contem-
nendi. fo.xxix.co.iiij.
Edificia non delectent: ſepe ruunt.
fo.xxxiij.co.i. ¶xxviij.co.iiij.
Error aliquorum: de gehenna folio
Eua non peccauit pariter vt Adam
fo.xxvij co.iiij.
Exhortatio ad bene viuendum fo
lio.xxxvi.co.ij ¶lio.vi.co.iiij
Exhortatio optima ad auaros fo-
Exhortatio ad elemoſynam dandum
fo.vij.co.i.et viij.co.ij.et iij.
Exempla optima ad miām. ibidem
Excuſatio falſa contentioſorum fo
lio xxv.co.ij. ¶fo.xxvij.co.iiij.
Ezechias comparatur cum Dauid.

FAcere improbe (nō male pati)
hoc ē male perpeti.fo.xxvi.c.iij.
Flagella ex dei mititate moderantur
folio ij.co.ij. ¶ſer.xxiiij.
Filij dei et ſanctoꝝ effici poterimus.
Fidei diſceptatio petit hominum elo
quentiam. fo.xij.co.ij.
Frugi quid faciat hoīem fo.xix.co.i.
Fur et predo miſeram vitam ducūt.
fo.iij.co.iij.

GAudijs carere eternis grauius
eſt gehenna fo.viij.co.ij
Gratie deo ſunt habende corde ⁊ ore
opere. fo.xij.co.i.

Gehennam negant aliqui omnino.
folio.xxvij.co.iiij ¶f.xxviij.c.ij
Gehenna vbi ſit opinio ⁊ concluſio.
Gehenne memoria continua: ꝙ vti
lis. fo.xxviij.co.iij
Gehenna ſi timenda fidelib⁹ ibidē
Gentiles fidelitatis maioris: ꝙ chri-
ſtiani. fo.xx.co.ij.
Gētilis ⁊ xpiani collatio. f.xx.c.i.⁊ ij
Gloriandū cū paulo ī cruce f.xi.c.iij.

HAbitus vilis non preiudicet pſ
ſone. fo.xxiij.co.ij.
Helias contra regem ⁊ populum du
re. fo.xi.co.iiij
Heres xp̄s in teſtamentis ꝙ vtilis.
fo.xiij.co.i. ¶fo.ij.co.iiij.
Hō non aīam negligit ſi eam ornat.
Hoſpitalitas laudatur in Abraam.
fo.xxiij.co.iij. ¶xxiij.co.iiij.
Hoſpitalitatis fruct⁹ fecūditas ꝓlis.
Humilitatē quomodo addiſcere po
ſſimus. fo.xv.co.iij

IActantia Pauli bona ⁊ imitan
da. fo.xi.co.iij.
Iacula ligue ꝙ ſint mala.f.xxv c.iiij.
Ieremias non ſemper exauditur ꝓ
alijs. fo.xxxij.co.ij.
Iethro laudatur de hoſpitalitate fo
lio xxiij.co.iiij.
Ieſum ꝑmentes nil conſecuti: ſicut
emorroyſſa. fo.xxiij.c.iij.
Ieſus terror inferis ⁊ morbis. ibidē
Ioſeph in carcere iocundior meretri
ce in aula. fo.xvij.c.ij
Iohannes baptiſta laudes fugit fo
xi.co.iiij.
Iudiciū dei cōtra auaritiā fo.ij.c.i
Iudicij terror contra ſuperbos fo
lio viij.co.i.

Judicium hominum flacceſcit ⁊ labi-
tur. fo.x.co.iij.
Judicare alios prohibemur. fo-
lio xxxvi.co.i.
Judicium malorum irridendum. fo-
xxvi.colum.iiij.
Judam qualiter Chriſtus deplora-
uerit. fo.xxv.co.iiij.
Judicium dei ex priſcorum erratis.
fo.xxviij.co.i.et ij.
Juſticia et veritas obuiauerunt ſi-
bi. fo.xxxv.co.ij.
Judeos non excuſauit ignorantia.
folio.xix.co.ij.
Jnanis gloria cunctis turpior fo-
lio x.co.i
Jnaniter gloriãtes cupidi ſũt ibidē.
Jnanis glĩa gehēne ꝓcuratrix.ibidē
Jnanis gloria cunctis vicijs moriē-
tibus viuit ibidem.
Jnanis glĩe p̄cepta peſſima. f.x.c.ij.
Jnanis glorie duriſſimus famulat⁹.
ibidem. ¶ibidē
Jnanem gloriam quãta mala ſequãt
Jnanis glorie medicina ſaluberri-
ma ibidem
Jnaniter glorantium reprobationes
folio.x.co.iiij.
Jnaniter gloriantium corone mixte.
fo.xi.co.ij ¶lio xxiiij.co.iiij
Jncantare docentur fideles. fo-
Jnfirmi grates deo ferant. fo-
lio.xvij.c.i.et.ij.
Jnfortunijs ne vincamur ibidē
Jgnorantia gentiles non liberat. fo-
lio xix.co.ij.
Jgnorantia que vacet culpa ibidē.
Jngenuitas hominum quando deſpi-
citur. fo.ij.co.ij.
Jniurias vertam⁹ in coronas folio
iiij.columna.iiij
Jniurias contemnēs optime vindi-
cat. ibidē
Jniurias vindicans ꝙ male faciat.
folio iiij.co.iij.
Jniurias docet ſuſcipere. folio
xxv.columna iij.
Jniurias tolerans laudatur. fo-
lio.xvi.co.iiij.

Laus Chriſti in ſuos beneficos
fo.ix.co.iiij. ¶lio.x.co.iiij.
Laus diuina quanti nos faciat. fo
Laudabiliſſimus dicitur qui laudes
ſpernit. ibidē
Laudatores homines comparantur
graculis. fo.xi.co.iij.
Laus patientis :et vituperium non
pati. fo.xvij.co.i
Laus moyſi de charitate magna fo-
lio xxi.co.ij. ¶fo.xxiiij.c.i.
Laudandi deum quantus fructus.
Lamech comparatur cum Cayn. fo-
lio xxviij.co.i.
Lachrymarum ſedes monaſteria. fo-
lio xxix co.iij
Latrones quando ſint plorandi fo-
lio.xxvi.co.iij. ¶folio.iiij.co.ij.
Labor ē videre et non concupiſcere.
Leges immutantur per auaritiam.
fo.i.colum.i.
Luxurie medicina facilis. f.iiij.c.ij

Mali tocius origo auaritia. fo-
lio.i.columna.i.
Mala parua tollantur ne creſcant fo-
lio.iiij.co.i. ¶xiiij.colum.ij.
Manſuetudo facit filios dei. folio
Mechi viuunt ſicut Cayn. f.iij.c.ij
Mēdici verba ſimulat Chriſtus fo-
lio.ix.co.iiij.
Medicina auaritie. fo.ij.co.i.
Medicina luxurie. fo.iiij.co.ij.
Medicina inanis glorie. fo.x.co.ij.
Medicina ſpiritualium peſtium ſer-
mo.xiiij.

Memoria peccatorum (ſed ꝓpriorꝫ)
vtilis. fo.xxxviij.co.i.
Meditatio dei facit alia obliuiſci.
ibidem. ¶xix.co.iiij.
Melchiſedech laus de caſtitate. folio
Miſericordie opera laudantur. fo
lio viij.co.iij.
Miſericordie premium ⁊ corona. fo
lio vij.co.iiij. ¶mone vij
Mortales debent eſſe liberales ſer
Monachorum vita laudatur. fo
lio xxix.co.iij.
Monachorum ſtatus edificatorius.
ibidem et folio xx.co.ij.
Monaſteria ſedes ſunt lachrymarꝫ
fo.xxix.co.iij
Moyſes marie charitatis. f.xxi.c.ij.
Mulier inceſta cenū eſt. f.xviij.c.ij.
Mulierem inſpicere et non concupi
ſcere: fo.iiij.co.ij
Mulier eſt turtur quia caſta folio
xxxiiij.co.i. ¶fo.xxiij.co.ij.
Mulieres hortantur ad virtutes.
Mulieres arguunt de ornatu. ibidē
Mulierum doctrina ponitur opti
ma. fo.xxiij.co.iiij
Mulier adultera fugiatur. folio
iiij.columna ij.

NAtura deficiens. non tantum
culpatur ſermo xxi
Nequitia non eſt naturalis nec vere
delectat. fo.iij.co.i.
Nemo deſperet ſed recuperet. fo.
xxxi.co.iij
Nihil tantum ſubleuat ſicut recti cō
ſcientia. fo.iij.co.i.
Nothi ſunt ignominia patrum fo.
xviij.co.iij. ¶xxxv.co.i.⁊.ij.
Nuptie ſpirituales chriſti folio

OBſtinati odio: confutantur fo
lio xxi.co.i.
Odium palliatum quale ſit ibidem
Odientes proximum dicunt conſpu
endum. folio.xxi.co.ij
Omnium preſtantius: deum colere.
ſermo xviij.
Opifices pauperes preſtant diuitibꝰ
auaris. fo.iij.co.ij.
Opulentorꝫ vita reprobatꝛ.f.xvij.c.ij
Opus durat mortuo opifice. folio
xxxiij.colum.i.
Opera miſericordie ſuadentur fieri
fo.viij.co.iij.
Ornatus ſuperfluus redarguitur
fo.ij.co.i.
Ornatus ſuperfluus eſt contra pa
tronum. ibidem.
Ornatus ſanctus qualis ſit fo
lio vij.co.iiij.
Orationes aliorum non ſpernamus.
folio.xxxi.co.iij.
Orationes qn̄ pro alijs audiantur.
fo.xxxi.co.iiij.
Orantibus pro nobis: connitamur.
folio xxxij.co.i.
Orationes aliorum: nec petrus ſpre
uit apoſtolus. fo.xxxi.co.iiij.
Orationibus aliorꝫ non prorſus cō
fidamus. fo.xxxij.co.iij.
Os ⁊ cor creatori offeramꝰ f.xxiiij c.i.
Oſculetꝛ me oſculo: q̄ ſeſu.f.xxxv.c.i.

PAtientie ſaluberrima doctri
na ſermo iij.
Patientie fructus et exempla. fo
lio xxviij.co.i.
Pauli iactantia imitanda.f.xi.c.iij.
Pauli dignitas ſuper celos folio
xij.columna.iij.
Paulus non dedignabatꝛ feminas.
fo.xxiij.co.i. ¶fo.xxiii.c.ii.
Paulum preſentem habē poſſumus

Paulus in nomine Jeſu fecit mi-
racula. fo.xxiiij.co.iij.
Paulus approbat ſpũales nuptias.
folio.xxxv.co.iiij.
Pauper ſpiritu viuit dulciter. fo
lio iij.co.ij.
Pauperem largum facit humilitas.
foli o.xiiij.co.iij.
Pauperem verbis conſolantes: pij
ſunt. fo.xiiij co.iiij.
Pauperes ne ſcrutemur curioſius.
folio xv.co.iiij.
Pauperes deus magnifecit: ſed nos
non. ibidem.
Pauperis iniquitatem tegat neceſſi
tas. ibidem.
Pauperibus latrocinia impropera-
mus xp̃s aũt latroni paradiſum per-
uium fecit. fo.xvi.co.i.
Pauperes ne deſpiciamus ꝓpter ha
bitum folio xxiij.co.iiij.
Pati quid recte dicatur fo.xxviij.
co.i. ¶fo.xiij co.iij.et iiij
Penitentes quomodo debita ſoluãt
Pñia negligẽs reprobatur ibidẽ.
Peccatorum venia datur pro miſe-
ricordia fo.xiij.co.iiij.
Perſequẽtes diligam⁹. fo.xx.c.iij.
Peccatũ vitando deum laudamus.
folio xxiiij.co.ij.
Peruerſi in iudicijs irridendi fo-
lio.xxvi.co.iiij.
Peccatorum (ſed alienoꝝ) memoria
vetatur. fo.xxxvi.co.ij.
Peccatoꝝ incuria inducit vitia fo
lio.iiij.co.i. ¶iij.co.iij.
Predo et fur miſerabilis vite. folio
Premiũ miſericordiũ fo.vij.co.iiij
Pietatis exẽpla optĩa. fo.vij.c.i.
Pietate efficimur filij dei. f.xiiij.c.ij.
Philoſophus quidã conſpuit in fa-
ciem domini. fo.ij.co.iiij.
Priſcille exemplo mulieres faciant.
fo.xxv.co.i.et.ij. ¶ſer.iiij.
Principes ſeculi confundũtur ſugbi
Propinquitas vera que ſit et bona.
folio.xiiij.colum.i.
Proſperitas malorum tentat mul-
tos. ſer.xviij.

Radix omnium malorum aua-
ritia. fo.i.co.i.
Rebecca laudatur de hoſpitalitate.
fo.xxiij.co.iiij.
Reconciliari nolentes quid dicant.
folio xxv.co.ij.
Religio comparatur vite ſeculari-
um. fo.xx.co.ij.
Religioſi viſitentur ⁊ iuuentur.
fo.xxix.co.iij
Religioſorum vita et actus. ibidẽ
Religioſi vocantur lucis progeniti.
folio.xxx.co.ij.
Religioſi quomodo egrotent ⁊ mo
riantur. fo.xxx.co.iij.
Religioſi comparantur cum eccleſia
ſticis. ibidem

Sacramentũ chriſti: vniti ſuma-
mus. folio xxv co.iij.
Sacramentum pollutus ore non ſu-
mat. folio xvi.colũna i.
Sanctorum etiam ſedilia. ſunt vene
randa. folio.xxiij.co.iij.
Sarai commendatur de hoſpitalita
te. fo.xxiij.co.iij.
Sancti comparantur ad inuicem iu
xta dona. folio.xxvij.co.iiij.
Salomon proponitur imitandus.
folio.xxxiij.co.i.
Sagitta amoris que ſit. folio.xxxiiij
columna.iiij.
Saul per Dauid lenicbatur. fo
lio.xxi.co.iij.

Scandalum ne ponamus fratri fo-
lio xix columna i.
Seculares preſbyteri aliqui digni
folio xxx.co.iij.
Sexus femineus laudatur folio
xxiij.columna.i.
Sobolis fecunditatem dedit hoſpi-
talitas folio xxiij co.iiij.
Stephanus adulationes ſpreuit. fo-
lio xi.colũ.iiij. ¶ ne.xvij.
Socialitas latronum et fides.ſermo
Somnus reprehenditur in predica-
tione. fo.xvij.co.iiij.
Somnus peior ſpiritualis ꝙ corpo-
ralis ibidem
Sponſa Chriſti querit quem deſi-
derat. fo.xxxv co.i.
Superborum cultus inſania dicitur
folio.ij.co.i.et iij. ¶ fo.ij.co.i.
Supbie medicina iudicij recordacõ.
Superbia principum confunditur.
folio ij.columna.i.
Superbi furentibus ſunt infelicio-
res. folio xv.co.ij.
Superbi ſimilant̃ ſtuppe fo.xv.c.iij

Thabites vbi theſauriſauerit.
folio viij.colũna iij.
Taciturnitas ĩ cenobijs.fo.xxx.c.ij.
Teſtamentum deo facere conſulitur
folio xiij.columna i.
Teſtari deo ꝙ ſit vtile ibidem.
Teſtari donum dei eſt ſpeciale. folio
xiij.columna iij.
Temulentia procreatrix adulterij.
folio xviij.co.ij.
Tentate anime quibus conſolentur
fol.xxij.co.ij.
Tentantur multi de pſperitate malo-
rum ſermone xviij
Terremotus deſtruit pulcras edes.
folio xxxiij.co.ij.
Thimotheo vinum modicum con-
ceditur. fo.xvij.co.ij.
Turtur vocatur eccleſia aut chriſti
ſponſa. fo.xxxiiij.colũ.i.
Turturem in caſtitate ſequantur fe-
mine ibidem.

Vanitas mundi et inſtabilitas.
folio xxxij colum.iiij.
Vanam' gloriaȝ ꝛ vane glorioſos.que-
re Inanis gloria
Vitia habent laborem ꝛ miſeriam.
folio iij.co.i.ꝛ ij
Virtutes habent voluptatẽ. ibidẽ
Vindicta iniuriarum: contemptus
earum. folio iiij.co.iij.ꝛ iiij
Vindicans iniurias ꝙ male faciat.
folio iiij.co.iij.
Vita carnis poti' mors eſt.fo.vi.c.ij
Vite breuitatem tenemur ſcire. fo-
lio viij.co.ij.
Virtutibus progenitorum non con-
fidamus. folio.xiiij co.i.
Vita carnis et ſpiritus comparan-
tur. folio v.c.i.
Vinum modicum Thimotheo con-
ceſſum. folio xvij.co.ij
Vita preſens ſtadio comparatur di-
ſerte. folio.xix.co.ij.
Vitã hanc deus voluit eſſe laborio-
ſam folio xxvi.co.iiij circa finem
Vinci infortunio cauebimus folio
xxviij columna .i.
Virtus ex neceſſitate fiat: ꝛ quomo-
do. ibidem
Vita cenobitarum: ad longum fo-
lio xxix.
Vita voluptuoſa miſerrima eſt. fo-
lio v.co.i.et ij
Vincentibus palmam promiſſaȝ adi-
piſcamur. folio xxxvi co.iij.

¶ Finit tabula

Index Sermonū

Sermo.i. Contra auaritiam ſiue pe
cuniarum amorem.
Sermo.ij. Qd nequitia ſit volunta-
ria ⁊ non naturalis.
Sermo.iij. Contra gulam et ceteras
corpis voluptates.
Sermo iiij. Ut humanitati operam
demus.
Sermo.v. Ut miſericordes ſimus ſi
cuti pater celeſtis qui filiū ſuum tra
didit.
Sermo.vi. Inanis gloria ꝙ̄ turpis
ſit.
Sermo.vij. Grati ſumus deo cordi
ore et opere.
Sermo.viij. Ne in progenitorū no
ſtrorū virtutibus confidamus neqꝫ
eoꝝ vitijs trepidemus.
Sermo.ix. Contra deſperationem ⁊
ſuperbiam vt ſpe ambulemus.
Sermo.x. Ne ſcrutemur pauperes
curioſe.
Sermo.xi. Ut benedicamus maledi
centibus xp̄i ⁊ ſanctorum exemplo.
Sermo. xij. Carnis curam ne fece-
rimus.
Sermo.xiij. Ne ſcādalum cuiqꝫ fra-
trum ponamus.
Sermo.xiiij. Diligamus omnes etiā
odientes.
Sermo.xv. De carminibus dauid.
Sermo.xvi. Diuitie erogande ſunt
pauperibus multiplici cauſa et fru-
ctu.
Sermo.xvij. Deum laudemus fide
formata exemplo ſanctorum. dignus
enim eſt omni laude.
Sermo.xviij. Deum diligamus qui
prior dilexit nos Et patiamur aduer
ſa libenter pro ſui amore.
Sermo.xix. De premijs ſanctorum
diuerſiſqꝫ honoribus apoſtoloꝝ. ⁊ de
gehenna ſi ſit et vbi ſit.
Sermo.xx. Occultanda ſunt opa bo
na et maxime religioſis exemplo.
Sermo.xxi. Ne deſperem⁹ oīno ne-
qꝫ nimiū preſumamus.
Sermo.xxij. De vanitate mūdi ſper
nenda: ⁊ pulcra concluſio de ſacramē
to euchariſtie.
Sermo.xxiij. De turture id eſt de ec
cleſia ſponſo eius Chriſto ⁊ de nup-
tijs ſpiritualibus.
Sermo.xxiiij. De charitate que cun
cta dirigit et perficit.
Sermo.xxv. Exhortatio generalis
oīm ad bene viuendum.

Epiſtola eiuſdē Johannis Chryſo-
ſtomi ad monachū Theodorū. natu
ingenuū. qua reuocat eum ad ceno-
bium.

¶ Sermões beati

Chryſoſtomi quinqꝫ ꝛ viginti p̱ Chri
ſtoforꝫ pſonam et priorẽ ſancte Bal
bine nup̱ e greco ĩ latinũ traducti ac
Reuerẽdiſſimo dño domino Marco
Barbo ꝛ veneto Cardiali ſci Marci
viro omni laude cumulato dedicati ꝛ
inſcripti Quorꝫ primus cõtra auariti
am ſiue pecuniarũ amorẽ.

¶ Sermo primus.

EVertendi
ſunt nobis malorꝫ fõ
tes quibus euerſis ſb
latiſqꝫ ardẽtiſſimum
cupiditatis ignez ex
tinguere licebit. ipſiꝰqꝫ nequicie radi
ces: ab imo reuellere. etenĩ ſi infecũde
arboris ſuperiora circũciderisꝫ: eadez
nouos edente ramuſculos nihil vide
beris: vel radicibꝰ alte tendentibꝰ ef
feciſſe. Quid aũt malorꝫ ſit radix: edi
ſce ab optimo agricola: qui cuz huiu
ſce ſit agriculture non ignarus vinee
ſpirituali et curã impendit et opam: et
terrarꝫ orbis culturam ſuſcipit. Quid
igit̃ dixerit quiſpiã cũctorũ malorum
eẽ cauſam? pecuniarꝫ equidẽ aſſeuera
uerim cupiditatẽ. ſiquidẽ oĩs impro
bitatis ꝛ nequicie fundamẽtum ipſa ẽ
habẽdi libido. Ex ea nanqꝫ diſſenſio
nes: inimicitie bella: altercatiões: con
tumelie: ſuſpitiões. iniurie: cedes: fur
ta ꝛ ſacrilegia emanãt. ob eã inqꝫ nõ
ſolũ vrbes ꝛ oppida: ſed vie ipſe et or
bis deniqꝫ vniuerſus deſolãtur: mon
tes inſup̱ et loca queqꝫ ſupiora et cũ
cta demũ ſanguine redũdant ꝛ clade.
Qd̃ malum neqꝫ ipſo põto abſtinuit
ibi nanqꝫ maiori quadã veſania deſe
uit. pyratis nouo quodã predãdi ge
nere adinuento: vndiqꝫ obſidẽtibus
Ob hanc p̃terea cupiditatẽ ꝛ nature
ſunt leges immutate: et ſublati cõſan
guinitatis termini. ipſiuſqꝫ ſubſtãtie
ac vite corrupta ſunt iura. auri enim
violẽta cupido: nõ ſolũ in viuos quĩ
etiã in mortuos ipſos: tales armauit
manus: vt ne cũ tumulatis quidẽ ha
bere inducias patiãtur. quin has ple
riqꝫ ſepulchris refractis ſcelerate inij
ciũt cadaueribꝰ. neqꝫ ſinunt vita fun
ctos eorꝫ eſſe inſidijs vacuos. Que
cunqꝫ deniqꝫ mala ſiue domi eſſe cõ
peris: ſiue in foro: ſiue in iudicijs: ſiue
in contionibus: ſiue in curia ꝛ regijs
edibus: ſiue quibuſuis alijs in locis:
ex ea habẽt cupiditate ortũ Hoc illd̃
eſt malũ: hoc cuncta cede et ſanguine
oppleuit. hoc gehenne flammã excita
uit: hoc ciuitates ſolitudĩe nihilo me
liores: vero inferiorẽs lõge effecit. Si
quidẽ obſeſſores viarꝫ caueri facilius
poſſunt: q̃ꝫ qui predabũdi medijs vr
bibꝰ inuerſantur. hiqꝫ tãto ſunt illis
deteriores: quãto ad euitandũ diffici
liores videtur Audẽt enĩ in ꝓpatulo
que illi ſeorſuz ſolẽt et clã factitare: ꝛ
leges que ad predonũ perdẽdã impu
nitatẽ ſunt ꝛ neq̃tiam late: in auxiliuz
ſibi ꝛ cõmodũ trahũt: vrbẽqꝫ vniuer
ſaz clade ꝛ facinoribus cõplẽt. Atqui
inopẽ in eſuriem dedere in carcerẽqꝫ
coniectũ et vincula: tormẽtis poſt fa
mẽ tradere: et varijs eculeis diuexa
re. Nõne pro cede cõmiſſa habendũ
eſt ꝛ cede maius? quã rem ꝛ ſi ipſe nõ
feceris. cãm tñ vt fiat prebueris: ma
gis eris: q̃ꝫ qui ſupplicia ſummĩſtrãt:
culpandꝰ Carnifex enĩ ſimul ac gladi
um iugulo defixit: breuiqꝫ dolore affe
cit: deſinit vltra hoĩez excruciare: ip̄e
ꝓo cuiuis criminãdo: vexãdo. inſidi
andoqꝫ. ſuggeris cẽties mortẽ oppetẽ
aduerte itaqꝫ q̃ꝫ multiplices variaſqꝫ
ex vna cõficias mortes. quod qꝫ gra
uiſſimũ ẽ cuz nulla ſis neceſſitate aut
fame ꝓpulſus: ſꝫ eo dũtaxat vt equorꝫ
frena. domus faſtigia: et colũnarꝫ epi

ſtilia: multo auro obducant rapiēdo-
habēdi ſemper ī te creſcit cupiditas.
quonaꝫ igit pacto hec nō gehēna di-
gna iudicent. qm̄ ⁊ fratris q tibi eſt in
effabiliū bonoꝝ particeps: tātoq; ſit
a deo honore dignatus: nulla apud te
ratio cōſtet: idq; ſolū habeas volup-
tati: vt lapides et pauimēta excolas:
exorneſq; adeo brutoꝝ animātiū cor-
pora: vt plurimas tibi ad pniciē ⁊ ca-
lamitates inferas et erūnas? Canis
tibi magna ē cura: hō vero īmo chri-
ſtus ipē: p tuo h̄ nimio in beluas ſtu-
dio: proq; inani ceteraꝝ reꝝ ſolertia:
fame extrema cōcludit. Quid hac cō-
fuſiōe deteri⁹? quid eiuſmōi nequitia
pōt eſſe moleſti⁹? quot flagrātia flumi-
na vel igne ſuccenſa huic fuerint ad
cruciatū ſatis? ſiquidē is qui ſit ad dī
imaginē creatus: tua in hūanitate ſor-
deſcit et ſqualet: muloꝝ vero facies q
cōiugē vecturi ſunt tuā: auro nō mo-
dico fulgeat: pelles inſuper et ligna:
quib⁹ tegumentū aliquod cōtexitur:
vel ſi ſedes parāda ſit aut ſuppedane-
um: auro argentoq; opiuntur. at xp̄i
mēbrū. cuius ob gratiā e celis ille ad
nos deuenit: ac venerandū ſanguineꝫ
fudit: pre auaricia neceſſarijs alimen-
tis nil fruitur. Lectuli pterea tui vn-
diq; ſunt obtecti: ſanctoꝝ vero corpo-
ra vl' neceſſario amictu priuant. Ser-
uis itaq;: beluis: ſtratis: ſuppedaneo:
ſella et ceteris que his viliora ſint va-
ſis: inferior a te xp̄us habetur ⁊ abie-
ctior. ꝙ ſi me audis dictaq; hec mea
horreſcis: deſiſte iā hec factitare. De-
ſine inq̄ insanire. eſt eni ſtudiuꝫ hoc
oē q̄d circa huiuſcemōi res impēdit
p inſania habēdū. Idcirco inani hac
et ſuperuacanea cura omiſſa: oculos
aliqn̄ tandē ſubleuem⁹ ad celū: dieq;
tū illum. i. horribile dei iudiciuꝫ: tum
ſtatutā certāq; ſn̄iam et in reprobos
futurā damnationē: memoria repetē-
mus. Animaduertamus inſuper ⁊ etne
illius maieſtatis tolerantiā: ꝙ noſtris
vel erratis: vel ſceleribus perſpectis:
neq; celitus in nos fulgura iaculet:
cū facta hec fulmīe ſint nō indigna: id
tn̄ facere intermittit: nec mare in nos
refundit: nec terrā ſcindit apitq; medi-
am: nec ſolē extinguit: neq; diſturbat
cū aſtris vna ⁊ celū: nec cūcta deniq;
e medio tollit: quin potius creata oīa
ſinit ſuo ordine ferri nobiſq; p inſti-
tuto ſummiſtrare. His itaq; animad-
uerſis: diuine clemētie ⁊ magnitudi-
nē animi ⁊ tolerantiā obſtupeſcam⁹:
reputemuſq; nobiſcū animo noſtri or-
tus ingenuitatē: qm̄ in pn̄ti nihil pla-
ne videamur a brutis animantib⁹ dif-
ferre: ſꝫ illis eſſe longe inferiori condi-
tione orti. ſi quidē ſanguinis illa tra-
huntur cōiunctiōe: ſuntq; naturali q-
dā amoris copula cōtenta. ipſe vero
vel pleriſq; ſeſe offerētibus occaſiōi-
bus honore. ſ. qui religioni debet ⁊ ſt
dei et multoꝝ bonoꝝ pticipatione q̄-
rū ob grām cū membris tuis ⁊ fedus
inire et copulā queas: factus es illis
lōge immanior: pſertim cū ea que pla-
ne inutilia ſunt ⁊ nullius momēti ma-
gno videris ſtudio inſectari: eos autē
qui dei ſunt templū: fame ⁊ nuditate
conſumptos nō ſolū aſpernaris et ne-
gligis: ſꝫ malis plerūq; plurimis ob-
uoluis. Atqui ſi ea per te glorie cupi-
ditate gerunt: longe magis frater q̄
equus curādus foret. quāto eni is q
tua ſit munificētia vſus: preſtantior
fuerit: eo fulgētior tibi p tuis in eum
beneficijs corona cōtexit. nūc vero
cū longe his fueris in aliena lapſus:
non ſentis q̄ multos excites qui te
criminētur. quis eni tibi nō maledi-
xerit? quis nō extreme crudelitatis ⁊
inhumanitatis inſimulabit: cum vide-
rit te hominum genere neglecto; be-
ſtias illis pretuliſſe: poſt beſtias vero

domos et ſupellectilem cure habere?
nonne apoſtolos audis aſſerẽtes:poſ
ſeſſores illos qui dei verbuꝫ ſuſcepiſſent:
domos fũdoſqꝫ vẽdicaſſe vt frẽs ale
rent?tu vero domos et fundos ſub
trahis:vt equos:ligna:pelles:parie
tes et pauimẽta excolas:quodqꝫ gra
ui⁹ videri debet non ſolũ viri:verum
et mulıercule hac trahuntur veſania
quã ad ĩanẽ laborẽ hũc:⁊ maritos im
pellunt:vt vbiuis potius ꝙ neceſſa
rijs in reb⁹ impendãt. Quod ſi qs hꝫ
tulerit moleſtius minuſqꝫ ꝓbet:pre
meditatũ habẽt ⁊ in ꝓmptu reſpon
ſum:non mediocriter increpandũ.di
cunt enĩ ea licere que ⁊ ceteri faciũt.
Quid inquitis?nihil pudet:nihil ve
remini:quãdo ⁊ xp̃m vt equis ⁊ mu
lis ⁊ ſtratis ⁊ ſuppedaneis adnumẽa
tis fameſcentẽ:quin poti⁹ neqꝫ illis
parẽ facitis:maiorẽ his rebus portio
nẽ:xp̃o vero periguã impititi?num
vos fugit cuncta illius eſſe ditionis.
vos inſuꝑ ac veſtra oĩa?nũ ignoratis
eundẽ et corpus condidiſſe:condito
gratis indidiſſe ⁊ animã:in quã oĩa
ornamenta cõtulerit?quiſpiã vero ꝓ
his omnibus donis nec beneficij vi
cẽ reddet:qui ve pro locata domun
cula pactã et conuentã pecuniã dili
gentiſſime expoſcit:mũdi hãc machi
nã oẽm in vſum habens tm̃qꝫ inha
bitans terraꝝ.neqꝫ paꝝ tolerat mer
cedis depẽdere:cũ inani glorie quã
facta eius oĩa pendẽt:ſeipſum ſuaqꝫ
vniuerſa deuouerit:eo inanius:ꝙ ne
qꝫ beluis tali ornatu circũactis:addi
aliquid viriũ põt:neqꝫ ſeſſorib⁹ ipſis
virtutis plus quicpiã accedẽ ꝙ igno
minie.ſiquidẽ pleriqꝫ ab equite auer
ſi:oculos ad iumenti ornatũ conuer
tent:inſequentẽqꝫ familiã vel preui
os:et qui elatis ceruicibus anteceſſe
rint:circũſpectabunt.dñm vero ſatel
litibus ſtipatũ.nõ ſecus ac cõmuneꝫ

hoſtẽ ⁊ infenſum habebũt ⁊ aſpnabũ
tur:que res contingere tibi haudqua
ꝙ poterit:ſi animũ excolueris. quin
hoĩes potius et angeli vniuerſi ⁊ an
geloꝝ princeps coronã plectẽt. Idcir
co ſi glorie cupiditate duceris:deſine
iam factitare que ſoles.neqꝫ domum
ſed aĩam ipſam vt clarior fias et circũ
ſpectior:ornato.nihil enĩ dici te vili⁹
põt:ſi ei poſthabite ⁊ neglecte:dom⁹
ornatum anteponas. Qz ſi mea hec
dicta iniquo aĩo tuleris:audi q̃d fue
rit ꝑ quempiã alienigenã geſtũ. Phi
loſophus enĩ quidã cũ ſplendidã ẽẽt
domũ ingreſſus auro multo fulgentẽ
varioqꝫ marmore et colũnaꝝ cultu ꝯ
ſpicuã:pauimẽta mox ipſa tapetibus
ſtrata vidiſſet:in faciẽ dñi dicitur do
mus conſpuiſſe:increpitus deinde re
ſpondiſſe. Cũ ſibi id facere vllã ĩ par
te domus haudquaꝙ licuiſſet:coactũ
ſe dñi vultũ cõſpurcaſſe. Vides itaqꝫ
ꝙ irriſiõe dignus ſit ille:apud eos q̃
mente valẽt:et deſpicatus:qui exte
riora ornauerit?nec immerito:nam ſi
quis vxorẽ ſiuerit tuã opertam pan
nis aut neglectaꝫ:ancillulã vero veſte
ſplendidiori obtexerit:num equo id
animo tuleris? Minime:quin ira ſuc
cenſus:ſummã hanc eſſe iniuriaꝫ cla
mitares. Nec ſecus igitur tibi erit de
aĩa cogitandum:cũ parietes ſolũ et
ſupellectilem exornas:et ſtipeꝫ mun⁹
habunde impartiris:nec in reb⁹ gerẽ
dis prudentius impẽdis operaꝫ.quod
eo grauius videri debet:cum conſtet
herã inter ⁊ ancillas pro caꝛ natura
nihil diſtare:aĩm vero a corpe differre
plurimũ. Que res ſi ita ſe habet:lõge
magis domus ipſa ⁊ lectuli ⁊ ſcabella
ab aĩa diſtabũt. Qua igitur fueris ex
cuſatione dignus:cũ hec fuerit auro
per te argentoqꝫ obducta:animã ve
ro nulla eius habita rõne pannis ob
ſitam:ſqualentem:famelicaꝫ:vlcerib⁹

plenā: canibus ſiueris laniandā ꝛ his
inſuper exiſtimans te ex ornatu eiuſ-
modi et exteriori: laude vel gloria po
tituꝝ! Illud preterea maioris clemē
tie apparet: cuꝫ fueris ob id ſupuacuī
ornamenti ſepe alias increpitus irri-
ſionibuſqꝫ ꝛ conuitijs vel iniuria q̄-
uis alia affect⁹ et extremis ſupplicijs
adiudicatus: ſupuacanea hec fore tibi
adhuc decori duxeris. Unde cum ita
vt diximus ſe rē habere intelligam⁹:
repurgāda ſunt nobis errata hec oīa
vt aliquādo tandē noſtri iuris effecti
reſipiſcamus: transferamuſqꝫ in aīm
decorē illū exteriorem ocm: et orna-
mentū hoc pacto deus manebit illeſ⁹:
et ſine iactura erit. et nos angelis pa
res efficiet: et boīs certiorib⁹ donabit

¶ Q nequitia ſit voluntaria ꝛ non naturalis. ¶ Sermo. ij.

Hec tandē ſi placet: contētio
nibus omnimiſſis: ſermonē ad
moralitateꝫ differendā cōuer
tam⁹. nequitia enī depulſa inductaqꝫ
virtute: clare docebimus iniquitateꝫ
ipſam nullū habere a natura ortū: cō-
quirentibuſqꝫ malignitatis origineꝫ:
nō ſolū verbis: verū et rebus ipſis:
oīa occludere facile poterimus: vt po
te qui illis nature ſimus: nō improbi
tatis participes: neqꝫ illud ſpectandū
q laborioſa ſit virtus: ſꝫ q̄ poſſit faci
le comparari: ſi ſtudio et diligentia īcu-
buerimus cōſiderandum. Quod ſi vi
cioꝝ voluptatē attuleris et finē qui
ducit ad mortē: vti econtra virtutes
ad vitā: explicabis. videbim⁹ plurīm
vicijs ineſſe doloris: ꝟtutibus vero
voluptatis non paruꝫ: ſi fuerint hec
diligētius vtraqꝫ diſcuſſa. nam quid
improba conſcīa moleſtius! quid ſpe
meliori ſuaui⁹! nihil pfecto nihil adeo
nos frāgere vel vrgere conſueuit: q̄
rei aduerſe aut mali imminētis expe-
ctatio nihil inq̄ nos adeo ſulleuat: et
quaſi volitare facit: q̄ recti conſcien-
tia: quod quidē facile poteſt in rebus
hūanis aduerti. nā qui carcereꝫ habi-
tant capitis damnati: dānationē ope-
rientes ꝛ mortem: vel ſi delitijs abun
de fruantur: vitam longe agunt mole
ſtiorē ꝛ anxiam q̄ qui emendicādo et
nulloꝝ ſibi maloꝝ conſcij per rerum
anguſtias incedūt. mortis enim futu-
re expectatio haudquaq̄ ſinit quas ī
manib⁹ habent voluptates ſeu deliti
as ſētiant. Uerū quid vinctos dixe
rim ꝛ in carcerē coniectos: quādo ꝛ li
bere vagantibus: abūdantibus dico
et opulētis viris: ſibi ipſis maloꝝ ꝯ
ſcijs: opifices ipſi lōge ſint conditiōe
meliores: q ex diurno queſtu victitēt
et labore ſummo! Cunqꝫ in popinis
nonnullos ſpectam⁹ temulentos: in-
continētes et vētre diſtētos: eo illos
infelices appellamus: q̄m edendi ꝛ p-
potandi voluptate: longe ē acrior ex-
pectanda ī eos et futura calamitas. q
ſi hiſce hoībus viuendi hoc genus io
cundū appetit: nihil eſt mirū ſi neque-
at in malignitate amaritudo euitari:
vel ī neqcia deſugi triſtitia. Ecce res
tam execrāda ebrioſis illis laude vi-
detur digna nō mediocri: nō tn̄ ideir
co btōs illos: ſꝫ miſerabiles nuncupa
mus ꝛ calamitoſos: q ignorent quib⁹
ſint malis immerſi. Quid de mechis
dixeris: qui pro breui: fluxaqꝫ libidīe
turpē ſubeunt indecoraqꝫ ſeruitutē:
pecuniaꝝ inſuper iacturam: timorem
continuū: ꝛ vitā ducūt eius ſane quā
Cayn duxerit nihil abſimilē: vel lon
ge q̄ ille moleſtiorē! ſiquidem ꝛ pſtia
verentur: et futura ptimeſcūt: amicos
pariter ꝛ inimicos: ignaros vti ꝛ ſce-
leris conſcios ſuſpectos habent: adeo
vt neqꝫ quieſcendo huius ſint anxie-
tatis expertes. Facinorum enim con
ſcientia inſomnia eis vel plena formi
dinis ad vſqꝫ terrorem effingit. Uer

qui fuerit ĩ vita moderatioꝛ: erit his
malis omnibus ſolutus: tum illam
ſummo in ocio et libertate tranſiget.
Obiectandi itaqꝫ erunt breuibus his
oblectamẽtis formidoloſi fluctꝰ iſtiꝰ-
modi et procelle: perexiguoqꝫ abſti-
nentie labori trãquillitas illa vite ſẽ-
piterne obijciẽda: ſpectabis ſane mo-
deratam hanc incontinenti illa eſſe
longe iocundiorem. Predo preterea
et fur alienis pecunijs manus inie-
cturus: nonne diuerſando ſeruiſqꝫ nõ
ſecus ac liberis adulando: portarum
vigiles deterrendo: comminando: in-
iuriã inferendo: excubãdo tremebun-
dus ꝛ anxius et ſuſpectans om̃ia: plu-
rimũ tolerat laboris? ei vero qui pe-
cunias aſpernetur: nihil accidet iſtiꝰ-
modi: ſꝫ ingenti fretus animi ſuauita-
te vitam quiete aget ac tuto. Ceterũ
ſiquis vicioꝝ ptes diſcuſſerit ſingu-
las: conſpicabitur confuſionem illis
ineſſe ꝛ ſcopulos nec mediocres: mox
ſi virtutis principia attendat: dura eſ-
ſe ꝛ laborioſa comperiet: que vero ſe-
quentur: facilia adeo et iocunda vide-
bit: vt ſuperioꝛ omnis obiectus la-
boꝛ ſubleuetur. contra vero: longe ab
his: vicioꝝ eſt diuerſa conditio: ſiqui-
dem oblectamẽta ipſa: que ex illis ini-
tio ſtatim capiuntur: doloꝛes ac ſup-
plicia conſequuntur: ita vt prioꝛ illa
om̃is depereat voluptas. Nam quẽ-
admodum is qui poſt partam victo-
riã coronam expectat: preſentes labo-
res pro nihilo ducit: ſic ꝛ is quẽ poſt
delectationem manent tormenta: ne-
quit fructum pure voluptatis timo-
re omnia perturbãte: capeſſere. Quis
etiam ſiquis diligenter rem omnem
inueſtigauerit (vt cruciatus peccatis
ꝓpoſitos omittamus) plurimum in
vicijs exequendis comperiet ineſſe
laboris. Quocirca ſi placet ſcrutemur
eadem hec in his qui aliena rapiunt:

vel ſi ditioꝛes fortaſſe fuerint: et pe-
cunijs circumfulti: ſint etiam ſi velis
quouis diſcrimĩe: anxietate cura: ꝛ ce-
teris eiuſmodi vacui: concedamus ꝑ-
terea quempiã eſſe nulla ſua ĩduſtria
opulentum: quodqꝫ nec fieri poteſt fi-
dentem et ſpei plenum poſſe res ſuas
et bona omnia in longũ ſeruari. Qua
igitur is: quoniam abũde ſit fortune
bonis obſeptus voluptate fruetur?
preſertim cum hec haudquaqꝫ ſinant
quempiam diu letari: ſiquidem appe-
tenti plura: tormenta augeſcunt: ma-
ximeqꝫ tum quiſqꝫ gratuletur: cũ ha-
bendi abſceſſit cupiditas. nam et ſiti-
bundi tunc recreamur cuꝫ ad ſacieta-
tem ebibimus: q̃diu vero ſiti vexabi-
mur: vel omnibus exhauſtis fontibꝰ
fluminibuſqꝫ per nos abſoꝛptis: ꝛ an-
gimur magis ꝛ acrius cruciamur. Ip-
ſe ergo ſi ſeculi huius bona acceperis
nec eadem intermiſeris augendi deſi-
derium eo te maioꝛi cruciatu afficies:
quo et plura guſtaueris. Ne itaqꝫ exi-
ſtimes ex hoc multaꝝ rerum comple-
xu aliquam tibi: niſi diuitias ſpreueris
poſſe afferri voluptatem: q̃diu enim
eas concupieris: nunqꝫ ſupplicio care-
bis. Amoꝛ quippe diuitiaꝝ ille inex-
plebilis eſt et infinitus: quantoqꝫ plꝰ
proceſſeris vie tanto magis a fine abe-
ris. Nonne igitur cupiditas hec pro
mõſtro et extrema ſecoꝛdia eſt habẽ-
da? Erit itaqꝫ pñcipio nobis his aua-
ritie malis longius abeundum: quin
potius neqꝫ talia ſunt deſideria attin-
genda: vel ſi attigimus fugiẽda erũt
initio ſtatim: neqꝫ his diucius immo-
randum. Quod ſalomon de muliere
adulterata diſſerit hoc modo ꝛ cõmo-
nẽfacit. Deſalta: ne morã traxeris: ne-
qꝫ domus illius foꝛes adieris. Nec ſe-
cus ipſe de pecuniaꝝ auiditate dixerĩ
nã ſi ſenſim te vaſtũ illud furoꝛis ma-
re adire contigerit: haud facile reue-

care gradū q̄ueris: difficulterqꝫ victoꝛ
euades: nec ſecus ac ſolēt qui capitis
vertigīe detinentur. Unde ſi in huiꝰ
auaritie ꝓfunditatem deſcenderis: te
ipm̄ ac tua vniuerſa deperdes: quare
principia ipa nobis cauenda ſunt: q̄
ve minoꝛa fuerint mala euitanda: e q̄
bus et maioꝛa oꝛtū ducunt. Nam qui
errata vel ſingula vti exigua paruipē
dere cōſueſcet: paulatī omniū patiēt
iacturam. peccatoꝝ ſiquidem incuria
et neglecta facinoꝛa: et vicia induxere:
et vrbiū menia ſolo equarūt. Sic et
coꝛpibus moꝛbi increſcunt: cū illoꝛuꝫ
vel tenues cauſe negliguntur. Atq̄
eſau niſi pꝛimogeniture renūtiaſſet:
nequaqꝫ eſſet indignus bn̄dictione ef
fectus. Itē ſi ſe benedictione non ab
dicaſſet: nec fraticidiū cōmittere con
cupiſſet. Cayn preterea niſi pꝛimogei
ture fuiſſꝫ deſiderio captus: ſꝫ eiuſdē
deo curam demandaſſet: nunqꝫ ſecun
da fuiſſet pꝛimogenita conſecutus. q
bus adeptis ſi cōmonefaciēti ſe deo
paruiſſet: cedē nūqꝫ parturiſſet. Rur
ſum fratricidio cōmiſſo ſi eum rei ge
ſte penituiſſet: deoqꝫ ſe appellanti nō
impudentius reſpondiſſet: nihil eſſet
in reliquum mali perpeſſus. Qꝫ ſi hi
quos ante conditā dei legē fuiſſe con
ſtat. pre iſtiuſmōi negligentia: ſenſim
ſūt ad ipſius malignitatis ima ꝓlap
ſi: cogita quid nobiſcū agetur: qui ad
maioꝛes ſumꝰ foſſuras euocati: ni di
ligentius nobis precauerimus: ⁊ ma
loꝝ ſcintillulas priuſqꝫ ignē ſuſcitent
extingnamꝰ. Quorſuꝫ hec? Deierādi
frequētioꝛi teneris cōſuetudine? non
mō ergo huic erit vitio obſiſtenduꝫ:
ſed tollendum pꝛoꝛſus ⁊ iuſiuranduꝫ
id ſi egeris: ⁊ laboꝛe quouis: ⁊ peierā
di vitio vacabis. longe enim ē diffici
liꝰ non deierare: qꝫ nullo oīno iura
mento inſueſcere. Conuiciatoꝛ ſi fue
ris vel contentioſus: aut ꝑcuſſoꝛ: pꝛo

ſcribe tibi non iraſcēdi legem nec cla
mitādi. hoc pacto cū radice vna ⁊ fru
ctus interibit. Libidinoſus es ⁊ incō
tinēs? ꝓpone tibi metas ⁊ terminos:
nullā mulierū ſpectandi: neqꝫ in foꝛo
alienū decoꝛē oculis circūluſtrandi.
Leuius enim multo a muliebꝛi aſpcū
abſtinebimus: qꝫ viſa et cōcupita fe
mina: libidinū incitamenta ꝓpulſabi
mus. ſiquidem et leuioꝛa ſunt que pꝛi
mum nobis inferuntur certamina: tā
etſi nihil erit nobis decertādū: ſi nec
poꝛtas ipſi hoſtibus patefaciemus:
aut admiſerimus vicioꝝ ſemina. Ide
co xp̄us virum inceſte mulierem ſpe
ctantē pena affecit: vt nos laboꝛe ſub
leuaret. indicit naqꝫ pꝛius e domo ho
ſtē eijciendū: qꝫ ſumptis viribus fi
at validioꝛ: ac eū depelli facile queat.
Quid eniꝫ opus eſt fruſtra nobis ip
ſis exhibere negociū et manus cū ho
ſte conſerere: cū liceat palma ſine cer
tamine cōpari: et pꝛeripi queat añ in
ceptum bellū victoꝛia? Neqꝫ eī adeo
laboꝛioſum ē a mulierū aſpectu conti
nere oclos: qꝫ viſis ⁊ circūſpectatis:
abſtinere. q̄n etiā neqꝫ ipſa oculoꝛū ab
ſtinentia quippiā habere videtur diffi
cultatis: ſed aſpectus ille ſudoꝛis plu
rimum habet et laboꝛis. Qꝫ ſi vel ea
res iſtiuſmodi difficultatibus vacaret
pꝛeſtaretqꝫ ꝺ ſe lucrū aliquod nec me
diocre: quid tamen nobis ꝓperandū
eſt: vt malis om̄ibus abūdantiſſimū
pelagus adeamus. pꝛeſertim cū nō ſo
lum ſit a feminarū intuitu hoc: abſtie
re facillimū: verū et ab eaꝝ cōcupiſcē
tia ne inquinari quidem cōcedatur?
Cōtra vero q̄ feminā viſerit: vt ſum
mo cuꝫ laboꝛe: ſic non ſine animi labe
euadet: ſi foꝛte ſit aliqñ euaſurus. vt
qꝫ is qui facierum ſpeciē decoꝛem ve
haudquaqꝫ attenderit: eritqꝫ omnibꝰ
que iñ admittūtur libidinibꝰ vacuus
ſic qui fuerit in viſendo cupidioꝛ: cū

mentem primum cogitatu fedauerit:
querit demuz admiſſe cupiditatis no
tam excutere: ſi excuti quoquã pacto
queat. Idcirco xp̃us ne talibus affi-
ciamur: nõ ſolum homicidiũ verum
et iracundiã interdixit. nec feminam
mõ non adulterare: ſ; ne inceſte q̃dez
intueri iniunxit. neqꝫ ſolum non deie
randũ vetuit: quinetiã et ſuſtulit iuſ-
iurandũ. Sic ne hoc quidez pacto di
menſa virtute contentus: et legibus
eiuſmodi promulgatis: ad maiora pro
ceſſit. ſiquidẽ humana cede īterdicta:
iniunctaqꝫ non iraſcendi lege: indicit
etiã ad tolerandas iniurias patiẽtio
res eſſe debere. neqꝫ fore ſolũ pro inſi
diantis arbitrio ſuſtinẽdos inſultus:
quinetiã vincendũ eſſe inſultãtis fu-
rorem noſtre tolerãtie magnitudine.
Non enim dixit ſiquis te in dexterã
malam ꝑcuſſerit: feres animo equiori
et obticebis: verũ et alterã fore per-
cuſſori porrigendam addidit. Sic enĩ
perſpicua paratur victoria: ſi plus illi
ꝙ velit conceſſeris: ſueqꝫ male cupidi
tatis ⁊ metas: tue magnanĩtatis grã-
ditate ſuperaueris. hoc enim pacto ⁊
illius ſoluiſti inſaniam ⁊ quod ſecũdo
patientius tuleris: prioris tolerantie
mercedez ſartiet. Vides itaqꝫ vti ni-
hil ex illata iniuria offendi: in noſtra
eſſe: non in inferentis poteſtate: neqꝫ
ſolũ nullo affici malo. ſed quod aliquã-
do patimur noſtri eſſe non alieni arbi
trij: quodqꝫ mirũ magis videri debet
nulla prorſus offendemur iniuria: ſi
nobis paululũ aduigilabimꝰ. qui pro
beneficio erit quodcũqꝫ in nos ius
preter et equũ inferetur. Exẽpli grã:
fuit in te quiſpiã cõtumelioſus. potes
ſi libet: hãc in tuã conuertere laudem
cõtumeliã: nã ſi contra et ipſe fueris
in te laceſſentem conuiciatus: accumu
labis conuiciandi feditatem. verũ ſi
te conuitio inſectantẽ laudibus proſe-
queris: ſpectabis qui aderunt palma
te et gloria indicaſſe non indignum.
Vides cuz volumus iniurias nobis
in beneficiũ ceſſiſſe: quod item de pe-
cuniarꝝ iactura: de plagis ingeſtis: et
iſtiuſmodi ceteris: contingere poteſt.
ſi aliorꝝ in nos malefacta accumulatis
beneficijs compẽſabimus: taliqꝫ mu
nificentia duplicem nobis ipſi ⁊ pal-
mam vendicamus ⁊ coronaz nectimꝰ:
ita fit: vt ſi accedens quiſpiam: hunc
illum ve afferat fuiſſe de te impudẽti
us locutũ: et vulgo maledictis īceſſe
re aſſeueret: tum ſi conuiciatorẽ coraz
delatore ipſo laudaueris plurimuz: ⁊
obtrectantis iniurias vindicabis: et
penas capies: quippe qui rem hanc
memoratu dignam geſtã ꝑ te fuiſſe co
gnouerint: et te laudibus efferẽt: ⁊ o-
dio cõuitiantẽ inſectabũtur: aſſerẽtqꝫ
hunc quauis fera beſtia nequiorẽ: qñ
quidem nullam tibi iniecerit conuiti-
ando triſticiã: cum ipſe qui ſis iniuria
affectus nihil mali pro malo accepto
retuleris: argueſqꝫ hoc pacto dicta ī
te omnia commenticia fuiſſe et falſo
obiecta. Solet enim qui alienis in ſe
maledictis offenditur: conſciẽtiã de-
lati criminis pre ſe ferre. contra vero
qui cuncta que obijciuntur irridens:
et vti nullius momẽti ducẽs: quauis
ſe ſuſpitione leuabit. Cogita itaqꝫ ꝙt
bona hanc tuam moderantiam conſe
quãtur. ſiquidez et te quauis eximes
animi ꝑturbatione: quodqꝫ primum
fuerat dicendũ: vel pc̃tis: quibꝰ forte
fueris obnoxius crueris: qñ crimina
tores tam leni aĩo feres: ꝙ phariſeuz
tulerit publicanus obtrectantẽ. Ac-
cedit etiã ꝙ aĩm ad ſapiẽ ſtudiũ exer-
cẽdo iſtituis: et laudẽ tibi oĩm cõſen
ſu comparas non mediocrem: eriſqꝫ
quauis obiectorꝝ criminũ ſuſpitione
ſolutus. ꝙ ſi in noĩs tui detractores
vĩdicãdũ cẽſueris: facile id abundeqꝫ

ſequetur: qñ vel pro maledictis ſup-
plicium ſumpturus eſt deus: eritqꝫ il-
li tua: vel ante id ſupplicij temp⁹: in ꝑ-
niciē tolerātia. Nihil enim adeo ma-
ledicos mordet frenatqꝫ: q̄ꝫ illate con-
tumelie cōtemptus. nā quēadmodū
tot bona ex ipſa ſapiā emanant: ita ex
ipſa aī puſillitate: pleraqꝫ mala conti-
gunt: ſiquidem et ipſi ignominia no-
tamur: videbimurqꝫ ſpectantibus ce-
teris delati criminis non exꝑtes ani-
mūqꝫ indignatione opplebimus: ⁊ ho-
ſte iocunditate affecto: deū irritabim⁹
ſupinducemuſqꝫ erratis priſtinis no-
ua delicta. Que oīa cum ita ſe habere
intelligamus: euitemus impatiētie ꝑ-
cipitiū: noſqꝫ ad ipſius tolerātie por-
tum cōferam⁹: vt hic noſtris animis
pro xp̄i pollicitationibus quiete inuē-
ta: eiuſdē cū dono et gratia: tuꝫ beni-
gnitate et clementia bona eterna con-
ſequamur.

¶ Contra gulaꝫ et ceteras corporis
voluptates. ¶ Sermo. iij.

Corpus nobis reliqs rite pa-
ctis morte mulctādum eſt. ve-
rū quod abſit: haudquaqꝫ cor-
poris ſubſtantiam ipam conficiendaꝫ
dixerim: verū incitamenta et libidinū
impetus mactandos duxerī: qui nos
ad praua facinora cōpellūt. Naꝫ ⁊ hu-
manum nihil ſubire: nec indulgere vo-
luptatibus vite loco habendū eſt. ſiq-
deꝫ q̄ his ſe dediderit: pre triſticia: for-
midine: ꝑiculis: et multiplici aīoꝝ af-
fectu: q̄ illis immixta in examinis mo-
rem circunferuntur: vitā ducere quie-
tius in reliquū haud poterit: adeo vt
ſi ei hac vita ſit excedendū pre horore
quodā ⁊ metu vel ante cōſtitutū obe-
at mortem. Itē ſi futurā egritudinem
ſuſpicetur: ſi contumeliā: ſi pauperta-
tem: ſeu aliud iſtiuſmodi q̄cpiam ex in-
ſperato affuturū ꝓuiderit: perit ilico
et conſumitur. Quo vite genere quid
eſſe poteſt miſerius? Contra vero q̄
ſpū vixerit nulla erit ſimili calamita-
te obſtrictus. ſed timore: meſticia: diſ-
crimine. erit et quauis rerū mobilita-
te ſuperior: neqꝫ eo victor euadet q̄
nil ſit aduerſi ꝑpeſſus: ſed quod ma-
ius vtiqꝫ ē: aduerſos oēs fortune ca-
ſus cōtemnat: idqꝫ eo pacto fiet ſi ſpi-
ritus nobis diuinus inhabitauerit:
qui nō ad breue aſſeritur: ſꝫ perpetuo
habitaturus. Naꝫ inhabitare ſpiritū
dicit non inhabitaſſe: vt continuā ei⁹
manſionem oſtendat. Quocirca: q̄ vi-
taꝫ hanc viuere creditur: ſempiterne
illi ac perpetue īterēat neceſſe eſt: vn̄
et dictū illud eſſe conſtat. Spūs vita
ē per iuſticiā. Sed hec vt clarius in-
noteſcant: ꝓducamus hoīes duos in
medium: quoꝝ alter laſciuie ſit ⁊ vo-
luptatibus deditus: alter vero proꝛſ⁹
ſit his rebus demortuus videamuſqꝫ
vter horum ſit viuens dicendus: con-
cedatur: abundet alter diuitijs: ſit eti-
am conſpicuus: ſit inſignis: alat para-
ſitos: helluones: adulatores: vniuer-
ſumqꝫ his in rebus diē terat: det iteꝫ
laſciuie opam: debacchetur. Alter ve-
ro parce ob victus auſteritatem ⁊ tē-
peranter viuat: veſperi dūtaxat cibū
capiat neceſſariuꝫ: maneat ſi velis ad
dies binos ternos ve impaſtus. quē
hoꝝ magis viuē exiſtimabitis? Cre-
do pleroſqꝫ mollem ꝓdigum et bono-
rum diſſipatorem: opinaturos: at nos
eum dixerimus qui in his bonis for-
tune modū ſibi ꝑfinit. Sed quoniam
diſceptatio hec ex re orta eſt: adeam⁹
interea iſtoꝝ domos: vel eo maxime
tempe: quo tibi opulētus ille viuere
videatur. cū ī ſuis inq̄ꝫ delitijs diuer-
ſatur. Ingreſſiqꝫ ſpectemus quibus
ſint ijdē illi in rebus occupati. ex his
enim que per eos gerētur: quot⁹ quiſ-
qꝫ eoꝝ fuerit mortuus ne an viuens
ſit apparebit. Inueniem⁹ certe alteruꝫ

libris incūbentem : vacātē rei diuine
abſtinentie vel rebus neceſſarijs īcū
bentem: habentemqꝫ cum deo ſermo
nem. alterum vero madentem mero ⁊
emortuum: apud quem ſi ad veſperū
vſqꝫ moram traxerimus: nihil euz in
melius videbimus ꝓfeciſſe : quin im
minentem ei mortez magis ac magis
augeri: et exortam inde increſcere ſo
nolentiam. Hūc vero noſtrū ſobriū
dico et continentem : vel noctes ſpe
ctabimus inſomnes ducere. Utrum
itaqꝫ hoꝝ vite plus habere dixerimꝰ
cum ne qui ſine ſenſu proſtratus iacꝫ
et torpidus: et cunctis eſt ad riſuz ex
poſitus: an actuoſum illū et deo collo
quentem? hunc quidem dixerim. illū
nanqꝫ ſi accedens rez aliquā oportu
nam rogaueris: nihil magis ꝙ quem-
piā vita functū audies reſpondentē.
cū noſtro vero hoc interdiu noctuqꝫ
verſari cupieris. eū quippe audies et
de rebus celeſtibus diſſerētē: et ange
luz potius agentē ꝙ hominē. Uides
ne vti is pro eius vite ſolertia ⁊ inte
gritate inter viuos obtineat primatū:
ille vero mortuis ipſis miſerabiliꝰ iace
at conſternatus ⁊ torpens: intera gen
dumqꝫ ſiquid forte agere videat: ni-
hil gerendaꝝ rerū ordinez diſcernat:
furentiumqꝫ ſit haud abſimilis: quin
et his longe calamitoſior quibus affe
ctis iniuria cōdolemus et increpamꝰ
ſi quos his forte conuitiari conſpica
bimur? illū vero ſiquis inuadat: non
mō nihil erimus ꝯmiſerati: ſed iacen
tem potius et proſtratum merito fuiſ
ſe malo affectum pronunciabimꝰ. Nū
erit hec vita dicenda: que mortibus i
finitis ē grauior? Uides itaqꝫ hoīez
delitijs incumbentem non ſolum vi-
uendo obiſſe mortem : ſed eſſe mortu
is lōge inferiorem: perniciosiorē qꝫ:
demone agitato et furijs? Quippe mi
ſericordia hic iudicat haud indignꝰ: il
le odio. veniam hic: penas ille: pro eiꝰ
tum vitijs: tum morbo meretur. Os
ſi adeo quiſpiaz exteriori hac facie. flu
ente ex ore pingui et marcente ſaliuo
et vigēte baccho grauis conſpurcat:
cogita ꝙ male cū aīa illa calamitoſa
agatur: que hoc in corpore tanꝙ in ſe
pulcro aliquo recondita eſt et contu
mulata. Cuiuſmodi in homine temu
lentia nec ſecus videri debet: ꝙ ſi bar
barus quiſpiam deformis et impurꝰ:
vi ſumma et poteſtate impetum faci
at in adoleſcentulam decoram aliquā
venuſtam et continentem. Quis igi
tur qui mentis ſit compos non potiꝰ
optet mille obire mortes ꝙ diē vnū:
hanc vitam degere? Qꝫ ſi orta iam lu
ce ex ea ſe ioculari ebrietate attollēs
ſobrius fortaſſe appareat. nebula ad
huc quadā ex vinolētie procella: ſibi
pre oculis obuerſante: nondū ſatis li
berā temperantia fruitur: eundem ſi
vel abſtinentem viderimus ⁊ mode
ſtum: quid iuuat: cū nihil ex eo aliud
aſſequatur vtilitatis: ꝙ ꝗ ſe crapule
inſimulantes recognoſcat? cum enim
impudentius agit: cū debacchatur: id
duntaxat lucrifacit ꝗ ſe irridere non
ſentit. vbi vero dies illuxit : amittit
omnem quā ex laſciuia ceperat volupta
tem ſiquidem familiam obmurmu-
rantem: et inſectātem ſe iurgio coniu
gem: obiurgantes amicos : inimicos
ludibrio ſe habentes recognoſcit. q̄d
ergo dici hac vita poteſt miſerius: ir
rideri ab omnibus interdiu et rurſū
eadez illa turpit inceptare? Uis etiā
cupidos in mediū producā? eſt enim
et hec deterior alia q̄dā debacchatio :
que et ſi dici hoc nomīe poteſt: conſe-
quenter et mors eſt. quin alio quo-
uis mortis genere tanto eſt acrior.
quanto grauior eſt temulentia. neqꝫ
adeo etiam vino madere moleſtum
ꝙ ipſa eſt pecuniarum affectatio infe

ſta. ibi enim iactura ad egritudinem
vſqꝫ prouehitur : corporeqꝫ et inſen-
ſibilitate ſubſiſtit. finitqꝫ in ipſi⁹ ebriā-
tis ꝑnitiē. hic vero in habē di.ſ. cupi-
ditate: detrimentū: et per innumeros
hoīm diſcurrit aīos: et varia vbiqꝫ ſu-
ſcitat bella. Age et hoīes cū auaritia
cū temulētia detētos adinuicē cōfe-
ramus: videamuſqꝫ qbus in reb⁹ aut
cōueniant inter ſe aut excedant. rur-
ſus inqꝫ fiat de ebrioſis cōparatio: qn̄
quidē nequeāt cum btō illo: cuius ſu-
pra meminimus ſpū incaleſcente con-
ferri: menſamqꝫ iterato infinitis cedi-
bus refertam in mediū ꝓducam⁹ ape-
riamuſqꝫ quib⁹ in rebus ſimillimi int̄
ſe et pares: ꝓ ipſius morbi natura vi-
deantur. nā cū huius morbi ſint ſpe-
cies varie: ſiquidē parti vino: partiꝫ
ex cupiditate nimia efficiūtur: morb⁹
tn̄ vtriſqꝫ ineſt nō abſimilis. eque eī
abſurda quadā auiditate detinentur.
Nā vīo grauis quo plures hauſerit
calices: eo magis ſitim incendit. Itē
et q̄ pecunie fuerit amore captus: qn-
to plura accumulauerit: tanto maio-
rē ſibi excitat cupiditatē. ⁊ auaritie flā-
mā: et grauius ſe diuexātē ſitim ſum-
miſtrat. ea itaqꝫ re vtriqꝫ ſunt pares.
verū in eo rurſus temulentū excedit
cupidus: qd illud ſit queris. ebri⁹ enī
rem patitur a natura nō alienā. Vi-
nū quippe natura calidū: cū innatā au-
xerit ſiccitatē: ꝑpotandi ingerit auidi-
tatē: vel inexplebilē. Vnde inquies
auaro et cupido tantus hic habendi
amor accreuit: vnde inquis? cū enī is
ad ſummū euaſerit diuitiaꝝ culmen:
tum maxime pauꝑ ē. Incredibilis ſa-
ne hic morbus: perplexus ē ⁊ ambigu-
us. Spectemus ergo ſi libet et hoſce
cū temulenti eſſe deſierit: ceperintqꝫ
mētis eē cōpotes: tā etſi cupidus ille
nunqꝫ ſit vioſe hui⁹ auiditatis exꝑs:
quin vtroſqꝫ potius cū ebrijs ſunt cō-
ſideremus: videamuſqꝫ vter hoꝝ ma-
gis ſit irridendus: effugiemuſqꝫ eos
acrius et ſuſcribamus: videbim⁹ cer-
te alterū pre vino delirātē: apertis o-
culis: nec quēpiā diſcernentē: oberrā-
tē fruſtra et agitari: in obuios quoſqꝫ
offendentē: euomentē: lacerū et īfor-
mē nudū: vſqꝫ adeo vt cūctis abūde
riſum moueat. Age ad hec et auarū
ī mediū ꝓferam⁹: cui⁹ res geſte ⁊ act⁹
non riſum mō: ſꝫ execrationē: iram et
fulmīa merebūtur. verū reliquis om-
iſſis: ꝙꝫ ſit irridendus ꝯſiderem⁹. ſi
quidē eque is atqꝫ vinaticus ille: ne-
minem vel amicū diſcernit vel hoſtē:
oculoſqꝫ apertos gerens: captus lumi-
bus ē. vtqꝫ ille preter merū nihil ha-
bet acceptū: ita et is preter pecunias
nil aliud ſpectat. longe vero huic gra-
uior eſt vomitus. ſiquidē non cibū po-
tum ve remittit. qn̄ verba conuicij:
diſſenſionis ⁊ mortis plena. infinita is
ſuper ī caput ſuū fulmīa ꝓuocat cui⁹
anima nō ſecus ſe hꝫ ꝙꝫ ebriantis cor-
pus q̄d maculoſuꝫ ē imbecille ac flui-
dū: qn̄ ne ipſe quidē huiuſce temulen-
tie vitio careat. quin q̄d grauius eſt:
curis capitur ira et vigilijs: aduſqꝫ ī-
teritū diuexatur: et ſenſiꝫ abſumitur.
quippe q̄ violētia opprimit̄: nocte trā-
acta pōt ⁊ ſobrius fieri. hic ꝟo ⁊ dies
et noctes auaritie ebrietate detinet̄.
acrioriqꝫ pena afficitur: ꝙꝫ qui vincul̄
aſtringuntur: vel qui metalla opant̄
et cudūt: vel ſupplicia patiūtur ſiqua
ſunt grauiora. Rn̄de mihi: nū hec illa
eſt vita: nec mors poti⁹ exiſtimāda:
quietiā vel quauis morte miſerior?
mors qppe corpus q̄eti donat: ⁊ quis
irriſione: dedecore ⁊ erratis liberū r̄d-
dit. at habendi cupientiſſima temulē-
tia hoīeꝫ plane in res eiuſmodi impi-
git: occludítqꝫ aures: excecat oculos:
mentem multa caligine obtenebrat.
nihil enī patitur preter fenora audire

decꝫ adauctis vſuris: turpi indecenti
ꝙ lucro: teſtandis tabernulis: ſerui-
libuſcꝫ ⁊ illiberalibus mercaturis in
uat verba facere: omnibus queadmo
dum canis oblatrat: oēs odit: oēs re-
ſpuit: cunctis eſt ſine cā infeſtus: īſur
git in paupes: opulētis inuidet: nulli
ſe gratū exhibet: nec vxori quidē: nō
liberis: non amicis. ꝙ ſi nequeat vn-
dicꝫ lucra congerere: vel hos quidē
habebit infenſiores: ꝙ qui natura ſūt
hoſtes. Quid p̄terea tali veſania aut
fieri deterius vel calamitoſius poteſt
ſiquidem ipſe tibi corpus habēti vni
cū: ventricꝫ ſolū indulgendo: ſcopu-
los precipitia terre hiat⁹ ⁊ quecūis ba
ratra ſumminiſtras: qui vel ſi aliqđ
ciuile munus inieris: impēſas verit⁹
predabundus rapis: moxcꝫ corrupte
lis et ambitu pleroſcꝫ alios cōparas
migrat⁹: ſupiore illo nō mō ſumptuo-
ſiores: ſed certiores quidē: cū mamo
ne ꝯbutū depēdis: necꝫ pecunijs dū
taxat vel corpis ſudore: anime ꝙ ipi⁹
dolore ⁊ tormentis: ſed ſanguine ipo:
improbo huic facis tyrāno ſatis: vt
aliqđ tibi magis accreſcat. miſerū eq-
dē te: ꝓ tua hac barbara ſuitute dixe
rī et calamitoſum: nōne quotidie ſpe
ctas q ad ſepulcra tumulādi grā effe
runtur: vt nudi et reb⁹ oīb⁹ deſtituti
educantur: vtcꝫ nihil eis liceat e do-
mo efferre: quin vel ea quib⁹. mortui
obtegūtur vermibus deferāt corro-
denda? Quocirca hec velim tecū aīo
diebus ſingulis reputes: forſitan hoc
pacto auaritie ī te morb⁹ oīs ſedabit:
ni forte vel ī ipſa funeris pōpa libue-
rit maius ī modū debacchari. Eſt ſane
id graue vitiū: et horribilis valitudo
eoqꝫ et nos contionibus ſingulis ha
bem⁹ de hiſce reb⁹ apud vos ſmonē:
ſumuſqꝫ forſan veſtris auribus īnocū
di: eaſqꝫ dicēdo exhaurim⁹: vt aſſue
te ſaltē ꝓficiant magis. Ceterū: neqꝫ
enim in hoc mihi veſtrū quiſpiā con
tradixerit: non ſolū in ipſo futuri iu-
dicij die: ſꝫ longe ante: varius iſte et
multiplex auaricie morbus: ſupplicia
ꝙ multa allaturus eſt: qn̄ nec vincti
et cōpediti neqꝫ longiori ⁊ aduerſa af
fecti valitudine: neqꝫ ij quidē quib⁹
cū inedia ⁊ fame colluctatio eſt: ſeu q̄-
uis mali genere preſſi talia ſuſtiebūt:
qualia pecuniaꝝ tolerant amatores.
Quid enī inferri cuicꝫ moleſtius pōt
ꝙ oīm in ſe concitare odia: ipſumqꝫ
oēs habere inuiſos. immitē ſe prebē
vniuerſ ⁊ itractabilē: expleri nunqꝫ:
ſiti cōtinua laborare: afflictari fame
aſſidua: vltra ꝙ credi pōt grauiori:
merore cōfici quotidiano: angi conti
nuo ⁊ ꝑturbari? Hec et his lōge plu
ra ſubeūt ij: qui accumulādi trahūtur
cupiditate: adeo vt ſi cūctoꝝ ſibi mor
taliū fortunas pariāt: nullā prorſus ꝑ
auiditate immodica ſentiant volupta
tem. Qui ſi vel nummi vni⁹ iacturā fe
cerint: putant ſe ſupra ceteros fuiſſe
grauiora perpeſſos: et vita ipſa exci-
diſſe: cuiuſmōi mala qs poterit ſmo
explicare? at ſi pn̄tia hec tāto pe illos
affligūt. cogita ꝙ acerbiora p⁹ mortē
tormēta manent. illū dico a regno ce
leſti caſum: dolorēqꝫ qui ſit ex gehen
na futurus: perpetuos carceres: tene
bras exteriores: vermes illos ⁊ vene
natos: dentium ſtridorem: pſſuras an
guſtias: ignis fluēta: et caminos inex
tinguibiles. Que oīa colligēs confe-
renſqꝫ cū ipſa pecuniaꝝ voluptate:
funditus hūc auaritie morbū reuelli-
to: vt graui ei⁹ inopia liber: et veras
tibi diuitias ꝯpares: boniſcꝫ cū his pn̄
tib⁹ et futura aſſequaris

¶ Ut hūanitati opaꝫ dem⁹ ¶ ſ. iiij.

Audite fratres Paulum di-
centē. Induite queadmoduꝫ
electi dei mīe viſcera. nos aūt
lōge aliter factitam⁹: ſi quidē adeūtē

quempiā vel nummū a nobis depre
caturū probro ⁊ maledictis inceſſim⁹:
et importunuꝫ appellamus .cuius rei
nō te pudet o hō.moleſtū ⁊ īportunū
clamitare panē depoſcentē ꝗs enim
vel ſi moleſtior eſſet:foret quidē mīa
dignus:qui adeo fame vexatus : tibi
pſonato homini ſupplicet . Qua in re
noſtra eſt crudelitas incuſanda .nam
ſi nec facile impartiri aliquid egenti
bus toleramus :varia coguntur arte
noſtrā inhumanitatē pellicere ⁊ emol
lire duritiem. Porro ſi argentū aurū
ve expoſcerent:aliqͥd forte rōis:duri
us tuum illud reſponſum hēre vide
retur.at cū neceſſariꝫ victus gratia te
adeant:qͥd inepte philoſopharis:ver
bis accurationibus ⁊ ſupuacaneis: ſo
pi ociū inertiāqꝫ exprobrādo ꝗ ſi in
quēpiā eſſent merito conferēda:nemī
oīm magis ꝙ nobis ipſis forēt obijci
enda.cuius pronuntiati in egenū pro
bri:memineris veli:cū deū ipſe adie
ris pctīs veniam cōprecaturus .tum
quidē ſenties dignius te hec poſſe a
deo:ꝙ a te paupem audire:nondū tñ
talibus in te ille verbis ē vſus:cuiuſ
mōi hec ſunt. Deſine iā. hinc abi ī rē
malā:admodū es ipſe importun⁹ Si
quidē poſtꝙ et tēpla ⁊ aras frequen
taueris:meaqꝫ et inſtituta ⁊ iuſſa per
ceperis :mox foro adito aurū libidīes
amicitias:neceſſitudīes: et reliq̄ iſti⁹
modi meis et legibus ⁊ inſtitutis āt
ponis:humilitatenqꝫ nūc preferendo
te ſupplicē reddis:poſtꝙ vero pcari
deſieris crudelē te exhibes et inhūa
nū.abi itaqꝫ hinc meqꝫ nec vltra adie
ris. Hac ipſi ⁊ ſi ſumus auditiōe:vel
acriori multo:nō indigni. nihil tamē
iſtiuſmodi improperat de⁹: quin tole
rat ille nos animo ingenti : cunctaqꝫ
per ſe ipſe exequitur : indulgendoqꝫ
pcantū vota excedit. Quod etſi nihil
hoꝝ nos fugiat:ſoluam⁹ inopū mēdi

citatē vel ſe ingerentiū:nec acrius vl
tra in eos inuehamur:qñ ⁊ nobis ad
ſalutem haud minus op⁹ ſit diuīa cle
mentia:ꝙ venia:et maiori quadaꝫ mi
ſericordia.neqꝫ enim conceditur nob
nec licet quidē noſtris omnibus dili
gētius diſcuſſis actionibus :ſine ſup
plitio vel morte ſalutē parere Ne igi
tur efficiamur alioꝝ acerbiſſimi exa
ctores et iudices ne forte acrius de
nobis ſupplicia exigant.cōmiſſa eniꝫ
habemus quauis venia nō inferiora
quin etiam illorum nos miſeret: quo
rum errata veniaꝫ non merentur:vt
eandem nobis vel diu ſeruatam com
paremus: vel potius ſi fuerim⁹ ꝗ ad
ingeniū ſuppetet et vires eniſi:nunꝙ
tanta in alios clemētia vtemur:quā
ta et ipſi indigebimus ab īdulgētiſſi
mo deo ꝓmereri. Quo igit̄ pacto nō
abſurdum videri debet:cum in tātis
ſimus ipſi rerum anguſtijs ad veniā
promerendaꝫ conſtituti:adeo nos eē
in cōſeruos parcos ⁊ illiberales : vt
in eos.i.ī nos ipſos oīa enixe facia
mus ꝗneqꝫ enī tam reliquos noſtroꝝ
beneficioꝝ indignos arguimus : ꝙ
noſmet diuina clementia . ſiquideꝫ ꝗ
cōſeruū verbo offēderit:deū habebit
ſe acrius laceſſentem . Non igit̄ erit
nobis ipſis detrahenduꝫ qñ inopes :
vel torpidos dixeris vel ignauos:re
liq̄ impriam⁹ adeūtes .ſolem⁹ eniꝫ ⁊
nos p̄ torpedine quadā vel īcuria ple
raqꝫ ōliq̄re:qnimo vl̄ ſi cūcta ab his
nr̄a emanāt errata: haudquaꝙ tamē
mox penas exigit deus : ſed ad peni
tendum nobis et ſpatium prebet : et
victum tribuit caſtigando inſtruen
doqꝫ:vel reliqua ad neceſſitateꝫ ſum
miniſtrat: vt ipſi hanc eius clemen
tiam ſectemur . Erit itaqꝫ noſtra hec
perdenda impietas:et feritas a nobis
omnis propulſanda: vtpote id nobis
potius ꝙ reliquis proſu

turuꝫ:nam cum egentibus argentum
panem:amictum ve:impartimus:tam
nobis ingentem gloriā vendicamus:
vt vllis nequeat verbis explicari Si
quidē incorruptibile corpus reſumē-
tes cum deo vna ⁊ laudem ſimus re-
cepturi ⁊ regnū:quod quāti ſit facien
dū:ex noſtraꝝ et preſentiū rerum cō-
iectura:vel leuiter cōprehendi licet:
tā etſi nequeat in pn̄tiaꝝ liquido ſatꝭ
internoſci:id tn̄ exēplis cōabimur ex
plicare Dic mihi ſi qs ſeneſcētē te et
inopē polliceatur in priſtinā reſtituꝫ
iuuentutē:redactum qꝫ ad priorē illū
etatis florem:effecturū etiā et valitu-
dine optima ⁊ virtute pſtantē:largitu
rum inſup tibi ad annos mille terraꝝ
orbis ſumma trāquillitate impiū: qd
nā ipſe pro iſtiuſmōi pollicitationibꝰ
vel facē:vel pati recuſares? Ecce igiꝰ
et xpūs non ſolū hec ſꝫ his longe ma
iora pollicetꝰ:neqꝫ enī quantū inter ſe
videntur ſenectus et iuuēta diſtare:
tantūdē eſt incorruptionis corruptō
niſqꝫ diſcrimē:neqꝫ pro ipſius princi-
patus et paupertatis:quin pro ſom-
niorum ⁊ veritatis interuallo: pre-
ſens hec gloria cū eterna illa conferē
da eſt:nec tn̄ ſatis adhuc hoꝝ interca
pedinē explicauerim.ſiquidē nulla e-
narrari poſſit eloquētia:futuroꝝ bo-
noꝝ magnitudo:ſi cū preſentibus cō
ferantur:et tempꝭ illius infiniti: et
momētanei huius rō habeātur. Quo
enī pacto cum preſenti hac quiſqꝫ vi-
tam illā cōtulerit ſempiternā: aut ter
renā cū celeſti quiete: que tm̄ videnꝰ
altrinſecus abeſſe:q̄ſtum a bello pax
ē:ociūqꝫ ſemotū? vtqꝫ puriſſima mar-
garita a luteo quouis lapillo ſecernitꝰ
ſic profecto eſt a corruptione immor
talitas aliena:quin quo pluribꝰ id ex-
primere connitemur: eo minus certi
aliquid vel ſimile afferemus. Quippe
ſi cum vel micantibꝰ ſolis radijs futu

ra nobis corpa contulerimꝰ: nihil tn̄
pro illoꝝ ſplēdoris dignitate explica
bimus Pro his itaqꝫ futuris bonis
que tā immēſe facultates aut que po
tius humana vita tāti vnqꝫ poſſunt
exiſtimari:que non vltro relinquēda
ſint? etenim ſiquis te in regiā aliquaꝫ
induxerit:ceteriſqꝫ aſtantibꝰ ⁊ princi
pis tibi beniuolentiā adeo conciliet:
vt poſt ſermōes familiariter habitos
cōuiuā te illi ⁊ comitē aſſiduū faciat?
nemini pfecto diceres te pro tāta bea
titudine cōceſſurū. At ſi celū conſcen
dere regiqꝫ illi oīm potentiſſimo aſſi-
tere:inqꝫ angeloꝝ conſpectu ſplēde-
ſcere:fruiqꝫ gloria ieffabili effecerit:
heſitares ne vel oīm fortunaꝝ pati ia
cturam:aut ſi illud cōduceret:vel vi-
ta ipa ſpoliari? quinimmo proſilires ⁊ le
titia efferri oporteret: ⁊ vt ita dixerī:
pre gaudio alas ſumē ad volatū atqꝫ
ipſe vt principatū aſſequaris:fraudā
di et rapiendi occaſiones innumeras
allaturū.et ſi illud haudquaqꝫ pro lu-
cro duxerim aut cōmodo:et tua diſpē
dis: ⁊ aliena mutuatus:vxorē ſi vſui
foret et liberos:nec vereberis in ſer-
uitutem dare.ob regnum autem cele
ſte illud nobis propoſitum: quod ne-
minem habet deo teſtificante ſucceſſo
rem:ne exiguos cōtinet angulos aut
terre partem: ſed celum integre ſub
eius ditione capit:ſegnior ipſe et pi-
ger pecunijs immerſus inhias? neqꝫ
intelligis qꝫ ſi inferior hec celi facies
que ad nos vergit tantum in ſe habꝫ
decoris et oblectamenti:qualis ſupe
rior illa et celum celi futura ſit. Sed
quoniam hec corporeis interea ocu
lis ſpectare non licet:conſcende men
te et cogitatione celum:quod ſupera
ſtans ſuſcipe:et ſupernum illud quod
altius tendit: attende immenſam il-
lam altitudinem et ſplendorem hor
ribilem: contemplare angelorum

multitudinem:archangeloꝝ gentem
innumerã:aliaſqȝ infinitas poteſtates
poſt hec deſcendens ſuperne ⁊ celicꝰ:
nota ⁊ oculis circũluſtra:noſtraꝝ ha
rũ rerum imaginẽ noſtrateſqȝ princi
pes:vti ſe circũ habeant:viros veſte
aurata conſpicuos:curꝛus inſuper au
ro vbertī excultos quos iumenta tra
hunt cãdidiora:et vehicula precioſio
ribus gẽmis ornata:vt aureos lectu
los:vt carpenta aureis bratteis cre
pitãtia:dracones preterea auro ⁊ ſeri
co veſtibus effigiatos:vt ſcuta aura
tis vmbonibus ⁊ lora ex auro:vario
lapillo diſtenta:equos demũ ipſos et
faleratos et auro obſeptos:cuiuſmo
di ornamenta:nihil profecto vltra:vi
ſo principe aut ſpectamus aut magni
facimus:princeps enim vel ſolus:tũ ex
eiꝰ porphireo amictu:tum diademate.
ſella fibula ⁊ ſoccis tũ demum fulgen
tiſſimo eius aſpectu oĩm noſtrum in
ſe oculos conuertet. His itaqȝ rebus
terrenis animaduerſis:animus erit
ad ſupiora transferẽdus. intẽdẽdꝰqȝ
ad horribilem illum iudicij diem:quo
chriſtꝰ ⁊ cognoſcendi ⁊ iudicandi grã
affuturus eſt:neqȝ enim beluaꝝ iuga:
vel aurata vehicula:ſed dracones ſpe
ctabis et ſcuta:ſed quod viſu horren
dũ et animos pauefacit:vt vel incor
poree obſtupeſcant ptãtes. ſiquidem
virtutes inquit celoꝝ commouebũtur.
Tunc preterea vniuerſum celũ pate
bit:ab ipſis cardinibus reuulſe diſ
turbabuntur et fores:deſcendet dei
vnigenitus filius.non vigenis aut cẽ
tenis viris ſeſe armis ſtipantibus:ſȝ
angelis innumeris:cherubin:ſeraphi
poteſtatibus reliquis circumſtãtibꝰ
Erũt tunc quidem oĩa formidinis
et terroris plena:cũ ex terre hiatu:q̃t
quot hoĩm qui ab ipſius Ade origie
vnq̃:diẽqȝ aduſqȝ illum futuri ſunt:
aut emergent:aut rapientur. Chriſtꝰ
vero cum tãta gloria apparebit vt eiꝰ
ſplendore:tam ſolis quam lune ⁊ ce
teroꝝ aſtroꝝ lux omnis occultetur.
Quibus poterunt verbis tum et beati
tudo illa:tum gloria:et ſplendor ex
plicari? Heu mi anime. oboriuntur enĩ
mihi nunc lachrymę ⁊ ingẽs incũbit
gemitus cogitanti quibꝰ excidimus
bonis et quali ſumus beatitudine ali
eni effecti:a qua tũ videbimur lõgius
abfuiſſe:cũ magni nihil aut boĩ opa
mur. Ne itaqȝ quiſpiã mihi hoc loco
gehẽnã cõmemorauerit. ſiquidẽ eiuſ
modi glorie caſum ſubire et gehenna
longe ſit grauius eadẽqȝ abeſſe:quo
uis ſupplicio deterius.nec duꝫ tamen
intermittimus ⁊ terrenis incumbere:
et demonũ nequicia falli qui pro pu
ſillis his ⁊ minimis rebꝰ nos priuabũt
maioribus. Quippe lutũ offerunt vt
aurũ ſubtrahant:vel potius vt celo
nos fraudent. vmbrã pferũt:vt a ve
ris ꝓpellant:inſomnia immittũt. Ni
hil enim aliud id preter dici poſſunt
fortune bona:vt luce oborta omniũ
nos arguãt egentiſſimos. Que oĩa ita
ſe habere intelligẽtes:caueamꝰ aliqñ
tãdem dolos hoſce et fraudes:animũqȝ
ad futura conuertamus.neqȝ enĩ affir
mare licebit ignoraſſe nos vitã hanc
breuem eſſe et tpariã:rebus preſertĩ
ipſis tuba clarius quotidie clamitan
tibus:pertenuẽ illã eſſe:ridiculã et i
formẽ:plenam diſcriminis:plenã vo
racitatis. Qua igitur erimꝰ excuſatio
ne digni:qñ criminoſa et turpia tãto
ſtudio conſectamur:fugimus vero q̃
glorioſos nos facerẽt ⁊ inſignes:vni
uerſiqȝ in ipſam pecuniaꝝ tyrannidẽ
concedimus. ſiquidem illaꝝ eſt ſerui
tus quauis tyrannide intolerabilior
quod pfecto nec eos fugit q̃ ea ſe vt
explicarẽt:digni ſunt hiti. Quocirca
⁊ vos vt optimã hanc libertatẽ pdi
ſcatis:refrigite vincula:extricate vos

laqueis nullum iaceat domi aurū: q̄n
quod īfinitis eſt pecunijs honorati⁹:
pietas et elemoſine recōdātur. id enī
nos faciet apud deum fidentiores: at
illud dedecore multo et pudore offū
dit. faciet ꝗ demones magnū in modū
in nos deſeuire. Quid igitur in te ho
ſtem ⁊ armas et fortiorem reddis? ar
mis potius erit tua in eum dextera
munienda. trāſferendusꝗ domus om
nis in animū ipſum ornatus: in coꝗ
et opes locande: aurum: ꝑ arca et do
mo: celū ſeruet. noſtra oīa nobiſcuꝫ
deferamus. ſumus certe ipſi ⁊ pariet
bus potiores et pauimento maioris
faciēdi. Quid igitur nobis poſthabi
tis ſtudiū in hec omne cōcitamus: q̄
rum ſumus poſt vite huius exceſſum
expertes futuri? quinimmo perſepe ī
humanis agentes potiri haudquaꝗ
poſſum⁹. cuꝫ liceat diuitijs adeo ꝓue
hi vt non mō hac vita ſed in futura
poſſumus opulentiſſimi videri. Id
circo quicūꝗ villas domos ⁊ auruꝫ:
animo vel cure habuerit: vbiuis ſui
p̄triam fecerit. cum his fortunis ſe of
ferat neceſſe eſt. Dicet aliquis: Quo
pacto id fieri poterit? poterit quidem
et facilitate ſumma. nā ſi hec bona ꝑ
inopū manus in celū trāſtuleris: appa
rebūt ſane in tuū fuiſſe animum tra
ducta: ita vt te vel morte ꝑuentum
nemo his opib⁹ fraudet: qui vita fun
ctus abſcedes: celo opulentus futur⁹
et diues. Eiuſmōi Tabites illa the
ſauro potita eſt: ſiquidē non domus
aut parietes: non lapides vel colūne:
ſed viduaꝝ corpa amictu opta: fuſe la
chryme: mors fugata: ac demum vita
reddita. cōſpicuā illā fecere ⁊ claram
Iſtiuſmodi nobis parem⁹ arcas: the
ſtruamus et domos: ſic deus nobis
opē preſtabit et ipſi nobis eodē coad
iutore vſi. in ope et quidē p̄claro ab
ſoluēdo videbimur nō defuiſſe. Atq

ex nihilo deus īopes ad eē traduxit:
tu vero traductos hoſce et creatos:
nec fame ſiuiſti leuādo curādoꝗ: nec
reliquis confici erumnis: dei templū
attollens vndiꝗ et ſuſtētans: cuius
templi vel probitatem vel gloriā q̄d
vnꝗ poterit equare? Quod ſi nōduꝫ
clare ꝑdidiciſti: quibus te deus ꝓ in
iuncta hac et ſuſcepta: ſubleuande īo
pie cura inſigniuerit ornamētis: tecū
id animo reputās: ex eo quod infere
mus intelliges. Eteniꝫ ſi quiſpiā tibi
caſurum celū ſubleuādi erigēdiꝗ tra
deret facultatem: nonne id tibi hono
ri duceres perinde ac conditionē tuā
et vires excedentem? Ecce nūc maio
ri quodā te honore dignatus ē deus.
ſiquidē q̄d celo ipſo maioris facit: ti
bi ſubleuādum conceſſit. nihil enim
deo ex his que viſūtur eque atꝗ hō
eſt gratius: cuius gratia celū mare ac
terras creauit: eiuſꝗ habitatione po
tius ꝗ̄ celi letatur. Quod et ſi ita eſſe
nos haud latet: nihil tamē cure vel
diligentie diuino huic tēplo mācipa
mus: quin eo neglecto amplas ac ma
gnificas paramus domos. ideoꝗ re
bus omnibus deſtituti extrema ino
pia laborantib⁹ ſumus inferiores: q̄
et domicilia e quibus poſt vite hui⁹
exceſſum nihil ſumus ſplēdoris rela
turi: ornatiora ſtruim⁹: illis reiectis q̄
tranſferre nobiſcū vna licuiſſet. Cō
ſurgent nanꝗ reſoluta iam egentium
corpa: quibus deus cuius hec iuſſu ſi
unt in mediū productis: qui ea cura
uerit: et laudabit: et cū oīꝫ admiratio
ne extollet, ꝓpterea ꝙ īopia affectos:
vel paulo poſt ſiue inedia ſiue nudi
tate: ſiue algore collapſuros erexerit.
Uerum adhuc vel his nobis propo
ſitis laudibus: tardiores certe ad op
timam hanc egenorum curam adeun
dam ſumus ⁊ torpidi: Chriſt⁹ p̄terea
quo diuertat nil habet: quin hoſpes

famelicus: circūſertur et nudus: ipſe
vero ſuburbana vel laxiora: balneas
et ambulacra: fruſtraq; multa ſtruis
cubilia. illi vero neq; anguſtū aliqđ
impertiris tegumētū: qui corinis vultu
rib⁹ celſiſſima ſtruis tectorū faſtigia.
Quid hac fieri peius ſecordia pōt et
furijs? ſunt enī hec ꝑ extrema quadā
habēda inſania: q̄ nec verbis quidem
poterit ſatis explicari. licebit tñ ſi li
bet eiuſmōi a nobis egritudinē et ſi
ꝑgrauē propulſare. neq; id tñ potis
factu ē: ſed etiā facile: neq; facile mo
do ſ; eo facilius peſtilēti hoc ⁊ animi
et corpis morbo liberabimur: q̄ ⁊ me
dicus aderit oīm excellētiſſimus. Is
itaq; erit p nos et alliciendus et hor
tādus: ſe nobis iungat. Cōferēda in
ſup ī mediū noſtra oīa: et ipſi nos: vo
lūtas ſc; et animi prōptitudo. null' ħ
rebus alijs opus habet: mō hec tule
rit: de ſe oīa preſtabit. Cōferam⁹ itaq;
que noſtri ſunt iuris: vt meliori dum
viuimus valitudīe vſi: bona illa futu
ra conſequamur.

Ut miſericordes ſimus ſicuti pat
celeſtis qui filiū ſuū tradidit

Sermo. v.

Quo tandē ipſi digni ſuppli
cio iudicabimur ſiq̄dē Pau
lus ob Chriſti quo tenebatur
deſideriū: neq; celeſtia ipſa magnifa
ciebat: nos vero que vel ceno ⁊ luto
volutātur Chriſto ꝓferimus: cuius
amore et gehennam ille adire: ſi fieri
id neceſſe foret: percupit: et celeſtl. re
gni iacturā pati: nos vero a Pauli
magnanimitate lōgo interuallo diſtā
tes: cū neq; pñtia aſpernemur: ne di
gni quidē erim⁹: qui eius calceos at
tractemus: ſiquidē ille pro ei⁹ ſumma
in Chriſtū pietate et obſeruātia: nec
celi regiam pro regno ducit. nos ꝟo
eū cuius opa et admirari videmur ⁊
magnifacē. quod eq̄dē optarē: contē
ptui habemus ꝓpoſitū q; nobis cele
ſte illud imperiū ꝓtereūtes: vmbras
quotidie et inſomnia cōſectamur. tā
etſi deus pro ſuo in nos amore ⁊ pie
tate: ſe nec ſecius gerat: q̄ ſolet indul
gentiſſimus pater in liberos cōtuma
ces. qui cū eos videat ſui aſſidue con
ſuetudinis tedio affectos: alia quadā
arte ad ſe pellicit. At nos cum nullo
Xp̄i decenti amore teneamur ⁊ ſi ple
riſq; vt in officio deti eat rebus obie
ctis: reſidere apud ſe haudquaq̄ to
leramus: quin ad ineptias poti⁹ pue
riles tranſilimus et ludos: que om̄ia
Paul⁹ nec mediocriter abhorrebat:
quin vti ingenuus et liber filius: ge
nitoris amātiſſimus querit ſe illi aſſi
duū dedere: cū eoq; et ſolo verſari.
nec ſi magnā habet in ceteris rōnem
ſed longe minorē q̄ filiū deceat: nō ei
pari ſe quo ⁊ patrē honore dignatur.
ſiquidē cū patrem attendit: ſua nihili
putat mauultq; cū patre ī plagis et
cruciatu verſari: q̄ ſeiūctus ī delicijs
eſſe. Idcirco non poſſum nō vehemē
ter Paulum admirari: qui ſolus ob
xp̄i gratiā tulerit omnia: nulla regni
ſpe vel honoris ſ; amore duntaxat: ⁊
charitate ingēti. cū pleriq; hoīm ei⁹
dē gratia: ne pecunias quidē contem
pſerint. neq; enī nos vel Xp̄us ipſe
vel eius opa: a terrenis his reb⁹ re
traxerint: quin vti vipera. et ſues vel
reliqua id gen⁹ aīantia ſolēt: ceno ob
uoluimur. Quid enī ipſi his feris be
ſtijs videmur ꝓſtare: quib⁹ cū tā mul
ta pateant exemplorū plēa et imitatio
ne digna haudquaq̄ intermittim⁹ in
feriora hec deſpicere et admirari. cū
ne ad breue quidem ſpectare ſupiora
toleramus? preſertim cū noſtri grā fili
um de⁹ demiſerit celit⁹: cui nec panē
ipſe impertiris: qñ pro te fuerit oblat⁹
et morte affect⁹: pater nec ꝓprio filio
te ꝓpter indulſit: hūc ipſe inedia mace

ceratū paruifacis:cū tibi ſit eius ope
viuēdum.quid hac fieri cōtumelia ꝑt
deteri⁹?tui ille ob gratiam ꝓditus:te
ꝓpter occiſus famelic⁹ pro te diuaga-
tur;vel e ſuo aliquid huic impartire:
vt in tuā id vtilitatē concedat.nec q̄-
deꝫ mihi crede.id egeris:quos igitur
iſtiuſmōi homines nō inſenſibilitate
lapides excellerint:qui cū tot reb⁹ ad
bonū trahūtur ī demonica tn̄ hac cru
delitate perſeuerent? Atqui chriſtus
nec morte tm̄ et cruce content⁹:quin
ſubire etiā inopiā voluit:hoſpes in-
ſuper vag⁹ et nud⁹ fieri:valitudine af
fici ꝛ vincula tolerare.vt te vel hoc
pacto ad ſe reuocaret.ꝙ ſi ꝑ mea hac
omni tolerantia inquiet:nec vicē red
dendā exiſtimaueris:ſaltē te mee men
dicitatis miſereat.ꝙ ſi nec h⁹ rei gra
tia mihi cōpatienduꝫ duxeris vel ob
egritudinē meam haud flex⁹ ꝛ vincu
la emollire:ſi ne hec quideꝫ miſericor
dem te et piū reddiderint:leuia tn̄ et
friuola depoſcenti ānuas velim:neq̄
enim precioſiora quedā et magna ex-
poſco:ſed panē dūtaxat ꝛ tectū ꝛ ver
ba ſolantia.ꝙ ſi poſt hec fueris in tua
feritate ꝑtinacior:ſaltē pro regni cele
ſtis deſiderio:ſiue ob ea q̄ pro te tuli
certamīa exhibe te meliorē.Si demū
nulla iſtiuſmodi apud te rō cōſtabit:
ſaltē nature ipſi cōpatere:cū nudū vi
deris:reminiſcere eius quaꝫ pro te tu
lerim in cruce nuditatis.cui⁹ ſi nulla
erit apud te recordatio:vł ob eā quā
inopū gratia exut⁹ tolero.Fact⁹ ſum
ante hac:te propter egen⁹:et in p̄nti
egeſtate p̄mor.vt vndecūq̄ ꝯpulſus
miſericordē te prebeas.eſuriē tui gra
tia toleraui:rurſum famē pro te pati-
or.Sitibund⁹ erā dum in cruce pēde
rē:impſentiarū ſitio pauperum rōne
vt his vtriſq̄ inedia ſcꝫ et ſiti:te mi
hi adiūgam:piū q̄ pro tua ſalute red
dā et humanū.Quocirca ꝛſi te mihi
pro meis innumeris bn̄ficijs in vice
reddēda ſentiā obligatū:nec tn̄ q̄ppiā
te quēadmodū debitorē repeto:quin
vti beneficuꝫ ꝛ largitorē:ſum q̄ pro
paruis et exiguis reb⁹ corona te ꝛ im
perio donatur⁹.neq̄ id dixerim:ſolue
me egeſtate vel diuitias elargire.Fui
equidē pro te pauꝑ:ſed panē poſtulo
ꝛ amictū:vel tenue aliq̄d mee inedie
ſolamē.Si fuerim ipſe in vincula cō
iect⁹:haudquaq̄ me inde eximas po-
ſtulo:ſed vnū illud vt vinctuꝫ tui ob
gratiā:reuiſes.ſic te vel hoc ſolo:celo
donaueriꝫ.etſi ipſe grauiſſimis te vin
culis eruerim:feceris tn̄ mihi ſi prepe
ditū ꝛ ligatū reuiſeris:ſatis.Poſſum
preterea te vel nullis tuis in me me-
ritis coronare.velim tn̄ me tuis eſſe
beneficijs obſtrictū:vt te corona do-
no conceſſa faciat fidentiorē.Idcirco
cū habeā ipſe vnde me alā facultates:
emēdicādo circūuagor:pro q̄ forib⁹
tuis aſtās manū porrigo ꝛ cibari a te
ꝑcupio.amo enī te plurimuꝫ ꝛ menſa
inſuꝑ tua delector:q̄d q̄ amātiū ꝯſue
tudinis eſt:vel hec oīa mihi duxerim
ornamento:quin etiā ſpectāte terrarū
orbe laudes de te predico vel īgētes.
audientib⁹ q̄ vniuerſis altorē meum
oſtendo.Cūq̄ ſoleat nos cū a quoq̄
alimur:pudere:celare q̄ itē beneficiū
ꝯſueſcim⁹:chriſt⁹ ipſe vel nobis obti-
centib⁹:qn vehementi nos amore ꝓ-
ſequit̄:noſtꝝ in ſe beneficiū vulgabit:
noſtri q̄ haud mediocri cū laude pro
fitebit̄.neq̄ ei eū fateri pudebit:nos
ſibi nuditatē patienti amictū:ꝛ fame
ſcenti ꝯtuliſſe ꝛ victū.Quib⁹ omnib⁹
recte ꝑceptis:ne laudeten⁹ contēti ſi-
mus:quin dicta hec exeq̄mur.Quid
eī nobis iſtiuſmodi plauſus ꝛ laudā-
tiū turba vtilitatis ꝯtulerint?vnum
illud a vobis exegerim:vt oſtētatio
nem hanc et iactantiam:cuꝫ ex factis:
tū ex vera obtēperantia vendicetis.

Id enī demū nobis in laudē: id inq̄m
in lucꝝ cedet. ⁊ quoniꝫ diademate ful
gentius existimauerim. Hanc itaq; ⁊
decessuri coronā : cum mihi :tum vo
bis:per īopū man⁹ deferendā parate:
vt vel in hac vita spe meliori enutri
ti ad futurā concedentes ꝑpetua bea
titudine fruamur

¶ Inanē gloriā detestemur ꝙ valde
turpis et durus tyrānis ¶ Ser. vi.

Quid tādē inanis glorie cupi
ditate sumptuosius? quid tur
pius vel toleratu difficili⁹ fie
ri potest? siquidē morbi hui⁹ dispēdia
ex his solent patere: qui frustra ⁊ ina
nit: cū ī theatris edēdis ⁊ spectaculis
tū rebus ceteris istiusmodi intēpesti
uis ad gloriā dūtaxat ⁊ ostentationē
paratis: tū deniq; in edificandis splē
didis domib⁹ ⁊ excolendis: struēdis
⁊ reliquis inutilib⁹: que impñtiaꝝ si
lentio preteream⁹: pecuniaꝝ plurimū
insumūt. nec sane quēpiā fugit: homi
nē hoc morbo laborātē: prodigū ⁊ ia
ctabūdū: rapacē insup ⁊ cupiduꝫ esse
oportere. naꝫ vt habeat vnde beluas
alat: alienis fortunis inferet man⁹. at
quid fortunas dixerim: siquidē nō eas
solū: sed aīos ipsos ignis iste depascit
neq; morte corporea hac mō ⁊ presen
ti: sed futura etiā afficit ⁊ eterna. Nā
⁊ gehēne procreatrix inanis hec glo
ria: et ignē excitat vehementi⁹: ⁊ ver
mes pestiferos. quinetiā eandē illam
videbit quispiā vel apud mortuos te
nere imperiū. quo quid fieri potest de
terius? cūq; ⁊ reliqua cū morte vna:
vitia dissoluūtur: hic tn̄ iactātie mor
bus post mortē etiā: omni conatu cō
tendit: suaꝫ vel in ipso cadauere natu
raꝫ prodere. ¶ Quippe hac vita excessu
ri: et statuas sibi insignes: vel coꝝ sb
stantiā omnem consumpturas: erigi
sibi: ⁊ attolli demandāt: ꝑfiniūtq; plu
rimū suo funeri luxū: quiq; dum inte
gra viuerent: numi vnius aut panis
gratia: adeūti egeno ꝯuitiati sūt: mor
tui vberem vermib⁹ mensam prebēt.
et abūde. quid ergo aliud queras: q̄d
morbi huius excedat tyrannidē? hoc
enim ex malo: absurde queq; oriūtur
cupiditates. siquidem plerosq; quos
neq; decora facies: neq; libidinādi cu
piditas ceperit: iactantie libido inter
cipit. vt pro seducta nōnūq;: vel viti
ata muliere: apud alios glorient. quid
reliqua dixerim que ex inani hac glo
ria mala emergūt? optarem equidem
quib⁹uis barbaroꝝ hoīm: poti⁹ in ser
uitutē dari: q̄ semel eius subire iugū.
nec enī a barbaris talia captiuis iniū
gūtur: qualia sibi morigeris illa hoc
pacto inquiens indicit. Exhibe te cūe
ctoꝝ seruū: siue te fuerint inferiores:
siue clariores: animā aspernare: virtu
tem neglige: libertatē irride: ac tue de
mū saluti aduersabere. tuꝫ si quid erit
per te bene gestū: non dei oblectandi
gratia id egeris. sed ad ostentationem
dūtaxat ⁊ iactantiā: vt ꝯmeritā ex eo
palmā amittas. cūq; te misericordem
ꝑstiteris: ieiunio inedia ve affeceris.
est labor quidē subeūdus. merces ve
ro omni studio perdēda. Quid hui⁹
cemodi potest preceptis dici īmitius?
siquidem ex eis obtrectatōes: inuidie
et desperatio: ortuꝫ habent: emanat q̄
maloꝝ omniū mater auaritia. ꝑsertim
cū familiarū examina: ⁊ barbari auro
circūfulti parasiti: assentatores ⁊ con
nexi argento curr⁹: ⁊ reliqua his ma
gis irrisione digna: non voluptatis
aut necessitatis gratia: sed ad ostētati
onē paranf. Dicet aliq̄s. ita se habꝫ
morbū q̄ hūc malū esse cuiuis patet.
quo tn̄ pacto caueri possit explicāduꝫ
foret. Caueri inq̄ illud poterit: si id
morbi graue ⁊ molestum esse cognos
ueris. q̄d optimū profecto erit ad vi
te rectitudinē ineundā: initium. siqui

dem valitudine affectus quiſpiam: ⁊
eger cōfeſtim medicum cōquiret. ſi p̄-
mū ſe egritudine laborare didicerit:
q̄ ſi aliam: ad hunc morbū euitādū
viā: queris. deū aſſidue contemplare
eſto q̄ quā inde captur⁹ es gloria cō
tent⁹. deinde ſi ſenſeris inanis glorie
morbo ſuggerente te incitatū iri ad ef
ferendū: q̄ bene geſſeris: ⁊ aperiēdū
multis: animaduerſa que ſequit̄ ex bo
nor̄ facinor̄ cōmunicatione iactura:
extingue abſurdā illā ⁊ ſuggeſtam: re-
nunciādi ac bene acta vulgandi cupi
ditatē: animū q̄ his verbis alloque
re. Ecce tā diu parturiens efferendi
rem bene geſtā percupidus extitiſti:
neq̄ eā toleraſti ſilentio premere: qui
omnibus cognoſcendam extuliſti: q̄d
ergo ex eo plus: aliquid tibi accreuit?
plus quidem nihil: damni vero pluri
mū: et extremi: ⁊ eorū euacuatio que
ſummo cū labore collēgeras. mox eti
am intelligas: velim corruptum eſſe
vulgi iudiciū: infirmam q̄ ſententiam:
flacceſſereq̄ ſtatim ⁊ labare ſolere. nā
vt ad breue homines aliquid admirā
tur: ſic temporis proceſſu: facile obli
uiſcūtur: intercipitur q̄ omnis p̄ eos
dei munere iam parta victoria: quam
vel ſi mortales cōtulerint: tutari diu
nō poſſunt. vel ſi in longū videretur
manſura: calamitatis quinetiam loco
haberi poſſ̄: ſi diuina foret cū morta
li hac ꝯmutāda. Cū itaq̄ fluxa ſit ⁊ la
bilis humana laus: qua vti excuſatio-
ne poterimus: ſi pro incertis certa ꝑ-
demus: pro q̄ tā breui paucor̄ preco
nio: tot bonorum patiemur iacturā?
inſuper ſi vel infinita foret nos laudi
bus efferentiū multitudo: eo eſſemus
calamitoſi magis et miſeri iudicandi
quo maior eſſ̄ laudantium numerus
Qd ſi hec forte miraris: audi qualem
chriſtus in eam rē: ſententiam ferat.
Ve vobis inquiens: quib⁹ vniuerſi

homines benedixerint. nec immerito.
nam ſi ad ſingular̄ artium diſcrimen
internoſcendū opifices ipſos in iudi
ces: malis. quo pacto virtutē permi
ſeris multitudini probandā: poti⁹ q̄
illi qui eius habeat: ceteris longo in-
teruallo poſthabitis. notionē: preſta
re q̄ ⁊ opem querat ⁊ palmā. Illud er
go et parietib⁹ ipſis et foribus erit ac
menti ⁊ animo inſcribendū: repetēdū
etiā frequētius: qđ a chriſto dn̄o vſur
patū eſt. Ve vobis quibus benedixe
rint homines. ſiquidē qui nūc te extu
lerint paulo poſt: non ſecus ac hono
ris ⁊ glorie et ſuar̄ priuatarum laudū
affectatorem: calūniabuntur. Ab his
longe alienus eſt deus. quippe qui te
quanto diuine glorie cupidiorē cōſpi
cabitur: eo maiores in te congeret lau
des: ⁊ ſumma omniū admiratiōe illu
ſtrabit. qđ certe mortalium egerit ne-
mo: quin te excipiens: e libero ſeruū
reddet: vel tenui plerūq̄ verbo: lau
de in te vel cōmentitia vſus et ſubdo
la: vera promerita q̄ mercede frauda
bit: faciet q̄ te mancipio quouis em
ptitio ſubiectiorē. ſiquidē ſeruū dn̄s:
dicto audientē habebit. ipſe vero nec
iuſſus: dn̄o obtemperabis. nā vt pri
mū te illi rem gratam facturū cogno
ueris nec imperāti morē geres. Qui-
bus igitur nō erimus incēdiis digni:
qui improbos adeo oblectem⁹: vt vl
tacentib⁹ ipſis fiat ſatis. deo vero vel
iubenti quotidie ⁊ cōmonefacienti. ni
hil prorſus audiam⁹? Tibi itaq̄ diui
nā gloriā affectanti. humane ſunt lau
des fugiende: quibus euitatis apud
deum ⁊ homines: quantūuis fame et
nominis vendicabis. Nil enim magis
admirātur mortales q̄ eum qui glori
am aſpernetur. nec quempiam maiori
laude et admiratione proſequūtur q̄
qui laudari ſe pro nihilo duxerit aut
magnifieri. Qd ſane ſi homines ipſi id

agimus:q̃nto magis cunctoꝝ deus.
gloria te ⁊ laudibus extollet ſi eas te
cõtẽptui habere cognouerit? quid er
go dici te beatius poteſt? ſiquidem q̃n
tũ gloriã inter videt̃:ignominiã ꝙ di
ſtare:tãtũdẽ ſit:vel longe maius hu
mane huius mortalis ꝙ laudis:⁊ ſu
perne diſcrimen:nã vt turpior ſuapte
natura mortalis eſt:vel ſi nulla cũ re
alia cõferat̃ ita et collata:ꝙ ſit defor
mis futura ⁊ viſu grauis cogitari p̃t.
Etenim vt mulier proſtituta:in dom⁹
faſtigio aſtans:ſeſe cũctis viſendã pre
bet.ſic homines inanis glorie ſeruitu
te capti:ad oſtentationem omnia mo
liũtur.quos equidem vel impudica di
xerim impudentiores.ꝙ meretricule
nõnullos perſepe amãtiũ aſpernent̃:
cũ ipſe vt has omittã vniuerſis fugi
tiuis inq̃:p̃donib⁹:ſcurũculis:⁊ burſa
ſaꝝ preciſoribus tui copiam facies.ex
his eni vel hoꝝ ſimilibus:conſtãt in
tuã laudẽ ſpectacula:neglectis ꝙ libe
rali ⁊ preſtãti ingenio viris:predonũ
collegiũ:quoꝝ te arguis longe inferi
orem:tue ſaluti anteponis.nã quo pa
cto haud fueris minori ꝙ illi honore
dignus:qui preconio ĩdigeas alieno?
neq̃ ſatis tibi per te poſſe ad gloriam
fieri exiſtimes:niſi alioꝝ fueris laude
potitus? Proinde haud intelligis vt
reliqua preteream ꝙ ſi conſpicuus fu
eris et omnibus non ignotus:errato
rum tuoꝝ ꝙ multos ſis criminatores
habiturus.ſi incognitus: vt ſecurus
peccando futurus ſis. Aſſentior inq̃
et.veꝝ cum preclaꝝ aliquod edidero
facinus:infinitos habuerim qui illud
⁊ demirentur ⁊ probent. id equidem
fore grauius dixerim:cũ non ſolum de
linquenti tibi:verum et rem bene ge
renti:officiet plurimum inanis glorie
morbus.ſiquidem flagitia admittẽdo
ꝙ multos ad ſcelus induxeris. recte
autẽ viuendo:concupita per te laus.

meritorum premia exhauriet. Cuiuſ
modi glorie ambitio:ſi vel in reb⁹ ci
uilibus grauis admodũ eſſe:et igno
minioſa:apparet:quis erit tibi reliqu⁹
ad veniã locus ſi eadem illa in ſpirita
libus rebus fueris:⁊ religioni perti
nentibus infectus:qñ nec eodẽ tole
raueris:deũ honore impartiri: quem
ipſe fueris ab eius ſeruis aſſecutus?
Porro ⁊ ſerui:domini oculos intuẽ
tur.mercede conductus operib⁹ preſi
dentem:qui ſit ſtipendia depenſurus.
Diſcipulus in preceptorem intendit
obtutũ.at ipſe te longe aliter geris:
oculos enim a deo conductore auer
ſos:ad homines conuertiſti:nihil ig
narus:eũdem recte factorum vel ĩpo
ſterum tempus meminiſſe.hominem
vero ad preſens dũtaxat rerũ memo
riam:tenere.cumq̃ certum habeas fir
mum ꝙ in celo ſpectaculum:in terris
congeris ſpectatores. Certatores pre
terea:vbi fuerit per ſe decertatum:eo
dem probatum ſe iri:malũt.ipſe vero
cũ in celo depugnes:ſtudes in terra
coronari.qua ſecordia quid eſſe deteri
us poteſt? Verum ſi libet: videamus
coronas haſce cuiuſmodi ſint future:
quãdo et deſperatione partim compo
nantur:partim inuidia:partim irriſio
ne:⁊ adulationibus:partim pecunijs.
et ſeruili quodam miniſterio:vtq̃ et
pueri per luſum ſolent:cartacea alteri
us capiti corona impoſita:coronatum
plerũq̃ vel neſciũ poſt terga irridẽt:
ſic tuarum factitant laudũ precones:
qui tibi paleis dorſo ĩiectis:laudãdo
illudunt.vtinam ꝙ his ſolis paleis fi
niretur illuſio:laurea ꝙ illa haud q̃ꝙ
noxia foret.nec p̃deret benefacta. Co
gnita itaq̃ inanis glorie vilitate:ne
officiat cauendum erit.verum quot cu
peres ipſe tuarum fore laudum preco
nes? num centum:biscentum vel? con
cedamus ſi velis ad hominum q̃tuor

milia:ſint etiā ſi libet plauſores innu
meri.nil tñ hi oēs a graculis ꝟ loco
ſuperiori crocitātibus:diſtabūt.verū
ſi angelorum ſpectacula noueris:vel
ipis.vermiculis:eiuſmodi hoīes vni
uerſi videbuntur abiectiores:aranea
fumo ꝙ et inſomnijs infirmiores Jd
circo audi ⁊ Paulū ꝙ̄ accurate hec
omnia improbarit:qui non modo nec
haſce laudes querat:q̄n maxime de
teſtetur his dictis et reſpuat.Mihi aūt
abſit gloriari:niſi in cruce domini no
ſtri ieſu chriſti.Hanc itaqꝫ et ipſe imi
tare iactantiam:ne deum forte ad ira
cundiam concites.ſiquidem mortaliū
gloriam ambiendo:non ſolum tibi fu
eris:verum et deo iniurius.Etenim
ſi effigiandi peritus eſſes ⁊ pictor:di
ſcipulum haberes:qui a te qđ ex arte
perdidiciſſꝫ alijs te inuito proderet:
aut pictam tabulam non tibi ſed aſtā
tibus ceteris in tui contemptum vi
ſendam preberet:num equo id animo
ferres?ꝙ ſi conſeruis illud videt̄ ad
ignominiam cedere:longe magis dño
iniurie ducitur.Ceterū ſi aliunde id
cupis doceri quo pacto ſcꝫ debeāt hu
mane laudes contēni preſentibus re
bus ingenue paruifactis:adauctaqꝫ ⁊
concepta vere glorie et prudentie ſpi
ritalꝭ cupiditate:anim⁹ erit tibi haud
abſimili dicto confirmandus:quo et
Paulus vſus eſt dicens.Num igno
ratis ꝙ angelos ſumus iudicaturi:ꝑ
ꝙ affectata mortali gloria:ſubleuat⁹
iam ⁊ leniter caſtigatus:his eris ver
bis appellandus:num qui de angelis
ſententiam ſis laturus:optaueris a
mortalibus his ⁊ impuris iudicium
de te fieri:conſeqꝫ ꝙ parem cum ſal
tatricibus:mimis:aurigis:et beluarū
confectoribus:laudem?vel qualem
illis exhibent plauſores:quorū accla
mationes ⁊ plauſus altiori quodā ſūt
per te volitatu defugiendi.Johānes
preterea heremi ciuis imitandus:per
diſcēdū ꝙ quo pacto ⁊ ille vulgi lau
des contempſerit:neqꝫ vllas hominū
attenderit adulationes.ſiquidem cū
paleſtinos incolas ſe circa ꝓfuſos vi
diſſet:⁊ ſui admiratiōe obſtupefactos
nihil prorſus hoc tāto honore flecte
batur.quin illis inſurgens ad populū
vniuerſū.tanꝙ ad adoleſcentulū ali
quem verba factitabat:et dictis iſtiuſ
modi inceſſebat.Serpentes viperarū
ſemina.cum ſui viſendi duntaxat illi
gratia relictis vrbibus magno ad ſe
concurſu feſtinaſſent:nil tñ horū ſan
ctiſſimū virum a priſtino inſtituto re
laxauit.nam vt longe aberat a glorie
cupiditate:ſic erat quauis animi elati
one liber.Nec ſecus et Stefanus:cū
eius populū ſpectaret haud quaꝙ in
ſe venerabūdum:ſed furore incenſum
et ſtridore quodam dentium ſeuientē
horū ſuperata veſania dictitabat.O
dure ceruicis et corde incircūciſi.Sic
et Helias aſtante exercitu in impera
toris et populi vniuerſi cōſpectu.iſti
uſmodi pronūciabat.Quouſqꝫ tādem
vtriſqꝫ tibijs claudicabitis?Nos ve
ro ꝯtra q̄ſi honorem ꝓcio ab homini
bus vendicaturi:ſeruili quadā indu
ſtria omnibus adulamur.ita fit vt or
dine quodam prepoſtero ferātur om
nia:pro ꝙ populari hac gloria:nō mi
nus fides ꝙ̄ religio ipſa neglecta ꝓ
datur ⁊ pietas.Exterminemus igit̄
id morbi quodcūqꝫ eſt.ſic enim nobis
libertas:ſic portus et tranqllitas om
nis egregie innoteſcent.Etenim qui
glorie libidine trahitur:fluctuāti cui
ꝙ̄ ⁊ tempeſtate diſiecto:videtur aſſi
milis.ſiquidem tremebundus ſemper
et pauidus:infinitis dominis geſtur⁹
ſit morem.at qui hac fuerit tyrānide
liber:⁊ portum tenentibus erit:⁊ pu
riori fruētibus libertate:nō alienus.
aliter tamen longe cum gloriam cupi

enti agetur. nam ⁊ tot in dominos
cogetur habere: quotquot ei fuerint
et familiares ⁊ noti: quib⁹ erit ne ſpō
te paritur⁹. cuius glorie ꝑgrauem ca
uebim⁹ ſeruitutez: ſi celeſtis illi⁹ ⁊ ve
re: capiemur amore. nā quēadmoduʒ
is qui feminam quāpiā adamarit: alia
viſa que pulcritudine priorē excedat:
illa intermiſſa: hanc deperibit: ſic terre
rene glorie ſectatores: vt primuʒ diui
na illuxerit: eā facile contēnent. Spe
ctanda itaqꝫ erit celeſtis illa ⁊ diligen
tiſſime imbibenda: vt illius admirati
decorem: hui⁹ cauere poſſim⁹ turpitu
dinem: ſic perpetuis freti delicijs plu
rima voluptate potiemur.

¶ Gratitudinē hēam⁹ ad deū corde
ore et opere ¶ Sermo vij.

(G)Ratie ſunt ꝑ nos deo haben
de: qñ cū his qui ſalui ſunt fa
cti ⁊ ipſi annumeremur: et eaʒ
quā ex noſtre vite actionibus haud q̄
qꝫ: eſſemus ſalutē emeriti dei ſum⁹ mu
nere ſingulari conſecuti. Idcirco vt
gratias illi reddam⁹: non ſolum ꝟbis
verū erit et opere enitenduʒ: poterit
qꝫ tū vera quedam gratitudo dici: ſi
noſtris ex actibus de⁹: laudeʒ ꝓſequa
tur: cauerim⁹qꝫ ne in eadem illa reci
dam⁹: que ante improbata euaſimus.
nā ſi ipi forte impatorem aliquē fueri
mus cōuitio et probris inſectati: is qꝫ
nos contra: pro pena emerita: honori
bus auxerit: nonne et merito ſupplicia
prioribus acriora eſſent ferēda: ſi rur
ſum quēadmodum ingratitudinis et
procacitatis conuicti: eūdem cōuitijs
inceſſerim⁹? Neqꝫ enim adeo nos pri
or illa in principeʒ illata contumelia:
qꝫ que poſt ſuſceptos honores ⁊ cō
moda: ingeſta iniuria: ingratos argue
ret. Quocirca fugienda erunt quibus
ante hac liberati fuerim⁹ diſcrimina.
neqꝫ ore duntaxat ſunt gratie deo ha
bende: ne forte de nobis illud pronun
tietur. Populus iſte labijs me hono
rat: corde aūt longe a me abeſt. Verū
quo pacto non abſurduʒ illud videri
debet: cum et celi ipſi dei gloriā predi
cent: ipſe ꝟbo cui⁹ ob gratiaʒ ſunt illi ef
fecti: ita te geſſeris: vt tui et fictor et
creator deus: te propter male plerun
qꝫ audiat? cui ſceleri non ſolum q̄ ma
ledixerit erit obnoxius. veruʒ et ipſe
qui maledicendi cauſaʒ dederis fores
pena mulctandus: vt qꝫ et celi: etſi nō
magis taciti: deū laudib⁹ proſequunt:
q̄ eius celeſti facie ad diuina preconia
mortales inuitāt. dicuntur tamen deo
laudem pronunciare. ſic et qui vitam
duxerint puriorem: vel ore ſilenti de
um extollere videbuntur: qñ ſui quo
dam exemplo: et reliquos homines:
eundem vt laudibus efferant pellici
unt. Siquidem deus non tantum ad
mirationis ⁊ laudis: ex celeſti hac for
mata machina vendicet: quantuʒ glo
rie ſibi ex optimis vite huius huma
ne actionibus comparat. quippe cū de
fide aduerſus gentes oritur diſcepta
tio: nullū celū: qn homines ipſos pro
ferimus: qui cum antea fuiſſent feris
beſtijs truciores: angeloꝝ: ſint diuīo
īpulſu: imitatores effecti: qua vite im
mutatione producta: confeſtim illis
ora occludimus: eo magis. cum homo
ſit celo preſtantior: liceat qꝫ ei animuʒ
parere celeſti quouis ſplendore micā
tiorem. celum enim etſi tam diu ſit ad
viſum expoſitum: non eam habet per
ſuadendi vim: quam Paulus eſt taʒ
breui chriſti fideʒ vulgando aſſecut⁹.
vt ad ſe terrarum orbem traheret vni
uerſum: cuius et anima vl' celo digna
eſt habita: cuʒ noſtra nec terra dignā
da ſit: cunqꝫ et celum ſuis terminis ꝓ
ſtet: huius tamen animi celſitudo vel
celum ſuperans chriſto obuerſat tan
tum qꝫ decore preſtat. vt vel diuina

ſit laude dignatus. Item et angeli cū
eſſent creati: aſtra ſunt ipſa et ſtellas
demirati. hūc vero q̄ ille ꝓtulit. Vas
mihi electionis eſt iſte: mirandū eſſe
cit. celum preterea hoc: nebule plerū-
qꝫ obducunt: at Pauli animuꝫ nulla
vnqꝫ reruꝫ obtexit anguſtia: quin ad
uerſantibus cunctis tranquillior qua
uis meridiana luce videbatur: eam qꝫ
animi conſtantiam et nitorem: in tur
bida tēpeſtate ſeruabat: quā in ſereno
ſeruaſſꝫ. ſiquidem ſol qui in eo fulge
bat: nec tam infirmos radios emitte-
bat: vt ex moleſtiarum concurſu hūc
ſineret obumbrari: qui ea propter ma
gis ac magis clareſcebat. vnde reſpō
ſum illi eſt. Sufficit tibi gratia mea:
virtus enim in infirmitate perficitur.
Imitemur itaqꝫ et ipſi Pauluꝫ. non
enim modo id libeat. celum ipſum et
ſol vel orbis vniuerſus alicuius eſſe
momenti apparebunt: ſi nobiſcum cō
ferantur. hec quippe noſtri ſunt gratia
effecta: nec ipſi ſumus illorum cauſa
creati. Idcirco oſtendamus nō imme
rito cuncta hec extitiſſe noſtri contē
platione edita: quorum ſi nec creatio-
nem: nec celeſte videbimur emeruiſſe
imperium: nec ſolem ipſum intueri.
His proculdubio indigni erūt: quot-
quot in dei contumeliam vixerint. er
go rebus ad dei laudem enunciandā
creatis: indigne fruentur: qui fuerint
in opificem rerum contumelioſi. ſiqui
dem et filius ſi patrem laceſſit: ne di-
gnus quidem iudicabitur: qui ſeruis
anteponatur in diſpenſando non im
probis. cur illud? quoniam creata hec
cuꝫ plurima ſint gloria potitura: nos
ſupplicia et tormenta merebimur. q̄n-
te igitur illud erumne fuerit: cum ea
que ad noſtri ſunt gratiam condita: ⁊
dei filiorum et libertatis figuram pre
ſe ferant: nos vero in dei liberos ⁊ ha
bitos et creatos pre ignauia quadam
iri perditum per quos reliqua que fu
erint creata: celeſtem ſint beatitudinē
habitura? Ne igitur illud eueniat a
nobis: qui animo fuerimus puriori:
curandum erit: vti idem ille ſuo ſtatu
perſtet integer et immotus: augeatur
qꝫ ſplendore: et lumine illuſtretur. nec
nobis tamen deſperandum: ſi illum ſi-
mus ſordidum et ſqualentem ſortiti:
quando vt ille inquit. Si fuerint de-
licta veſtra vt coccinū rubentia: quē-
admodum niuem dealbabo. ſi rubra ī
velleris ſpeciem: candida reddā. Nil
itaqꝫ erit de diuinis pollicitationibꝰ
heſitandum. quin ita viuendū vt pel-
lecte in commodum cedant: cui ſunt
grauius pleraqꝫ commiſſa. Quorſum
hec? nondum tibi paratum ſpectacu
lum dimiſſum eſt: nondum vallum ex
ceſſiſti et foſſas: licet adhuc extreme
paleſtre victoria: priorum certaminū
damna ſarcire. nondum eo peruentuꝫ
eſt vbi et diues ille cruciatur: vt audi
re queas: chaos nos inter eſſe immē-
ſum: nonduꝫ ſponſus aduenit. vt ole
uꝫ quis vereatur impartiri. datur ad
huc illud emendi ⁊ ſeruandi facultas:
nondum quiſpiam eſt qui id dixerit.
Ne forte nobis et vobis ſit haud ſa
tis. extant enim adhuc opulenti com-
plures: ſuperſunt nudi: famelici: vali
tudinarij et carceris incole. hos ale: il
los induito: iacentis et egroti curam
ſuſcipito: fluet hoc pacto et tibi oleū:
quibuſuis fontibus vberius. nondū
rationis reddende aduenit dies: vte-
re hoc ad oportunitateꝫ tempore: pre
cide debita: ac miſſa facito: debenti qꝫ
olei cados centum dicito. Accipe li-
brum et quinquaginta inſcribe. itideꝫ
tum in re pecuniaria: tuꝫ dictis factis
qꝫ tuis et reliquis actionibus egeris
velim: optimum illum diſpenſatorem
imitatus. eadem hec vt te ipſum: ſic
et neceſſarios ſanguine qꝫ coniūctos

commonefacito:dum loquendi facul
tas ſuppetit:dum nulli ſint in tui locū
neceſſitate aliqua: vt id exequantur:
ſurrogandi:dum habes vt tibi ſic et
ceteris:conſulendi arbitrium. Quip
pe cum illo adueneris :neutrum ho-
rum facere commode licebit.et meri
to quidem.qui enim tantum tempo
ris ſpatiū acceperis:nec tibi interea:
nec alteri cuiq̄ꝫ profueris:quo pacto
cum fuerit in iudicis manus peruen
tum conſequi iſtiuſmodi gratiam qui-
ueris? Que omnia cum in vnum con
tulerimus:enixius erit noſtre ſaluti
inherendum: neqꝫ vite huius opoꝛ
tunitas intermittenda. Poſſunt inq̄ꝫ
poſſunt vel in ipo vltimo ſpiritus ef
flatu:gratie deo haberi: licebit qꝫ etſi
non pari facilitate:ex teſtamento cum
deo in gratiam redire. Dicet quiſpiā.
quonam id pacto fiet? fiet quidem: ſi
chriſtum tuis heredibus coheredem
aſcripſeris : ⁊ portionē illi hẽditatis
totius imperties :quem etſi viuens
non alueris:moriens ſaltem e tuo ali
quid illi relinquito:vel tum maxime:
cum deſinūt tue eſſe ditionis, que poſ
ſides.nam vt eſt ille natura clementiſ
ſimus:nec paruo per te oblata penſa
bit:q̄ꝫuis qui eum viuens aluerit: et
meritis maioꝛibus:et amoꝛe amplio-
re:ſit dignus.quod ſi non egeris:ſal-
tem quod reliquuꝫ eſt aggredere:eū-
dem ſcilicet tuis facito coheredē :vel
ſi id facere pigebit:animaduerte hinc
te per eius genitoꝛem: hereditatis ef
fectum eſſe participem:eo qꝫ in huma
nitatem hanc tuam et ſeuitiam perdē
dam cenſebis.qua enim ipſe fueris ra
tione excuſandus.ſi eum ad heredita
tis cum filijs vna non admiſeris com
municationem:qui tibi et celos com
municauerit:qui moꝛtem tui ob cau
ſam non obligatus:ſed gratiam factu
rus:ſubierit? pro quibus ſuis immen
ſis in te beneficijs: magnum es illi in
modum obnoxius. Nec cum ita ſe ha
beant:non vt debitum exacturus co
rona te ⁊ palma, donabit: ſed vti mu
nus a te aut gratiam ſuſceptur⁹. Pre-
be itaqꝫ illi abūde pecunias :nec vſui
tibi futuras in poſterum neqꝫ vltra
in tua poteſtate permanſuras:vt tibi
imperium largiatur perpetuo valitu
rum:et donet item pꝛeſentibus his
foꝛtune bonis. Pꝛoinde coheres ꝑ
te conſtitutus :et liberoꝛum leuabit
oꝛbitatem:inſidias ſoluet:et moleſti-
as pꝛopulſabit:⁊ calumniantium oꝛa
occludet:quod qꝫ vel filij nequeunt
teſtamentum tutabitur :coꝛrumpi qꝫ
haud ſinet: vel ſi permiſerit: que fue
rint per te ex ſcripto relicta pꝛopꝛijs
facultatibus compenſabit liberalita
te ſumma et munificentia:eo magis:q̄
fuerit per te huiuſmodi honoꝛe digna
tus:vt heres aſcriberetur. Conſcri-
be itaqꝫ hunc coheredem:is enim eſt:
cum ſe adieris omnium que viuens
geſſeris:cauſam cogniturus. Eo acce
dit qꝫ hominum pleriqꝫ:miſeri quidē
et calamitoſi:cum nullos ſuſceperint
liberos id tamen facere nec patiūtur:
quin paraſitis malūt: aſſentatoꝛibus:
huic illi ve:eoꝛum foꝛtunas: q̄ꝫ chri-
ſto optime de ſe merenti :impartiri.
quo quid fieri poteſt a recto magis
alienum? Cuiuſmodi homines :ſiue
cum beluis ſiue cum lapidibus ipſos
contulerit quiſpiam:nihil pꝛofecto af
fert:quod hoꝛum hominum ſecoꝛdia
ſit et inſenſibilitate dignuꝫ:neqꝫ q̄uis
rerum ſimilitudine iſtoꝛum quiuerit
veſaniam et furias explicare . Quam
igitur hi veniam aſſequentur :qui cū
in humanis agerent :nullam chriſto
alimoniam dederint:nec demum vita
exceſſuri:ex his pecunijs quaruꝫ nul
la ē eis amplius certa aut future poſ
ſeſſio:aliquid velint illi vel tenue et

perexiguum dono deferre: quin adeo
ſe maliuole in eum ⁊ hoſtiliter gerũt:
vt ne ea quidem' que nulli ſunt ſibi
vſui obuentura: chriſto impartiãtur?
Num haud quaquam aduertis ple-
roſqꝫ hominum: ne tali quidem fuiſſe
viuendi fine dignatos: quin repenti
morbo correpti exceſſiſſe e vita: cum
tibi deus et propinquis conſulendi:
et propalandi fortunas: domui etiam
vniuerſe diſponendi: facultatem con
ceſſerit? Quam ergo afferes: que pur
gare hanc tuam poſſit pertinaciam
rationem? ſiquidem pro accepta gra-
tia dei ſis beneficio abuſus: longo ꝗ
abſis interuallo: tum tua: tum maio-
rum tuorum fide. illi enim dum viue
rent que per ſe cuncta veniſſent: ad
pedes apoſtolorum conferebant. tu
vero vel moriens: tuarum rerum par
tẽ egenis demanda. id ꝗ ſi facere ne-
glexeris: tametſi aliene inopie ſuble-
uatio: potior ſit: dum ſpiritus hos re-
git artus: et fidentiorem facit: morti
tamen proximus: cede aliquid: quod
animi preferat magnitudinem: amo-
ris ꝗ erga deum: etſi non immenſi:
mediocris tamen: indicio ſit futuruꝫ
Ita fiet ꝙ ſi primas non fueris cum
agnis ſedes habiturus: nõ parui poſ-
ſit exiſtimari: ſi poſt eos ſecundas ob
tinueris: nec tibi ſit ad ſiniſtram cum
hedis commorandum. Qꝫ ſi ne id qui-
dem erit per te peractuꝫ: qua poteris
ratiõe excuſari: quãdo nec dei timor:
neqꝫ inutilis et ſuperuacanea: pecuni
arum futura poſſeſſio: neqꝫ liberis re-
linquenda ſecuritas: neqꝫ ampla illa ⁊
ꝓpoſita tibi ⁊ ſeruata venia: reddere
te humanum queant? Quas ob res
vos equidem hortari velim: vt ve-
ſtras haſce facultates: ⁊ bona: maiorẽ
in partem dum auram hanc ſpiratis:
facere ꝗ id viuendo licet egentibus
relinquatis. ꝙ ſi fuerint nõnulli adeo
puſillo animo: et abiecto: qui exequi
id optimum facinus minime patiant᷑.
in re tamen vrgente: et vite diſcrimi-
ne: pietatem ſeruent. eo magis ꝙ cum
vitam hanc ducerent: non ſecus atqꝫ
immortales futuri his bonis fortune
inherebant. nũc vero certiores facti:
ea fuiſſe ſe conditione natos vt mori
antur: deſinant id opinari: conſulãt ꝗ
rei ſue: vti mortales. Ipſe vero etſi
graue tibi illud horribile ꝗ videbit᷑:
quod ſum dicturus. dicendum eſt ta-
men: parem facito vel tuis chriſtum
mancipijs: que vt per te nonnunqꝫ li
bertate donantur: ita et is inedia erit:
vinculis: inopia: et nuditate: ſoluen
dus. Cõtremuiſti id forte audiẽs: vl᷑
hiſce perculſus es verbis: quin poti-
us ſi ea non egeris: magis erit cõtre-
miſcendum. ſiquidem moriens illo cõ
ceſſeris: vbi et grauiora his multo ex
audies: et inſanabilia tormenta ſpecta
bis. Quid tum inquies? ad quem con
fugies? quem tibi in auxilium vt opẽ
ferat depoſces? num Abraam? Non
te audiet. nuꝫ virgines illas? ne he q̃-
dem olei tibi quicqꝫ impartient᷑. num
genitorem? num proauos? non certe
quiuerit horum quiſpiaꝫ: vel ſi ſancti
monia preſtet: latam in te ſententiam
ſoluere. Que omnia tecum animo re-
putãti: ille et ſolus precandus erit et
exorandus: qui et ſcriptam in te dele
re damnationem poteſt: et incendium
reſtinguere. quod proculdubio aſſeq̃
ris. ſi inopem continuo et alimonia iu
ueris et amictu. ita fiet: vt hinc ſpei
plenus abſcedas: et illo profectus bo
nis futuris potiaris.

¶ Ne in progenitorum noſtrorũ vir
tutibus cõfidamus neqꝫ de eorum vitijs
trepidemus

Sermo viij.

PAulum et ipſi imitemur: dei
um ꝙ pro ſuſcepta noſtri in
hac vita cura: laudibus effera
mus: nil prorſus maiorum noſtrorum
confiſi virtutibus: cui rei iudei argu
mento ſint: quibus cum preter eam:
que ſpiritalis habetur: propinquitas
nobis eſt iuncta. ita fit vt ſcytha quiſ
piam: pro Abrae filio duci poſſit: et
Abrae filius: vel ſcytha quouis ma
gis credatur alienus. Nihil itaqꝫ pre
claris progenitorum facinoribus con
fidendum. quin vel ſi admirandū ha
beas genitorem. neqꝫ id quidem exiſti
maueris futurum tibi aut ſaluti ſatis:
aut glorie: niſi fueris et ipſe illi. et vi
ta coniunctus: ⁊ moribus. vti contra:
ſi improbum fueris parentem nactus:
nihil ex eo poſſe tibi vel ignominie:
vel dedecoris obuenire: ſi te laudabi
liter geſſeris. Quid enim eſſe gentibꝰ
ipſis deſpectius poteſt: fide tamen ſi
mul ac nobis conciliātur: et neceſſitu
dine iuncti ſunt: ⁊ ſanguine? Quid no
bis iudeis familiarius? verum eorū
ſunt infidelitate alieni effecti porro ꝓ
pinquitas ipſa et naturalis eſt: et ne
ceſſaria: qua omēs videmur vinculo
quodam conſanguinitatis connexi:
quando ex Adam ducimus vniuerſi
ortum. neqꝫ tamen cum Ade: tū Noe
tum terre ipſius que omnium eſt pa
rens: habita ratione: alterutrum ſumꝰ
propinquiores: et magis proximi. ve
rum dignior illa palmarum et victo
rie coniunctio: vel ſola eſſe apparet: ꝗ
bus ab improbis ſeiungimur. Quip
pe cum nulla detur in terris certa ꝓ
pinquitas. niſi que ex conuenientia
morum conciliatur. neqꝫ fratres eos
dixerim: qui eodem nobis fuerint vel
partu vel aluo progeniti: ſed qui reli
gionem pre ſe et fidē tulerint noſtre

non alienam. ſic et chriſtus hos dei fi
lios nuncupat: qui contra ſenſerint:
demonum: ſic inobedientie et gehen
ne et perditionis filij appellantur. ſic
inquam et Thimotheus initio Pau
li filius aſſerebatur: cum Pauli ex ſo
rore nepos: quia prorſus inutilis: etſi
natura propinquior: quod fuerit no
men ſortitus: haudquaqꝫ ſatis cōſtet:
ille vero non minus ſanguine ab eo
diſtaret ꝙ loco: vtpote qui liſtrenſis
ciuis fuiſſet. alioquin ad Pauli ſupra
omnes propinquitatem admittitur.
Efficiamur itaqꝫ et nos ſanctorū fi
lij: quin immo dei ipſius. Quid autē
ſit dei filios fieri: audi quid chriſtꝰ di
xerit. Eſtote perfecti: ſicut ⁊ pater ve
ſter qui in celis eſt. Idcirco inter pre
candum patrem hunc appellamus: vt
non ſolum eius in nos gratiam: quin
et virtutes: memoria repetamus: ne
forte ea quippiam neceſſitudine indi
gnum geſſerimꝰ. Dicet aliquis. Quo
nam pacto effici dei filij poſſumus? is
profecto effici poteſt qui omni ſit vi
tio vacuus: qui ve in ſe laceſſentes in
iuria manſuetudinem preſtet. ſic enī
et pater tuus: erga eos ſe geſſit: qui ſe
maledictis inceſſerant: vnde cū nos
multa et plurimis locis commonefa
ciat: nuſqꝫ id infert eſtote patris ve
ſtri ſimiles: niſi cum diceret. Orate ꝓ
perſequentibus vos: benefacite vos
odientibus. illud etiam tanquam pal
mam adiecit: nihil enim vos deo tam
proximos facit: ꝙ bene ꝺ inimicis me
reri. eo et Paulus cum dei nos imi
tatores fieri oportere aſſerit: in ean
dem concedit ſententiam. Quippe cū
neceſſarie virtutes ſint: ⁊ ea precipue
que cunctarum eſt maxima: pietas et
manſuetudo. cumqꝫ et nobis plurima
opus clemētia ſit: quotidie. delinquē
tibus: eandem in ceteros preſtemus

neceſſe erit. cuius clemẽtie vel exigui
tas vel magnitudo: nõ donoꝝ quan-
titate: ſed exhibentis potentia: et rei
familiaris neruis metitur. Idcirco ne
ꝗ opulentus efferatur: ꝙ multis: ne-
ꝗ pauper animo concidat: ꝙ paucis:
quẽpiã donet. ſiquidẽ locupletẽ pau-
per: largitionibus plerũꝗ exceſſit: ne
ꝗ ex modicis facultatibus: miſerũ ſe
aut infelicẽ exiſtimet. Solent enĩ res
parue facere nos ad ſtipem erogandã
pꝛõptioꝛes. multiplex vero ⁊ abũdãs
poſſeſſio: et bonoꝝ fortune diffidẽtia
et rem familiarẽ augendi: ĩmoderata
libido: homines faciũt tenacioꝛes. cu
ius diffidentie ⁊ cupiditatis tyrannis
de liberat: qui pauca poſſidet. ita vt
plures ei ad bene agendũ occaſiones
offerantur. nã et carcerem adibit faci
lius: et valitudine affectos reuiſet. et
ciathum poꝛriget aque gelidioꝛis: ꝙ
proculdubio diues quiſpiã facere de-
dignabitur: vtpote qui pꝛe diuitijs in
tumeſcat. Ne itaꝗ erit tibi ob inopiã
deſperãdũ qñ ob eam tibi vel celi pa
tebunt: quinetiam: ſi nil habeas: aĩo
tamen fueris clemẽtioꝛ: merces te vt
ex eo manebit non exigua. Eapropt
et Paulus flendum eſſe cũ flentibus
⁊ vinctis conuinciri opoꝛtere: iniun-
xit. non enim ſolum gemebundos et
meſtos: verum et reliquis calamitati
bus circũuentos: multoꝛũ fletus ⁊ do
loꝛ: nõnullã in partez ſolatur ⁊ iuuat:
adeo vt nõ minus pſepe animis colla
pſi verbis: ꝗ pecunijs ſubleuẽtur: eo
ꝗ et dei iuſſu pecunie egeſtatẽ patien
tibus erogantur: vt non ſolũ illoꝝ le
uetur ĩopia: ſed etiã nos ad proximo-
rũ mala cõmiſerandũ inſtruet. id ꝗ ⁊
auar⁹ odibilis eſt et inuiſus: ꝙ nõ ſo
lum egenos contemnat. ſed ꝙ inhu-
manitate deuincitur: et inopum miſe
ria leuiẽdo permulcetur: quemadmo
dum contra: qui pecuniam: inopẽ ſub
leuando: aſpernatur: omnium iudica
tur amoꝛe digniſſimus: ꝙ ſe miſericoꝛ
dem pꝛeſtiterit et humanum. Deus
pꝛeterea pios et clementes: non eos
ſolum qui egenuz: pecunijs iuuerint
verum et qui animo fuerint ad com-
miſerationem facili: extollit ac beat.
Exhibeamus itaꝗ iſtiuſmodi ad mi
ſerandum pꝛomptitudinem. hoc pa-
cto nos et reliqua bona conſeqrẽtur
Naz qui mente fuerit ad pietatem pꝛo-
cliuioꝛ: vel quibus affluet: pecunias:
fundet: ſi calamitatibus quempiaz vi
derit afflictari: congemiſcet: ſi oppreſ
ſum iri: ilico aderit: ſi diuexari: manũ
poꝛriget: vtpote qui ſit bonoꝛuz om
nium theſaurum conſecutus: mentez
ſcilicet clementem ac piam: e qua ſca-
turire omnia conſtat: que ad proximi
faciant vtilitatem. ita vt in poſterum
ſit premia a deo ſeruata habiturus:
que vt vendicare poſſimus: animus
nobis erit: tum ad humanitatem: tuz
ad manſuetudinem diſponendus. ita
fiet vt ꝗdiu in hac vita eſſe licebit: ⁊
benefactis abundemus: et palma dei
inceps nobis ſeruata fruamur.

¶ Contra deſperationem et ſuper
biaz peroptime conſulens

¶ Ser. ix.

Si quis natura in mentis va
litudinem inciderit: culpa va
cabit: qui vero eam vltro in
currit: ⁊ venia priuat: ⁊ ſupplicio ꝗdã
maioꝛi afficietur. cuiuſmodi ſunt q̃ ꝓ
ꝑparata ſapientia elati: plurimuz ſibi
prudentie arrogãt: et in deſperationẽ
ꝗndã collabunt: extremã. ſi ꝗdẽ nulla
re magis ꝗ̃ deſpatione ipſa deſipim⁹.
Idcirco ⁊ ꝓpheta demonũ pꝛincipem
barbaꝝ illũ: iſtiuſmodi verbis appel
lat. Stult⁹ aũt ſtulta loqtur: vt ꝗ ei⁹
inſipientiam ſuis ex dictis perdiſcas:

audi ꝙ̄ ille dicēdo iactet. Sup̄ aſtra
celi ponā thronū meū: ⁊ ero altiſſimo
ſimilis: comprehendā manu tanꝗ̄ ni
dulū terrarū orbem: tollā ꝗ̄ quaſi oua
derelicta. quibus dictis quid dici po
teſt inſulſius? quippe iactanter ꝓlata
vel ſingula ſapere mox impudentiā
videbūtur. nam ſi deſperantis verba
ſigillatim in mediū produxeris: haud
facile cerneres: vtrū ſpe deſtituti ſint
illa an ſtultitie morbo laborātis: adeo
vtriſqꝫ par eſſe id vitium conſtat. Itē
et barbarus alius ita inquit. Deꝰ ſum
ego non homo: ⁊ rurſum alius. Nec
enim poterit deus vos ſaluos redde
re. nec a manibus meis eruere. Inſu
per et egiptius ille Pharao. Nō no
ui dominū: et iſraelē nō dimittā. nec
abſimilis ille apud prophetam inſipi
ens: qui ſecum in corde diceret. Non
eſt deꝰ: ⁊ Cayn Num quid cuſtos fra
tris mei ſum ego? Quocirca nō facile
erit internoſcere: vtrum deſperantiū
dicta hec fuerint: an menti egritudinē
affectorum: ſiquidem apopeia id eſt
deſperatio ea ſit: que cū nec modum
nec equabilitatem teneat: tū ꝙ ꝓcul
a mente ſit denoīationē accepit. hec eī
homines ſtolidos reddit: et inſolētes
facit. nā vt ſapientie initium: dei eſt ti
mor: ita et inſipientie: eiuſdem ignora
tio. Si ergo dei cognitio: pro ſapien
tia habet̄: nil dubiū quin ipſiꝰ ignora
tio: ſtultitia ſit: que vtiqꝫ ex ſuperbia
oritur: cuiꝰ principiū eſt deū nō noſſe.
erit ergo ſupbia extrema quedā demē
tia. talem ſe Nabal exhibuit: etſi nō ī
deū: erga hominē tū. ex deſperatione
nāqꝫ veſanꝰ factꝰ: timore demū cōſum
ptꝰ eſt. ſimul ac ei quiſpiā ſapiētie mō
exciderit: formidoloſus ſimꝰ et audax
aīo ipſo debilitato: efficit̄. quēadmo
dū enī corpꝰ hoc noſtꝝ: equo tꝑamen
to amiſſo: ⁊ male ꝯplexiōis effectū: fa
cile omnibꝰ morbis corripit̄. ita ⁊ ani
mus cū inſoleſcere deſierit: ⁊ cōtrahi
humilitate ceperit: habitudine alia q̄
dam excepta: debilitatem: formidinē
audaciam ſimul et dementiā incurrit:
nec ſui demum compos efficitur aut
gnarus. qui vero ſe ipſum ignorat: ꝗ̄
pacto que ſupra ipſum fuerint: intelli
getꝰ ſane haud aliter ſe habebit: ꝗ̄
ſolet aliquis freneſi interceptus: qui
ſui ipſius nullam habeat notionem:
neqꝫ ea que ſibi pedibus adiaceant di
noſcat. Item et oculus cum caligare
ceperit: ⁊ reliqua membra obtenebrat
quod certe deſperanti ſolet accidere.
Idcirco et qui eiuſmodi deſperatio
ne ducuntur: et furentium ſunt infeli
ciores habendi: et qui natura deſipi
unt: miſeriores. nam riſum eque atqꝫ
hi: ceteris mouent: et minus placent:
et modo ſimili efferūtur: cunqꝫ haud
parem ſibi cum ſtolidis veniam pari
ant: omnibus ſunt inuiſi. ita fit vt cū
eodem pene morbo agitentur vtriqꝫ:
commiſeratione tamen non eque pri
uentur. ſiquidem non ſolum ex dictis
verum et geſtu: et corporis motu: ri
diculi ſint. Quid enim dic mihi: ceruī
cem extendis. quid ſummis incedis
vngulis? quid attollis ſupercilia? ꝗ̄d
pectus tumidum geris? capillo tibi
nec licꝫ albeſcenti: nigredinē indere:
vel nigro candorem: deinde vti re
rum potitus: aerem volitando ober
ras: cupidior forte vel alas tibi adna
ſci: ne terram deſuper pedibus in
cedas: forſan etiam commutari vel
in monſtrum cupieris: cum nondum
monſtrum effectus: et homo cum ſis:
volatum tentas: quin potius corde
ſublatus omni ex parte intumeſcis.
Quo ergo te nomine appellauerim:
vt hac te queam deſperatione eximē
re? ſi cinerem te: aut fumum: ſeu pul
uerem dixerim: tenuitatem expri
mam. Figuram tamen aut ſimili

tudinem:qđ equidē maluiſſem: haud
ſatis attigerim. vellē enī inanē tumo
rē illū omnē depromē. Quā igitˀ exco
gitauerim:que his ꝯgruere poſſit ima
ginē? mihi certe poſſe videtˀ horuꝫ ho
minū tumiditatē:cū ſtuppa aliqua flā
meſcenti conferri:qm̄ poſt incendium
mox illa īflatˀ:et ſurgit: pꝰmodū leuio
ri quodā manuū tactu diſſoluitˀ oīs ī
cineres tenuiſſimos.eiuſmodi ſūt iſto
rū aīa:q̄ꝝ tumores ꝛ inflatos ſpiritus:
q̄uis fortuitꝰ ꝛ aduerſus caſus ꝯpmē
poterit ac diſturbare. Eſt enī neceſſe
eū q̄ deſperatiōe tenetˀ debilē eſſe: ꝛ ī
firmū.ſiquidē elatio illa ꝛ celſitudo:
nō ſatis cōſtēt valitudine integra.ꝫ
quēadmodū in aq̄s ampulle ſolēt:fa
cile diſſoluūtur.ita ꝛ iſtiuſmodi homi
nes intereūt leuiꝰ.ꝙ ſi nullā forte his
dictis adhibendā eſſe fidē cenſueris:
da audacē:da deſperātē:cernes ſane
lapſo q̄uis ꝛ proſtrato:nec magno tn̄
in diſcrimine timidiorē. nā quēadmo
dū ex aridiorıbꝰ virgultis:flāma vix
dū ſuſcitata in cineres collabi ſolet.ex
ſolidis vero ꝛ firmioribus natura li
gnis:haud facile ignis ſuccēdi p̄t.ſuc
cenſus vero excitatā diu continet flā
mā.ſic et animi q̄ prouectiores fuerīt
et ſtabiles:haud q̄q̄ꝫ vel ſuccendūtur
facile: vel reſtringūtur: q̄ duo:abiecti
homines ꝛ ad deſpatione ꝑni eodem
tpīs puncto patiūtur. Hec etſi ita ſe
habere intelligamꝰ:humilitati operā
demꝰ:que q̄m̄ potētiſſima ē: ꝛ duritie
lapides vincit: ꝛ tutiores nos reddet
q̄ꝫ vlle poſſent aut turres: aut parie
tes:tutari:qm̄ demonū ꝛ machinas:ſu
perat et dolos. Contra vero deſpera
tio ipſa et captu nos faciles: volenti
cuiq̄ꝫ efficit: ꝛ frāgitur vt diximꝰ non
abſimili facilitate:q̄ vl'ampulla ī aq̄s
ſcinditur:et aranea celeriꝰ: vel fumo
diſſoluitur. Ut itaq̄ꝫ nobis ſup firmi
orı ſit lapide gradiendū:deſperatione

omiſſa:humilitatem ſectemur.hoc pa
cto quiete dum viuitur inuēta:bonis
in poſterū fruemur ſempiternis

Pauper ne ſubtilius ſcrutemur ne
talione iudicemur. Ser. x.

Quid ſtipē depoſcentē ſcruta
ris:qn illū xp̄i ob gratiā exci
pe.nā ſi nimiū fueris explorā
do curioſus:vel probū plerūq̄ꝫ viruꝫ
preteribis:facieſq̄ꝫ hoc modo:future
et emerite mercedis iacturā.q̄ꝫuis q̄
vel improbuꝫ pro xp̄o ſuſceperit cul
pandus nō erit:qn capiet pro eo ꝛ p̄
miū. Nā qui prophetā ſub prophete
noīe admiſerit:prophete mercedē ac
cipiet:qui vero ꝑ intempeſtiua hac ꝛ
ſupuacanea ſcrutandi cura :quēpiam
laude dignū paruifecerit:penas luet.
Nō itaq̄ꝫ aut vita hominuꝫ aut facta
ſcrutāda ſunt:qđ proculdubio extre
me cuiuſdā nos inexperiētie arguit:
dū panis vnius gratia petiti :vniuer
ſa ſit inopis vita indagāda.q̄ ſiue p̄do
fuerit:ſiue aliud q̄duis:nū ea propter
vel pane tibi: vel argenteis numulis
et paucis apparet indignus ?eū q̄ꝫ cui
dominus tuus orientem ſolem ſit im
partitus: perexiguum ipſe cibatum ꝛ
tenuem victum exiſtimas immeren
tem: Quinetiam quod dictu maximū
eſt:ſı vel hunc compertum habeas ī
numeris eſſe vitījs conſtipatum:coq̄ꝫ
paruo et exili cibo fraudaueris: nihil
id tibi poterit ad excuſationem vale
re.preſertim cum eius ſis domini ſer
uus qui ita inquit. Num ignoratis
ex quo patre ſitis?illius preterea fa
miliaris:qui ſe lapidantes animo tu
lerit patienti:immo qui eſt pro ſe lapi
dantibus in crucē ſublatus. Neq̄ꝫ id
dixeris medicū quēpiā :ſicarium eſſe
aut homicidam :qui vel ſi tibi eſſet

exitium allaturus:nõ tñ foret qñ ine
dia maceretur:aſpernendus.ſiquidez
eius diſciplinã ſecteris:q cruci ſe ſuf
figentiũ cõcupiuit ſalutẽ:ei⁹ inq̃m q ĩ
ipſo patibulo ita profat̃ Pater:dimit
te eis:nõ eñi norũt qd faciũt:illius in
ſup ſeruitutẽ ſubiſti: qui ſe manu ce
dentes tulit mitius:qui noxiũ in cru
ce coronauit. Qd facin⁹:qd vnq̃ȝ po
terit equare?porro latrones vel vtri
q̃ȝ chriſtũ maledictis inſectabãtur:ho
rũ tñ alteri paradiſum:nõdum cuiq̃ȝ
patefactũ:perviũ fecit:deflet qȝ q̃ mor
tem ſibi ſunt allaturi:turbat̃ etiaȝ ter
ret̃ qȝ proditore conſpecto:non eo q
foret ipſe cruci ſuffigend⁹:ſed q ille eſ
ſet ob id ſceleris interitur⁹.commoue
bat̃ preterea q ſuſpendij laqueos pre
uidiſſȝ:quos ſupplicia ſequerent̃. Iu
dam tñ etſi ei⁹ nequitie preſci⁹:aduſq̃ȝ
extremã horã tolerauit:neqȝ prodito
rẽ reijciebat:qn amplexãdo oſculaba
tur.hũc itaqȝ dñs tu⁹ labijs admittit
qui mox eius eſt precioſum ſanguinẽ
fuſur⁹.tu vero egenum: neqȝ pane di
gnaris:nihil verit⁹ q̃s de⁹ cõdidit le
ges.qb⁹ nos ↄmonefacit:nõ ſolũ non
eſſe inopes reijciendos:ſed ne hos qui
dem qui nos ad interitũ duxerint?nec
qȝ illud cõmemoraueris:hũc illuȝ vel
mali q̃ppiam alteri intuliſſe:qn poti⁹
recognoſce quid chriſt⁹ ſub ipſo pati
bulo:⁊ oſculo quo erat prodẽd⁹: ege
rit.vt proditorẽ emendaret. Attẽde
q̃ȝ prudent̃ id dicat. Iuda oſculo filiũ
hoĩs tradis. Quẽ hoĩm nõ his v̾bis
leniſſet?quẽ inq̃m eiuſmõi vox nõ ad
pietatẽ flexiſſȝ?quã beluã:aut quẽ ad
amãtinũ lapidẽ nõ ↄmouiſſȝ?ſol⁹ ille
⁊ miſer flecti nõ potuit. Hec itaqȝ di
xeris.ea rõne nõnullos eẽ tibi fugien
dos.in aĩm induxi:q humana ſint ce
de ⁊ ſanguine inquinati:quin potius
eoꝝ erũt deoſculãde man⁹:vel ſi tue
ſint ceruicis ſanguine reſpergẽde:qñ

et xp̃s ſit os illud impudẽtiſſimũ dei
oſculat⁹:qd necẽ ei parauerat. Igit̃ ⁊
ipſe lachrymis poti⁹ ⁊ ↄmiſeratiõe ꝓ
ſeq̃re:q̃ȝ odio aut maliuolẽtia:q fuerit
in te q̃ppiã machinat⁹:is eñi eſt nõ in
dign⁹ cui⁹ nos pigeat:q̃ppe illi⁹ et ſer
ui ſum⁹ q ſe tradenti oſculũ dedit. Id
ſepe ac multũ repetendo ↄmemoraue
rim:⁊ q̃uis oſculo molliora eſt verba
effat⁹.ſiq̃dẽ nõ ĩdignabũd⁹: vt hoĩes
ſolẽt talia inuehit:Facinoroſe ꝓditor
⁊ oĩm ꝑditiſſime.has mihi ꝓ meis in
te bñficijs vices reddis: qn Iuda in
q̃t eũ noĩe appellãs:qd ↄmiſerãtis eſt
poti⁹ ⁊ a ſcelere ad officiũ reuocãtis:
q̃ȝ iraſcẽtis.nec mgr̃m ſe dixit ac dñm
aut bñ de ſe merẽtẽ:ſȝ filiũ aſſerit illũ
hoĩs ꝑdere. Atq̃ ſi nec preceptor ille
vel domin⁹ extitiſſȝ:id ſolũ q ſe pure
adeo ⁊ ſimplicit̃ erga te geſſerit:vt cũ
vel ꝑdend⁹ eſſȝ:in oſculũ proditiõis
ĩditũ qd erat antea ꝑ te ĩ ſui capturã
deſtinatũ obtulerit:ꝓdẽd⁹ a te nõ fu
iſſȝ. Sis bone de⁹ bñdict⁹: q̃t ei nob
tradidiſti tũ ad humilitatẽ:tũ ad inno
cẽtiã exẽpla:talẽ ſe Iude ꝓbuit chri
ſtus. Nõne ⁊ pari vſus eſt in eos be
nignitate q ſe fuſte ⁊ gladijs ĩuaſiſſẽt
marie?qd eñi dici his verbis mãſueti
us pt̃ q̃ ad eos fert̃ habuiſſe quos et
ſi ꝑdere mox omnes pro voluntate li
cuiſſȝ:facere id tñ tp̃auit:qn pudenti⁹
ſic illos alloquitur. Quid in me cum
gladijs et fuſtibus tanq̃ȝ in latronem
aliquem irrupiſtis quibus protinus
pauore reiectis et ſupinis cadẽtib⁹ et
ſtupiditate affectis rurſum ſeſe vltro
obtulit:cũq̃ȝ man⁹ ſibi ſanctiſſimas li
gari vidiſſȝ:et ſi cõfundendi oĩa et
diſturbãdi facultatem haberet:patien
tiſſime tolerauit. Deinde hac ipe chri
ſti perſpecta mãſuetudine: tam acrit̃
in inopẽ ſeuiendo efferaris:qui vel ſi
innumeris fuerit obnoxius vitijs:
eius tñ vel egeſtas vel fames:ſatis

vtiqꝫ facere poſſe videnť ad animum
nec penitus obtuſū vel cecutiētē mi-
tigandū. Tu vero cōtra leonū more
etſi nihil illi cadaueroſum attingant
efferatꝰ et furens in ꝑtinatia manes:
iacentē qꝫ inopeꝫ ⁊ egeſtate īmodica
maceratū ac malis confectū: ⁊ premis
et vrges: eiꝰ qꝫ corpꝰ conuitijs diſcer
pens. quaſi procellas: vt aiūt: tempe-
ſtatibus ſuꝑinductis adaggeras. com
pellis qꝫ ad portū refugientē illidi ſco
pulis ⁊ cogis naufragiū ſubire mari-
timo longe moleſtiꝰ. Quo igiť pacto:
tuis facinoribus veniā a deo precabe
ris: remitti qꝫ cōmiſſa poſtulabis: qui
nihil peccanti cōuitiaris: penas qꝫ ꝓ
tanta inedia et reꝝ anguſtia depoſcis
adeo vt tua ſeuitia: immaniū beluaꝝ
feritas obſcuretur? Siquidē ventris
ille vrgente eſurie: naturali ꝯſueto qꝫ
cibo veſcūtur: tu vero nemine impel
lente: fratrē et mordicꝰ ⁊ lanians: etſi
nullis dentibꝰ: dictis tñ laniatu q̃uis
et morſu infeſtioribus deuoras. Quo
igiť pacto: ſacrā illā oblationē ſūptu
rus es: qui linguā humano ſanguine
cruentaueris? quomō ⁊ pacis oſculū
deferes: ore hoc tuo cōtētioſo ⁊ hoſti
li? Cibū preterea corporeū hūc et ſen
ſibilē quo aīo cepis: qui tm̄ accumula
ueris virꝰ? cur atteris quā nec ſuble-
uas pauperiē? cur deprimis: queꝫ nō
iacentē erexeris? cur auges quā haud
quaq̄ ſubſtuleris animi moleſtiaꝝ? pe
cunias nullas impartiris: quid ꝓbris
quēpiā inſectaris? nō dū tibi ad aures
peruenit: quātū hi penaꝝ luāt: quibꝰ
ve ſint tormentis adiudicati. qui mē
dicū nō aluerint. Abite inquit ī ignē
diabolo ⁊ eiꝰ āgelis parato. Si igiť q̄
nulľ inopē alimonijs iuuerit tā acri-
ter ꝯdēnanť: q̄s illos penas daturos
putas: qui cū nec victū impartiunť ⁊
ꝯtumelias ingerūt? q̄t inq̄m hi ſubitu
ri tormenta ſunt: q̄t incendia ⁊ gehē
nas? ne itaqꝫ tātū in nos maloꝝ ardo
rē ꝯcitemꝰ: q̄diu id exequi ad arbitri
um licꝫ: corrigendꝰ ⁊ hic nefariꝰ mor
bꝰ erit: ⁊ lingue imponendi ſunt freni
neqꝫ ſolū ꝑ nos inopes nō exacerban
di: quin dictis factis ve: haud medio-
criter ꝯſolandi: vt venia ob id nobis
longe ante ꝑparata: bona illa aſſequa-
mur: q̄ nobis ſūt diuinitꝰ adiudicata.

¶ Vt benedicamꝰ maledicentibꝰ xp̄i
et ſanctoꝝ exēplo ¶ Ser. xi.

Ingemiſcēdi mihi cupido inceſſit q̄n
et nobis liceret chriſti legibꝰ decenť
ſeruatis: non minꝰ preſentia hec q̄ꝫ fu
tura illa vendicare: rebꝰ nimijs ⁊ ſuꝑ-
uacaneis ſtudentes diuinis preceptis
offenſi his bonis excidiſſemus. Chri
ſtus ſane legibꝰ in vſum nobis ⁊ vti-
litatē ꝯditis: quid glorioſos: quid ſor
didos ⁊ abiectos efficiat: oſtendit. ne-
qꝫ id iniūxiſſꝫ: haud quaq̄ ſcꝫ ⁊ male-
facta fore maleficijs ꝯpēſanda: ſi ſuos
diſcipl'os ob id futuros ridiculos cō
periſſꝫ: q̄n eo indixit ꝙ nollet id illis
ad gloriā ceſſuꝝ nō mediocrē. ꝙ ſi ma
ledicentē maledictis nō inſectari ad'o
ꝓbať: q̄nto magis qui fuerit maledi
cos laudibꝰ: ⁊ maleficos bn̄ficijs ꝓſe
cuti gloriā merebunť? Dicꝫ aliq̄s: cur
igiť xp̄s huiꝰcemōi leges ꝓmulgauit?
id quidē dixerī. īdulget enī ſuis diſci
pulis: calletqꝫ q̄d hoīm poſſit augere.
quid īminuere dignitatē: ꝙ ſi īdulgē
ſolet: nouit qꝫ quid illi contentioſe li
tigas cupiens alio iter diuertere. vel-
le nanqꝫ alios male agēdo ſuperare:
non diuine id legis eſſe quin demoni
ce conſtat. Siquidem in olimpiacis
certaminibus: in feris dedicatis: hoc
pacto victoria comparatur: qui vin-
cendi modus nullus eſt ſane in chri-
ſti ſtadio ſimilis quin longe diuerſus
eſt ritus: ſancitum nanqꝫ eſt percuſ-
ſum: non percuſſorem corona do-

nari oportere:talis eſt apud deuꝫ cer
tandi ꝯſuetudo.cui ⁊ ſtatuta ſunt om
nia ceteris longe diuerſa: adeo vt nõ
ſolũ ipſa victoria.quin et vincẽdi mo
dus:admirationis habere plurimũ vi
deat̃.ſiquidez qui ſuccubuiſſe vident̃
palmã retuliſſe credunt̃ hec dei ẽ po
tẽtia:tale celeſte illud eſt ſtadiuꝫ:hoc
angeloꝝ ſpectaculuꝫ. Uidere videor
vos ad hec dicta incaluiſſe:fuiſſe ꝗꝫ
magis quauis cera emollitos:verum
cũ hinc fuerit abſceſſum:nulla erit ho
rum apud vos recordatio.id ꝗꝫ eo ma
gis iniquo aĩo tulerim:ꝙ hoꝝ nihil ꝗ̃
dixerim:facturos vos eſſe intelligaꝫ.
preſertim cũ non ignorem haud medi
ocre ex his lucrũ referri poſſe.nam ſi
manſuetudinẽ ac benignitatẽ p̄tule
ritis:inoffenſi omniũ eſtis manꝰ eua
ſuri.vel ſi inceſſerit quiſpiã maledict̃.
in auctorẽ ꝯuitia reddituria ſũt oĩa:
nõne et in iudicijs homines iniuria
affectos ſpectaſti:quo vultus ſplẽdo
re:qua ve inſtent audacia:vt ꝗꝫ ore li
bero eloquãtur contra qui eaꝫ intule
rit:capite demiſſo pudore multo offu
ſus ⁊ trepidus terrã ſpectet?veꝝ qđ
criminatores cõmemorauerim aut ca
lũnias qñ ſi vel in tuã perniciẽ quiſ
piaꝫ gladiuꝫ acuat?vel ſuas e tuis cer
uicibꝰ ſanguine manus reſperſerit:te
inoffenſo ſeipſum peremerit.cui rei
teſtimonio eſt.qui prior fraterna ma
nu occubuit.is eñi gloriaꝫ adeptꝰ im
mortalitatẽ in tranquilliſſimũ portũ
ſeceſſit.qui neceꝫ intulit:quauis mor
te vitã tranſegit miſeriorẽ.gemebũdꝰ
ſiquidẽ ⁊ vagus ac trepidꝰ ſemꝑ ꝯrei
geſte crimen pre ſe ferebat. Quocirca
Cayn ſceleri obnoxius inferior erit.
nã qui mala illata tulerit patiẽtꝰ. do
mi nõ erũt nec diu apud ſe illa manſu
ra:qñ nullũ ab ſe ortũ habuerint:qn
aliũde iniecta excipiens:in bonũ pra
ua ꝯmutauit.improbus vero ſue ma

lignitatis plagas domi ſeruat. Nõne
et Joſeph erat in carcerem cõiectus.
cũ interea meretricula que illi paraſ
ſet inſidias in ſplendida ac magnifica
domo diuerſaret̃:ꝙ ſi alteruꝫ e duobꝰ
daret̃ optandũ.vter hoꝝ eſſe malles?
Crederẽ equidez Joſeph:te potius
partes ſuſceptuꝝ in carcere detẽti:ꝗꝫ
egiptie in tectis ampliſſimis diuerſan
tis.nã ſi vtriuſqꝫ liceret animos ĩſpe
ctari:cernẽs Joſeph late et ſecẽtius
diuagantẽ.illã vero anxiã:pudore tri
ſtitia:dolore:et mentis perturbatiõe:
magnũ in modũ:⁊ ſi viciſſe ſit viſa:
vrgeri. Quibꝰ omnibus cognitione ꝑ
ceptis:ad maloꝝ nos tolerantiã pare
mus.vt hac tãdem patientia liberati
futura beatitudine potiamur.

¶ Carnis ꝯcupiſcẽtias ne ſectemur
ne generãt mortem ¶ Ser. .xij.

Excitatꝰ e ſomno ipſum te ine
due:indutꝰ morigerũ corpus
redde ac ductu facile:id enim
pretendit qui ꝯcupiſcentie gratia:car
nem aſſerit nulli eſſe cure habendam.
Nã quẽadmodũ nec potũ vetuit:ſed
ebrietatẽ ĩterdixit:nec nuptias reſpu
it:ſed incõtinentiã improbauit:ita et
carnis habendam eſſe rationeꝫ nõ ne
gat.ſed prodeũtes ex ea cupiditates
id eſt neceſſitatis exceſſuꝫ:interpellat
De aũt carnis curã habendã eẽ Pau
lus affirmet.audi quemadmoduꝫ his
verbis Thimotheũ cõmonefacit Ui
no modico vtere propter ſtomachũ:
⁊ tuos frequẽtiores languores. Nec
ſecus hoc loco carni:ad ſanitatẽ vult
nõ ad luxũ ⁊ intẽperãtiaꝫ:prouideri.
aliter enĩ nec dici prouidentia poſſet:
ſi ꝑ eã aut flãmã ſuccendẽs:aut ignis
caminũ tibi redderes grauiorem. Ut
autem clarius perdiſcatis quid ſit ad
carnis concupiſcentias ⁊ deſideria:ꝓ
uidentia:et quemadmodũ illa poſſint
euitari:opulentos animaduertite et

vētri deditos:abūdātiqꝫ veſtiū orna
tu excultos :vel delitijs immerſos:⁊
eos qui vitā per luxū et incontinētiā
ducūt:attēdite:ſic vobis q̄ dixeriꝫ fa
cile innoteſcent.hi enī hec non ad bo
nā corporis valitudinē factitant :ſed
vt ꝓſilire leuius poſſint:⁊venerē in-
citare. Verū qui xp̄m induerit :deliti-
is vniuerſis eiuſmodi interciſis:id ſo
lū curat:vt corpori equā pariat vali-
tudinem:ꝓ qua vel ſola conſequēda:
carnis cura habēda ē: neqꝫ id vltra
aliquid appetēdū· Incūbendū prete
rea erit om̄i niſi ſpiritalibꝰ rebꝰ. hoc
pacto nullis eiuſmodi ⁊ varijs libidi
nibus grauatꝰ:excitari hac tua ſom-
nolētia poteris. Somnus enī :pn̄s eſt
vita:nil prorſus ab inſomnijs aliena.
nā quēadmodū ſomno preſſi pleraqꝫ
ſuꝑuacanea et fruſtra loquūtur:vidēt
qꝫ perſepe nil ſanū.ita ⁊ nos deteriora
his plerūqꝫ ſpectamus:ſiquidē qui in-
decora et turpia geſſerit:eademqꝫ illa
obuerſari ſibi ꝑ viſū cōſpexerit:mox
ſomno exꝑgefactus:turpi ⁊ indecoro
aſpectu liberatur:et pena quā pro ſce
lere meruiſſet.quod aliter nobis eue
nire ſolet:quibus ob ignauiā ac ſecor
diā:ignominia atqꝫ ſupplicia ꝑpetua
ſunt. Item et qui ꝑ quietem ſomniā-
do diteſcunt:vbi dies illuxit: inanes
et diuitijs vacui :arguuntur. captos
vero:dum viuitur:inertie ſomno:ple
runqꝫ nec dū luce oborta : falli poſſe :
comptuꝫ ē:et ita:vt breui coꝝ inſom
nia euaneſcant. Excutiamus itaqꝫ ꝑ-
niciosum hūc ſomnum .nā ſi dormitā
do nos dies deprehēderit:mors inde
ꝑpetua exceptura eſt : quinetiam vel
ante hunc diē:hoſtibus erimus : ſiue
hominibus:ſiue demonibus:captu faci-
liores.ita vt nemo ſit eos a noſtro ite
ritu:ſi id facere libeat:prohibiturus.
nam ſi plurimi nobis vigilū excuba-
rent:non tm̄ forte nobis periculi im-

penderet. verū cū vnus:et iteꝫ alter
luminibus accēſſis:non ſecus atqꝫ in
ꝓfūda nocte dormitātibus reliquis:
aduigilet:vel ſumma nobis eſt opus
ad ſecuritatem: vigilantia:ne ea forte
ſubeamus:quibꝰ mederi neqāt. Que-
ret aliquis.nōne in pn̄tiaꝝ et excitati
videmur et vigiles? Eſtis forſan ad
hec que dixerim irriſuri.dicā tn̄. Su
mus ſane oēs nocte media ſomnū ca-
peſcentibus aut ſtertentibus ſimilli-
mi.ſiquidē facile oñderē: ſi poſſet in-
corporea hec ſpectari ſubſtantia :vti
pleroſqꝫ alte ſomno immerſos:diabo
lus.parietibꝰ tranſfoſſis et iacētes iu
gulet ⁊ diripiat quo intus inuenerit:
agatqꝫ om̄ia veluti in dēſiſſimis tene
bris otio ſummo et facilitate. Quin
potius quoniam cerni hec oculis nō
poſſunt:rationibꝰ ſubſcribēdo aſtrua
mus.ſic eniꝫ et conſpicari licebit:qui
hoīꝫ fuerint ꝑuis cupiditatibꝰ oppſſi:
qui ve incontinentie et facinoꝝ ſopo
re:ſpiritali prorſus luce extincta:co-
repti. Quorſum hec? quoniam multi
nihil ſuo ordine captātes:que hic pre
dicantur haudquaqꝫ aduertunt. ꝙ ſi
me peruigil ipſe et excitus: mendacē
deprehenderis:effare:que hodie apꝺ
nos hoc loco:aut dicta ſint:aut geſta.
ni forte quemadmoduꝫ ſomnolentus
aliquis:ſolet ſpectare inſomnia:predi
canteꝫ me audieris.quod equidē nec
de vniuerſis dictum velim. puto enī
complures fore :quibus coꝝ que ipſe
dixerim facilis ſit renūciādi facultas:
in eum duntaxat ea protulerim : qui
fuerit his dictis obnoxius: fruſtraqꝫ
hunc locum adierit. Dic mihi: quis
hodierno die: vel ꝓpheta vel apoſto
lus nobis perlectus eſt: aut quibus
de rebus verba fecit. nihil habes q̊d
reſpondere queas:vtpote:ille ſis :ad
quem ſomniantem verba ſint facta.
eadem hec et in mulieres dixerī.ineſt

enim et illis ſomnus plurim⁹: qui vel
nam dici ſomnus queat. ſiquidē ſom-
no captus: nec mali quippiam nec bo-
ni profatur: verū q̄ parem vobis vi-
gilantiam ſeruat: quā multa in eius ca
pitis perniciem effundit. nam et vſu-
ras computabit: et rōnem commoda
te pecunie ꝯponet: aīoq; ſecū ipē ver
ſabit: turpes: ignominioſas q; taber-
nulas: codenq; ꝛ ſenticeta interſeret:
iacto ſemini: nullo dato vel ad quie-
tem vel ad profectum ſpacio. Sȝ ſur
ge tandem et ſentibus hiſce radicit⁹
conuulſis auaritie temulentiaȝ excu
te: a qua iſtiuſmodi ſomnolentia ema-
nat. ſomnolentiā autem dixerim: nō
eam modo que ex vino gignitur: ve-
rum et illā que cum ex vite huius cu
ris: tum vel eiuſmodi ſopore infert.
His itaq; non ſolum locupletes ꝛ di
uites. ſȝ quibus res vel modice ſunt ꝛ
tenues: velim eſſe admonitos: ꝛ eos
maxime: quos grata cōuiuia delectāt.
non enī ſunt illa pro cibo: vel animi
remiſſione habenda: ſed pro ſupplicio
et tormentis. Quippe non indecens
et indecorus ſermo: ſed grauis ꝛ mo
deratus: et cibo expleri non frangi: in
oblectamentis ducēda ſunt. ꝙ ſi his
rebus aliquid ineſſe voluptatis exiſti
maueris: affer mihi quā heri ꝛ veſpe-
ri ex his ꝯcenationibus ceperis vo-
luptatem. nullam habes: deinde ꝛ que
illam ſequantur noxia. Sitq; mihi in
terea de voluptate: que ſtatim deflac-
cet et fluit: diſceptatio: ſimul ac enim
miſſum conuiuium fuerit: euolat om-
nis ex eo cepta iocunditas cunq; et
vomitus capitiſq; grauedines. ꝛ lan
gores innumeros: animiq; capturaȝ:
et illecebras commemorauerim. quid
ipſe ad hec reſpondebis? nec enim de
cet per paupertatis occaſionē: agere
impudenter. Hec autem dixerim: nō
vt omnino negem conueniendū inter

nos eſſe nonnūq;: et concenandum. ſȝ
vt inhoneſta et turpia interdicam: cu
piamq; luxum in cibuȝ conuerti: qui
dolore temulentia et laſciuia careat:
vt q; vel gentes intelligant: xp̄ianos
noſſe modū delitijs facē: id ē modeſte
et temꝑanter his vti. Exultate ꝓphe
ta inquit domino in tremore qualis
illa erit exultatio? hymnos. ſ. ꝓnuncia
re: orare: et pſalmos pro ſeruilibus ill
cantionibus inducere. Hoc pacto
xp̄us et menſe aderit: et dapes bene-
dictione complebit: cum preces ad eū
fuderis: cum ſpiritu decantabis: cum
egenos ad victus communionē: con
uocaueris: conuiuijſq; modum et tē-
pantiaȝ adhibebis. ſic ex triclinio: dei
domuȝ effeceris: ꝓ q; immoderatis ꝛ
intēpeſtiuis clamoribus hiſce: ꝛ plau
ſibus: dominuȝ extuleris. Neq; id di-
xeris: extare hoc temꝑe alias conui-
uandi leges: quin potius corrigenda
per te erunt: que ſe haud recte habue
rint Si enim paulus inquit cibū ſu-
mitis aut potum: ſeu aliud quodcūq;
agitis: oīa in dei laudem facitote. So
let nāq; ex iſtiuſmōi epulis: cū turpia
nobis deſideria: tū oīs laſciuia ob-
uenire: inſuꝑ et vxores deſpectui eē
et ſcorta magnifieri: vnde et familie
deſolatio: et mala innumera ꝯſequun
tur: ferūtq; oīa temere. omiſſo nāq;
fonte puriſſimo: ad cenoſum canale il
lud ꝛ luculentum decurritur. De autē
cenū ſit inceſte ꝛ proſtitute femīe cor-
pus: te preter rogabo neminē q̄ eo q̄ſ-
ad fueris obuolutus: quātū te ei⁹ rei
pudeat: quātū etiam poſt delictū. im-
mūdū te et ſordidatum ducas. nō ig
nores. Idcirco fugite obſecro adulte
rium: eiuſq; vel procreatricem temu
lentiā. Quid ſemen iacis vnde nihil
es demeſſurus? quinetiā ſi meſſem fe
ceris: ad ignominiā tibi nec mediocrē
futurus eſt fructus. ſiquidem qui ex

adulterio naſcitur: et tibi dedecus et
ſibi iniuriam parit: nochus effectus ⁊
degener: adeo vt ſi vel amplo ꝑ te re-
licto p̄rimonio abūdet: cū domi ⁊ vr-
bicis actionibus: tum in foro iudicia-
rio: ex adultera: vl' ſerua natus: hono
re carebit. Quo item ipſe vel viuens
vel mortuus priuabere? ſi enī mortē
obieris extabūt tibi ad ignominiam
monumēta. Quid igit' oīa turpitudi-
ne comples? quid ſeris: vbi tellus ce-
lerrime cōſumptura ē fructū: vbi ſte
rilitas plurima: vbi et interitus geni
turā ꝑuenit? Nec ſatis habes mulie
rem adulteraſſe: niſi eandē viri cēde
obſtrixeris. Vides ne ergo ex temu-
lētia luxuriā: ex luxuria adulteriū: ex
adulterio homicidiū ortū iri? qui vel
homicidio ipſo deterius. nō enī in pñ
tiaꝝ ſuccurrit: quo id ſceleris nomine
queam explicare: qñ nō ex ſe genitū
enecat: ſed generādi inīcipit cauſam.
Quid igit' dei vituperas bñficiū? q̄d
eius leges oppugnas? q̄d ꝓ bñdicto
execrationē ſectaris? et gignendi illō
receptaculū: necis conditoriū facis:
que et feminā eſt ad liberos ꝓcrean
dos tradita ad necē reddis paratio-
rem? qñ illa vt concupita magis: vel
amatoribus vſui ſit vel argenti pluſ-
culū exugat: neq̄ imperata facere ab-
nuit: ingens ſane in caput tuū conge
ſtura incendiū. nā ſi et illi id facinus
aſcribat': ei⁹ tñ te ipē auctorem ꝑbes.
Hinc poſtmodū idoloꝝ ſeruit⁹ ema-
nat: cū plereq̄ vt magis adament': et
carmina machinant': ⁊ vina ſacrificijs
fundūt et amatoria medicamenta: et
alia nōnulla ꝯponūt. Cū hac tamē ac
tāta reꝝ colluuione et feditate: his ce
dibus: hac demonica ſeruitute: q̄mul
ti ſibi ad vtilitatē cedere id negocij
arbitrant': et hi maxime q̄bus vxores
ſunt: quod minus eſt ex abundāti ma
loꝝ ꝯcurſu tolerabile: mox etiā vene-
ficia nō in adulteratā: ſed in affectam
iniurijs coniugē intentant'. Accedūt
ꝑterea inſidie plurime: demonū inuo
cationes: deſumptaq̄ ex mortuis va-
ticinia: quotidiane diſſenſiōes: ⁊ ſine
inducijs bella: et ꝓpinquoꝝ diſcordie.
eoq̄ cum paulus diceret. Non in cu-
bilibus ⁊ laſciuijs Non in contētioni
bus et emulatiōe: ſupinduxit: ꝑuidēs
ex iſtiuſmodi diſcidijs: ⁊ domos ſub-
uerti poſſe: et ingenuis liberis iniuri
am inferri. Ut itaq̄ hec euitare poſſi
mus: xp̄m induamus: vt nobis ꝑpe-
tuo ſit cū eo manendū. hoc enī induē
id ſonat: quaſi nunq̄ ſit ab eo deficiē-
dum. videamurq̄ vndiq̄: pre noſtra
cū ſcimonia: tum manſuetudie: ꝑ eum
cōplecti. Quod itē dicere ſepe ſolem⁹.
hic illius ꝑſonā induit: vt et amoris
vehementiam et aīoꝝ nunq̄ defutu-
rā coniunctionē: exprimamus. ſiq̄dē
quī aliū induerit: eū prefert: cui⁹ ſibi
ꝑſonā induendā ꝑſumpſit: fiat itaq̄
palā: xp̄m nos vndiq̄ fuiſſe cōplexū.
q̄d vtiq̄ fiet: ſi eius fuerimus ⁊ mo-
res imitati ⁊ vitam. Quorſum hec?
Filius inquit hoīs non habet vbi ca
put reclinet: hūc ipſe vel hac in re imi
tare. nam ſi illi cibus erat ſumendus
pane ordeaceo veſcebatur: ſi iter ſuſci
piendū: nulli aderant advecturā equi
aut iumenta. quin tm̄ pedibus incede
bat: vt laſſitudine afficeret': ſi quieſcē
dū navicule prorā ꝓ puluinis hēbat:
ſi recūbēdū: herbidis cāpis reſidēdū
iniunxit. Utebat' ꝑterea vilioꝛib⁹ in-
dumētis. ⁊ ſolus plerūq̄ nemie ſubſe
quēte: diuerſabat': vñ cū ⁊ reliqua ei⁹
geſta: q̄b⁹ ſit initio cōtumelijs affcūs:
q̄d ve in cruce ꝑpeſſus: didiceris: ea-
deq̄ illa ſumpſeris ad imitādū: ſi car
nis inq̄ curā nullā feceris ad cōcupi
ſcentiā: xp̄m indues. cū ea ꝑſerti nihil
hēat ī ſe voluptat̄. pariūt ei eiuſmōi
deſideria acerbiores q̄ſdā de ſe libidi-

neſ:que vt expleri nunꝙ̄ pñt: ſic et
acriora ſupplicia inferũt. nã quẽadmo
dũ qui ſiti aſſidua vexat̃. vel infinitis
ſibi ad potũ expoſitis fontibus: nihil
ex his capiet vtilitatis: cũ nequeat ꝑ
mu ʒ quo laborat morbũ reſtinguere.
ſic contra qui in deſiderijs vixerit: ſi
oĩa ad neceſſitatẽ metiatur: hoc nũꝙ̄
erit ſitis ardore affectus. quin procul
a ſe temulentia eiuſmõi oĩs: ⁊ laſci
uie euaneſcent. Tãtũ igit̃ tibi erit ci
bi capeſſẽdũ: quãto demũ eſuries poſ
ſit. Tis vtere indumẽtis. qbꝰ carnẽ
obtegere queas: non ornare. ne id illi
exitio ſit futurũ: que ſi remolleſcẽ tuo
ꝑmiſſu ceperit: bona eius offenſa vali
tudine: nimia indulgẽtia diſſoluetur.
Ut itaqꝫ optimũ hẽas aĩe tue vehi
culũ: vtqꝫ tutius nauis rector. guber
naculo ĩſideat: et miles facile arma ꝑ
tractet. curandũ erit equo moderami
ne agantur oĩa: nec enĩ multis abũda
re ſʒ paucis indigẽ: frugi hoĩem facit.
ſiquidẽ diuitijs affluens: vel inoffen
ſus vereri oĩa ſolet: qui vero minori
bus erit fortunis. iocũdior ſemꝑ. eq̄o
ri aĩo tolerabit iniurias: ꝙ̄ qui nullis
fuerit affectus. Non itaqꝫ illud erit
appetendũ. nequa nobis moleſtia offe
ratur: quin potius eã inferre cupiẽti:
id facere ne liceat optãdũ quod aſſeq̄
aliunde non poſſumꝰ: niſi cũ fuerimꝰ
maioribus rebus paruifactis: neceſſa
rijs contenti.

¶ Ne ſcandalũ cuiqꝫ frm ponamus.

¶ Sermo xiiij.

Animaduerte quãtũ Paulus
cure et diligentie preſtiterit:
ne ſui exemplo quẽpiã ꝑtur
baret. inquit enĩ. Si tibi grã frat̃ tuꝰ
triſticiã ceperit: nondũ ſecundũ cha
ritatẽ ĩcedis. q̄ ſi merore afficiendus
non erit: eo minus ꝑ te nec irritãdus
Et rurſus idẽ. Neqꝫ ꝓpter cibũ de
ſtrues opus dei. nã ſi ſacrã aliq̄s edeꝫ

ſubuerti: graue ⁊ nefariũ exiſtimatur.
quãto magis ſpiritale hoc templũ: ſi
ruinam patiat̃: qñ et hoĩes cõſtet ſan
ctitate ſacris edibꝰ lõge ꝑſtare? q̄ppe
nõ parietũ gratia: ſʒ noſtri huiꝰ tẽpli:
mortẽ xp̄us oppetijt. Circũſpectemꝰ
itaqꝫ ipſi nos vndiqꝫ: nulliqꝫ vel tenu
em querimonie cãm prebeamꝰ. Põt
etenĩ vita hec noſtra cũ ſtadio ꝯferri:
et nos ipſi ꝙ̄ multis oculis abundemꝰ
neceſſe eſt: neqꝫ quoqꝫ id pacto credẽ:
ignorantiã. ſ. ſatis nobis ad excuſatio
nẽ valiturã. pro qua et penas daturi
ſumus: cũ ea nec veniam mereat̃. Cõ
ſtat ſane ⁊ iudeos ꝑ iuſticiã deliquiſſe:
ꝗ̃uis eiuſmodi illoꝝ ignoratio: nulla
ſit venia dignãda. Gẽtes ꝑterea nouĩ
mus fuiſſe ignorãtia captas: nec tñ ꝓp
terea pñt excuſari. Nã ſi ignores que
ſciri nequeũt aut cognoſci: culpa va
cabis. cõtra vero ſi te cognitu facilia
lateant: extrema ſupplitia feres: quin
etiã ſi haud oĩno nobis ipſi deerimꝰ:
ſʒ conãtibꝰ que abſtruſa ſunt ⁊ recõdi
ta cognitiõe attingẽ: opẽ deus et au
xiliũ feret. quod quidẽ ⁊ paulus dixiſ
ſe philipẽſibus patet hoc mõ. ⁊ ſiq̄d
aliter ſenſeritis id deus ⁊ vobis reue
labit. At cũ ea que factu nobis facilia
ſunt: ꝑficere recuſamꝰ: neqꝫ illũ ſumꝰ
adiutorẽ habituri: quod ⁊ iudeis acci
dit. Ideo enĩ xp̄us inquit eis in ꝑabo
lis loquor: vt videntes nõ videant.
Dicet aliquis. Quo pacto viſu care
bunt qui vident. maxĩe ſiquidẽ cum
ſpectarẽt abigi ꝑ xp̄m demones: nec
tñ tẽperabãt: id illi obijcẽ? Demoniã
hẽs. cũ a mortuiſ cernerẽt excitatos:
nõ eũ adorabãt: q̄n morte afficẽ cona
bant̃. Corneliꝰ vero nihil iſtoꝝ ſilis
videbatur: cui pro viribꝰ oĩa factitãti:
ſupplebat deus q̄d defuiſſet. Neqꝫ id
q̄ras: quo pacto ex gentibꝰ aliquẽ cũ
probꝰ ſit ⁊ ſimplex aſpernet̃ deꝰ? Pri
cipio dixeri: nulli hoĩʒ poſſe niſi crea

toꝛi:cui⁹ piā patere ꝓbitatē:deiñ nul-
lā:gētilē illū aut curā adhibuiſſe :aut
ſtudiū: vt dei haberet notionē Dices
foꝛtaſſe. Quonā pacto dei quiſpiā co-
gnitionē aſſequetur:qui nulla ſit ſapi-
entia inſtructus?at hunc quē ipſe nec
ſapientem iudicas:nec prudētē:ſʒ in-
cautū appellas:⁊ inutilē:ſi fueris i bo-
nis externis ꝑiclitat⁹: cerneres lōge
rei ſue interitū:⁊ circa eiuſmōi apprime
diligentē:q̄ ſi pari ſtudio ſpiritalibus
reb⁹ īcubuiſſet:quo ceteris ſolet:non
adeo foꝛet apud deū deſpectus.nā cū
veritas ipſa ſit ſole ſplēdidioꝛ:q̄cūqꝫ
ſe q̄ſqꝫ cōtulerit:eodē ſibi ſi paulo fue-
rit attētioꝛ:ſalutē cōueiet. quod ſane
ſuꝑuacaneū videri non debet.ſiquidē
et xp̄i res geſte:haud q̄qꝫ paleſtis lo-
cis vel anguſto aliquo oꝛbis terrarū
angulo:circūſcribūtur. Nonne et ipſe
ꝓphetam audiſti iſtiuſmōi de xp̄o pre-
dicantē:me oēs viſuri ſunt a minimo
aduſqꝫ maioꝛē? Nonne etiā intelligis
hec dicta veris fuiſſe reb⁹ cōfirmata?
Qua ergo hi rōne veniā ſunt hituri:
qui cū videant veritatis leges cūctis
eſſe ad ꝑdiſcendū expoſitas:nec tamē
his imbui ſtudeāt? Dicet aliq̄s:iſtiuſ-
mōi ab hoīe ruſticano ⁊ barbaro du-
xeris exigēda?non equidē a barbaro
ſolū:et ruri verſato:quin ab eo exege-
rim qui oēs barbarie ſuꝑet ⁊ feritate
Cur enī (dic mihi) ſiqua de re agat
ruſticam⁹ his:ſi re⁹ fiat: et obiecta cō-
futare nouit:⁊ aduerſario ſi vim pati-
tur:obſiſtere:factiareqꝫ oīa aſtu ⁊ viri-
bus:ne dāno vel tenui afficiat. verū
ad ea que ſpūs ſunt nō pari prudētia
vtit? Poꝛro cū lapidē adoꝛat venera-
būdus:ac ducit ꝓ deo:cū feſtos illi ce-
lebꝛat dies:cū pecunias fundit :vere-
riqꝫ ſi eius numē fatet:nihil vltra vl
ignauus vel toꝛpens pre ei⁹ ineptitu-
dine videbit?at cū verus ipſe cōq̄ren-
dus eſt deus:tūc mihi hoīem hūc:nec

ſanū ſatis:nec frugi eē cōmēoꝛas?nō
ita ſe res hūt:non ita Nā inertie dū-
taxat hoc crimē erit? quos enī moꝛi-
b⁹ vel faciliores vel rudioꝛes opina-
ris:eos nequos Abꝛae fuiſſe tꝑibus
cōſtat:an huius noſtre etatis hoīes?
id:certe clarū:Abꝛae dixeris:vel qm̄
pietas ipſa et religio inuentu facilioꝛ
noſtris his an Abꝛae ſeculis?noſtris
quippe:quib⁹ dei nomē eſt apud oēs
vulgatū:⁊ ꝓnunciatū a ꝓphetis et fi-
nē res ipſe nacte.et gētiū oppiniōes
ſunt cōfutate ⁊ repudiate Accedit eti-
am ꝙ tunc tꝑis hoīes:nondū erāt ve-
ritatis cognitione inſtructi :⁊ ſcelera
ſue ditionis vniuerſa effecerant : nec
lex erat vlla ad caſtigationeʒ promul-
gata:ꝓpheta null⁹:nulla miracula:do-
ctrine nihil :aut q̄ eius cognitionem
haberēt nō mlti. neqꝫ aliud eiuſmōi.
q̄n erāt omīa tanq̄ in pꝛofundis tene-
bris:obſcuraqꝫ ⁊ turbida nocte ꝯſtitu-
ta.ita vt tot rebus aduerſantib⁹:mi-
rādus ille ⁊ ingētis anī vir: et dei no-
tionē habebat:⁊ virtute exercita ple-
roſqꝫ ad ſe imitādū induxit. Qd̄ ma-
gis in eo mirꝫ videri debet·cū eſſet ex-
terne huius ⁊ hūane ſapiētie proꝛſus
ignarus.nōdū enim fuerāt elementa
litteraꝝ inuenta.verꝫ conanti illi pro
ſua virili oīa:opē deus ⁊ auxiliuʒ tu-
lit.neqꝫ enī dici pōt Abꝛaā :eā a ſuis
maioꝛib⁹ accepiſſe religionē:q̄ppe qui
idolis inſeruiſſent.nihilomin⁹ cū tali-
b⁹ eſſet ille progeītoꝛib⁹ oꝛtus barba-
rus inſuꝑ natiōe fuiſſet: et inter bar-
baros enutrit⁹:neminemqꝫ habuiſſet
diuīe religionis inſtructoꝛem:tm̄ reli-
quos q̄ vel leges accepiſſent ⁊ ꝓphe-
tas:probitate anteiuit: q̄ntū nec dici
ſat pōt. Cur illud?qm̄ ſpiritui proꝛſ⁹
intēt⁹:pñtibus bonis nec cure nimiū
impēdebat. Quid p̄terea Melchiſe-
dech?nonne et is Abꝛae tꝑibus fuit:
adeoqꝫ claruit vt dei ſacerdos dicet?

Neq; enī fieri poterat: vt q̄ caſte ⁊ cō
tinēter vitā duceret: contēptui habe
retur. Cū itaq; intelligam⁹: e quadā
ꝓbata conſuetudīe: quod ſemel ſenti-
mus: firmū ac ſtabile ſeruandū eē: et
nr̄e erūt ꝑ nos actiōes circūſpectāde
vt vite melioris ꝓfectū nāciſcamur.
nec deus precādus vt ſupplicia a quo
uis hoīm exigat: aut ſcrutandum cur
hunc ſanitati reſtituat: illū ad ſe iā fa
to functū reuocet. ſic enī haud ſecius
ſane facere videremur: q̄ ſolet inſenſ⁹
ſeruus: q̄ dn̄i diſpēſationē diſquirat.
Miſerū equidē te et calamitoſum di-
xeri: cui cū futura ſupplicia cure eē de
bent: quo ve ſit pacto deus cōcilian-
dus: alioꝝ penas depoſcas: ꝓ quibus
et tibi tormēta ſubeunda ſunt: illoꝝ om
miſſis quoꝝ ſis rationem redditur⁹.
Dicet aliquis. Quid igit᷑? ſunt ne hec
gētili cuiq; ⁊ infideli renunciāda: q̄n
etiam velim non ſolū gentilem hoīē
eadē hec cōmonefacias: ſed teipſū: vt
rectius viuas: ſiquidē gentilis ille vite
tue morib⁹ ꝑpenſis: non mediocriter
ex his fuerit offenſus Ad hec tibi q̄d
reſpondendū ſit cogita: nam ſi qua re
alia offendat᷑: nullā eris ob id rōnem
redditur⁹: at ſi ex prauis tuis facino
ribus fuerit offenſus: eris ſane diſcri-
mē vel extremū ſubiturus: eo magis
ſi te: quē forte rebus celeſtibus ſtudē
tē: conſpicabitur: mox bonis p̄ntib⁹
viderit inhiantē: reformidātēq; eter-
na icēdia. Eiuſmōi itaq; cupiditatis
inſimulatus: qua vti reſpōſione que-
as excogitāda eſt: preſertim cū genti-
lis ille tuis flagicijs perſpectis: his te
ſit verbis criminaturus. Tu q̄ iudici
um illud horribile opiris: cur preſen-
tia hec nō aſpernaris? ſi immortalita-
tē ſperas: cur mortē non ꝑuifacis? ſi
celeſtis impij amore duceris: cur non
hāc vitā contēnis? Iſtiuſmodi ergo
obiectāti: cogita quid ſit per te reſpō
dendum: eoq; magis inſtabit: cū te vi
derit ad pecuniaꝝ iacturā tremebun
dum: ⁊ ad oboli vnius lucrū: letū et
hilarē habentēq; animā ꝓ tenui ar-
gento venalē. Hec ſunt inq; hec ſt:
que gentilē offendūt. Quocirca. ſi cu-
re tibi tua ē ſalus: erit ꝓ his ratio nō
verbis: ſed re ⁊ actionibus: reddēda.
q̄n ob eiuſmodi gētilis hoīs queſtio-
nē: nemo vnq; deū maledictis inceſſi-
uit: q̄ ob vite ꝑuitatē vbiq; offendit᷑:
que eo erit per nos emēdāda: vt reli-
quos ab eiuſmodi petitiōibus coer-
ceamus. queret enī gentilis. vnde fie-
ri certior poſſum deū toleratu facilia
impaſſe? ecce tu qui xp̄i hanc fidem a
maioribus tuis accepis: ſis q; in hac
tā ꝓbata religiōe educatus: nil tamē
ea dignū pro dei iuſſu facis: quid ipſe
ad hec? Dices forte. oſ̄dā tibi pleroſ
q; alios qui in heremo conſidunt: vi-
tam agere qualem queris ⁊ deo gratā
Proinde non te pudet cū ex cōfeſſo
xp̄ianus ſis: gentilem hoīem ad alios
remiſiſſe: quaſi nequeas ipſe aliquo ī-
ditio xp̄ianū te eē oſtendere At mox
ille dicturus ē: q̄d mihi neceſſe eſt et
montes adire: et ſolitudines inſecta
ri? ſi enī fieri non pōt: hoīem ī medijs
vrbib⁹ diuerſantē: xp̄i hanc fidē ⁊ ſa
pientiā adipiſci: ꝑmaxime erit veſtra
hec xp̄iana reſpublica incuſanda: eo
magis ſi futurū ē: vt relictis vrbib⁹
nos ipſos in receſſum aliquē confera
m⁹ Id mō velim hoīem afferas: vxo
rē liberos et domum habentē: poſſe
vt dicis: huic veſtre ſapientie ſtudere
Quid ad hec dixeris? nullus eſt ī p̄n
tiaꝝ ſubtergij aut pudoris locus. lon
ge enī ſe aliter habent diuina impia.
ſic ſplendeat inquit lux veſtra coram
hoībus. non montibus dixit: aut ꝓ ſo
litudine aliqua inacceſſa Hec dixeri
non vt eos q̄ mōtes ſibi ad habitādū
elegerint min⁹ probē: quin vt vrbiū

incolas deplorē φ virtutes inde abe
gerint. Obſecro itaqꝫ vt illud quod
in remotiſſimis locis exercetur ſapie
ſtudiū:ad nos vel in vrbibus tradu-
camus: vt ciuitates et loca frequen
tiora hoc pacto excolāt: ſic et gētiles
reduci in viā poterunt.et offendicula
ſummoueri:adeo vt ſi eos reddere ij
offēſos cupieris:et tibi mercedis plu
rimum vendicare:et vita hec tua erit
per te corrigēda: et quaqꝫ verſus illu
ſtrāda:vt hoīes tuis optimis facino-
rib⁹ perſpectis:deū celeſtē patrē effe-
rant laudibus:noſqꝫ ea gloria que ex-
plicari verbis haud ſat ꝑ merito pt:
frui poſſimus.

¶ Diligamus pſequētes.

¶ Sermo.xiiij.

Ungam⁹ noſipſos inuicē:vo
lētib⁹ vel ceteris ab hac ami-
coꝝ coniūctione diſcedē:con-
ſtans ipſe in officio permanebis:neqꝫ
noſtrū quiſpiā dictū illud vulgatū et
frigidū vſurpet:q̄d dici ſolet Amore
pſequar me colentē. Et illud:vel de
xterū mihi oculū excuſſerim:quē no-
rim me hēre infenſū Demonū dicta
ſunt hec:publicanoꝝ potius:vel gen
tili diffidētia digna. tu vero q̄ ſis ad
ampliorē quādā rempublicā acſcitus:
et celo inſcriptus:maiorib⁹ videris eſ
ſe obnoxius legib⁹. Idcirco erit his
verbis tempandū:quin ⁊ hoīes a tui
amore abhorrētes:plurima ſunt ī gra
tiā beniuolētia reducendi.ſunt enī et
hi nobis in mēbꝝ dati:q̄d membrum
ſi fuerit a reliq̄ corpe reuulſum:entire
oīa facimus:vireſcqꝫ ⁊ animū magis ī-
tendimus:vt ad priorē copulā reuo
cemus. Maioris enī ē premij cū quē-
piam nec volentez ad nos amandum
pellicimus.nā ſi iubet deus eos fore
ad prandiū inuitandos q̄ neq̄ant vi-
cē reddere:vt collatū illud in alteruz
augeſcat munus.lōge magis id erit ī
amicitia ſeruandū:ſiquidē qui alienā
in ſe beniuolētiā mutuo amore cōpē
ſat:vicē repēdit:at q̄ alienū in ſe amo
rem pmerebitur:vel ſi nullaꝝ reddat
amoris viciſſitudinē: deū aſtituet p
ea in ſe beniuolētia obligatū (Atqꝫ
iſta ommittā) nihil videbit' alioꝝ ꝑa
in fungēdo officio indigere: vnde et
hi iniuādi erūt ad amandū etiā cōpel
lendi:q̄ te oderint Ne igit' vbi ſtudiū
preſtandū eſt:negligentiā inferas:ne-
qꝫ id dixeris eo fore quēpiā negligen
dū quo ſit et corpe affecto: ⁊ valitudi
ne correptus.ſiquidē cum amor refri
xit:morbus eſt.quin refoue algentē:
vt incaleſcat. Quid ſi ne fotus quidē
dicet aliquis incaluerit?tū rei tue va-
cabis:quid ſi magis algore contrahat
tur?ruſſus is pmia tibi maiora ſuppe-
ditabit:coqꝫ magis dei te ſectatorē ar
guet. Os ſi ex amore mutuo xpi diſci
puli dignoſcuntur. In eo enim inq̄t
dignoſcemī omēs eſſe mei diſcipuli:ſi
vos adinuicē dilexeritis:cogita quā-
te illud ſit laudis:ſi odiū amore com-
pēſes.q̄ppe ⁊ dñs tuus amore:ſe odiē
tes complectabat'. pro hiſqꝫ ⁊ patrem
precabatur:quātoqꝫ illos infirmiores
ſpectaſſet:tāto magis illoꝝ curam ſu-
ſcipiebat:dicenſqꝫ exclamabat. Non
opus hñt qui proſpa ſunt valitudine
medico:ſꝫ q̄ mala. Quinetiā menſa ea
dē ⁊ pctōres eque:et publicanos:di-
gnabat':q̄ntoqꝫ magis ſe iudaicus po
pulus ignominia ⁊ probris inſectaba
tur:eo maiori ſibi ⁊ cure fuit ⁊ honori
Hunc itaqꝫ et ipſe imitare:non enim
parui:hec virtus:facienda ē:qua ſine
vt paulus ait:neqꝫ martires ipſi mul
tū deo placere potuiſſent. Ne igitur
dixeris nequire te eū colē:cui ipſe fue
ris exoſus:id enī vel maxie debes:o-
dienti amorē:accedit etiā φ nemi li-
cet amantē ſe odiſſe ſtati:quin ⁊ ſi be-
luarū ſit quiuis ſimillim⁹ amabit:q̄ ſe

beniuolētia ꝓſequetur .hoc eni̅ inq̄t
ethnici faciūt ⁊ publicani : ꝙ ſi quiſq̃
colentē ſe colit:q̄s non eum adama-
rit qui ꝑ odio amorē rependat? Id
igit̄ veli ceteris ad exemplū p̄feras:
habeaſq̃ in ore frequētius iſtiuſmōi:
non deſinā te amādo inſectari: q̄diu
me odio habueris:hoc pacto contro-
uerſias ſedabis: nā ſiue ex phlegma-
te:ſiuē ex quadā naturē frigiditate e-
iuſmōi morb⁹ ortū duxerit: vtrūq̃ tn̄
amoris. potētia ⁊ vis:ei⁹ feruorē modēa
bit̄. Nōne etiā ſpectaſti vnq̄ q̄ turpi
libidīe detinēt̄:vti ab adulterata mu-
liercula innumeris ꝯtumelijs affecti ⁊
cedunt̄ plerūq̃ ⁊ conſpuūtur? quid
agitur?nū amor ignominijs ſoluitur?
minime.quin magis incēditur. Hec
ſane hūili ⁊ īfimo genere femelle poſt
q̄ libidinate ſunt factitant.qui vero ī
iurijs afficiuntur:pn̄t p̄ſepe maiores
ſuos recenſere illuſtres ⁊ claros vi-
ros:⁊ familie nobilitatē p̄dicare non
mediocrem.non tn̄ idcirco vel libidi-
ne extricantur vel deſerūt:quam ama
re occeperint. Proīde nihil nos pudet
eam quā demonicus amor habē vim
credit̄ :nō exiſtimare in diuinū poſſe
deſideriū trāſferri. expugnari q̃ʒ hoc
pacto vel demones poſſe. Nōne etiā
noſti:demonē illū impurū inſtare vt
vel eū qui ſit odio habitus ad ſe tra-
hat:⁊ mēbrū vēdicet noſtrū ꝙ quē-
piā oderit.quo neglecto victorie pal-
mā prodis:id ē fratrē qui ī palme mo
rem in mediū aſtat ⁊ tibi ſi viceris fu
turus in premiū.ſi vero negligentior
fueris ſine palma abibis? Deſine ita-
q̃ demonicū illud ꝓnunciare:ſi me.ſ.
oderit frater haudquaq̃ hunc mihi
ſpectandū tulerim.q̄ dicto nihil eſt fe
dius.cūq̃ nōnlli eā animi cruditatē
ſummis ingenijs aſcribant : nihil tn̄
ipſe exiſtimauerī vel abiecti⁹ dici vel
inſanius et immiti⁹ poſſe:eoq̃ mihi ī

gemiſcendū cenſeo ꝙ vitia ducitis vir
tutibus potiora:et inſoleſcere ⁊ cete-
ros aſpernari:magni apud vos eē ap
pareat:et clari viri officiū:quod equi
dē non ſecus ac ꝑ magnis demonū la
queis habendū duxerim:eo magis ꝙ
velit̄ plerīq̃ de animi malignitate bn̄
opinari.ita fit vt deleri eiuſmodi neq̄
tia haud facile poſſit. Audiui ego:nō
nullos iactari ſolitos : ſeſe non vltra
eos adiſſe:qui vel ſemel nullā ſui ha
buerint rōnem:q̄d tn̄ ſibi dn̄s tu⁹ glo
rie duxit .quotiens nāq̃ hunc hoīes
conſpuerūt?quotiēs aſpernati ſunt.q̄
bus nihil minus ipſe et opē ferre ⁊ ſb
uenire nō intermiſit? Neq̃ itaq̃ illud
in ore habueris:min⁹ ſcʒ poſſe odio
te habentes conuenire.q̄n illud vſur
patum habeas veli:nequire te tui p-
ſuſacere contemptores:quorū alterū
Chriſti diſcipulū decet:alterū demo-
nes vtq̃ primū illud claros hoīes
facit ⁊ illuſtres : ita ſecundū hoc ob-
ſcurat:⁊ ridiculos reddit. Eoq̃ ⁊ moy
ſes admirationi habetur:ꝙ deo dicē-
te. Ditte me vt iratus conterā illos:
nihil eſt paſſus eos reſpuere:qui ſe fu
iſſent ſepius aſpernati.quin poti⁹ rn̄-
debat. Si dimiſeris eis pctm̄ dimitte.
ſin aūt ⁊ me perde. Erat is ſane dei ⁊
amicus ⁊ imitator. Ne itaq̃ nobis id
laudi demus:q̄d potius foret ob tur-
pitudinē occultandū:neq̃ illud vſur
pemus q̄d dici vulgo ſolet. Noui ego
contēptui habere q̄ plurimos .quin
erunt etiā oēs et irridendi per nos ⁊
cōprimendi:qui verbis iſtiuſmodi v-
tant̄ q̄nquidem in his ſe iactant: q̄rū
pudere oportuiſſet. Quid inquis:dic
mihi xpianū hoīem conſpuendum eē
ſes quē neq̃ infidelē xpūs cōſpuiſſʒ?
at quid conſpuiſſet dixerī . quin vſqʒ
adeo hūc et ſi ſordidū et informē di-
lexit:tantoq̃ eſt amore ꝓſecutus: vt
eius gr̄a mortē ſubierit:tu vero cum

dem decoꝝ admodū ī pſtitiaꝝ effectū:
et cunctis admirabilē reſpuis? dic mi
hi: nondū aduertis qualia in eū vba
iactes: aut quod audeas facinus: q̄ et
xpi ſit membrū: et eiuſdē ac dn̄i cor⸗
pus gerat: eūq̄ꝫ pro capite habeat: pro
menſa ⁊ veſte: proq̄ꝫ luce et ſponſo ac
demum vniuerſoꝝ loco ducat. Neq̄ꝫ
hūc ſolū: ſꝫ alios pleroſq̄ꝫ maledictis
offēdis. Cōtine te iā ⁊ deſine īſanire:
recognoſce fratrē: ediſce furētis hec
dicta eſſe: ⁊ animi valitudīe laboran⸗
tis. q̄npotius lōge his aliena hunc in
modū ꝑfare Nunq̄ꝫ deſiſtā: beniuolē
tia te cōplecti: vel ſi centies a te pati⸗
ar repulſaꝫ. hoc pacto et fratrē lucri⸗
feceris: viues q̄ꝫ hāc ī dei laudē vitā:
et future btītudinis nō eris īmunis.

Dauidica cantica diuerſis ſubſer⸗
uiunt noſtris cōſolationib⁹ ⁊ medita
tionibus.

Sermo xv.

Quemadmodū cibo vita hec
ſuſtētatur quē mox eadē illā
ſummiſtrat: ſic ⁊ ſi boīs actio⸗
nibus adnitamur: ſpū potiemur: quo
parto et bonis opibus abundabim⁹.
quib⁹ cōtra ſi caruerimus: idē a nob
ſpūs auolabit: quo deſtituti. neceſſe
erit circa res gerēdas claudicare. Si
quidē ſpū hoc decedente: impur⁹ ſuc
cedet. quod liq̄do pōt in ſaule cogno
ſci. q̄ ſpū quid refert ſi non adeo ipſi
vrgemur quēadmodū Saul vrgeba
tur: q̄n ex malefactis ipſi ⁊ flagellitijs
et angimur et ſtrangulamur? Op⁹ ita
q̄ꝫ nobis dauitica cithara: vt anīe di⸗
uina carmina: cū a ꝓpheta: tum bonis
actionibus deſumpta: incinamus. ho
rum vtrūuis mō egerimus: vel daui
tico cantico occepto: vel optimis ini
tis facinoribus: non ſecus demonem
impugnabim⁹: ac Dauid ſolebat ſaul
veſaniam lenire: eritq̄ꝫ eiuſmodi nob
ad iuſticiā medela. Quinetiam demo
num furoꝝ efferatius concitabitur: cū

ſe nobis praua ſuggerētibus: nihil ip
ſi ad malum flectimur: verentur eniꝫ
vel initio ſtati impuriores illi ⁊ male
fici: ne ex ſuis nefarijs ſuggeſtionibus
ad laudabile aliquod facinus conuer
tamur. cūq̄ꝫ nos viderint immotos
ꝯſtare et timore priſtino vacui erunt
et cura. Idcirco re bn̄ geſta: canticū
decantemus: vt demonicum illud vel
vrgētiſſimum ꝓpulſemus ſcelus De
mones quidem non prorſus priuare
nos celo poſſunt: quin iuuēt plerūq̄ꝫ
nos oppugnando: vigiles tamē ⁊ ſo
brios ad celos capeſſendos: e q̄b⁹: de
lictis ⁊ ſcelere pleriq̄ꝫ deijciunt. nā q̄
volens delinquit vel ſpōte furit: de
mon eſt: preterea neq̄ꝫ veniā ab hoīe
neq̄ꝫ miaꝫ ꝓmeretur Incinam⁹ itaq̄ꝫ
anime hoc ſe pacto habenti: cum alijs
ſacraꝝ literaꝝ ſcripꝯ. ⁊ dauitica: ⁊ ita
vt os cauendo mentem erudiat: ne⸗
q̄ꝫ enim tenue illud ⁊ exiguum videri
debet. ſiquidem cum linguam ad can
tum inſtruimus: pudebit animaꝫ vel
contraria ſentientem: non ſalteꝫ canē
tem illā imitari. Qua ex re neq̄ꝫ id ſo
lum vtilitatis aſſequemur: quin ⁊ plē
raq̄ꝫ alia que nobis conducēt referē
mus. Diſſerit quippe ꝓpheta ille non
ſoluꝫ futura: ſed de viſibilibus his de
q̄ꝫ inuiſibili celoꝝ ſtructura diſputat:
cupientiq̄ꝫ tibi forſan edoceri. vtrum
hoc celum eodem ſit ſtatu perpetuo
permanſurum nonne reſpōdebit Da
uid dicetq̄ꝫ? Celi quemadmodum vē
ſtimentum veteraſcent. ac velut amī
culum mutabis eos et mutabuntur.
Itē de forma celoꝝ ſi quid optauer.
audire illud intelliges. Extendo ce⸗
lum ſicut pellem. Inſuper ſi de celi
dorſo volueris quid amplius noſſe
diꝫ tibi. qui obtegit aquis ſuperiora
eius. neq̄ꝫ his contentus: quin etiam
de latitudine et altitudine mētionem
facit: oſtendens vtraq̄ꝫ hec: pari eſſe

menſura. Quantū inquit diſtat ortus
ab occidente elōgauit a nobis iniqui
tates noſtras. Secūdū altitudinē ce
li a terra obfirmauit dn̄s miſericordi
am ſuā ſuper timentes ſe. Accedit eti
am ſi terraꝝ fundamenta conquiras:
neqꝫ illa te clam ſit habiturus cū pſal
lentem illum huiuſcemodi audieris.
Qm̄ ſuper maria fundauit eā. Itē ſi
terre diſcuſſus cognoſcē cauſas cē cu
piſces: intelliges. Qui reſpicit terram
et facit eā tremere. Hoc modo omnē
ex aīo ambiguitatē eximet. Noctis
preterea ſi rōnē requiris: vel hāc re
feres ab eo edoctus. In ea enī pertrā
ſibunt oēs beſtie ſilue. Ad quā etiaꝫ
ſint montes vtilitatē effecti responde
bit Mōtes excelſi ceruis. Quid opis
et lapides ferāt exponit Petre refu
giū erinacijs. Quid vel arbores ſint
infecunde create Ibi enim ⁊ paſſeres
nidiculabunt Quid inſuꝑ ſibi velint
in ſolitudīe fontes: in his quidē habi
tabūt beſtie agri. qd vinū vt nō ſolū
eo in potu vtaris: qn̄ ad id vel aqua
facere ſatis potuiſſet: quin vt te faci
at iocundiorē. Vinuꝫ inquit letificat
cor hoīs: vt intelligas quouſqꝫ vini
vſus progredi debeat Vn̄ aūt ⁊ aues
et fere beſtie nutriātur audies ab eo
dē hoc pacto dicente Oīa ad te reſpe
ctāt dn̄e vt des illis eſcaꝫ in tempore
oportuno. At ſi de beluis queras: rn̄
debit vel has tui gratia fuiſſe creatas
hoc modo. Qui educit herbas beſtijs
et virentia in ſeruitutem hominum.
Quid luna ſit opus audi dicentem il
lum. Qui fecit lunam in tempꝰa Quid
preterea q̄ viſuntur vniuerſa. ⁊ que
nuſqꝫ apparent creata ſint: clare edo
cet. Ipſe dixit et facta ſunt: ipſe mā
dauit et creata ſunt. Necqꝫ mortis fu
tura ſit eterne ſolutō hoc pacto te in
ſtruit. Deus liberauit animā meam
de manu inferi cū me ſuſceperit Vn̄
etiā noſtrū hoc corpus ortū ceperit:
explicat Recordatus ſuꝫ qm̄ puluis
ſumus. Quo vero ſit ⁊ inpoſterum re
diturū ita docet. Et in puluerē ſuum
reuertetur Vtqꝫ vniuerſa ſint in tui
gratiā creata ita diſſerit. Gloria ⁊ ho
nore coronaſti eum dn̄e ⁊ conſtituiſti
ſuper opera manuum tuarum. Quid
vero mortales ipſi cōmune cū angel
habeamus ita explicat. Minuiſti euꝫ
paulo minus ab angelis. De diuino
auteꝫ in nos amore illud affert Quē
admodū pater filios miſeratꝰ: ſic ſe ti
mentiū miſertus eſt dominꝰ. De his
etiam que nos in futurum manēt: de
qꝫ vite huius fine quietiori ita dicit.
Reuertere anima mea in requiē tuā
Cur aūt tam vaſta ſit celū magnitu
dine hoc inquit. Celi enarrant gloriā
dei. Cur nox et dies ſint facti: non vt
lucem duntaxat prebeant et quieteꝫ:
ſed etiam vt erudiant. Non ſunt inq̄t
loquele neqꝫ ſermones: quoꝝ non ex
audiantur voces eoꝝ. Quo demum
pacto et mare terras obeat. Abiſſus
ſicut veſtimentum amictus eius. ita
quidem apud hebreos habetur. Ex
his itaqꝫ enarratis ſumentes initiuꝫ
et reliqua pernoſcetis. de chriſto ſcꝫ:
deqꝫ eius reſurrectiōe: de futuris ſup
plicijs: deqꝫ his que bonis moribus
aduerſantur. de legibus. ita vt multi
plici bono refertos. vobis liceat da
uiticos codices conuenire. Nam ſi
in moleſtiam aut aliquam animi per
turbationem incideris. plurimum hi
ad te conſolandum valebunt. ſi fue
ris in peccata prolapſus: q̄ꝫ multa ibi
dem inuenies ad medelaꝫ. ſi pauper
tate eris vel preſſuris grauatus. mul
tos tibi ex his ad tranquillitatē por
tꝰ videbis offerri. Si iuſtꝰ: nō medio
crē eris ſecuritatē nactꝰ. ſi crimī ob
noxiꝰ: fiducie plurimū. Quippe ſi ꝑ iu
ſtitia ſis male ꝑpeſſus: illū audies ꝑdi

cantem. Quoniam te ꝓpter tota die moꝛtificatus ſum. et illud. Eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. hec omnia venerunt ſuper nos. nec obliti ſumus tui. At ſi ex re bene geſta inſoleſcere ceperis: audies eundem dicentē Ne ingrediaris in iudiciū cū ſeruis tuis domine. quoniam non iuſticabitᷓ coꝛam te omnis viuens: ſic mox hūilitatem ſectaberis. Quī etiam ſi quicpiam commiſeris: vel deſperatiōe capieris. intelliges illum frequentius id incinentem. Hodie ſi vocem eius audieritis nolite obdurare coꝛda veſtra. quo audito ſtatī reſipiſces Porro ſi regio fueris diademate īſignit⁹. elatus inſuper et tumidus: illud ediſces Non ſaluatur rex magnis virib⁹ nec gigas ſue virtutis magnitudine. Sic poteris modū ſuperbie ponere. Si opibus preterea affilues ꝛ gloꝛia: rurſus audies modulantem. Ve qui confidunt potentie ſue et multitudīe diuitiarum ſuarū gloꝛiantur. ꝛ illud. Homo ſicut fenum dies eius: nec deſcendet cum eo gloꝛia eius. hoc pacto nihil duxeris foꝛe in terris magnificandum. ſiquidem gloꝛia et potētia fulgoꝛe cuncta excedunt. que duo ſi fuerīt per te neglecta: quid eſſe aliud pōt cuius apud te ratio conſtet? Oꝫ ſi in aliquo fueris animi meroꝛe conſtitutus: intelliges. Quare triſtis es anima mea et quare conturbas me. Spera in domino quoniam confitebor illi. At ſi nōnullos videris pꝛobari immerito: id dices. Non emulari in malignantibus: quoniam quemadmodum fenū exareſcent. et tanq̄ olera virentia concident. Si iuſtos ſpectaueris eque atq̄ iniuſtos pena affici: ſenties haud parē foꝛe ſupplicij cauſam. Pleraq̄ ſunt inquit peccantiuꝫ flagra: que tamen iuſtis inferri ꝓpheta non aſſerit quin multe ſunt inquit iuſtoꝛum anguſtie ꝛ ex his omnibus liberauit eos dominus. Et rurſum. Moꝛs peccatoꝝ peſſima. Et honoꝛabilis coꝛam domino moꝛs ſanctoꝛuꝫ eius Hec itaq̄ frequētius repete: inſtructuſq̄ iſtiuſmōi erudiē. nā verbis hiſce vel ſingulis per nos ſimpliciter ex trāſcurſu pꝛolatis: patētiſſimū ēſt ſententiarum pelagus. Oꝫ ſi libuerit pꝛophetica hec dicta diligentius perſcrutari: videbitis maximam inde diuitiarum copiā fluxiſſe. Licebit iterea volenti cuiq̄: ex dictis hiſce que inheſerint vitia repurgare: ſi neq̄ inuidiam facile admittat neq̄ meroꝛeꝫ. ſi diuitias contēpſerit: ſi anguſtias: anxietates: egeſtatem: pꝛo nihilo duxerit: ſi vitā deniq̄ ipſam nihili eſſe exiſtiauerit. Eiuſmodi a te opinatio: vitia ꝓpulſabit. pꝛo quibus omnibus et gratie ſunt deo agende: vt his reb⁹ cōtēptis gazas attrectemus celeſtes. et per aduerſantiū rerū tolerantiam: perq̄ ſacroꝝ ſcriptoꝝ conſolationeꝫ: ſpem habeamus: ꝛ futura beatitudīe potiamur.

¶ Diuitie erogāde ſunt pauperibus multiplici cauſa ꝛ fructu.

¶ Sermo. xvi.

Si opifices qui manuū ope ī induſtria q̄ vel opib⁹ pſidēdo: vitā ducūt: tantā p ſe tulerīt liberalitatē: vt pleriſq̄ fidelibus opē tulerīt. quā erūt hi qui bonis foꝛtune abūdāt veniam habituri qui egenos deſpexerint? Quinetiā nec ſuo ſanguini illi nec vite pepercerunt: vt deo ſe moꝛigeros pꝛeſtarent: cum ipſe vt tenui plerunq̄ pecunie parcas: nihil pꝛoꝛſus anime tue indulgeas. Dicet aliquis. Erga pꝛeceptoꝛem ꝛ dn̄m tales ſe illi pꝛeſtitere: nō tn̄ eadē ſunt ī diſcipulos munificentia vſi: quod iure dici nō pōt. Siquidē vt legim⁹ gētilis eccīa: his gratias ageret qui ꝛ ſi

natione iudei tam ſincere et integre
fidei extiterunt: vt eorum eccleſie ex
gentibus confecte: volenti animo ne-
ceſſaria ſummiſtraſſent: quoꝝ ſtudiuꝫ
et virtutes vel feminis imitande po-
tius forēt: quā ſertis ⁊ auro et veſtiū
abundanti ornatu expoliri. Que eniꝫ
vnq̄ꝫ regina adeo claruit: vel magis
eſt in oīm ore verſata vt pauli poſſꝫ
ſectatricis ⁊ ſocie mulieris nomē aut
famā excedere? Hec enī paulū nō ad
decimū vſq; ad vigeſimū annuꝫ: quin
ad eā vſq; tēpeſtatē: qua Paulo chri
ſtus ſui p̄ntiam obtulit: ſectata eſt: ita
vt vbiq; ob id virtutis laudibus abū
de potita: fama et noīe celebret: quod
ꝓculdubio maiori ſibi decori fuit ⁊ or
namento: q̄ꝫ quis corona. aut inſigne
aliquod regiū extitiſſet Quid enī vel
maius vel dici par pōt: q̄ꝫ pauli defē
ſionē ſuſcepiſſe: eiuſq; vite diſcrimīe
terraꝝ orbis inſtructorē tutari? Cogi
ta itaq; quot fuerint regine ſilentio
occultate: cū hec que paulū comitaba
tur: cū eo vna ſempiterno nomīe cele
bretur quātūcūq; ſol terraꝝ circūlu-
ſtrat: tantūdē huius femine gloria ꝑ-
uagat. Siquidē ꝑſe: ſcite: thraces. ⁊
qui vltios orbis incolūt fines eiuſdē
ſapiam ⁊ predicant ⁊ admirantur: q̄s
ergo ip̄e vel opes: vel regias veſtes.
vel impia nō ꝑuifeceris: vt hanc tibi
teſtatiorem laudē pares? Neq; id di-
xerit quiſpiā. tales ſe illos in pericul
preſtitiſſe: vel fuiſſe duntaxat in ero-
gandis pecunijs liberales: in xp̄i ꝓ
noīe diuulgando negligētes: qn̄ eoſ-
dē apoſtolus cooꝑatores appellat: q̄s
inter nec eū pudet feīam coadiutricē
nuncupare. qn̄ id ſibi ornamento du-
cit. nō enī nature ſexū attendit: ſed aī
promptitudinē palma digniſſimā ar-
bitratur. Quid ergo hūc pōt decoreꝫ
equare? vbi nūc effuſe diuitie? Vbi ſa
cierū dec⁹? vbi et inanis gloria? Per
diſce hunc mulieris ornatuꝫ: qui non
corpi eſt circūiect⁹: ſꝫ aīm ꝑpetuo mā-
ſurus exornat: qui nec pixide aliqua
ſed celo reconditur. Reſpice hoꝝ in
vulgando Chriſti nomine laborem
in tolerandis ſupplicijs victoriam: in
his fortune bonis impartiendis libe
ralitatē Aduerte inq̄ꝫ qua ſit illa pau
lū charitate cōplexa: quo ve xp̄ꝫ amo
re ꝓſecuta: mox tua cū his conferto:
ſcꝫ q̄ꝫ ſis ipſa in accumulandis pecu-
nijs diligēs: q̄ꝫ ad ſectandū impudici-
tiā attentior: q̄ꝫ ad explendā ventris
ingluuiem vigilātior. ſpectabis ſane
hoc pacto: q̄les xp̄i diſcipuli fuerit: et
quali nūc ipſa ſis conditione. Malim
equidē non magis te cū his conferas
q̄ꝫ eā tibi ad imitādū mlierē ꝯſumas:
et ita vt depoſitꝭ laſciuie ſarcinis. Id
enim prefert tuus iſte veſtimento: ū
cultus excipias celoꝝ ornatū: ꝑdiſcaſ
q̄ꝫ vn̄ tā clari euaſerit qui cū Priſcil
la verſarent. ꝙ ſi fieri certior cupis: q̄
pacto illi eo ſunt magnitudinis ꝓue-
cti: facile intelliges. cū noueris paulū
ab his hoſpitō biēnio fuiſſe ſuſceptū.
quo: quid eſſe virtutis pōt vt nō inte
rea aīm excoluerint? Dicet aliq̄s. heu
me miſerū qui nullū habeā apud me
paulū. qn̄ ſi volueris vel paulū habe
bis tibi herentem. non eniꝫ illos pau
li facies: ſed ꝗmo prouexit Itaq; ſi ti
bi id animo ſedet non modo Paulū
Sed Petrum: Johannem: proheta
rum inſuper et reliquorum apoſtolo-
rum cetum omnem tecum habebis aſ
ſiduo colloquentem. Cape in mani-
bus iſtorum libros: ⁊ ſcripta perlege.
hec te mulieris iſtius facient non ab-
ſimilem. At quid paulum dixerim?
quin et dominum ipſum ſi voles te-
cū hēbis ſiq̄dē ꝑ pauli ſermonē tecū
colloquet. licebit ⁊ alit eundē admit-
tere. ſi ſue fidei iuueris ſectatores: q̄-
bus vel abeuntib⁹ pietatis poteris ⁊

mãſuetudĩs monimenta ꝓmereri. ſo
lẽt ei ⁊ mẽſa ĩ qua vir ſcũs aliq̃s cibũ
ſũpſerit: ac ſella cui inſederit ⁊ q̃ decu
buit lectulus: vł eo decedẽte faciles
eos ad pn̄iam reddere: qui domi ſcm̄
aliquẽ virũ exceperint. Quocirca: q̄ꝫ
tũ exiſtĩas aĩo ſunamitẽ illã fuiſſe per
culſam: aut quali veneratiõe imbutã
cũ triclinũ vbi Heliſeus mãſiſſet: in
ſcẽdit: ⁊ eo magis: cũ menſam ⁊ lectu
lũ q̃ vir ſumme ſanctimonie q̃euiſſet:
inſpectaret? nec ſane filiũ illi emortu-
um ſuſcitandũ expoſuiſſet: niſi eius vi
ri contubernio plurimũ ꝓfeciſſet. De
ſi longe poſt tempe ea loca adierimꝰ
vbi et paulus diuerſatus ſit: et in vi-
cula cõiectus vel ĩ multoꝝ ſit cõſeſſu
cõcionatus: nõne videremur eſſe pre
gaudio quaſi alis quibuſdaꝫ ſublati?
Itẽqꝫ ſi tꝑis illius ex locoꝝ aſpectu
repetita memoria: tãtũ capimꝰ volup
tatis. quid priſcos illos exiſtimanduꝫ
eſt fuiſſe ex recentibꝰ beneficijs: iocun
ditatis aſſecutos: qui venerabĩli di ho-
ſpitio alienos ſuſceperint? Erũt itaqꝫ
ſanctiores per nos viri admittẽdi: vt
eiuſmõi hoſpitalitate ⁊ domꝰ illuſtret:
purgeturqꝫ ſentibꝰ ⁊ ex diuerſorio lo
co: portus efficiatur. neqꝫ hi ſolũ erũt
ſuſcipiendi: quin et eoꝝ abluendi ſunt
pedes. Neqꝫ enĩ ipſa ſi vel regio fue-
ris nomĩe inſignita Sarai potior eris.
vł eã nobilitate ⁊ opulẽtia anteibis:
cui quadringenti decẽ et octo verne
et domi nata mancipia fuerant ⁊ filij
duo quos oĩbus diuitijs ꝑferebat. ve
rũ quid dixerim decẽ et octo et qua-
dringentos: q̄n eius ex ſemine emana
turũ terraꝝ orbẽ eſſet certior facta: ha
beretqꝫ in virũ: dei amicũ eundemqꝫ:
q̃d oĩ fuit impio maius: curatorem?
Verũ cũ tanta eſſet gloria illuſtrata:
fermento farĩe indito: panes conficie
bat ⁊ reliqua in ancille morẽ: angelis
veſcentibꝰ miniſtrabat. Porro neqꝫ
abraã ipſe nobilior fueris: q̃ trophea
et inſignes victorias: poſt exactũ etiã
Perſaꝝ regẽ et ꝓfligatũ: cũ magnis
eſſet ab egipto p̃ncipe honoribus au
ctus: ſeſe pro ſeruo geſſerit. Illudqꝫ
haudq̃q̃ erit aĩaduertendũ: ꝙ apd te
ſãctiores pleruqꝫ viri: aſpectu viles:
egeſtate et pannis obſiti diuertãt: q̄n
potius erit vocis illius remiſcendũ
aſſerentis: Qđ vni ex minimis his fe
ciſtis: mihi feciſtis: neqꝫ ex pꝰuulis his
quẽpiã pꝰuifeceritis. ſiquidẽ coꝝ ange
li ſꝑ ſpectant faciẽ patris veſtri cele-
ſtis. Excipe itaqꝫ hos aĩo libentiori:
qui ex pacis oſculo infinita deferunt
ad te bona. Pꝰ ſarã aũt hanc et Re-
becca cogitatiõe repetenda ẽ que cũ
aquã di gratia fontẽ petiſſet: oĩ animi
elatione depoſita: et potiꝫ alienis iu-
mẽtis hauſit: et hoſpitẽ domũ apud
ſe inuitauit. Quorſũ hec? q̄m eiuſmõi
hoſpitalitatis ob cãm: premia ille im
menſa ꝓmerebantur: que et ipſa lon-
ge maiora accipies. Quippe: cũ non ſo
lum te deus ad liberos ꝓcreandos fa
ciet fecundiorẽ: ſed celo inſuper ipſo ⁊
bonis celeſtibus donabit: liberabitqꝫ
gehenna ⁊ errata remittet. Magnꝰ p̄-
terea eius ẽ hoſpitalitatis fructꝰ: quã
et Iother: ⁊ ſi barbarus natione: ſe-
ctatus curatorẽ ſuũ: eum ſuſcepit: qui
tam vaſtum in mari haberet impiuꝫ:
qua tã bona venatiõe filiaꝝ beneficio
vſus eſt. His itaqꝫ cogitatiõe ꝑceptis.
cũ muliebrẽ hãc animi magnitudĩem
tecũ ipſe reputaueris: oĩs erit tibi cal
canda ſupbia. Inſup veſtiũ ornatus
omĩs: et reliquoꝝ ſumptuoſitas: odo
rum vnguẽtationes ⁊ huiuſcemõi ad
luxum: delicie cõculcãde erũt: ⁊ gra-
du cõpoſito gradiendũ. ita vt omiſſa
hac inani ſolertia: ſtudiũ id oẽ ad ani
mum transferas excolendum: eumqꝫ
celeſti deſiderio incẽdas: cuius celi ſi
te amor inuaſerit: terrena hec ꝓ ceno

et luto duces: ⁊ facile cõtẽnes: q̄ nūc
ꝓ bōis hoīes demirāt. Nec ei ſciaꝫ
deceꝫ: q̄ ſpiritalib⁹ ſit officijs ꝑdita: ea
cõq̄rere que ridicl'a ſint. His itaq̄ oī
bus rejectis: que ſolent e turba mulie
rcule: ſaltatrices inſuꝑ ⁊ tibicine ma
gnifacere: circūcinge te ſapientia: ho
ſpitalitateꝫ exerce: continenter orõni
incumbe: videbis hec fore auratis ve
ſtib⁹ potiora: gēmiſq̄ preciosis ⁊ mo
nilibus lõgo interuallo preſtare. Hec
quippe apud hoīes laudē apud deum
mercedis plurimū ꝓmerētur ejuſmōi
ſunt eccīe ornamenta: illud vero cui⁹
nunc meminimus: indecora ſcꝫ ⁊ tur
pis voluptas in theatris habet ⁊ ſpe
ctaculis decori. cujuſmōi ornamētoꝝ
alterū celo eſt dignū: alteruꝫ equis et
beluis. aīꝫ quippe claꝝ illud ⁊ emicās:
hoc vero indecēs cadauerosa corpa:
circūagit. Nunc igitur et ipſi nobis
parēmus ornatū: vt fama et gloria ce
lebres effecti: et xp̄o dn̄i viuimus: mo
rem gesſerim⁹: futuris bonis ꝑpetuo
potiamur.

¶ Deū laudemus fide formata exem
plo ſcōꝝ. dignus enī eſt oī laude.

¶ Sermo xvij.

Imitemur et ipſi patriarcham
illū nec ſec⁹ atq̄ ipſe ſolebat:
deum laudibus ꝓſequamur.
Quid enī illud? deo gloriam dedit: ni
ſi cum diuinā juſticiā infinitāq̄ potē
tiā commemoraſſet: eſſetq̄ de deo ple
raq̄ decentius meditatus: de ꝓmiſſio
ne fieri certior promeruit. Idcirco et
nos eundē tum fide: tū re et ope lau
demus: vt gloria tandē donati: id lau
dis huiuſce premiū vendicemus. In
quit enī. Qui me fuerint venerati: et
ipſe honorabo. Ac ſi nulla eſſet alia
nobis pro ea re ꝓpoſita merces: illud
tā vel maxime nobis ad gloriam va
leret ſi diuinis in laudib⁹ verſari non
indigni haberemur. ſiquidē et q̄ prin

cipū laudes eloquūtur: vel hoc vno.
ſi nil reliqui eſſet mercedis. q̄ princi
pem magnifaciūt: ſatis videntur orna
menti aſſecuti. Cogita itaq̄ q̄ꝫ ſit glo
rioſum q̄ꝫ ve magnificū dn̄m noſtruꝫ
per nos venerari: vti et contra q̄ꝫ de
trimentoſum illud ⁊ ſupplicij plenuꝫ:
cum reliquis in eū conuitiādi occaſio
nē damus. Exigit enī (etſi min⁹ hoc
munere egeat) hanc ille a nobis lau
dē. Quātum ipſe exiſtimas deū inter
hoīemq̄ diſtare? certe dixeris: quātū
inter vermiculos ⁊ hoīes ipſos. ve
ruꝫ id dictu adhuc nihil eſt ſatis: ſi di
xerim illos hoc pacto differre: qn̄ ne
queat quantū inter ſe diſtent explica
ri: nū optaueris gloriā tibi apud ver
mes: etſi magnam aut preclaram: pa
rere? Si ergo tu q̄ glorie es cupidior:
velle te tale aliquid negaueris: quo
nam pacto qui huiuſcemodi cupidita
tis vitio caret et adeo reliquis preſtā
tior eſt: his tuis laudibus indigebit?
quaꝝ etſi minus eſt indigens: lauda
ri tamen a te cupit. nā ſi tui gratia ſer
uitutē tolerauit: quid miꝝ ſi pleraq̄
alia eadē rōne patitur? nihil enī indi
gnū ſe putat quod nobis conferat ad
ſalutē. Quocirca cū ita ſe habere hec
ſane intelligamus: pctīn oē quo deus
maledictis inceſſitur: euitemus. Inquit
enim delicta nobis non ſecus ac ſer
pentis aſpectus defugiēda: q̄ppe appro
pinquantem te morſu petent: quādo
non illa ſe nobis offerūt: quin ea nos
vltro adimus. Quod deus ita fore
conſtituit: ne violētia diabolus ſupe
raret: ſi nemo illius conatibus obſi
ſteret: eo q̄ illum quemadmoduꝫ pre
donem quempiam ejecit. qui nemineꝫ
aggredi audeat: niſi quem ſuis in late
bris nudum deprehenderit et ſolum:
neq̄ inuadere audebit niſi eundeꝫ vi
derit heremū peragrantem. Heremo
nāq̄ et ſolitudine demōes inuerſant:

quarꝫ interpꝛetatio nil aliud exprimit
q̄ꝫ malū facin⁹ ⁊ pctm̄.opus itaqꝫ no
bis cū fidei ſtabilimento ⁊ cardine:tū
ſalutis caſſide ⁊ ſpūs gladio:vt nō ſo
lū moꝛs nō male per nos ſit obeūda:
ſed quouis mō inſultanti illi deſecan
da ē ceruix. Opus itaqꝫ perpeti pce:
vt noſtris poſſit pedib⁹ conculcari.
Impudēs nāqꝫ ē et ſceleſtus: tam ſi
de loco inferioꝛi inferat bellū: victoꝛ
qꝫ tū plerūqꝫ euadat:cum eius ictus
pu facimus ſuperare et plagas. neqꝫ
enī illi licet magnū in moduꝫ efferri:
quin humi ſerpit :cuius figuram vel
anguis pꝛefert.qui demon etſi ab ini
tio ea ſit conditione creat⁹:longe ma
gis nos hoc tempe oppugnabit. Or ſi
ignoras qd ſit de loco īferioꝛi pugna
re:enitar id bellandi genus: interpꝛe
tari. Bellū itaqꝫ de loco inferioꝛi ge
rere a rebus infimis eſt aliqueꝫ impu
gnare: vti a voluptatibus:diuitijs:⁊
pn̄tibus huius vite bonis .verum ſi
quē viderit ſubuolantem ad celū ⁊ ſu
perioꝛa tenentem :pꝛimum neqꝫ hūc
ſubſequi ſurſum verſus ſaliendo pote
rit:deinde ſi id facere fuerit eniſus:ce
lerrime caſurus eſt.caret eniꝫ pedib⁹:
caret alis:humi reptat:terrenis in re
bus verſatur:in quibus ſi nihil erit ti
bi cum eo commune: eris ſane laboꝛe
vacuus.nec enim nouit ille in aperto
vel in faciem pugnare.nec ſecus atqꝫ
anguis latitans:diuitiarꝫ ſe illecebris
occulit. Itaqꝫ deſectis dumetis:timo
re perculſus:dilabetur:ferieturqꝫ ſta
tim ſi diuinis fueris illi carminibus
impꝛecatus Chꝛiſti enim ieſu domini
noſtri et crucis virtus : noſtra ſunt
carmina que non ſolum dꝛaconē hūc
ſuis e latebris educent ī ignemqꝫ im
pingent:verum vel ſi qua nobis īhe
ſerint vlcera ſanabunt. que ſi qs hoc
pacto fuiſſe ad ſanitatem redacta ne
gauerit.exiſtimet illud ob exiguā in

cipientis fideꝫ:non ex pꝛolati carmīs
impotentia.euenīſſe. Siquidem qui
ieſum vrgebant: nihil ſunt vtilitatis
aſſecuti:at que ſanguinis fluxum pa
tiebatꝛ chꝛiſti coꝛpoꝛe nec pꝛetentato.
cuꝫ veſtis duntaxat fimbꝛiā attigiſſꝫ.
ſanguinis diutinos fontes continuit
Hoc ieſu nomen cū inferis. tū moꝛ
bis et vitijs terroꝛi eſt.ex eo itaqꝫ oꝛ
natū nobis vireſqꝫ vendicemus. ſic
enim et paulus:magnus euaſit:q̄ etſi
fuerat nobis natura pꝛoximus : fide
tn̄ accepta longe fuit a pꝛiſtina cōſue
tudine immutatus.nam adeo ille grā
excellebat:vt vel eius amiculū: vim
nō mediocrē habere videretur. Qua
igitur erimus nos excuſatiōe digni
quorꝫ pꝛecibus nec vicia repꝛimūtur:
cum taliū virorꝫ vel vmbꝛa et veſtis
mortē repellāt? Quid igitꝛ in his cau
ſe eſſe videtꝛ: niſi permagna quedam
animorꝫ diuerſitas?nam q̄ ad naturā
ptinent:nobis cum paulo et paria ſūt
et cōmunia:cuius oꝛtus et educatio
noſtro haud abſimilis.ſiquidem terrā
ille incoluit et aerem eundem ſpira
uit.in reliquis vero:feruoꝛe ſcilicet fi
de et charitate:pꝛeſtantioꝛ nobis fuit
et melioꝛ. Nunc itaqꝫ imitemur red
damuſqꝫ nos xp̄i colloquio non indi
gnos:cuius rei longe eſt ille cupietiſ
ſimus:ſiquidem ſermonis huius ha
bēdi gratia oꝛganū hoc coꝛpoꝛeuꝫ fa
bꝛicauit:qd q̄dem vt toꝛpens inexer
citatūqꝫ maneat haud cupit:quin ha
bere ſp̄ inter manus deſiderat. Cur
itaqꝫ non illud pꝛomptuꝫ reddis pa
ratūqꝫ vt capi per opificem ipſū tra
ctariqꝫ poſſit? verꝫ per laſciuiaꝫ adeo
oꝛgani huiuſce coꝛdulas ⁊ laxas ⁊ len
tioꝛes facis :vt citharam plane oēm
inutilē pares cū eius eēt potius et ſo
nus obfirmandus et ſale ſpirituali mo
derand⁹.quā xp̄s citharā ſi concinnā
hoc modo comparatamqꝫ ꝯſpexerit:

ꝑ animam hanc noſtrā vocez edet.
Deinde angelos archangelos conſpi
cabimur ⁊ cherubinos pre gaudio de
ſilire. Precanduz ergo erit. vt mani-
bus illis immaculatis eē tractabiles
poſſimus: et xp̄s ipſe cor noſtrum op
pulſet. Atqui neqꝫ prece eſt opus ſi
illud ipē ei tactu dignum effeceris: ſe
quetur nanqꝫ ipſe et prior inuadet. ſo
let nanqꝫ futura acceleratius preueire
ſiquidem nec Paulo cū nondū eo eſ
ſet magnitudinis ꝓuectus: haud pri
us laudes contexuit: q̄ꝫ eundem ma-
gnum in modū profeciſſe conſperit:
poſtea vero nihil reliqui fecit. q̄d eiꝰ
ad laudez ꝑtineret. Qr ſi xp̄us nobis
inſonuerit et ſpiritus ſanctus preſto
fuerit: erimus vtiqꝫ celo potiores: ne
qꝫ ſolem ipſuz aut lunā effigiatos: qn
hoꝝ dominum et angeloꝝ principem
obambulantē nobis habebimꝰ ⁊ co-
habitantem. Hec aūt dixerim non ea
ꝓpter vt mortuos ſuſcitemus: aut le-
pra affectos reddamus mundos: ſed
q̄d hoꝝ omnium maius eſt et preſtan
tius: charitatem preferamus. vbi eni
id boni inerit: ibidem mox cum patre
vna ⁊ iheſus aderit: et ſancti ſpiritus
gratia ſubſequetur. Ubi eniz duo vl
tres fuerint in meo noīe congregati:
ibi et ipſe adſum inter eos medius. q̄
verba ⁊ vehementioris preferunt a-
nimi affectum: ⁊ amoris non medio-
cre inditium: cum eos quos amat ha
bere ſe circa concupiſcit. Dicet quiſ-
piam. Quis erit adeo calamitoſus et
miſer: qui velle ſe deum neget habere
medium? hi profecto quos inter ſedi-
tio eſt. Irridebit me forte aliquis di-
cetqꝫ. Quid ais? Nonne ſub eiſdem
nos menibus cōſpicaris: ſub vno eo-
demqꝫ tēplo: eodē in grege concordi
animo permanere? noſtrum neminez
vides diſſidentem. ſub eodem paſto-
re vocē vna edimꝰ: ſimulqꝫ dicta hec

tua audimus: ſimul etiam deū cōpre-
camur: quid ergo diſcordias nunc et
ſeditiones commemoras? Ipſe vero
etſi diſcidia narro: haudquaqꝫ videor
ꝓpterea inſanire vel a me ipſo alienꝰ.
quod enim cerno: non me fugit: nec
clam me habet nos ſub eodē eſſe nūc
templo: ſub eodēqꝫ paſtore: ſed eo ma
gis queror: tot rebus nos ad concor-
diam prouocantibus: diſcordes tamē
et ſeditioſos eſſe. Dicet aliquis. Quā
hic ſeditionem ſpectaſti? hic equidem
nullam: at hoc ſoluto conuentu: cum
erit abeundi facultas facta: tum is il-
lum criminatur: alius in faciē conui-
ciatur: alius īuidia flagrat: rapit aliꝰ:
aut vim īfert: alius turpi amore irre-
titur: et dolos nectit. que omnia re-
ctius cōſpicerentur ſi detegi animus
ipſe poſſet. eſſet ſane hoc pacto apud
vos cōpertū me cōpotē mentis eſſe
non inſanū. Nonne preterea milites
cōſpicamī ꝑ pacē et otiū armis depo
ſitis ⁊ imparatos hoſtiū caſtra adire:
ī eis qꝫ tuto verſari? verū cum armis
ijſdem muniūtur ⁊ cuſtodijs diſpoſitꝭ
noctes inſōnes ducūt: ardētqꝫ ignes
continenter: bellū: non pacē pre ſe fe
runt. Poſſunt ſane in nobis hec re-
cognoſci ſiquidē abinuicē nobis ca-
uemus: nec deeſt ſuſpitio aut timor.
cum quiſqꝫ proximo auribus verba
inſuſurrat: obticetqꝫ ſtatī ſi quis ꝓpiꝰ
accedat et de medio tollitur occeptꝰ
ſermo: quod certe non fidentiuz eſt ſꝫ
plane cauentium. Dicet aliquis. Nō
alios fallēdi gr̄a id agit̄. ſꝫ ne ipſe fal-
lar eoqꝫ magis id mihi cenſeo deplo-
randum: qn̄ et vitā vna ducimus: cau
tiōe opꝰ ſit: tātūqꝫ ignis incendimꝰ:
vnaſqꝫ ⁊ itē alteras locamꝰ excubias:
ne fallacijs circūuēti: iniuriam patia
mur. Quorum omniū cauſa: mendaci
um eſt: fallacie plurime charitatis in
teritus ⁊ ſine inducijs bellum: vnde

cōplures reperies gentili potius q̄
xp̄iano ſe credere. Proh pudor quo
hec ſunt rubore: qb⁹ lachrymis: qua
lamentatione digna? dicet quiſpiam.
Quonam id pacto duxerim toleran-
duꝫ: ſi fuerit aliquis puerſe inſtruct⁹?
vbi ergo ſapiē ſtudiū? vbi ⁊ apoſtolice
leges: quibus cauetur alterius. tole-
rari onera oportere? ſi enī fratri pre-
ſtare te morigerū neſcis: quid facies
alieno? vel ſi ꝓprijs membris facere
ſatis haud noueris: quo pacto pote-
ris externa pellicere: pellectaqꝫ corpi
tuo copulare? prochdolor n̄ facilis ſū
lachrymas fundere. Abūdantiſſimos
equideꝫ vt inquit ꝓpheta lachrymarꝫ
fontes ex oculis laxarē. video enī in
noſtris hiſce regiōibus prelia geri in
finita: et his ꝓculdubio grauiora que
ꝓpheta preuiderat. Is naqꝫ cum bar
baros iudeā inuaſuros longe ān vi-
diſſet (ventris dolore angor) clamita
bat: ipſe vero cum hoīes ſub codē du
ce conſtitutos: ſibi inuicē inſurgere:
conuerterēqꝫ ī ſeipſos morſus ⁊ lania
tus (idqꝫ partiꝫ pecuniarꝫ cupiditate
ꝑtiꝫ gloria) fruſtra nōnūqꝫ ⁊ occaſio
ne nulla factitante. ignominijs ſeip-
ſos notare: vltrocitroqꝫ inferri vul-
nera infinita: morte inſuꝑ affici ⁊ hor
ridiori q̄ qui bello trucidant̄: frater-
nūqꝫ nomē tenue admodū ⁊ exile reli
quū eſſe: videam: nullus ꝓfecto huiu
ſce tragedie occurrit condign⁹ luctus
Vereamī inq̄ꝫ veremini menſā hāc:
cuius omnes ſumus ꝑticipes: qua ve
deſuper victima illa iacet: xp̄us ſcꝫ.
qui noſtri cauſa occiſus eſt. predones
enī vt p̄mū apud quēpiā ſaleꝫ degu
ſtauerint: predari deſinūt: apud quos
ſal ille preſumptus ſit. Quinetiā per-
ditiſſimorꝫ hoīm mores hec mēſa im-
mutat: efficitqꝫ ex his q̄ feris beſtijs
ſeuiendo fuerint immaniores: oībus
ipſis manſuetiores. at nos talis men
ſe et cibi participes facti: in nos inui
cem arma conuertimus: cū potius id
in noſtrū illum ⁊ cōmunē hoſtem mo
liri oporteret. Qua ex re ille nobis in
firmioribus effectis: fortior reddit̄. nō
enī nos ipſi cum aduerſus: communi
mus: quin mutuo quodā inſultu: po-
tius ipſi nos iuuāte aduerſario oppu-
gnamus: eodēqꝫ vtimur ad huiuſce-
modi in nos aciem inſtruendā: duce:
cum bellū illi inferre eſſet decentius.
nūc vero hoſte ommiſſo in fratres ſa
gittas intēdim⁹: Quas inquiet aliqs
ſagittas narras? illas dico que ex ore
emittūtur ⁊ ligua. ſiquidē non ſolum
telis ⁊ ſpiculis: verū ⁊ verbis acrio-
ra vulnera infliguntur q̄ ſolent ſagit
tis infligi. Dicet aliqs. Quonā pacto
poterit iſtiuſmodi per me bellū diri-
mi? poterit itaqꝫ ſi intellexeris cū fra
tri fueris conuiciatus: venum ex ore
profudiſſe: ſi noueris inq̄ꝫ cum ī illuꝫ
contumeliā dixeris. xp̄i te membrum
vituperaſſe. quippe cū in carnem tuā
voracitatē exerces: ītegerrimū illud
cōcitas acrius ⁊ horribile in te dei iu-
diciū. emiſſa namqꝫ ſagitta deſtinanti
tibi non ſaucio: futura exitio eſt. Fuit
tibi quiſqꝫ iniurius: aut malo affecit?
ingemiſce: ne maledictis inceſſeris: fū
de lachrymas: non iniurie gratia: ſed
ob iniuriā inferentis interitum. quē-
admodum ⁊ dominus tuus Iudā de-
plorauit. non enim ꝙ cruci ſuffigere-
tur deflebat: ſed ꝙ ſe ille eſſet ad ſui ꝑ
niciem proditurus. Leſit te quiſpiam
aut contumelia inſectatus eſt? deū p̄-
care: vti mox illi concilietur ⁊ parcat.
frater enim eſt: tuum eſt membrum:
eodē quo tu partu genitus: ad eandē
vocatus eſt menſam. Dicet aliquis.
At ſi id egero magis mihi in moduꝫ
aduerſarius inſultabit. ergo ⁊ maiora
te et plurima manebunt premia: eoqꝫ
iuſtius ira mittenda eſt: cum illum vi

deris vulnere mortali affectū. Demō
enim plagam illi inflixit: idcirco neqꝫ
erit is rurſum ꝑ te exulcerād⁹ vel ali
quo modo calcand⁹: quē videris ꝑ
demonem conſternatum. ſiquidē lice
bit tibi ſtanti illi ⁊ erecto opem ⁊ ſalu
tem ferre. Qꝫ ſi in reddenda iniuriaꝝ
vice et ipſe corrues: cui erit vos ſulle
uandi facultas? nū ſaucio illi? minime
Num tibi qui eque atqꝫ ille concidi
ſti? Quo enim pacto qui tibi ipſi facē
ſatis nequieris: opē alteri tuleris? cō
ſiſte itaqꝫ ⁊ animi quadā magnitudīe
ſcuto prelato: fratrē vel mortuū e pe
lio ſubtrahe: perculſūqꝫ ira haud irri
tabis: quin potius affixū ei ſpiculū:
auellito. Cuiuſmodi vite conſuetudo
ſi fuerit per nos ſeruata ſtatim optīa
erimus valitudine communiti. Verū
ſi fuerimus ī nos ſemꝑ armati: nulla
erit demonum induſtria ad noſtrū exi
tium neceſſaria. Etenī ſi ciuile belluꝫ
graue exiſtimandum eſt. magis tamē
noſtrum hoc eo moleſtius eſſe appa
rebit: quo noſtre huius ſocietatis hu
mane: vel potius neceſſitudinis iura
potiora ſunt. Necauit Cain quondā
germanum Abel: ⁊ ꝓpinquitatis ſan
guinem fudit: que cedes tanto iniqui
or habenda ē: quanto conſanguinitas
ipſa ſublimior. Is vtiqꝫ corp⁹ ferro
tranſfodit: tu vero in animā gladium
acuis. Cain forte prior malo affectus
eſt: at non male pati: ſed facere impro
be: hoc eſt male perpeti. Attendite ita
qꝫ. Occidit cain. Abel enect⁹ eſt: vter
hoꝝ extinctus eſt? ille ne qui p⁹ mor
tem ad deum clamitans queſtus eſt:
vox inquiens ſanguinis fratris tui
clamat ad me de terra: an is qui vitā
omnem tranſegit trepidus? Is ſane:
is erat q̄uis mortuo calamitoſior. Vi
des itaqꝫ q̄ꝫ longe preſtet illate iniu
rie tolerantia. vel ſi fuerit adusqꝫ inte
ritum peruentuꝫ? Ediſce preterea q̄ꝫ
ſit conditione inferior: q̄ illā īntulerit.
Percuſſit germanū Cain. e vita qꝫ
ſuſtulit. horum tamen coronatus ē al
ter: alter penas pro ſcelere luit. iniu
ſtius Abel occiſus eſt: mortuus tamē
cedis fratrem inſimulans vexabat: ⁊
comprehenſuꝫ manibus tenebat. Ca
in vero tacens ⁊ a deo increpitus:
pudore afficiebatur: contraqꝫ q̄ꝫ ſpe
raret: effecit. fratrē enim quē deo gra
tum ſpectaſſet: interemit: exiſtimans
poſſe hoc pacto diuinū illi amorem (
quē auxit magis) intercludere. ſiqui
dem mortuū deus diligentius cōqui
rebat: dicens. Vbi nam Abel frater
tuus? nō enī dei deſideriū extinxit in
uidia: quin potius auctū reddidit. nō
enī tua hac cede cain: ſunt abel hono
res īminuti: ſed aucti magis ⁊ amplia
ti. atqui etſi antehac illū tibi ſubiece
rat deus: nunc tū de te vel extinctus:
ſupplicium ſumet. plurimū ei is deū co
lebat. Vter igit̄ hoꝝ de cede ſentēti
am laturus eſt: qui ſumpſerit: an qui
dederit penas? qui tanto fuerit apud
deum dign⁹ honore habit⁹: an q̄ noua
quadā ſit et exquiſita pena affectus?
Vincētē abel nihil es Cain veritus:
mortuū ergo ꝑtimeſce. cū ferro hunc
eſſes inuaſur⁹: nihil trepidaſti: formi
dine tū ſanguine ꝓfuſo perpetua ca
piere. Nunc cū in humanis ageret: ti
bi vel morigerū. haud tolerasti: mor
tui ergo acerbior huius erit ī te dñā
tus. His itaqꝫ oībus cognitiōe ꝑcep
tis: inuidia cauēda erit: ⁊ neq̄cia exti
guenda: reddēdaqꝫ mutuo charitas:
vt ꝑ eā nobis: cū vite hui⁹: tū future:
bona vendicem⁹.

¶ Deū diligam⁹ q̄ prior dilexit nos.
Et paciamur aduerſa libenter ꝓ ſui
amore.

¶ Sermo. xviij.

Sectemur ⁊ nos ſupnas illas
ptātes: neqꝫ ſolum vt throno
aſtare ꝓpinquiores poſſimus: enitēdū:

quin illum potius qui eo inſidet nob
hēamus inhabitantē: ille nāqꝫ ſe odiē
tes dilexit: ⁊ ī amore pſeuerat. Solis
enī vt ꝓbis: ita et improbis ortū pre
bet: iuſtiſqꝫ eque atqꝫ iniuſtis pluuiā
demittit. Tu ergo amātē te deū cole.
ob hunc enim in te amorē inquit: ge-
hēnā cōminatus eſt et ſupplicia: neqꝫ-
ciā quidē intercidens: ac tanqꝫ frenis
ſuſtinens: tuū ad peiora ꝓlapſum: ꝓ-
ſpa aduerſaqꝫ obijciēdo nihil ītermit
tit: quatenus te cōprimat ruiturū. nā
et te non ſolū ſibi adiungit: ſed oī im-
probitate: que quauis gehēna graui
or habēda ē liberū reddit. Qꝫ ſi hec
dicta irriſeris: libueritqꝫ nequiter po
tius vitā ducere: ꝙ ad diē vnum tor
mentis vexari: nihil eſt mirū. id enim
eſt: cū mentis non integre: tū temulē
tie ⁊ inſanabilis morbi indiciū. Nā et
pueri minutiores cū medicū ſpectāt:
vel vſtionē vel inciſurā aliquā illatu
rū: diffugiūt gemebūdi: ⁊ ſe lacerātes
exiliūt: maluntqꝫ ſanie continua ⁊ tabe
interire: ꝙ momētaneū dolorē ferre:
vt in reliquū conualeſcant. verū qui
mentis ſunt cōpotes: non ignorāt ad
uerſam eā corpis valitudinē fore: cau
terio quouis ⁊ ſciſſione grauiorē: nec
minus improbū eſſe: quoduis ſupplici
um malignitate excedit. Sanitas enī
medelā conſequitur: at morbi incuriā
et neglectū: interitus vel aſſidua vali
tudo. Qꝫ aūt ſaītas lāgore ſit potior:
latet neminē. ſiquidē et ꝑdones haud
tū ſane cū latus tranſfodiūtur ſūt de-
plorandi: ſed cū muros pforāt ⁊ hoīes
enecant. Nā ſi aīa corpe preſtātior eſt:
eius potiꝰ eſt deplorādus īteritꝰ: idqꝫ
eo magis dolendū: quo nullū ex vul-
nē dolorē ſentit. Enīuero et q̄ ꝑdito
detinentur amore: maiori ſunt venia
digni: ꝙ qui grauiori febre vexantur:
vinoqꝫ graues ꝙ qui torquētur. Di-
cet aliqs. Si adeo hec vt inquis gra
uia ſunt: cur illa optamus? rn̄debo eq̄
dem: qm̄ pleroſqꝫ vt aiunt hoīm: pe-
iora delectant. ita vt malis electis: po
tiora ꝑtereāt: q̄d et in epulis rebuſqꝫ
publicis: ac vite huius actionibꝰ fruē
diſqꝫ voluptatibus: in feminis ipſis:
edibuſqꝫ et mācipijs: agris: ⁊ reliqs ī
rebus ſpectare licet. Quid enī delecta
bilius? mulierī ne an maribus cōmi-
ſceri: feīs an iumentis? inuenies tamē
nonnullos feīs reiectis cū beluis ha-
bere congreſſum: mariūqꝫ corpa ſum
ma iniuria cōſpurcare: tā etſi que na-
turā ſequūtur: multo magis ꝙ q̄ con
tra fuerint: voluptatē afferūt. Sunt
tū plerīqꝫ qui res ſupplicio ⁊ irriſione
dignas minuſqꝫ delectabiles ꝓ ſuaui-
bus ⁊ amenis cōſectantur. Dicet ali-
quis. At iſtiuſmodi res cōſueuiſſe nō
nullis eē voluptati. Idcirco magis
ac magis eos dixerī calamitoſos: ꝙ ī-
ſauia ꝓ ſuauibus ducāt. penāqꝫ acer-
biorē ꝙ pctā ipſa cōſtituāt. quod lon
ge aliter eſſe conſtat. nā ſi peccantibꝰ
pena obeſſet: neqꝫ mala deꝰ malis īge
reret. nec enī diuine fuerat volūtatis:
quos creaſſet. malos fore: neqꝫ is ne-
quitiā auxiſſet: qui eā extiguē maxim
ſit in modū eniſus. Nō igiꝰ illata pec
cāti pena ꝓ mala habēda eſt: qui ma-
le cū eo fuiſſet actū: ſi nullo eſſet ſup-
plicio affectus: foretqꝫ egrotanti illi
haud abſimilis: cui nulla pro eius va
litudīe cura adhiberet. Nil itaqꝫ adeo
officit ꝙ abſurda ⁊ immoderata libi-
do. abſurdum autē dixerim: delitiaꝝ:
inanis glorie: potentatus: et reliquaꝝ
rerum que fruſtra appetuntur: cupidi
tatē. Qui enī molliorē hanc ſolutāqꝫ
vitā duxerit: ⁊ ſi oībus appareat eſſe
beatior: cunctis tū eſt profecto miſeri
or qn̄ quidē graues aīe ſue heras: ti-
rannoſqꝫ inuexit. Eo nāqꝫ deus vitā
hanc laborioſā effecit. vt eius nos ſ-
uitute liberaret: abſolutāqꝫ in liber

tatem induceret. ꝓpterea ꝙ et ſuppli
tia comminatus eſt. et labores: molli
tiẽ cõprimendo: vite huic coheredes
effecit. Nã ⁊ iudei cũ luto eſſent ⁊ la
teribus opandis aſtricti: ⁊ humiles
erant: et deũ frequentius inuocabãt.
poſtq̃ vero libertate ſũt vſi: dominũ
queruli ad iram concitarũt: ⁊ malis
ſunt innumeris circũuenti. Quid igit̃
de his dixeris: q̇ calamitatib⁹ ⁊ pſſu
ris nõnunq̃ ſuccũbunt? reſpondebis
fortaſſe illos non ob calamitatẽ aut
aduerſam fortunã: ſed ꝓpria quadam
imbecillitate ſuccubuiſſe. Nã ſi quis
adeo languenti ſit ſtomacho vt ama
ram aliquã medelã q̃ illuz ſanare que
at non patiatur: ita vt hauſta offeciſſe
potius q̃ profuiſſe videatur: non eſt
ꝑfecto potio iſta: ſ; affecti ſtomachi
valitudo culpanda: nec ſecus ea in re
animi leuitas quedam incuſanda eſt.
Nã qui fuerit aduerſis aĩo conſternã
tus: eandẽ vel maiorẽ in ꝓſpis iactu
rã patietur. q̇ppe qui vinctus cõcide
rit (id enĩ preſſurã ⁊ infortuniũ dixe
rim) facili⁹ cũ ſolutus fuerit ⁊ liber:
lapſurus eſt. Si cõſtrictus itaq̃ ⁊ ca
lamitate preſſus cõuincitur quiſpiã:
longe magis cum ea vacu⁹ eſt aut miſ
ſus fiet. Quo inquiet pacto aliq̇s po
tuerim nõ vinci infortunio ⁊ calami
tate oppreſſus? Poteris q̇dẽ ſi te nõ
fugerit volenti tibi vel inuito aduer
ſa oĩa eſſe tolerãda. que ſi animo pati
enti tuleris: plurimũ lucrifeceris ſi ĩi
quo cõtumaci ⁊ maledico: calamitate
nihil imminuta: maiorẽ in te ꝓcellam
concitabis. Que cum ita ſint: faciam⁹
ex neceſſitate voluntatem ſeu virtu
tem: Exempli gratia: ꝓpriũ quis ami
ſit filium: ſubſtantiã alius oẽz ⁊ fortu
ne bõa. ſi noueris quo ſemel peractũ
eſt nec deleri amplius nec ſolui poſſe:
licebit ex ea inſanabili calamitate: vti
litatis aliquid cõparari: ſi magno ac
virili animo aduerſos tuleris fortũe
caſus: procq̃ maledictis dño laudem
referas. Hoc pacto que ſpem preter
obuenerint mala: in volũtatis officiũ
cõmutabis. Spectaſti filiũ immature
ereptum? dicito. Dñs dedit dñs ab
ſtulit. Vidiſti rem tuã imminutam?
illud in ore habeto. Nudus exiui de
ventre matris mee: nudus decedam.
Uerum ſi improbis videris rẽ bene
ſuccedere. iuſtos aũt ĩfelices eſſe: mul
taq̃ et grauia pati: et eiuſmodi infeli
citatis cauſam ignoras: dices. Beſti
us factus ſum apud te: vez ego ſemꝑ
tecum. At ſi queſieris cur res hoc pa
cto ferri permittat de⁹. Intellige ſta
tutum eſſe per eum: iudicij diem: quo
mundũ ſit iudicaturus. hoc modo ni
hil poſtea heſitab: nihil ambiges. tũc
enim pro meritis quiſq̃: non ſecus ac
Lazarus ⁊ opulentus ille: receptur⁹
eſt premium. Reminiſcere quẽadmo
dũ apoſtoli cũ ceſi eſſent ⁊ diuexati:
tormentis pleriſq̃ affecti: ſũmoꝑe le
tabantur: ꝙ dignarentur pro xpi no
mine iniurias ꝑpeti. Ipſe ꝟo cũ ĩ ad
uerſaz incideris valitudinẽ: feres eq̃
aĩo languorem: deoq̃ ob id gratiã di
ces: hoc mõ parẽ illis recipies merce
dẽ. Poteris ꝑterea valitudine ⁊ do
lore affectus deo grãs reddẽ: ſi cũ ex
animo colueris. nã ſi in ignẽ tres illi
cõiecti pueri aliiq̃ pleriq̃ carcere et
vincul' detẽti vel mal' innumeris ob
ducti: nihil ĩtermittebãt deo grãs lau
deſq̃ referre: mĺto magis. q̇ corpore
fuerit inſano ⁊ affecto. Nihil eſt enĩ ni
hil inq̃ tãhorridũ tam q̃ tremẽduz:
ꝙ hi qui vel morbo aut penis diſcru
tiant̃: non ſuperent: ſi diuĩo ſint amo
re incẽſi: ⁊ ita vt neq̃ ignis neq̃ fer
rũ neqz inopia: neqz lãguor aliquis:
neqz mors: neqz aliud quippiã iſtiuſ
modi. graue aut moleſtũ appeat ei: q̇
hũc ſit erga deũ amorẽ cõſecut⁹ q̇neẽ

aſpernatus cuncta:et irridens:ſubuo
labit ad celum vbi pari cū reliquis eo
dem diuerſantibus :vtetur beatitudi
ne:terris inſup̱ et ponto repudiatis:
in diuine glorie ſplendorē duntaxat ꝛ
pulchritudinē firmabit obtutū:alliqꝫ
adeo aīm intendet :vt rebꝰ vite huiꝰ
haudquaq̄ꝫ aliquā in partē aduerſis:
flecti nequeat: vel ꝓſperis ꝛ iocūdis
efferri. Afficiamur itaqꝫ amore eiuſ
modi:quē equipare nihil poteſt . nec
ſolū p̄ntium aut futuroꝝ bonoꝝ gra
tia:quin his ommiſſis:ob ipſius amo
ris naturā. ſic enim ſumus:cū in hac
vita tum in futura:ſupplicia euaſuri ꝛ
penas:ac regnū celeſte illud vendica
turi. Vez neqꝫ gehēne euitatio:neqꝫ
celeſtis impij fruitio: pro magnis ha
bēda ſunt: ſi cū his que dicturi ſumꝰ
conferantur .ſiquidē oīm preſtantius
eſt deū colere:eundēqꝫ tm̄ habē amo
torē:cuius amor etſi mutuo inter ho
mines eē cōtigerit:oēm ſupat volup
tatē:at ſi idē ꝛ deo ineſſe cōperit que
mens concipe. vel que eloquētia po
terit concupite aīe beatitudinē:quaꝫ
vel ſola tolerantia promēbitur: expli
care? Ut itaqꝫ ex ꝑientia ipſa:cū ſpiri
talis iocunditatis huius:tū vite bea
tioris ꝛ dei ī quo vniuerſe ſunt opes:
haberi ꝑ nos cognitio poſſit:relictis
ceteris:diuino huic amori ꝛ noſtri ob
lectandi cauſa:et dei qui et colēdus ꝛ
efferendus eſt gratia:incūbamus.

¶ De premijs ſcōꝝ diuerſiſqꝫ hono
ribus apoſtoloꝝ. et de gehenna ſi ſit
et vbi ſit. ¶ Sermo xix.

HAud eque idē beatis oībus ī
dei regno honos habebitur.
ſiquidem neqꝫ xp̄i diſcipulos
inter ſe pares:oēs fuiſſe conſtat:tres
enim erant q̄ ceteris preſtarēt :quos
inter diſtare etiam videbatur. q̄ppe cū
deo vel minima queqꝫ acriori ſp̄t cu
re.aſtrum eniꝫ inquit ab aſtro differt
gloria. tametſi diſcipuli oēs:pro apo
ſtolis haberentur :vniuerſiqꝫ ſint ſu
per ſedes duodecim conſeſſuri : palā
qꝫ ſit ꝛ ſua ſingulos reliq̄ſſe: cū xp̄o:
et vitam duxiſſe ſingulos. qui tamen
cū eſſet orandi gratia ſeceſſurus:tres
ſecum ſumpſit.alioquin hos inter ne
minem preſtare aſſerit:cū dicit. Sedē
enim ad dexterā meā:aut ad ſiniſtrā:
nō eſt meum dare vobis: ꝫ quibus a
patre paratū eſt . Item et petrum re
liquis prefert dicēs. Petre amas me
plus his Et alibi. Johānes aūt cete
ros preter ab eo colebat. Erit aūt di
ligentiſſima in oēs inquiſitio:adeo vt
ſi parua re aliqua vel minima proxiꝫ
exceſſeris vel id ſit deo cure futuruꝫ:
et ita vt ex fulgore ſupne accepto. be
atoꝝ quiuis cognoſci poſſit Nēpe ꝛ
loth : cū iuſtior haberetur.haud tm̄
Abraam par eſſe iuſticia videbatur .
Itē et Ezechias cū equior eſſet:nec
tn̄ dauid equitate erat aſſimilis Pro
phete inſuper omnes cū iuſticia abū
darent:nō erant tn̄ vel ſinguli cū Jo
hanne conferēdi. Ubi igitur ſunt:qui
poſt tā acerrimā meritoꝝ inueſtigatō
nem nullā fore gehennā arbitrantur:
qn̄ et iuſti oēs:ſi vel paruo reliquos
anteceſſerint:haudquaq̄ꝫ paria ſunt ꝑ
mia recepturi? vt illud. Aſtrum enim
ab aſtro diſtat gloria. Quo ergo pacto
facinoroſi:eadē cuꝫ iuſtis ſtatione fu
turi ſunt? Huiuſcemōi rerū confuſio
nem:ne deū dixerim:neqꝫ hoīm quē
piā facturū exiſtimaueriꝫ. De ſi libet:
ex priſcoꝝ hoīm erratis et quantū il
li inter ſe diſtent:et dei q̄ꝫ accuratiſſi
mū ſit iudiciū:patefaciam. Peccauit
adam:peccauit et Eua:ita vt vtriqꝫ
preuaricati ſunt: vtiqꝫ nec paria eorū
errata:ſic abſimili ſūt affecti ſupplicōꝫ.
ſiquidē hoꝝ adeo erāt peccata diuer
ſa. vt paulus aſſerat Adam nihil fuiſ
ſe fallacie perpeſſum :quin Euā quia

ſeducta ſit:fuiſſe preuaricatã.⁊ſi non
impar eſſet vtriſq₃ deceptionis cõdi-
tio.factũ tamen eſt diuina illa et dili-
gentiſſima inquiſitione: vt tanta deli
quentiũ argueret̃ diuerſitas:ꝙ Pau
lus illud dicere cõpulſus ſit. Porro
ob fratricidiũ cruciabatur Cain: cũ
Lamech qui hoĩem paulopoſt necaſ
ſet:nullo ſit eiuſmodi tormento affe-
ctus cũq₃ hoꝝ vterq₃ humanum ſan-
guinem fudiſſet:grauius tamen eſſet
lamech culpandꝰ: ꝙ Cain exẽplo ni
hil ĩ meliꝰ ꝓfeciſſet.ſed qm̃ neq₃ frẽm
admonitꝰ iteremit :neq₃ admiſſi faci-
noris delatore:qui commiſſa ederet :
indiguit:neq₃ dño de cede querẽti im
pudentius reſpondiſſet:quin nemine
incuſante ipſe ſe homicidij arguens :
dãnaſſet:facilius ẽ ſceleris veniã aſſe
cutus. Cain vero qm̃ his longe aliẽa
facere eſt aggreſſus:cruciatibus ⁊ tor-
mentis afficiebatur. Vides q̃₃ diligẽ-
ti inueſtigatione : deus hominum
facta diſquirat? idcirco de his q̃ aqua
rum inundatione conſumpti ſunt: va
rijs modis ſuppliciũ ſumpſit.diuerſis
etiam iſraelitas penis ⁊ babilonios: ⁊
qui antiochi fuere tꝑibus:iudeos af-
fecit: vt oñderẽ ſe noſtri haud medio
crem habere rationem:cum horũ ali-
qui annos octoginta:quadringentos
nonnulli:fuiſſent ſeruitute oppreſſi.con
ſtetq₃ ex his pleroſq₃:liberos pre eſu
rie fameq₃ eſitaſſe : fuiſſeq₃ calamita-
tibꝰ ⁊ erũnis grauioribus affectos.q̃s
neq₃ fato functi:neq₃ ſuperſtites euaſ-
ſiſſent quippe cũ potius deus Sodo-
mã laturũ ſe ⁊ Gomorram aſſerat:q̃₃
iſtorum hoĩm ciuitatem. Quod ſi nulla
foret ei de nobis: vel delinquentibus
vel ꝑficientibus: cura :aliquid forte
gehennã negare ⁊ futura ſupplicia diſ
fiteri:rõnis pre ſe ferre videretur: ve
rũ cum tanto ſtudio incũbat:ne in ali
quod ipſi facinus ꝓlabamur:tantũq₃

impendat ope vt recte viuamus:con
ſpicuũ eſt ꝙ peccantibꝰ penas: bene-
facientibus coronam ſit ⁊ premia lar-
giturus. Nunc vero aduerte:q̃₃ va-
rie hoĩm ſentiat multitudo:qui plerũ
q₃ deo id culpe afferunt .ꝙ violẽtos
et raptores nonnũq₃ toleret.nefari-
os et facinoroſos impunes ſinat . q̃d
q₃ his duntaxat ſupplicia minitetur
culpant grauius:et iniquo animo fe-
runt:quoꝝ etſi altero grauentur:alte
rũ tamen probari ꝑ eos ⁊ cũ admira-
tione efferri laudibus oporteret. Sꝫ
o dementiam:o efferatam ⁊ ſine ratõ-
ne mentem:o animum ſceleratum et
in omne flagitiũ et ſcelus ꝓpẽſum.vn
de eiuſmodi tua hec deprauata emer-
git oppinio ? ꝙ ſi maluerint qui hec
ſentiũt virtutibus inherere:q̃₃ primũ
q̃uis ambiguitate reiecta:fient de ge
hẽna certiores: Queret aliquis Vbi
nam gentium. aut quibus in terris:
hanc gehennam ſitam dixeris ? verũ
quid illud tibi eſt cure:cum enĩ vtrũ
ſit gehenna queratur:de loco ſitu ve
nondum eſt aliquid inquirendum?q̃₃-
uis pleriq₃ pro certo non diffitentur
eſſe hanc in ioſaphat valle conſtitutã.
quod in certamine quodam ⁊ bello
apud veteros illos quõdã in gehẽna
vallis ioſaphat geſto:narratur:quod
ſacre littẽ nuſq̃₃ affirmant. At ſi de ſi
tu et loco queſieris:reſpondebo:dicã
q₃:extra terraꝝ orbem hũc aliquo eẽ
poſitã. Non ergo erit:quo fuerit hec
loco ſita:quin magis quo pacto euita
ri poſſit:querendũ . neq₃ ꝙ pro nimia
eius indulgẽtia deus nullas perſepe
exigat in hac vita penas .futuris eſt
diffidendum.nam ideo hominum to-
lerat errata : quia clemens ⁊ pius :
eoq₃ potius comminatur : q̃₃ ſubito
incurſu inuadit . Inquit enim nolo
mortem delinquentis.vnde cognoſci
põt:ꝙ ſi nulla eſſet peccanti ꝓpoſita

mors :ſuperuacaneuꝫ id chriſti dictuꝫ
extitiſſe. Scio equidē vobis his ver
bis nihil quippiā eſſe moleſtius:cū mi
hi ſit nihil ſuaui⁹: vtināꝫ cum cenat̄:
cum prandiū ſumitur:cū lauatur:cuꝫ
demū reliqua pagūtur:de gehēna fie
ret apud nos mentio .nec eni illi⁹ for
midine:aut hic aduerſa viderent̄ gra
uia:aut pro ſuauibus proſpera habe
rentur. Tu vero quid graue aut mo
leſtum dixeris?num paupertatē?nuꝫ
languores?nū ſeruitutē?nū corporis
cecitatem?Hec certe ridicula videbū
tur ſi cū gehenne incendio ꝯparent̄.
Quin vel ſi fame et longa vexatos ad
duxeris:vel ab ineunte etate:et lumi
nib⁹ captos ꝛ mendicos:pro eſca hec
omnia ꝛ cibo quodā lautiori ducent̄
illoꝝ tormentorum reſpectu:quorum
narratio frequentius iteranda eſt.qñ
gehenne eiuſmodi recordatio nos eā
incidere haud ſinit. Nonne et Pau
lum audis dicentē .qui penas perpe
tuo daturi ſunt a facie dñi:cuiuſmodi
et Nero fuit quē idem antichriſti my
ſterium appellat:cū inquit:myſterium
iam opatur iniquitatis?Quid igitur?
nihil Nero:nihil antichriſt⁹:nihil de
niqꝫ mali et diabolus patietur?Nun
quid antichriſtus pro diabolo futur⁹
eſt?num demū hi omnes:niſi ſupplitio
et pena cogantur :malis aliqñ ſunt fi
nem facturi?veruꝫ dicet aliquis nihil
erit a gehēna verendū:ꝙ ſoluꝫ a chri
ſti fide alieni homines adituri ſunt.
Queſo quāobrē?qm̄ fideles ſui dñi iā
prideꝫ habent notionē. At quid illd?
cum hoꝝ ſit vita impurior:ꝓptereaꝫ
maiores ſunt ꝙ illi penas daturi :q̄t
quot eni ſine lege admittūt :ſine lege
ꝛ pereūt.q vero in legē deliquerint:
ꝛ lege iudicabūtur. Itē ꝛ ſeruus qui
herilis ſit animi cōſcius:nec dño ad
voluntatē paruerit. multis vt vapu
let neceſſe eſt. Qz ſi nullā dixeris vi

te rationē reddendā fore:fruſtra ꝙ [illegible]
et vulgo opinari nonnullos:ergo [illegible]
diabolus ipſe cruciabit̄:quia habea[illegible]
ipſe dei notitiam: longe magis ꝙ ho
mines certiorē.ſiquidē demones vni
uerſi ꝛ deum norūt:fatētur ꝛ ꝯtremi
ſcunt.itaꝫ ſi vite hui⁹ actionū prauo
rū ꝙ facinoꝝ:nulle eſſent reddēde ra
tiones:forent ꝛ hi ſupplicio quoniā li
berati:non ita ſe res habet nō ita.ca
uendū ſane ne vos fallat opinio . Nā
ſi certi nihil de gehenna conſtaret:q̄
nam pacto duodecim apoſtoli bis ſe
nas et iſraeliticas eſſent tribus iudi
caturi?quid preterea et Paul⁹ illud
aſſereret:inquiens? Nōne videtis q̄
niā de angelis ne de temporarijs his
dixerim ſum⁹ iudiciū facturi:quid eti
am ꝛ chriſt⁹ illud protuliſſꝫ . Viri ni
niuite reſurgent:et ꝯdemnabūt gene
rationem hanc:erit ꝙ terra ſodomo
rum magis in die iudicij ꝙ hi tolera
bilis. Quid illud ioco agis que ſerio
agenda ſunt?quid falleris inſaniēdo?
quid dei clementiā oppugnas. eo eniꝫ
gehennam deus et parauit ꝛ cōmina
tus eſt:vt illā trepidi caueremꝰ. Ita
ꝙ qui eā tollit:nil aliud eniti videt̄:
ꝙ falſa opinione captus: ī eā enixius
prolabatur. Nō igitur erunt illoꝝ vi
res aut manus debilitande:qui ꝓ vir
tute cōtendūt:neqꝫ torpentiū augen
da ſegnities .qñ enim cum pertinaci
hac et ſtulta vulgi ꝑſuaſione qua ge
hennā negant a ſcelere deſiſtet̄?qñ eti
am imponet̄ nequitie finis?aut vbi ꝟ
iuſticia conſtabit.nō dico ſolū que fla
gitioſum a iuſto ſecernat. ſed arguat
a peccatore delinquentē:id eſt cur ali
quotiens nōnulli hominū penas hic
pro ſcelerib⁹ luant.nōnulli vero :qui
aut eque aut grauius forte cōmiſerit:
ſint ſane dū viuūt:tormentoꝝ expres.
Si itaꝫ nullibi ſit de gehēna cōper
tum:nil profecto tibi qḋ eiuſmodi ob

iectantibus reſpōdeas ſuppetet. Quo
circa obſecro: vt rebus his irriſione
digniſſimis reiectis: coꝝ ora occluda
tis qui longe aliter de gehēna ꝗꝫ vos
ipſi ſenſerunt. qn̄ vt perexigua errata:
ita et benefacta acerrime conquirenť:
adeo vt pro īpudico oculoꝝ aſpectu
penas daturi ſimus: pro qꝫ ſupuacaꝰ
neis ocioſe qꝫ dictis: pro leui inſup ⁊
tenui contumelia: pro qꝫ vinolentia
demū ipſa: tormenta nobis ſubeunda
ſint. Sic contra pro gelidioris aque
ciatho cōmunicato: vel ſolo gemitu:
mercedē ꝓmerebimur. Da ei ſignuꝫ
inquit in faciē ingemiſcentiū ⁊ dolē
tiū. Quo igitur pacto affirmare aude
bis eū qui noſtra omnia diligentius
ſcruteť: fruſtra fuiſſe gehennā cōmina
tū? ne obſecro: ne inq̄m inani hac ſpe:
cum te ipſum: tum tue huius opinioꝰ
nis ſectatores: eas perditū. Nā ſi meꝰ
is forte diffidenduꝫ eſſe dictis cenſue
ris: iudeos: gentiles: hereticoſqꝫ vni
uerſos rogato: reſpondebunt ſane ad
vnum omnes futurū iudiciū: futurā
qꝫ vt bonoꝝ ita et maloꝝ: retributio
nē. Qd ſi homines haud ſatis petitiōi
huic facturos exiſtimaueris: pete vel
demones ipſos: audies mox illos cla
mitantes: quid huc veniſti nos ante
tempꝰ cruciatū? Quibus omnibus in
vnum coactis: perſuade animo ne fru
ſtra deliret: ne gehēnā expertꝰ: de ea
certioꝛ fiat. qn̄ illiꝰ cōtemplatione et
metu moderatioꝛ effectus: eiuſdē q̄at
et cruciatꝰ effugere: et futuris bonis
potiri

Occultāda ſunt opa bona ⁊ maxīe
religioſis exemplo Ser. xx

Rerū tuaꝝ diſpenſatio: eccleſie
preſidibus minime ꝯcedēda
eſt: quin per te ipſum exequē
da. vt non ſolū minuendi fortunas tu
as: ſed etiā administrandi mercedē ha
beas. Ipſe ſemen tuis manibus ſulco
iacta. non enim hic erit terre aratrū deꝰ
figendū: aut boues iungendi: vel tellꝰ
ipſa nouanda: gelu qꝫ ⁊ frigore cōten
dendū. hac eī omni difficultate caret
iſtiuſmodi ſemen. in celo nanqꝫ ſemiꝰ
nas: vbi algores nulli: neqꝫ hyems:
vel eiuſmodi aliud quippiā inuenitur.
in animos ſeris: vnde nemo qđ ſatuꝫ
fuerit tollet. qn̄ īherebit maxīe ⁊ acri
us ac celerrime detinebitur. Tu ſemē
iacito: cur te hoc premio fraudas? ma
xima etenī ſunt propoſita premia: his
qui aliena recte ſumminiſtrauerint. ſi
quidem nō ſolū qui ſua diſtribuit: ſed
et qui oblata bene impartitur: dignꝰ
mercede eſt. Tu vero cur illam tibi
cū liceat non vendicas? Qđ aūt vel ex
eo futurū ſit premium: illud audi. Cō
ſtituerunt aūt apoſtoli Stephanū et
qui circa eū erant: ad diſpenſationem
per manꝰ faciendā. Efficere ergo ⁊ tu
tuaꝝ rerum diſpenſatoꝛ. hec enim hu
manitas id eſt dei timoꝛ: te fortioꝛem
reddet: inſolentiā tollet: animo qeteꝫ:
manibꝰ ſanctitatē: largietur: intellectū
eliciet: philoſophari edocebit: promꝰ
ptioꝛem faciet: et benedictionis parti
cipem: qua et caput ipſum manuū mi
niſterio donatur. Eſto itaqꝫ ad oꝛan
dum diligentioꝛ: ſanctoꝝ viroꝝ curā
ſuſcipito: eoꝝ dico qui vere ſunt ſan
cti: qui in ſolitudinibus conſidunt: q
emendicare nequeūt: qui deo adherēt
Iter longius ſuſcipe. timet tua aliꝰ
is impartire: plurimum enī vtilitatis
afferet iſtiuſmodi per te datio. Speꝰ
ctabis eniꝫ in ea heremo tuguriolūꝫ:
videbis et diuerſoꝛium: oculis ſolitu
dinem luſtrabis: ita vt cum illo ꝑ cau
ſam pecunias dilargiendi cōceſſeris:
⁊ animā plerūqꝫ des integre detētus
qꝫ efficere illis conſeruꝰ: et hoc ſeculo
alienus ⁊ hoſpes. magnū quidē ⁊ pre

clarū eſt pauperes intueri ⁊ inuiſere.
Melius enī eſt inquit ingredi domū
luctus ꝙ domū leticie.inde nanqꝫ in-
cenditur ad virtutē animꝰ. Nam ſi la
ſciuientibus ceteris ⁊ ipſe arriſeris:
erit id tibi quedā ad luxū et incōtinē
tiā incitatio.ſin aūt:meſticia corripie
ris.in domo aūt luctꝰ nihil eiuſmodi.
nā ſi delicie deerunt: dolore carebis.
Si vero inerunt abſtinebis. Certiſſi
me lachrymarū ſedes:monaſteria ſūt:
vbi ſaccus et cinis:vbi ſolitudo: vbi
riſus nullus:vel rerū preſentium ob-
turbatio:vbi ieiuniū ⁊ humi cubatio.
Sunt nāqꝫ ibi omnia nidore ⁊ illece
bris vacua:et quauis int̄ pellatione ⁊
inquietudine libera.inſup portus trā
quilliſſimi ſunt:quos qui inhabitant
veluti ignes ſunt:qui cū e loco editis
ori emicent:lucem vel eminus aduen
tantibus exhibent.cūqꝫ vel in portu
reſederint ceteros ad ſuam alliciunt
tranquillitatē:neqꝫ ſe intuentes pati
naufragiū ſinūt:vel in tenebris dege
re:qui ad ſe oculos intenderint. Adi
to itaqꝫ iſtiuſmodi viros:vtere eorꝫ
contubernio:accedito inq̄m:⁊ ſancto
rum pedes amplexare:quos prehen
ſare:longe venerabiliꝰ eſt:ꝙ aliorum
cōplecti caput. Dic mihi: ꝯplectūtur
nōnulli ſtatuaꝝ pedes:q̄m figuram ⁊
imaginem preferant imp̲atoris:tu ne
illū qui chriſtū continet tenebis a pe
dibus?ſancti itaqꝫ ſunt iſtiuſmodi pe-
des:vel ſi viliſſimi fuerint .inquinato
rū vero:neqꝫ caput ipſiꝫ honore di-
gnū.ſiquidē ſanctorum pedes perma
gna operati ſunt.naꝫ et excruciare ſo
lent:cum a ſe excuſſerint puluerem.
Cum igitur quiſpiā ſanctꝰ apud nos
fuerit:nihil vile illius ducemus.ſan-
cti enī ſunt oēs qui vt recte credunt:
et vixerint:vel ſi nulla ediderint ſi-
gna:vel demones eiecerint:ſancti ſūt
Etenim ad monaſterium ſancti viri

diuertere:tale eſt:quale foret e terris
ad celos ſubuolare.non enim tibi in
eo licebit que domi plerunqꝫ intueri.
nam ⁊ monachorum cetus ille perpu
rus eſt:ſilentium qꝫ apud eos:et q̄es
plurima. Hoc meum tuum illud lon
ge abeſt:apud quos ſi ad diem vnum
ſeu binos manſeris:eo maiorem ſenti
es:voluptatem.cum enim primum di
es illuxerit: quinimmo ante ipſiꝰ di-
ei lucem :edidit vocem gallus :nihil
tum ibi ſimile ſpectabis :quod domi
ſolemus ſteterūt ſerui et familia :erūt
occluſe fores:mortuis omnes ſimilli-
mi pre ſomno videbuntur:quatiet aſi
narius tintinabula.ſed mox omnes p̲
monaſterij preſidem excitati :ſomno
excuſſo:modeſte conſurgunt: ſtantes
qꝫ ſanctum illum ſtatuunt chorum:ſta
timqꝫ tollentes manus:ſacros decan
tant hymnos Neqꝫ enīꝫ vt nos in ex
cutiendo ſomno ⁊ ſopore multo: ho-
rarum longiori indigent ſpatio .ipſi
enim ſimul ac e ſtratis attollimur :ad
multam horam oſcitando :et corpus
diſtrahendo : reſidemus :mox ad ſe-
cretuꝫ accedimus egerendi gratia:de
inde manus faciem qꝫ abluimus:poſt
hec veſtem induimus ⁊ calceos :hoc
pacto temporis plurimum teritur .
Apud hos autē nihil huiuſmodi:ne-
mo ſeruum euocat:cum quiſqꝫ ſibi fa
ciat ſatis:non multis indiget indumē
tis nec ſomni excuſſore opus habet.
ſed vt primum aperuit oculos:pre ab
ſtinentia ſimilis apparet ei qui multū
ac diu dormitauerit.nam cum nullo
cor fuerit cibo grauatum aut ſuffuſuꝫ:
nec longius illi neceſſarium eſt ad le-
uandum tempꝰ:q̄n leuior:ocius ſe et
terſis manibꝰ attollit.ſomnꝰ preterea
illis modeſtus eſt et ſobrius .nemo ei
ibi ſtertentem quempiam viderit aut
anhelātē:neqꝫ int̄ quietē corp̲e iacta
būdum vel nudum. ꝫ dormiunt ſane

cubantes moleſtius q̄ vigilent cete
ri: qđ profecto e quadā bene inſtituti
animi moderatione efficitur. Hi pro
culdubio ⁊ ſancti ſunt et inter hoīes
angeli habendi. Plurim⁹ enim dei ti
mor: arcto et profūdo ſomno haud q̄
q̄ eos ſinit ſoporata mēte imergi: qn
leuior ille dūtaxat imminet ad qetem:
a quo vel coꝝ inſomnia minus aliena
ſunt enim vanis et monſtruoſis ima
ginib⁹ vel preſtigijs vacua. Vñ vt di
ximus edente gallo vocē: cū monaſte
rij prepoſit⁹: vel vnum pede pupuge
rit: omnes excitauit. neq3 enim ibi nu
dos cubare fas eſt. inde expergefacti:
ilico ſtantes propheticos hymnos:
cōcinnitate ſumma et modulatis car
minibus decantant: eo modulatu et
ſimphonia: vt neq3 cythara: neq3 fiſtu
le vlle: neq3 aliud muſicum in id gen⁹
inſtrumentū: talē edant ſonū: qualem
audire licet: ītegerrimis viris illis: al
tiori quadā quiete: et animi tranqllita
te: ſuccinentibus. qui cantus ⁊ ſuaui
tate referti ſunt: et diuino amore op
pleti. In noctibus īquit extollite ma
nus veſtras ad deū: et illud. Vigilat
anima mea ad te deus qm̄ lux ſunt p̄
cepta tua in terra. Itē et Dauitici cā
tus: q̄ multos lachrymaꝝ concitant
fontes: cū canens Dauid illud pronū
ciat Defatigatus ſum in meo luctu: la
uabo per noctes ſingulos lectū meū:
et in lachrimis ſtratū meū rigabo. Et
rurſum. Quoniā cinerē tanq̄ panem
manducabam. Quid eſt homo quoni
am illius es memor. Homo vanitatis
factus eſt ſimilis: et dies noſtri tanq̄
vmbra decedūt. Et illud. Ne timeas
cum ditabitur homo: ſeu cū fuerit au
cta gloria domus eius. Qui habitare
facit pares moribus in domo. Et ſe
pties in die laudaui te: ſup iudicia iu
ſticie tue. Et rurſuz Media nocte ſur
gebā ad cōfitendū tibi: ſuper iudicijs
equitatis tue. Et illud. De⁹ erue ani
mam meam de manu inferi. Et ſi am
bulauero in medio vmbre mortis: nō
timebo mala: qm̄ tu mecum es. Item
nō timebo a timore nocturno: a ſagit
ta volante in die: a negotio in tene
bris perambulāte: ab occurſu et dmo
nio meridiano. Et extimati ſum⁹ tā
q̄ oues iugulationis. Itaq3 oſcitātī
bus nobis: ocioſeq3 torpentib⁹ ſtertē
tibus q3 vel ſupinis cubantibus: ⁊ fal
latias aīo verſantibus innumeras: ca
nunt illi iſtiuſmodi angelis vna. Lau
date dñm de celis cōcinentibus. At
vbi primū illuxerit: quieſcūt illi: id q3
temporis qđ nos ad laborem: illi ha
bent ad quietē. clareſcente vero die:
cum per cauſam impenſas computan
di vel dimittendi ad forum: alios eun
camus: is q3 principibus corā penas
veritus aſtat trepidus: alius ſe in ta
bernaculū confert: alius arti ſe ⁊ opi
cuius eſt gnar⁹ accōmodat: rurſum il
li matutinas inceptant preces: et hic
ſe ad ſacrarum lectionē conuertunt.
Sunt ⁊ qui ſcribendi artē edocti: li
bros ſcriptitāt: et deſtinatis cellulis:
ſe quiſq3 tacit⁹ continet. Precatiōes
poſtmodū: que tertia ſexta ⁊ nona ho
ra: ⁊ veſperi inſup: dicuntur: abſoluūt
ita vt quadripartita die ſingulis par
tibus: varijs deū laudib⁹ honorent.
Igitur veſcentibus ridentibus ⁊ la
ſciuientibus reliquis: ac multo cibo
diſtento ventre diffractis: hi ſeſe hym
nis applicāt. cum eis nondū cibi ⁊ mē
ſe ſit tempus: neq3 vlla hoꝝ ſenſibiliū
cura. Sumpto vero cibo: cū ſe p̄mū
quieti dederint: hiſdem incumbūt lau
dibus. Huius vero mundi homines:
vel dies dormitant. at illi ⁊ noctes du
cunt inſomnes: quare lucis progeniti
merito poſſunt appellari. ſiquidem id
tempus qđ reliqui ſomnolentie maio
rem in partem inſumunt: oneroſi q3

ex cibo et graues prodeunt: abſtinēt
hi et impaſti manent: et orationibus
ſtudent. Veſperi autem iterato ociā-
tib⁹ ceteris: certatiqꝫ ad balneas ꝓpe-
rantibus: ad breue laboribus ſoluti:
nulla ſeruoꝝ excitata caterua: nullo ꝑ
domum diſcurſu aut tumultu: neqꝫ
varijs et gulam irritantibus appoſi-
tis epulis diſcumbunt: pane dūtaxat
pleriqꝫ contenti et ſale: alij oleo his
adiecto: et qui infirmiores fuerint: ole-
ribus et leguminibus veſcuntur: di-
uinis interea laudibus haud inter-
miſſis: cū paululum conſederint ſin-
guli ſtorijs ꝛ humi: cubant: ad quietē
ſolum non ad delicias paratis. Nul-
lus ibi principum terror: nulla domī-
rum deſperatio: neqꝫ vlla ſeruilis tre-
pidatio ē: nullus ibi femineus tumul-
tus: nulla pueroꝝ obturbatio. Non
multe ſunt apud eos apothece: aut ꝓ
vendaꝝ rerū gratia pata loca. nulla
abundans et ſeruata veſtis. auri ꝛ ar-
genti nihil: cuſtodie nulle: nullum era-
rium: vel aliud iſtiuſmodi quicpiam.
ſed om̄ia orōne et diuinis laudib⁹ et
fragrantia ſpiritali ſunt plena. nihil
ibi quod carni indulgeat. Predonū
incurſus haud verentur: cū nihil ha-
beant cuius poſſint iacturam pati. ſi-
quidem et pecunijs carent: corpus tā-
tū habent et animā: hanc ſi diripiāt:
profuiſſe potius viderentur q̄ dāni
aliquid intuliſſe: quando eſſent ꝑ eos
his corporis vinculis ſoluti. Mihi
enim paulus inquit: viuere Chriſt⁹
eſt: et mori lucrum. Vox itaqꝫ exulta-
tiōis in tabernaculis iuſtoꝝ. Nullus
preterea ibi eiulatus aut lamentatio
exauditur vel gemitus. vacat iſtiuſ-
modi merore domicilium illud: aut v-
lulatu. Moriuntur ſane inter eos: nō-
nulli cum haudquaq̄ ſint corpore im-
mortales. neqꝫ tamen mortē pro mor-
te ducunt. ſuos enim canticis premit-
tūt mortuos: precedere illos extimā-
tes non emori. Ac ſi e ſuis quempiā
obijſſe mortem enūtietur: gaudio ſū-
mo et leticia afficiuntur. quinimmo.
neqꝫ illum audebit quiſpiam mortuū
appellare. ſed viuendi finem feciſſe di-
cet. proinde gratiarum actio: diuina
affatim laus et ſuauitas oritur: optā-
tibus ſingulis ſe talem vite finem ha-
bituros: eoqꝫ modo ſeculi huius cer-
tamen excedere: ab agoneqꝫ hoc et la-
boribus exquieſcere et Chriſtum ip-
ſum intueri. At ſi quis eorum egrota-
uerit: nulle exprimuntur lachryme:
nullus gemitus: ſed orationi iterato
incumbitur: nulla medicorum manu:
ſed fide tantum plerumqꝫ ſubleuatur
et egrotus conualeſcit: ꝙ ſi vel medi-
co opus habuerit: permagna patien-
tia ac tolerantia preſtatur. Non ad-
eſt preterea vxor ſoluta crines: non
liberi futuram orbitatem deplorātes.
non ſerui orantes efflaturū mox ſpi-
ritum: ſeſe cuiqꝫ commendatos relin-
quat. Sed horum omnium liber ani-
mus: vnum illud ꝛ ſolum aduertit:
vti vltimo ſuo efflatu: decedat deo
gratus. Verum ſi in morbū aliquē
inciderit: nulla crapula: vel nimio ſto-
machum grauante cibo: eū īcurrūt.
quin potius erunt eius morbi cauſe
quauis laude cumulate: nulla egro-
tantium culpa exorte. nam vel ex lu-
gubratione immodica: aut cibi lōgio-
ri abſtinentia: languorem inferunt.
vnde et curātur facilius: quando his
ſe queunt malis eximere: ſi deſierint
eque laſſeſſere: vt ceperant: et defati-
gari. Dicet quiſpiam. Licebit ne iſti-
uſmodi viros in media xp̄iani popu-
li frequentia ſpectare? Nos vero ita
reſpondemus: nō ea mente iſtoꝝ nos
vitā explicaſſe: vt videant̄ q̄ in eccl̄is
viuunt contemnendi. q̄ multi enim

ſunt plerunq̃ʒ iſtiuſmodi ſcitate viri:
et ſi haud ꝓpalam: vel in ipſo xp̃iano
rū conuētu medio. neqʒ ex eo ꝙ alie-
nas circūuagantur domos: aut in fo-
ro verſantur: vel alijs preſunt: parui
illos facimus: eo minus quo et deus
illud iniunxit. Judiciū inquiens pu-
pillo facite: et viduā iuſtificate. Diuer
ſe enim ſunt ad virtutē vie. ſiq̇dem ⁊
margarite inter ſe differūt plurimū:
vel ſi omnes idē ſint nomē ſortite: tñ
hec fulgentior eſt et rotūda: illa vero
haud parē habet decorem: ſʒ aliū quē
dam ⁊ variū. qualis vero ille ſit expli
cabimus. Quemadmodū enī corallū
artificio quodam ꝓductas in longū
lineas nōnūq̃ʒ habet: circūciſos qʒ an
gulos et expolitos: colorē qʒ a candi-
do et ſi diuerſum: longe tamen dele-
ctabiliorē. viridis etiam iniectus co
lor: preter omnē viriditatē iuuat. Itē
et flos quidam coniunctam habet cū
innata fragrantia ⁊ ſanguinis colorē:
alius aūt qui glaucus fuerit: glaucita
te ipſa mare vicit: alius etiā erit pur
pureo colore ſplendidior: et iſtiuſmōi
pleroſqʒ alios videmus. inſuper ⁊ ſo
lis colores varios eſſe: inuenire quis
facile poterit? ſic et his ſimiles dici vi
ri ſancti poſſunt: quoꝝ nōnulli ꝓpria
quadā exercitatiōe ⁊ induſtria ſibi ip
ſis: pleriqʒ vero eccleſie: ꝓfuere. Ita-
qʒ vt eo vnde digreſſa ē redeat orō:
ſi ſanctoꝝ pedes lauerimus: ⁊ opem
tulerimus oppreſſis: ſalutare erit. In
cumbamus ergo his rebus: vt gloria
ri in celo poſſimus: ſanctoꝝ pedes ab
luiſſe. Qđ ſi hoꝝ abluēdi ſunt pedes:
eo magis et ipſi ꝑ nos pecunijs iuuā
di erunt. non enim ſciat ſiniſtra tua
quid faciat dextra tua. Quid multos
admittis teſtes? ſi enim fieri pōt: ne
dōeſtici quidē: vel vxor ipā ſit hꝰ bñ
ficij ꝯſcia. q̃ʒplura enim ſunt ſubdoli
illius aduerſarij: impedimenta. plerū
qʒ enī coniunx arrogantia quadam:
vel alia quauis de cauſa: ⁊ ſi nunq̃ʒ an
tea: tūc tñ te interpellabit: ⁊ bñficium
illud tuū intercipiet. Siquidē abraā
etſi admirandā hēret vxorē: ea tamē
cū filiū eſſet immolaturus: clā habuit
preſerti cū ipſe rei euentū ignoraret:
certior tñ ꝙ illū eſſet necaturꝰ. Quid
igitur e turba vir aliq̇s dixerit? quiſ-
nā is eſt q̇ hec facit? ⁊ his ſimul: non-
ne crudelitatis eū et ruſticitatis inſi-
mulabit? dicens: nō licuit matri filiū
ſpectare: ⁊ vltimā audire vocē: mori-
entē qʒ inſpicere? nihil tamē iſtiuſmōi
iuſto illi diuino amore inceēſo venie-
bat in mentē preter id ſolū: vt dei mā
data exequeret. non ea in re filiū: nō
vxorem animaduertebat: et q̇d maxi
mū eſt futuri neſciꝰ: adeo ille omni ex
parte integrū deo offerre ſacrificium
ſtudebat: vt ne lachrymis quidē illud
aut contentiōe aliqua inquinaret. Ad
quē ait Yſaac: Ecce ligna: et ignis: vi-
bi nā victima? Quid ergo pater? Deꝰ
ꝓuidebit ſibi arietē ad holocauſtū fi
li mi. Ferē aūt id eſſe ꝓpheticum: vt
illud. Et filiū viſurus eſt in victimā.
At cur eū q̇ immolādus ē celas? etiā
inquit: veritus ne torpeſcat: vel indi
gnus inueniat. Vides itaqʒ q̃ʒmulta
diligētia vir ille cūcta factitaret: q̇ ſa-
cris litteris exprimūtur. Neſciat. ſ. ſi
niſtra tua quid faciat dextera tua? q̇d
illud ſonat: vel ſi quēpiā habuerimꝰ
q̃ʒuis ꝓpinq̇tate iunctum. nihil illi q̇d
fuerit ꝑ nos pie geſtū vltro aperiemꝰ.
niſi cogat neceſſitas. multa quippe ex
eo ſuccedūt grauia. nā ſiquis ſuꝑbire
occepit: erit id quidē illi ad bene agē
dum impedimento. Quaꝓpter cū ali-
quid inopi impꝛimus: vel noſipſos ſi
fieri poteſt celabimus vt ea bona con
ſequamur: que nos in xp̄o Jeſu dño
noſtro manent certiora ⁊ parata

¶ Ne deſperemus omnino neqꝫ nimium preſumamus. ¶ Sermo xxi.

NEmo deſperet: ſi ꝑ ociū ⁊ inerti am plurimū tꝑis fuerit tranſ actū: qñ vel ꝑuo tantuꝫ cuiqꝫ cōpenſare liceat operando: quātū neqꝫ omni ſupiori tꝑe factitare potuiſſet. nam ſi is qui xp̄i fidem antea nunqꝫ attigiſſet: principio ſtatim tam clarus euaſit. longe magis et hi qui eam ſint iampridē conſecuti. Quare cū quis p̄ teriti tempis iacturam: tā breui ſarci ri poſſe intelligat: ſegniorē ſe nihil p̄ ſtet: ē eni futurū oē incertum: dies qꝫ dn̄i non ſecus ac fur quiſpiam dormi tantibus nobis inopinato incūbit. vi gilātib⁹ ꝟo nihil obſiſtit: neqꝫ abdu cet imparatos: neqꝫ excitos et abſti nentes agredietur vt p̄do: quin vti regius nūcius euocabit: ad bona illa nobis longe añ parata. ꝙ ſi fuerimus forte ſopore capti: q̄ꝫp̄mū inuadꝫ Ne mo itaqꝫ obdormiſcat: nemo vel hebe tior fiat: vel tardior ad virtutē. id eī dici ſomnolentia poteſt. Nū eſtis ne ſciȷ̄ dormiētibus nobis nihil eſſe ī tu to: facileqꝫ inſidiatū iri poſſe. vigilan tibus vero haud opus eſſe cuſtodia: ſoporatis āt ⁊ ſomno captis: vel mul tis ſepe diſpoſitis excubiȷ̄s pereūdū fore? et ita vt neqꝫ portis neqꝫ vecti bus aut cuſtodib⁹ vllis prohibere p̄ donum irruptionē poſſimus Quorſū hec? vt intelligatis ſi vigilantiā pre ſtiterimus: fore vt nulla alioꝝ ope in digeamus: ſi vero ſomno erimus op preſſi: neqꝫ aliena quidē vel magna ſꝫ ſidia nobis eſſe aliquid ad tutelā va litura. Scōꝝ viroꝝ fieri orōnum par ticipē: optimū eſt: tum tñ cū boni ali quid et ipſi factitamus Dicet aliquis Si ipſe in officioſa aliqua actiōe ſuꝫ. quid alienis precibus opus habeo? neqꝫ eni te veliꝫ egentē aliena ope ef ficias: verū ſi bone mentis erim⁹ cō potes: hac re indigere nos exiſtimabi mus. ſiquideꝫ paulus nunqꝫ ſe alioꝝ votis carere dixerit: taꝫ etſi oratores illi haudquaqꝫ digni viderentur: pro ſe precari: neqꝫ ſibi aliquo mō pares: At tu: q̄d mihi inquies alioꝝ precib⁹ opus eſt: quas neqꝫ petrus ipſe repu diarit? ſiquidem oratio ait: fiebat ſine intermiſſione ab eccl̄ia ad deū pro eo: tu vero illam paruiducis? quinimmo eo magis opus hēs: q̄ min⁹ exiſtias te indigē. naꝫ ſi pauli fores ſimillim⁹: eēt tibi vel aliena orō neceſſaria. No li te efferre ne humilis fias. Itaqꝫ q̄d ante dixeram: vel nos bonum opan tes: iuuāt plurimū aliene preces: audi et Paulum hoc pacto dicentē. Scio aūt ꝙ hoc mihi cedet pro veſtris pre cibus: et permiſſione ſpūs Ieſu chri ſti: ad ſalutem. Et rurſum. Vt ex mł toꝝ perſona ob donū q̄d in me eſt col latuꝫ a multis ꝓ me gratie referātur. Tu ꝟo rurſum: quid opus precibus hēo alienis? ꝙ ſi ī ocio erimus: nemo ꝓfecto nob: orādo aliq̄d poterit vtili tatis afferre. Quid enī iudeos iuuit Hieremias? nonne tertio deū adiuit: tertioqꝫ ne pro eo populo oraret ꝓhi bit⁹ eſt? non enī inquit de⁹ te exaudiā Quid ſaulem ſamuel? nonne ꝓ eo ad vltimū vſqꝫ diem: preter preces: ⁊ la chrymas fudit? quid preterea idē ille iſraelitis profuit cuꝫ diceret. mihi au tem abſit peccatum ſubire vt deſinaꝫ pro vobis orare? nōne omnes interi bant? Dicet quiſpiam. Ergo nihil ꝓ ſunt orationes? quinimmo ⁊ iuuant plurimum: ſed tum cū aliquid et nos boni pagimus. nā operantib⁹ nobis: cooperantur et iuuant. coopatur enī quis et adiumento ē agitāti aliquid: ꝙ ſi deſes māebis ⁊ ocioſus: nihil ma gne vtilitatis conſequere. nam ſi qui rent aliorum preces: deſides nos et

pigros:ſbleuare ad celos:q̄d impedit
quominus et ipſi gentiles oēs Chri
ſti fidē conſequātur?nōne pro vniuer
ſo terraꝝ orbe oramus?nonne ⁊ idem
illud Paulus faciebat?nonne ⁊ reli
quos precādo petim⁹ ſaluos fieri:et
cōuerti ad deuꝫ?cur etiā ex improbis
boni efficiuntur:ſi nihil ex ſe vt exiſti
matis orōnes eiuſmodi conferūt vti
litatis?que proculdubio magnū ī mo
dum conducūt.ſi ipſi nobis pro viri
bus opis aliquid attulerimus. Oꝫ
ſi volueris quantū commoditatis af
ferant huiuſcemodi preces edoceri:a
nimaduerte Corneliū et Tabitē illā:
audi ⁊ Jacob ad Labā dicentē niſi de
us patris mei Abraam ⁊ timor Iſa
ac mihi offuiſſet:nunc me vacuū dimi
ſiſſes.audi rurſuꝫ ⁊ deū ipſum hoc pa
cto dicentem. Defendam auteꝫ ciuita
tem hanc me ꝓpter:⁊ dauid ſerui mei
gratia.verum quo tempꝫ hec deus lo
cutus eſt.niſi ezechie vere iuſti?nā et
ſi eādeꝫ vim orationes in improbos
et ſceleratos haberēt:cur deus hiſdē
illis non vſus eſt verbis:cum Nabu
chodonoſor ciuitati illi exercitū hoſti
liter admouiſſet.ſed potius hoſtibus
tradidit diripiendā? Quoniam maxi
ma in ea creuiſſet neqcia. Orauit etiā
iterato ſamuel idem:ꝓ iſraelitis et ef
fectus eſt voti compos:tū tamē cum
illi eēnt deo accepti:eoqꝫ de hoſtibus
victoriā retulerunt. Dicet rurſum qſ
piā Quid mihi aliena comprecatione
opus eſt ſi ipē deo morē geſſero?caue
heus tu ne id amplius dixeris:quin
immo op⁹ illa eſt ⁊ maxime opus .au
di quippe deū de amicis Job hoc pa
cto loquētē Et orabit inquit pro vo
bis ⁊ relinquetur vobis peccatū .qui
et ſi peccaſſent.non tamē erāt grauio
ri ſcelere obſtricti. iuſtus xp̄o ille:qui
amicis orando ſaluti fuit:⁊ iudeoruꝫ
tempꝫ claruit.nequiuit tamen eoſdeꝫ

perdendos tutari:ac ſaluos reddere.
Nā vt intelligas:audi deum ꝑ ꝓphe
tam loquenteꝫ Si aſtiterint noe iob
et daniel:non liberabunt filios ſuos
et filias:quoniaꝫ ſuperabundauit ma
litia. Et rurſum. Si ſteterit Moiſes
et ſamuel inquit:neqꝫ id aſſequentur
Aduerte autem quo pacto illud duo
bus ꝓphetis fuerit renuntiatum qui
pro iudeis ambo cōprecati:nihil ſunt
pro voto conſecuti. Ezechiel etiam
heu mihi inquit domine:perdes tu re
liquias iſrael?deīde vt oſtendat ſe de
us iuſte id facē:aperuit huic ⁊ iudeoꝝ
errata:inſuper palam facit:non eaꝓp
ter ꝙ ſe paruifaceret:eius preces nō
fuiſſe admiſſas.ſatis inquiens hec ti
bi ad perſuaſionem valeant:non vt
nulla tui apud me ratio conſtet:ora
tiones tuas minus fuiſſe exauditas:
quin pro innumeris iſtorum erratis:
pro quibus ſis ipſe deprecatus Nec
immerito talia Ezechielem affatur.
fuerat enī is pleraqꝫ paſſus. Dixiſti
inquit mihi pro foribus cibuꝫ capeꝫ:
et cepi:imperaſti ſuper alterum latus
quieſcereꝫ:et quieui:mandaſti ꝑ fora
men delatus exireꝫ:et exiui.ſuſtuliſti
vxorem et iniunxiſti ne flereꝫ:nec fle
ui:quin tuli viriliter:et alia complu
ra iudeorū gratia feci. nunc vero me
pro eis orantem non audis?quid de⁹?
nequaqꝫ.non enim te paruifaciens id
ago.ſed ſi iob vel daniel ipſe pro fili
is iſrael orauerint:non exaudiā. Ad
hieremiaꝫ vero qui in exequēdis dei
mandatis:⁊ ſi minora perpeſſum:mul
ta tamen ob illoꝝ improbitatem ſuſti
nuerit:quid deus dicat intellige Nō
vides q̄ iſti faciūt?huic ita eē affirmā
ti:petentiqꝫ ſe ꝓpter:illis venia con
cederetur:his verbis reſpondet. Si
aſtiterint Job et Samuel ipſe:non
parcam. Primus inſuper legiſlator
qui iudeos frequēti⁹ liberauit dicēs

Si dimiſeris eis pc̄tm̄:dimitte:ſinau
tem et me tolle.ſi hoc tp̄e ſupereſſet:
eadē q̄ʒ illa dictitans flagitaret.ꝓcul
dubio non impetraret:quinetiaʒ ſi ſa
muel ipſe qui rurſum eos ſeruauit:⁊
ab incunte etate omnibus fuit admi
rationi: idem expoſceret haudquaq̄ʒ
aſſequeretur. Qḋ quidē mirū admo
dum videri debet.cū de moiſe dictuʒ
illud fuiſſe conſtet.hunc deus quēad
modū ad amicū beniuolus:nulꝰ eni
gmatibꝰ aut fucatis verbis alloque
batur. Itē de ſamuele et illud In p̄
meua ſibi ap p̄ui etate ⁊ occluſa vatici
nia aperui.erat enim inquit precioſuʒ
verbum:neq̄ʒ erat viſio diſtinguens.
Quocirca vel ſi hi oēs deo corā oran
tes aſtiterint:nihil ꝓficiēt:neq̄ʒ noe:
de quo ita loquitur deus Juſtus ⁊ ꝑ
fectus in generatiōe ſua .neq̄ʒ Job: q̄
integer et iuſtus et verax ac dei cul
tor ē appellatus:nec daniel ipſe: q̄ eti
am ꝓ deo habitus eſt : coꝝ filios aut
filias liberabunt. Hec itaq̄ʒ cuʒ ita eſ
ſe intelligamus:ſcōꝝ preces minꝰ erūt
per nos negligēde: neq̄ʒ illis prorſus
confidēdū:ne forte his fiſi inerti ocio
torpeamus.quoꝝ altero verēduʒ eſt:
ne ſegniores reddamur et fruſtra pa
tiamur inſidias.altero ne e maxīo lu
cro excidamus:quinimmo hortemur
ceteros pro nobis orent: ⁊ manꝰ por
rigāt.nos v̄o ad virtutē oī conatu ni
tamur vt futura illa conſeq̄mur bō:q̄
deū colētibus:ſtatuta ac ꝓpoſita ſunt

¶ De vanitate mūdi ſpernenda et
pulcra concluſio de ſacramento eu
chariſtie. ¶ Sermo xxij.

Quemadmodū inquit ī diebꝰ
Noe erant que et nuptui tra
derentur:et qui vxores duce
rent.ſic et predictum id ante fuit: et
nunc annos iam quadringentos:vel
eo amplius predicit deus .nemo eſt
tamen qui rem hanc animaduertat:
quin potius eam quaſi commentiti
am et ridiculam: pleriq̄ʒ arbitrantur.
neminem timor capit:luget nemo : ne
mo pectus oppulſat. ignis interea flu
uius ebullit:inardeſcit flāma. nos ve
ro delicijs ⁊ luſibus opam damus: et
peccato ſumus impudenter obnoxij:
nemo diem illum mente ꝑuoluit:nēo
p̄ntia hec breui lapſura meditatꝰ:tam
etſi rebus ipſis diebus ſingulis pro
clamantibꝰ ſignificātibus q̄ʒ idē illud
Siquidē nos neq̄ʒ acerbe ⁊ immatu
re mortes:neq̄ʒ rerum immutationes
vel nobis ſupſtitibus effecte:neq̄ʒ va
litudines ⁊ morbi caſtigant: quas re
rū varietates nō ſolū licet in noſtris
corporibus:q̄n et in elementis ipſis
conſpicari.quotidie enim ⁊ in om̄i eta
te cōtemplamur interitū:in cūctis q̄ʒ
ex rerum euentu inſtabilitas quedaʒ
exprimitur ⁊ ſignificatur. Nō hyems
non eſtus:non ver:non autumnus ꝑ
petuo manent.ſed decurrunt omnia:
euolant et labūtur.quid dicam de flo
ribus? quid de magiſtratibus ⁊ princi
pibꝰ ipſis:q̄ꝝ vel p̄ns in craſtinū nul
la ē vita? q̄d porro de opulētis? q̄d de
īſignibꝰ ⁊ claris edificijs? q̄d de nocte
ac die? q̄d de ſole: q̄d de luna : q̄ immi
nuitꝰ nonūq̄ʒ et celatꝰ? Jtē q̄ʒ ⁊ ſol obte
gitꝰ ꝑſepe ⁊ caligīe.nihil deiq̄ʒ q̄d viſi
bile fuerit :ꝯtinuo manet.aīa hec tm̄ q̄
nobis ineſt (etſi neglecta) eterna eſt.
at rebꝰ q̄ immutari p̄nt tāq̄ʒ ꝑpetuis:
oī ſtudio ⁊ cura incūbimus:illiꝰ vero
nullā hēmus in eternū māſure rōnē
Dicet aliquis. Dominus illius mag
na eſt potentia . verū duratura in po
ſterum vſq̄ʒ diem et paulo poſt:interi
tura:q̄d ita eē ex longe oli potētiori
bus patet:q̄ nuſq̄ʒ in p̄nti apparent.
Nec ſecꝰ ſe habet hec vita:q̄ʒ ſomniū
aliquod ac ſcena:qua ſublata : rerum
ille omnes varietates diſſoluuntur.

Itemqꝫ:radiante ſole tollūtur inſom
nia:eodē pacto:cū finis tam cuiuſqꝫ
vnius:ꝙ cōmunis oīm venerit:reſo
luta cūcta euaneſcūt.ſiquidē diu per
ſtat quod plantaueris lignū:et quam
edificaueris manet domus. faber aūt
ille murarius ſiue agricola:abeūt et
corrumpūtur. Reb⁹ itaqꝫ ſe hoc mō
habentibus:nos minus pudet male⸗
facti:quinimmo crapula capti ⁊ luxu:
quaſi ad immortalitatē cuncta moli⸗
mur.nūc vero audi ſalomonē qui rei
ipſius exꝑientiā ceperit quid de pñti
bus his fortune bonis diſſerat Edi⸗
ficaui mihi domus:plātaui vineas:fe
ci ortos ⁊ pomeria:et conſeui ea cun⸗
cti generis arboribus:extruxi mihi
piſcinas aquaꝝ vt irrigarē ex eis ſil⸗
uā lignoꝝ germinantiū:poſſedi ſuos
et ancillas:multāqꝫ familiā habui ar⸗
menta quoqꝫ et magnos ouiū greges
Nunc ſane nemo vnqꝫ delicijs gloria:
ſapientia:dñatu:oīm ꝙ rerū ad volū
tatem ſucceſſū:anteiuit.nihil tamē ex
his omnibus cepit vtilitatis:qui ea
oīa vanitatū vanitatē appellat:⁊ va⸗
na vniuerſa:cuius vanitatis non ſim
plicitatem:ſed exceſſum expreſſit. Se
ramus obſecro ei qui rerum huiuſce
modi experientiam conſecut⁹ eſt:mo
rem:obtemperemus inqꝫ illi:et his
rebus incumbamus:in quibus nihil
eſt inane:ſed vera omnia certa ac ſta⸗
bilia ſunt:et cuncta lapidem deſuper:
conſtructa:In quibus inqꝫ nihil ſene
ſcit:nihil preterit:quin virent omnia
et floreſcunt:neqꝫ quicqꝫ vetuſtate cō
fectum ad interitū tendit. Concupiſca
mus ex animo deuꝫ:nulla gehēne for
midine:ſed regni ipſius celeſtis cupi
ditate:quid enim eſt quod poſſit diui
no illi ſpectaculo equari?profecto ni⸗
hil.quid quod bonis illis celeſtibus
par eſſe queat?que nec oculus vidit:
nec auris audiuit:nec in cor hominis

aſcendit:que preparauit deus ſe colēti
bus:vt paulus īquit illa omī ſtudio:
pñtibus his neglectis conſequi enita
mur. Nonne perſepe terrena hec in⸗
cuſamus et nihili eſſe hominū hāc vi
tam ducimus?qd ergo tā enixe in hoc
nihilum incumbis?quid rebus inani
bus laborioſe adeo intendis animuꝫ?
Spectabis forte magnifica edificia:
et illoꝝ aſpectu ſeduceris.at ſi celum
ſtatim ſuſpexeris:et a lapidibus his
et columnis ad illius decorem defle⸗
xeris oculos:ſpectabis hec eſſe formi
caꝝ opera. Philoſophare ergo con⸗
templando:ꝯſcende que celo inſunt:
ex his ipſe perdiſces ⁊ videbis:ſtru⸗
cturas haſce ꝑclaras:nihil eē niſi pue
riles ineptias:et ludos Spectaſti ae
rem ꝙ tenuis:ꝙ ſuſpenſus ⁊ leuis:ꝙ
purus ſit:et ſplendens?quantoqꝫ ma
gis ad ſuperiora conceſſeris:videbis
qui elemoſinas fecerint:ibidem habe
re domiciliū.at pñtia hec edificia nō
ſolum in humanorum corpoꝝ reſur⸗
rectione ſunt ruitura.quin vel ante
ipſam reſurrectionem:futurum tem
pus conficiet:deſtruet ac diſſoluet:vt
motu terre diſcuſſa ſubuertentur:aut
conſumētur incendio:quando non
modo ī hominū euo:ſꝫ in ſtructuris
ipſis ⁊ molibus immaturi ſunt caſus:
adeo vt domus que fuerint vetuſtate
confecte ac pene collapſure:in ipō ter
re diſcuſſu conſiſtant immote:q̄ vero
nimio cultu ornate ⁊ ſolide:ac bñfun
date:nuperqꝫ conſtructe edes:vel ſo
lo fulminis ictu quaſſate:collabantur
Qđ ſane haudquaqꝫ ſine dei ꝓuidē⸗
tia fieri ſolet:ne forte ex ipſo edifican
di ſtudio efferamur. Qꝫ ſi volueris a⸗
lia quadam via:ſolicitudine hac:⁊ cu⸗
ra:liberari:adito publica edificia:quo
rum es et ipſe fortaſſe non expers:
quibus ꝙ nulla eſt priuata domus:
et ſi magnifica:cultior:maneto et

verſare in eis quoad libet: tua ſunt ⁊
alijs vna cōmunia: nō tn̄ priuata et
ꝓpria. verū minꝰ delectāt: cū vulgata q̄
dā cōſuetudine: tum cupiditate ⁊ aua
ricia. Ergo et delectatio illa ex habē
di libidine non ex decore aliq̄ ⁊ cultu
procedit. Quocirca auiditas ipſa in
uat maxime: qua volumus nobis om
nia vendicare: ⁊ noſtre dicionis effice
re. Quoaduſqꝫ tandē enimꝰ his rebꝰ
affixi? ſiquidē terrenis hiſce adeo de
tinemur: vt nō ſecus ſimꝰ ac vermes
luto obuoluti. Corpꝰ e terra deus no
bis effinxit: vt illud ſubleuaremus ad
celū: nō vt ꝑ id ad terrā animā trahe
remus. Quod corpus etſi luteū ē: ꝑte
ſi libet celeſte fieri. vides itaqꝫ quāto
ſit deꝰ nos honore dignatꝰ: qn̄ tā im
menſi operis nobis conceſſerit pote
ſtatē? Creaui ego inquit celū ⁊ terrā:
tu ſuſcepta a me creandi licentia: faci
to e terra celū: potes nanqꝫ. Porro il
lud. Qui creat om̄ia et eadē demolit:
de deo dictū eſſe conſtat: eandē hanc ⁊
hominibꝰ poteſtatē permiſit: vtqꝫ ſo
let pius aliquis genitor qui pictor ſit:
nō cōtētꝰ ſolꝰ effingē que libuerit: qn̄
et filiū cupit ad eam effigiandi peritiā
inducere. ita et deꝰ. Creaui inq̄t ego
corpus decorū: cōcedo tibi meliora fa
ciendi arbitriū: facito ⁊ tu animaz for
moſiorē. Dixi ego. Educat terra her
bā virentē: ⁊ omnē arborē ferentem
fructū. Dices et ipſe. Efferat terra ꝓ
priuz fructū: ⁊ emerget quodcūqꝫ vo
lueris opari. Facio ego eſtatē ac nebu
las: efformo fulmina ⁊ ſpūm creo: for
maui draconem ad illudendū ei .i. dia
bolum. Neqꝫ tamen hanc tibi īuideo
poteſtatē: illudi ⁊ illū ſi libet: poteris
eñ: queadmodū ſtrutionem aliquem
vincire eū. Facio ſup bonos et impro
bos oriri ſolem. Imitare ergo ⁊ ipſe
deū: impartire tua tā bonis q̄ꝫ impro
bis. Laceſſitꝰ iniuria: fero animo equo
ri: conuiciantibus benefacio: ſequere
eū: cū liceat. Bn̄ficia abſqꝫ vlla viciſ
ſitudinis ſpe: confero. Idem et ipſe fa
cito: neqꝫ fueris ad mutuū minꝰ libe
ralis. Incendi inquit in celo lumina.
Accende et tu his clariores faces. va
les enim: lucē prebe errātibꝰ. Longe
magis erit id factum bene q̄ꝫ ſolē īue
ri: neqꝫ id agēs recognoſces. Creare
hominē nō potes: iuſtū tn̄ efficere li
cet: et deo placentē. Subſtātiam ipſe
creaui: tu illiꝰ conſcientiā expoli. Vi
des quo erga te amore afficiar: qn̄ vl
in maioribus hiſce eā tibi cōceſſerim
facultatē. Attendite itaqꝫ amātiſſimi
quē ſimus ad honorē prouecti: tā et
ſi pleriqꝫ ſint inconſideratiꝰ et ingra
te loquētes: qui ſibi liberū fuiſſe arbi
trium conceſſū querātur: et eo iniquꝰ
quo neqꝫ in his que paulo ante cōme
morauimꝰ: ſequi deū vllo pacto vel
imitari poſſemus: niſi eſſz nobis ſolu
ta quedā et libera volūtas conceſſa.
Dominor ego in angelos inquit deꝰ.
In hos et ipſe eiꝰ dn̄ationis gr̄a im
periū habes. Regio inquit throno in
ſideo: eapropter ⁊ ipſe in hunc cōſeſ
ſum admitteris. Siquidem conſurgē
tis nos fecit et deo ad dexterā aſſide
re. quāobrē et tibi Cherubin: Sera
phin: Dominationes: Poteſtates:
Throni: Principatus et vis omnis
angelica paret. Inſup neqꝫ corpꝰ ipm
culpes velim: id fuiſſe honoris impar
titum: qđ cōtremiſcūt vel incorporee
poteſtates. verū qđ dixi? nō enī his ſo
lum meū in te amorem patefeci qn̄ ex
his que tui ſum gratia perpeſſus: con
ſputꝰ enim et alapis faciē ceſus: glori
am exinaniui: patrē reliqui: et ad te:
odio me tuū habentē: tū refugientē:
deueni. qn̄etiā nomē meū audire im
patientē: ſum inſectatꝰ: vtqꝫ ꝓprehen
derē curſu cōtēdi: admiſi te ⁊ mihi ad
iunxi. Epulare me dixi: ⁊ ebibe: vtqꝫ

te ſupra infraq; haberē:tibi copulat⁹
ſum et annex⁹.neq; ſat me illud ſolaꝫ:
q tibi e celo originē dederim:niſi rur
ſum ad terras deſcendiſſem. Deinde
haud ſolū tibi ſum iunct⁹ ꝛ in ample
xū recipior:ſed in eſum tradit⁹ in fru
ſta ꝯminuor:et eapropter:vt acrior
fiat eiuſmodi copula:que vero fuerit
ꝯiūcta ſuis ꝯſtant limitib⁹. at ipē tibi
contextus:nullo velim nos interual
lo diſtare:qn e duob⁹ vnū fieri malue
rim. Hec itaq; cū ipſi intelligamus:ꝛ
non ignorem⁹:q̄ diligentiſſimā noſtri
deus curā ſuſceperit:nihil erit ꝑ nos
intermittendū vt ſuis maximis erga
nos bn̄ficijs: haudquaq̄ arguamur
indigni.

¶ De turture id eſt de eccleſia ſpōſo
ei⁹ xpo ꝛ de nuptijs ſpiritualibus.

¶ Ser. xxiij.

Turtur ſolitudinis amantiſſi
ma:in ſiluis reſidens:querul
ꝯiugem adulationib⁹ euocat:
valles q; circūuolitans:eūdez ad aq̄s
diuerſantē:demulcet:mox q; aduoli
tando admonet vti ad ſe volatu redi
tum acceleret:pariq; animi ꝯſenſu:fir
ma aliqua in rupe nidiculātes:eorum
pullos intrepide ſeruent. Hāc turtu
rē ferūt pleriq;:tāto thori ꝯiugalis ꝛ
caſtitatis amore teneri:vt ſi cōtigerit
ei⁹ virū vel rapaci alite vorari:vꝉ cō
prehendi aucupio:alteri nemini copu
lari:ſed priſtinū illū operiri:et eiuſdē
deniq; deperire memoriā. Pernoſci
te mulieres:qualis comperiaꝫ in aui
cula continentia. Quocirca q̄cūq; ve
ſtrū:turturis decorē eiuſmodi ꝑ ocu
lis tulerit:huius vel celibatuz imiteꝫ
Turtur hec:ſanctiſſima eccleſia eſt:ſi
quidē Jeſu eius viro cruci affixo:ce
los q; inſcendente:nulli alteri cōmi
ſceꝫ:qn illū cupit:illū expectat:et illi⁹
recordatione cōmoriꝫ. Verꝫ ne vide
amur turturis cōmemoratione:ſacra
rū litterarꝫ mentionē preteriſſe:agite
eādē in mediuz turturē ꝓducam⁹ qn
Dauid beat⁹ ille teſtificando: hoc pa
cto moduleꝫ ꝛ diſſerat. Paſſer inue
nit ſibi domū ꝛ turtur nidulū vbi pul
los ſuos reponat.verum nūquid pro
paſſere humanū gen⁹ interpretaꝫ cuz
dicit. Aīa mea ſicut paſſer erepta eſt
de laq̄o venātiū? Chriſt⁹ aūt cū vellet
diſcipulis q̄ntū ſanctimonia ꝑſtaret:
patefacē:eiuſmodi illis enūtiat. Mul
tis paſſerib⁹ potiores vos eſtis nec
min⁹ ꝛ Salomon ita ꝓclamat. vt ſal
uos faciat tanq; capreas:ꝛ quēadmo
dū auē ex pedica. Et rurſum Jeſus.
Simile eſt regnū celeſte ſinapis gra
no:qd hō deſumptū ꝓprio agello inſe
uit.conſtat eñi illud:omniū ſeminū eſ
ſe tenuiſſimū.ortū ꝟo ꝛ excretū:adeo
olerib⁹ vniuerſis ꝓceritate preſtare:
vt aduenientes celi altilia:ei⁹ ramuſcu
lis inſideant. Per hec vtiq; infinitū
hominuz gen⁹ auicule ꝯparauit.vt il
lud:paſſer ſibi domū inuenit ꝛ turtur
vbi ponat pullos ſuos. Turturi ita
q; ob varia ſapientie dona eccleſiam
comparat.nam q; ſit hec vario orna
tu exculta.audi Dauid dicentem. In
fimbreis aureis circūamicta varietate
Paſſer etiā inuenit ſibi domuz ꝛ tur
tur vbi ponat pullos ſuos:interpre
tari hoc mō poteſt.i.ſuper crucis ra
mos enutriens filios:nup in lucē edi
tos. Huius turturis meminit Hiere
mias dicens. Turtur et hirundo ꝛ ci
cada cognouerūt temp⁹ īgreſſus ſui:
turturis nuncupatōe eccleſiā: hirūdi
nis Johānē:diuino amore flagrātē:
preferūt.cicade Pauli facūdiaz:et ec
cleſie tubā. De hac turture:deus hoc
mō Abrae iniungit dicēs. Accipe mi
hi vitulū annos tres natū:arietē āno
rū triū:et capellā totidē:colūbā item
et turturē. De hac inq̄m turture mē
tionē in canticis canticorꝫ ſacre litte

faciunt. Et illud. Vox turturis audi
ta eſt in terra noſtra: que vox: celeſte
ver: id eſt xp̄m: celitus ſcʒ ad nos ve-
nientē p̄emonſtrat. q̄d illud eſt: vox
turturis audita eſt. Auſcultemus in
terea turturis huiuſce vocē: qualis ſit
modulatura Nigra ſum ſed formoſa:
nigra ob priorem exceſſū: formoſa ob
celerē pn̄iam: nigra inq̄m ſum ob de-
plorādū caſum: pulcra ob baptiſmi lu
cem. Nigra ſum ſed formoſa filie hie
ruſalē. Hieroſolimoꝝ filias ſanctorū
patrū aīas appellat. Hieruſalē vero
celeſte imperiū: vti ⁊ ſcriptū eſt. Ec
ce ſupna hieruſalē libertate fruit̄: et
noſtꝝ cōis eſt omnium mater. Nigra
ipſa ſum ⁊ decora: ex gentib⁹ eccleſia.
ne me btōꝝ aīe ꝙ obnigrata ſim ꝯple
ctamini. ne inq̄m me ex hac nigredie
ꝯtēplectemini. deſpexit enī ī me iuſti
cie ſol: meū ob priſtinū errorē. cui⁹ eſt
hec ſolis deſpectu vel intenſione affe
cta: numen illius cui⁹ ⁊ meminit. Eccle
ſiaſtes Orit̄ ſol et in occaſum vergit:
trahit q̄ʒ ſuū in locū: ort⁹ eſt enī ſol iu
ſticie chriſtus: ex maria ſm carnē: ori
ens idcirco eius eſt nomen: occidit cū
eſt in crucē ſublat⁹ inferos q̄ʒ adiuit:
tuʒ vero ad ſe trahit: cū fuerit ex mor
tuis ſuſcitatus: celoſq̄ʒ cōſcendet In
quit ſane: cū aūt fuero exaltat⁹ omnia
ad me traham. De hoc iuſticie ſole ſic
loquitur Hieremias: in dieb⁹ illis ori
etur ſol iuſticie et ſanitas erit in alis
eius. veniente enī ſole: id eſt iuſticia: q̄
chriſtus eſt. mulier ſanguinis fluxum
patiens: cū vel eius veſtem tetigerit
ſanguinis fontes ſiccabit. Nigra in-
q̄m ſum filie ſion. Idcirco ſi qua hic
fuerit aīa facinorib⁹ obnigrata: nihil
vereat̄: pēiteat mō: dicatq̄ʒ nigra ſuʒ
ſed decora: vel ſi fuerit in ipō vltimo
ſpūs efflatu conſtituta: ne terreat̄: pe
nitētiā dūmodo cuʒ lachrymis agat:
ſit veſperi fletus: matutino letitia do

minabit̄. Imitare Ezechiā regē qui
cū in aduerſam valitudinē incidiſſet:
lectuloq̄ʒ cubans: Iſaiā ad ſe dicentē
hmōi audiſſʒ: Diſpone domui tue: es
enī mortē propediē obiturus: nec vl
tra hac vita potieris. mox ad parietē
cōuerſus: et ingemiſcens penitet. vn-
de vt lectulo is lachrymas fudit: ſic
mors ſolares retro curſus: ⁊ quintus
illi ac decim⁹ ān⁹ ad vitam prorogat̄.
Si quis igit̄ veſtꝝ cathecumin⁹ eſt:
p̄ baptiſmi aquā chriſtū adeat. ſi quis
fidelis ingenitis lachrymaꝝ fontibus
corpus abluat: benefica q̄ʒ ⁊ officioſa
ꝯmiſeratione aīam tergat: fulgētiorē
q̄ʒ efficiat: quā ſi talib⁹ excolueris or
namentis: ⁊ penitēdo cultiorē reddi
deris: ſi te inq̄ʒ benefactis ornaueris:
dei verbū: id eſt chriſtus ipſe: te ada-
mabit: attractabitq̄ʒ animuʒ: et ad ſui
deſiderium traducet. Dices fortaſſe:
Heu mihi: ſum enī ipſe amore ſauci⁹.
veꝝ id auſim profiteri: ſolere plerūq̄ʒ
ſancto quodā ⁊ puro amore: tanq̄ʒ ſa
gittis p̄celli aīas: quas ſi vel vocē p̄-
mentes cupieris audire: perlege Iſai
am prophetā: cōperies ſane: quemad
modū ⁊ ſpicula verba edere conſue-
ſcant. Poſuit inq̄m tanq̄ʒ ſagittā ele
ctā: et in pharetra corporis abſcōdit
me. Hoc charitatis ſpiculo conſaucia
tus Hieremias deū ita alloquebatur
Ego enī nihil laboris cepi te p̄ſequē
do: et diē hominis nō cōcupiui. Hac
amoris ſagitta mentē perculſus Da
uid ad eum dicebat. Adheſit aīa mea
poſt te: me enīʒ ſuſcepit dextera tua.
Hac ſagitta tact⁹ ⁊ Petr⁹ ſic chriſtū
affatus eſt. Noſti dn̄e ꝙ te amem. Ea
dem illa ⁊ Paulus ictus deo vinct⁹
dictitabat Quis me ſeparabit ab amo
re chriſti: Ea poſtremo vulnerata ec
cleſia ita inquit. Heu mihi q̄m amore
ſancia ipſa ſum. o gemitū e corde me-
dio fontes vberrimos: chriſti q̄ʒ deſſi

derio oppletos promentem:o ſuſpiria
chriſtū ad ſe trahentia:celeſtē ſponſū.
Quocirca ipſa eccleſia ita inquit. Oſ
culetur me oſculo oris ſui: ſum enī ce
leſti ſponſo ꝓphetaruꝫ lege deſtinata:
ipſa inquā e gentibꝰ eccleſia denupta
ſum:nolim qꝫ vltra Iſaiā Hieremiā
et ceteros prophetas:hoc me deſpon
ſandi munere fungi.qn ipſemet veni
at oſculetᷣ qꝫ me ſui oris oſculo. Au
dio et Hieremiā de eodē ſponſo eiuſ
modi predicātē. Grauatū eſt cor eius
ſupra omnes:⁊ hō eſt ⁊ quis cogno
ſcet illū.hūc ipſa diligo :accedat oſcu
letᷣ me oſculo oris ſui. Audio item et
Amon ſic pronūciantē. ecce hō ſtās
ſupra murū: adamātiū ⁊ in manu eiꝰ
adamas lapis:hunc quero:veniat oſ
culetᷣ me oſculo oris ſui. Quemadmo
dū enī mulier viri amore detenta:ab
ſentē illum feneſtre incubās circūſpe
ctat:ſi forte viſendi vſpiā poteſtas fi
at:terras qꝫ ac maria colluſtrat oculis:
vel ſi qd applicaſſe nauigiū proſpicit:
eodē et virū deuectū opinatᷣ. Iteꝫ ſi
viatores videat aduentaſſe: cū his et
ſuū ꝯmeaſſe coniugē ſuſpicatᷣ:obuiam
qꝫ illis nonnunqꝫ procedit:querit qꝫ
de viro his verbis. Dicite viatores:
vbinā gentiū meuꝫ reliquiſtis? q̄ ſub
urbano? qua in vrbe? qd ille dictitat?
qd agit? vel qn̄ eſt ad nos rediturus?
ſic caſtiſſima eccleſia:dei oſculo ⁊ ſan
ctitate capta:a prophetis vel vniuer
ſis dicens ſciſcitatᷣ:vbi cum abeūtes
miſiſtis? num ad me venturꝰ eſt an mi
nime? num in celo diuerſatᷣ? nuꝫ oues
illas nouē et nonaginta depaſcit ī ce
lis:et gubernat.neqꝫ ouē eſt ille erra
bundā aditurꝰ? vbi cubat quē anima
mea dilexit? Mox itaqꝫ rogati ꝓphete
ꝑ vnū Iſaiā reſpondent:dicūt qꝫ Vi
dimꝰ eū.vex hūc ipſa operiris: quem
ipſi ꝯſpeximꝰ nec ſpēm habenteꝫ nec
decorē:quin eius aſpectus ſine hono
re ē:et deficiēs ſupra filios hominū?
Ad hec eccleſia ⁊ ſponſa reſpondet:
ille eſt:illū deſidero:veniat tandeꝫ oſ
culetur me oſculo oris ſui. Cui Iſa
ias ſic dicit. Ecce dn̄s venit cū gloria
magna:⁊ brachiū eius cum dn̄atione:
ecce merces eiꝰ cum eo :et opꝰ ſuū co
rā eo:nec ſecus vt paſtor :paſcet gre
gem ſuū:et in manu ſua congregabit
agnas:⁊ fetas alliciet. Rurſuꝫ ſpōſa
Vbi paſcit:vbi cubat quē aīa mea di
lexit? Cū eā ille ad Iohānē remittit
his verbis. Vox clamantis in deſer
to:preparate vias dn̄i rectas facite ſe
mitas dei noſtri. Adito ī heremū Io
hānē:ille tibi patefaciet deſideriū tuū
Conuenit itaqꝫ hec Iohānem:tenet
eū:rogat qꝫ. Nūcia mihi ſi tu es xp̄s.
Cū Iohānes:nō ſum.at illa rurſuꝫ:
ſi tu chriſtus nō es cur baptizas? tum
ille:non ſum ego chriſtꝰ:poſt me ven
turus eſt qui me eſt fortior:cuius nec
dignꝰ ſum calcei corrigiam ſoluē.tum illa:
huiꝰ ſum ego amore ſaucia Ad hanc
Iohānes deſine:ne ingemiſcas :ope
rire eū:iā veniet:ad breue illum expe
cta:ſuſtine parumper. Videt Iohan
nes dn̄m aduentantē.dicet qꝫ ſponſe:
deſine lamentari:protendens qꝫ eius
in longū digitū ſic profatᷣ. Ecce quem
queris:ecce quē amas:ecce quē tāto
pere cōcupiſti. Ecce agnus dei ſubla
turꝰ e ſeculo delicta. Hac itaqꝫ Iohā
nis de Ieſu interpretatiōe percepta:
dubia mox et ambigua infert. Utri
hox fidem prebuerim: Iohāni ne an
Iſaie? Hanc dn̄s heſitantem :procla
mās appellat:dicitqꝫ: Ego ſum paſtor
bonꝰ:ſoluit qꝫ his dictis ambiguitatē
Tum illa accedens ſponſum comple
ctitur et deoſculatᷣ:ſic et Dauid ꝓphe
te dictum illud fineꝫ aſſequitur. Miſe
ricordia et veritas obuiaꝫ ſibi inuicē
proceſſerūt:iuſticia et pax ſe alternis
oſculate ſunt. Veruꝫ vt ꝑfectꝰ intel

ligamus ſponſam hanc dici: que ſpon
ſo ſit copulata:nuptias qꝫ item fuiſſe
ſpiritales confectas: audi Johãnem
nuptiali lituo hoc pacto precinentem
Qui ſponſam habꝫ ſponſus eſt.q̇ ve
ro aſtans ſponſi vocem exaudit hila
ris et letioꝛ ob eius hanc vocẽ effici
tur. Illum augeri neceſſe eſt me autẽ
imminui. Opoꝛtebat preterea (vti in
nuptijs fieri ſolet) nubẽtibus aliquid
in domũ conſcribi.opoꝛtebat ⁊ char
tam calamũ qꝫ conquiri.charta apud
Iſaiam inuenta eſt:cui ⁊ ſcribendi of
ficiũ ſpiritusſanctus demãdat dicens:
accipe charte fragmentũ noue ⁊ ãple:
⁊ iſcribe ĩ ea graphio:ꝯq̇ſitũ ẽ grafiũ
per Dauid qꝫ inuentum . Inquit enĩ
lingua mea calamus ſcribe velocius
exarantis: precipuꝰ decoꝛe ſupꝛa fili
os hominũ:comit qꝫ ſponſam ⁊ exoꝛ
nat:nec ſecus ac ſolent que nuptui ab
euntẽ expoliũt:cõmonefacit iſup: cõ
ponit: inſtruit et his dictis hoꝛtatur.
Vide filia:audi filia:attende inq̄m et
aurẽ tuam accõmoda: obliuiſcere po
puli tui et domus paterne: qm̃ ipſe ẽ
dominus tuꝰ ⁊ illum adoꝛabis .ſi me
audies filia:vultũ tuũ cõprecabũtur
diuites plebis terre. Opoꝛtebat etiaꝫ
que per ſingulos conferebantur:ſerui
ancilleqꝫ conſcribi:quoꝝ alteros xp̃s
alteras ſponſa detulit:eo qꝫ Paulus:
Siluianꝰ et Thimotheꝰ chriſti ſe Je
ſu ſeruos inſcribũt:depoſcũt qꝫ a ſpõ
ſa ⁊ famulas.hoꝝ ſermonem Dauid
excipit dicens. Deferent regi virgi
nes:poſt eam:pꝛoxime eius deferent
tibi in leticia. Nuptie celebrate ſunt:
cõmigrat dñs ĩ cana galilee:cana:ſtru
ctura interpꝛetatur :dei vero ſtructu
ra eſt terraꝝ oꝛbis . Cum itaqꝫ ſpirita
les facturus eſt nuptias in canã gali
lee concedit:vbi omnis ſanctoꝝ cetꝰ:
pro ſua quiſqꝫ virili ad nuptias ꝯue
nit: Abꝛaã vitulũ:huius Sara vxoꝛ
ſuccinericios panes: Iſaac ligna: Ja
cob agnos contulit. Joſeph fermẽtũ
impartit: Moiſes faces preſtat. Iſai
as modulatur. Dauid tripudiat:et q̄
niam his nuptijs caſtas adeſſe femi
nas:ſimul et canere opoꝛtebat: venit
Heſter: Judith comitur et oꝛnatur:
Maria Moyſi ſoroꝛ timpanuꝫ capit:
decantat qꝫ dicens. Cantemꝰ dño:glo
rioſe enĩ magnificatus eſt :cũqꝫ et lau
des vt fieri in nuptijs ſolet: cani ne
ceſſe foret: Paulꝰ ipſe nuptias ꝯpro
bando edicit . Honoꝛe digni ſunt nu
ptie ⁊ thoꝛus nõ inquinatus. Ne aũt
hec de chriſto ⁊ eccleſia dicta fuiſſe cõ
ſtet:ſit ipſe ſemet chriſtus interpꝛes:
inquiens. vxoꝛis gratia relinquet vir
patrem ac matrẽ ⁊ adherebit illi:erũt
qꝫ duo in carne vna. Myſterium hoc
magni eſt momenti:ſi (queadmodum
percipi debꝫ) ad chriſtum fuerit ⁊ ec
cleſiam relatum. Quaſobꝛes cum chri
ſtus ipſe:hec omnia:ſit hoc pacto in
terpꝛetatus:neqꝫ per nos erit aliq̇d
de his heſitandum:vel ſacris litteris
diuini ſpiritus inſtigatione editis dif
fidendum.

De charitate que cuncta dirigit et
perficit. Ser. xxiiij.

Charitateꝫ optimũ amoꝛis ge
nus inter nos ſanciamꝰ:qñ ni
hil eſt boni aut honeſti q̇n oꝛi
tum ex ea ducat. Charitas enĩ Pau
lus inquit legis eſt adimpletio .ita fit
vt ſi mutuo fuerimus amoꝛe detenti:
facile omnia ſint ſucceſſura. Siquidẽ
charitas via quedã eſt ad virtutẽ pꝛe
clarioꝛ.nam quemadmodũ qui callem
fuerit non obliquum ingreſſus:nullo
egebit ad ꝓgreſſum duce:tramite ipſo
recta ducente.ſic charitas vbi initiuꝫ
dederit:ad rectum deferet . Charitas
enim nec pꝛoximum maledicit :nec praua
meditatur. Quocirca qui id facere no

uerit:vt qualem ſe ipſum ſibi preſtite
rit:vt ſcʒ ſine inuidia:omnia ad ſuuʒ
cõmodũ comprecet:ducat q̃ ſe nemi
ni inferiorem:et ſue vtilitatis cã face
re omnia conniţat:eũdem in alios p̄ſ
ſtet:omnis erit e medio ſublata moleſ
ſtia deerunt q̃ cum odia:tum et habē
di cupiditates.qs eñ ꝓpria bona diri
piat?profecto nemo:qn contra rebus
in mediũ queſitis:i vnũ cõuenietur.
quod cum ſit nullꝰ erit reliquus ad
maliuolentiã locus.quis enĩ ſeipſum
odiat:aut ſuccẽſeat ſibi ipſi ⁊ iraſcat?
nonne ſolemus omnes in nos ipſos
eſſe q̄ʒ in ceteros indulgentiores?qua
indulgentia ſi in proximũ queq̄ vte
mur:odiũ erit prorſus omne ſublatuʒ
Queret aliqs.Quo pacto id fieri po
teſt:vt pari beniuolentia: qua et nos
ipſos:vel proximum complectamur?
Nempe ſi nulli antehac hominuʒ id
egiſſent:iure forte exiſtimares idē ani
mi affectꝰ in alios ſeruari non poſſe.
at cum pleroſq̄ illud egiſſe cognoue
ris:perſpicuũ erit pre ignauia potius
quadã te id facere nequire: qđ fecis
ſent multi. Neq̄ enĩ deus :cuius iuſ
ſu complures beneagēdo exceſſerũt:
aliquid oneris imponit qđ factu non
facile ſit. Petes forſitan Quis ille fu
erit qui hec fecerit:nempe Paulus:
Petrus et reliquꝰ ſanctorum cetus.
quos ſi dixerim fuiſſe in proximuʒ be
niuolentia affectos:nil magni aut pre
clari videbor enũciaſſe:qñ tanto ſunt
illi vel hoſtes amore proſecuti:q̃nto
ne alius quiſpiam coniunctiſſimos.
Quis eĩ optauerit amici cauſa gehē
nam et incendium illud adire:cũ lice
at ad regna celeſtia proficiſci? ꝓfecto
nemo:Paulus tamen pro lapidanti
bus et infenſis ac ſe afflictãtibꝰ ſubi
re gehēnã cupiebat.Que ergo nobis
erit vel venia vel excuſatio concedē
da:qñ vel tenuem amoris partē quã
Paulus in hoſtes vel ardentiſſimũ
de ſe preſtabat:ne in beniuolos ipi oſ
tendamus?Sic ⁊ Moyſes ille beatꝰ:
qui multis Paulum ſeculis anteceſ
ſit:eorum cauſa:qui ſe hoſtiliter lapi
dibus inuaſiſſent: de libro vite abo
leri malebat.Dauid etiam eos qui ſi
bi inſultaſſent:cum profligatos ⁊ ex
tinctos vidiſſet:his vſus eſt verbis.
Ipſe qui paſtor ſum peccaui:hi vero
quid cõmiſerunt?Saulē preterea cũ
inter manus haberet:perdere tñ non
modo recuſauit:q̃netiaʒ ſeruauit illeſ
ſum:preſertim cũ ex eius ſalute haud
parum ſibi diſcriminis impenderet
Qz ſi in veteri hec teſtamēto ſunt ge
ſta:quis nobis erit venie locus:q̃ cuʒ
in nouo verſemur:nil prorſus priſco
rum aut magnitudinē attigimus aut
conſtantiã?Si enĩ vt chriſtus inquit:
noſtra iuſticia phariſeoꝝ ⁊ ſcribaruʒ
non exceſſerit equitatem:dei regnum
haudquaq̄ ingredimur . at cum illis
ſimus iuſticia īferiores:quo pacto no
bis eo patebit acceſſus?Nolite inquit
qui vos oderint. Idcirco vel erit ho
ſtis amore proſequendus .nõ enim id
illi:ſed tibi in beneficiuʒ cedet:fies q̄
hoc pacto dei ſimillimus.ſiquidē quē
ipſe colueris :nihil erit ex tuo in ſe
amore maioris quicpiam lucri aſſecu
tus.quippe qui a conſeruo adametur.
at ſi hunc ipſe amaueris fueris hoc
pacto dei non abſimilis. vides itaq̄
vt tibi gratie plurimũ comparas:nõ
illi qui tuo ſit amore affectus?ſic ⁊ pre
miũ vendicas.Queret aliquis.Quid
ſi improbus fuerit is:quem ipſe amã
dum cenſes?nempe maioreʒ ex eo lau
dem aſſequeris eritq̄ et illi pro eiꝰ im
probitate per te vel gratie habende.q̄
etſi innumeris ſit tuis in ſe beneficijs
obſtrictus.ſe tñ ingratum reddat et ĩ
probum.non enĩ tibi accumulate in
creſcent premia:niſi magnuʒ in modũ

illius augeret̃ iniquitas. Fiet itaqꝫ
vt eiuſmodi improbitas quã odij cau
ſam fore exiſtimas: amoris occaſio ſit
futura. nã ſi aduerſantẽ ſuſtuleris: et
premioꝝ cauſaꝫ tollas neceſſe eſt. Nõ
ne ꝛ certatores ſpectaſti: qui exercen
di ſe gratia vel vtres arena cõplent
et geſtãt? qḋ tñ vt agas haud ſane ne
ceſſarium fuerit. Abũdat enĩ hec vita
eo hominũ genere: qui et exercere te
poſſint: ꝛ fortiorẽ reddere. Sic enim
ꝛ arbores ſpectare licet: que vt validi
oribus ventis agitãtur: ita et maiori
robore obfirmari ſolent: ꝛ ramis fieri
et frondibus denſiores. Quocirca et
nos ſi aĩ magnitudine preſtam⁹ magĩ
ac magis inualeſcim⁹. Inqt enĩ Vir
cõſtans animo longe ſapit: timid⁹ ve
ro: ſtultus admodũ ꝛ vecors. Vides
ꝙ ſit animi puſillitas incuſanda? non
enim ſimplicẽ illi: ſed ingentẽ ineſſe aſ
ſerit ſtoliditatẽ. Non erit itaqꝫ inter
nos eiuſmodi mutuo intolerantia
exercenda aut tali inconſtantia vtẽ
dum cuꝫ id nõ ex odio aliquo aut ma
liuolentia: ſed ex animi puſillitate q̃dã
abiectioris: fieri contingat: qui ꝙdiu
ſtabilis et immotus perſtiterit: om̃ia
facile tolerabit: neqꝫ ſolum ipſe nullo
impulſu in profundũ mergetur: quin
homines eius tolerãtia ad tranquilliſ
ſimos portus trãſiectabit.

¶ Exhortatio generalis omniuꝫ ad bñ
viuendum ¶ Ser. xxv.

EO ipſi proxime ad perditionẽ
accedimus et interitum: quia
cũ antehac florenti ꝛ iuuenili
etate fuiſſemus: nũc cõſenuim⁹. Quo
circa eradenda erit eiuſmodi a nobis
ſenectus om̃is que etſi lauacro deleri
nequeat: poterit penitẽtia obliterari.
Excutiendũ itaqꝫ quicqd in nobis re
ſederit vetuſtatis. ruge inſuꝑ oẽs et
macule ac labes abluende: nos ꝙ ita
excolendi ornandi ꝙ erimus: vt nr̃i
decoris et cultus deſiderio: vel prin
ceps ipſe et domin⁹ capiatur. licebit
preterea nobis vel ſi ad vltimã q̃ndã
ſit deformitatem peruentum: eam pul
critudinem recuperare: cuius et Da
uid meminit. Deſiderabit rex decorẽ
tuũ: audi filia ꝛ vide et obliuiſcere po
puli tui et domus patris tui et concu
piſcet rex decorem tuũ. Atq̃ obliuio:
nihil cuiꝙ parit: qḋ maneat: ornamẽ
ti: decorem equidẽ anime dixeriꝫ: ob
liuionem vero cõmiſſi ꝛ errati. Hec
ſane Dauid (eccleſiã ex gentib⁹ cõfe
ctam appellans) diſſerit: ꝛ cõmonefa
cit: ne maioꝝ ſuoꝝ ritus: qui idolis i
molaſſent recordetur. cui eccleſie cuꝫ
ex huiuſcemodi eſſet hominũ genere
cõgeſta: nõ ſolum priſtina ſacrificia i
terdicit quin: quod maius eſt (ne vel
animo ipſo admittat) prohibet. Qḋ ꝛ
alio loco ſic dicit. Ne meminerim no
minũ eorum labijs meis. Et rurſum.
Ne loquatur os meũ opera hominũ.
Dicet aliquis. Nõne virtutis eximie
loco habenda eſt hec taciturnitas? exi
mie quidem. nõ tamẽ adeo: vt eq̃ri cũ
delicti obliuione queat. nec enĩ ſolum
ꝓpheta opera hominũ haudquaꝙ fo
re explicanda inquit q̃n ne recordati
one quidem aut memoria repetenda.
Unde coniectare licet ꝙ longo velit
nos a nequitia interuallo abeſſe: cui⁹
qui haud meminerit: nec cogitatuꝫ in
ea figet. qui aũt cogitatõe vacabit eiuſ
modi ꝛ ſermone vacet: neceſſe eſt. Si
taciturnus actione carebit ꝛ ope. Vi
des quib⁹ nos vijs quibus ve inter
uallis a rebus ſupuacaneis ſeiungat?
Erit itaqꝫ nobis propheta ipſe audi
endus: et ita vt nulla reſideat apud
nos vitioꝝ aut maloꝝ memoria. non
tamen eoꝝ que ipſi deliquimus tollẽ
dum eſſe dixeriꝫ recordationẽ. Quip
pe cõmemora inquit deus prior ipſe
tua facinora: ſic hoꝝ nihil vltra memi

nerim. Quorſum hec? nulla ſit ꝑpli⁹
ꝑſſime rapacitatis recordatio. q̄n reſti
tuēda ſunt per nos fraude ſubtracta.
id enim ſonat nequitiā obliuioni mā
dare: ⁊ furaces cogitat⁹ tollendi: ⁊ ita
vt de cetero nunq̄ꝫ animo admittanͭ
Inſuꝑ et errata oblitterāda. Queret
aliquis. Quonā pacto aſſequi hāc ne
quitie obliuionē poterim⁹? nempe ex
diuinoꝝ bonoꝝ repetita memoria: ſi
deū ꝯtinuo meminerim⁹: haud quaq̄ꝫ
licebit praua: recordatione repetere.
Si eī inq̄t ī cubili fuerꝫ tui memor:
matutino eſſem de te meditat⁹ naꝫ ſi
ſemꝑ eſt de⁹ memoria cōplectendus.
tūc tn̄ id maxime agimus: cū anim⁹ et
cogitatio in ocio verſanͭ: cuꝫ eiuſmo
di recordatiōe ſe ipſum quis increpat
aut damnat: ⁊ in eadē longius cōme
moratōe perſeuerat. cure ſiquidē inte
diu: ⁊ animi perturbationes. omnē de
deo cogitatū: et intercipiūt: et propel
lunt. noctu vero cū tranq̄lla eſt mēs
et quietior: cū in portu reſidet: ⁊ placi
da verſatur in aura: facile dei poterit
reminiſci. Inquit eī que dicitis ī cor
dibus veſtris: in cubilib⁹ veſtris cō
pungimini: qua recordatione: ne inte
diu quidē vacandum eſt. Sed quoni
am hoc vel maxime tp̄e vite hui⁹ acti
ones ⁊ negotia cure ſunt potius: vel
ſaltem ſit in cubiculo dei memoria: in
matutino ſit noſtra in eo meditatio.
Ita fiet: vt ſi noctu deū precando vo
tis et precibus conciliem⁹: ſecure ade
modum ac tuto aggredi que peragen
da īterdiu fuerint poſſimus. ſic nemi
nem nobis habebim⁹ aduerſāntē. q̄n
viperā ipſaꝫ ſi obſiſtat nihili faciem⁹:
cum deū habebimus placatū. Porro
bellū in foro gerit (poſſunt quippe q̄
indies offerūtur: pro pugna et cōten
tiōe vel quauis procella haberi) ideo
q̄ꝫ et armis eſt opus: ſint aūt nobis:
pro armis his firmiorib⁹: preces. Se

cundo op⁹ eſt vento: cuncta etiā ꝓdi
ſcenda. vt diurna hec et longiora ſpa
cia ſine naufragio et vulnere trāſigā
tur. Qm̄ multi quotidie ſcopuli offe
rūtur: ad quos eliſa nauis ſepe demer
gitͭ: et eo magis matutino nobis orā
dum eſt tp̄e ac noctu. Olimpie ludos
noſtrū perſepe ſpectauere pleriq̄ꝫ: nec
ſolū ſunt ſpectantiū officio functi: q̄n
fauore et laudib⁹ certatores ſunt pro
ſecuti. et ita: vt varie ſentientium: di
uerſa etiā fuerit vel laus vel admira
tio. Nec nos fugit: precones per id
omne certaminis temp⁹: diem noctem
q̄ꝫ vniuerſam: aliud nihil eniti: nihil
curare: nihil cogitatione ⁊ ſtudio cō
tendere: niſi vt certaturi magno anīo
in agone prodeant. qui vero certato
ribus ipſis aſſiſtunt buccinatoreꝫ. nil
aliud monent: niſi vt ſileat: ne ſpiritu
forte ⁊ voce attritus: riſum prebeat
audientibus. Si igitͭ apud eos q̄ hu
manum certamen ſunt inituri: tātum
cure impenditur: longe magis nobis:
quibus omnis hec vita certamen eſt
proſpicere rebus ſedulo ꝯueniet: eas
q̄ꝫ cogitatione ⁊ diligentia preuenire.
Erunt itaq̄ꝫ nobis ⁊ noctes ducende
inſomnes: ⁊ curandū quo pacto dies
omnis ſine illuſiōe tranſigatur: cupe
rem q̄ꝫ vel ſola nobis eſſet illuſio ex
his obuentura. Uerum qui celeſte il
lud certamē proponit: patri ad dexte
ram aſſidet: attendit q̄ꝫ ſiquid vel ipſi
abſonum vel incōcinnū obtulerim⁹.
neq̄ꝫ eni factoꝝ modo q̄n et dictoꝝ fu
turus eſt iudex: eo q̄ꝫ erit inuigilādū.
Sumus nanq̄ꝫ et ipſi fautores habi
turi. ſiquidem vel nobis ſingulis aſſi
ſtunt angeli. nos vero ſtertendo noc
tes ducimus: eſſet q̄ꝫ vtinam hec dū
taxat nobis dormitādi cura: nec ſcele
rate agerent nōnulli: naꝫ reptant plu
rimi terrenis rebus addicti: q̄ſi domi
cilium in lupanar cōuertunt: cū ſcor

ta inducunt. ſic ſe habent plerice. nul
la enī eſt his recti alicu⁹ ineūdi certa
minis meditatio: q̄ multi etiā petulan
tie ꝛ ſcurrilitati incūbunt. tumultuan
tur nōnulli. alij praue agendo et no
ctes vigilāt: agunt ꝗ longe deterius:
q̄ qui ſomnolentia opprimūtur: cū do
los nectunt. vſuras preterea nōnulli
computant: alij curis frangūtur: libē
tius q̄ ſe ad alia conferunt q̄ ea q̄ oc
ceptū agonem deceant: aggrediātur.
Quocirca vos equidē hortari velim
reliquis omiſſis vnū illud ſpectemus
vt propoſitam vincentibus palmam
adipiſcamur: coronace obducti: obni
xe omnia factitemus vt bona illa q̄
nobis ſunt in premiū expoſita: conſe
qui valeamus

Epiſtola eiuſdem

Johānis Chryſoſtomi ad quēdā no
bilē Theodorū in qua reuocat ad ce
nobium

SI poſſem lr̄is lachrymas ti
bi meas ſignificare. ꝓfecto e
quidē his plenā ad te miſiſſē
ep̄lam. nec enī tātū mihi in p̄ītarū
ꝙ recepta tui p̄rimonij cura deplorā
dum eſt: q̄ ꝙ a fratrū tuorū ꝯtubernio
defeceris: dolendū. Et qḋ maxīe om
niū horrendū ꝛ tremendū eſſe exiſtio:
pactiones q̄s antehac cum xp̄o pepe
geras: pedibus plane conculcaueris.
nā ſi gregarius quiſpiā ꝛ ignobilis mi
les exercitum defugerit: defectōis mi
nus inſimulabitur. Strenu⁹ vero at
ꝗ preclarus: qui ſuū in re militari or
dinē intermiſerit: ſi vel ſemel deſeruiſ
ſe deprehendatur: magnū q̄dē ꝛ pene
vltimū ſubit ꝑiculū. Nec ei amātiſſi
me Theodore: luctātē cadē. ſꝫ in caſu
diuti⁹ ꝑmanē: graue exiſtimādū ē. mi
n⁹ꝗ moleſtū videri debꝫ belligerātē
quēpiā adactū vuln⁹ ſuſcipe: ſed ſi ac
ceptū negligat indignū ē. Quis eī ne
gotiatorꝛ ꝙ ſemel naufragiū fecerit et
merces ſimul amiſerit: nauigare deſi
ſtat q̄nimmo rurſuꝫ ſe ille mari ac ma
gno ꝯmittet pelago: priores ꝗ hoc pa
cto diuitias ſarciet? Certatores prete
rea videm⁹ p⁹ multos caſus corona
donari. Miles ſepe in fugā verſus: vi
ctor hoſtē ſupando euaſit. Plerice ē
cruciat⁹ metu xp̄m negātes ꝛ victo
ria potiti ſ: ꝛ martyrij inſignib⁹ īduti
deceſſerūt. ꝙ ſi horū q̄ſꝗ ex p̄ma ſibi ī
flicta plaga deſpaſſꝫ: nūq̄ deinceps ꝯſe
cuta p̄ma retuliſſꝫ. Quas ob res mi
Theodore etſi paulīſꝑ te a tuo ordīe
ſemouit hoſtis: cauēdū ne te agas in
baratrū precipitem. Perſta itaꝗ ma
gno ꝛ excelſo aīo: ꝛ eum vnde dedu
ctus es locum repete: ſuſceptū ꝗ hoc
tuum vulnus q̄uis diuturnum: igno

minie tibi minime futurū exiſtimes:
Ipſe nāqȝ militē nunq̄ȝ paruifaciam
quē bello redeuntē inſpexeriȝ: vlceri
bus obſignatū. Arma nāqȝ deponere
et in hoſtiū poteſtatē venire turpiſſi
mū eſt. Nemo enī tā ingenio hebes:
tam militie expers: qui ſi quēpiaȝ vi
derit fortiter bellantē: confodi mucro
ne: modo qȝ ad breue parūper ſecedē:
ignauie arguat. ſi quidem telo nō affi
gi: eorum eſt qui paꝝ ſtrēnue bellū ge
runt. atqui magno aīo in hoſtē ferun
tur: par eſt aliqn̄ transfigi. Qđ profe
cto tibi video contigiſſe: qui cū vno
impetu hoſteȝ perdere nitebare: mox
ſu ab illo reiect⁹ es. eſto tn̄ forti ⁊ con
ſtanti aīo: naȝ ſi paululū tibi aduigila
ueris: non ſolū nullū in te tuorū vul
nerū relinquet veſtigiū: ſed deo ipſo
fauente infeſtiſſimi hoſtis caput con
fractū reddes. Neqȝ illud te q̄ tibi ini
tio ſtatim obſtiterit ꝑturbet. nouit ei
ille q̄ȝ maxime preſtantē animi tui vir
tutē: teqȝ ſibi acerrimū aduerſarium
futurū iāpridē cōiectare occepit. Ve
rebat ei ne ſeſe facile ſuperares: ſi ī eo
quo primū ceperas animi feruore ꝑſti
tiſſes: cui⁹ rei gratia peruigil ille ac fe
ſtinus: tuū illud repentinū beneuiuē
di ſtudiū intercepit: cauens ne illud ī
ſe cōuerteres: quo vel eius caput cō
molires. qđ profecto accidet ſi ꝑſeue
ranter obſtiteris. Quis enī integerri
mā illā tuā ad meliora cōmutationem
nō admirat: exq̄ſitoꝝ nanqȝ ciboꝝ. ꝑ
te delicie ꝓ nihilo ducebant: veſtis or
nat⁹ ſpernebat: ōis calcabat arrogan
tia: nullū tibi circa res externas ⁊ ina
nē gloriā ſtudiū. tot⁹ in diuina illa ſa
pientia meditando verſabare: dies oīs
in legendo ꝑ te: noctes vero orando:
ꝑterebant: nulla tibi paterne dignita
tis ⁊ amplitudinis memoria offereba
tur: nulla in menteȝ diuitiaꝝ recorda
tio veniebat. ſed ſupplex ad fratrū pe
des prouolui: illos qȝ amplexari: oīm
anteponebas generis nobilitati. Hec
ſunt que improbū hoſtē illū angebāt:
hec inq̄m q̄ cū ad bellū tibi acri⁹ infe
rendū excitabāt: qui etſi te ꝑdere nite
bat nullū tn̄ ad hoc adegit tibi letale
vuln⁹. Nā etſi poſt diuturnā cibi ab
ſtinentiā: ſi poſt longam humi q̄eſcen
di conſuetudinē: ſi poſt omnē deniqȝ
tuā ad virtutē ſolertiā: te tandem ho
ſtis ille ſuperaſſet: neqȝ tum ſalūs de
ſperandū: illud tātū diceret quiſpiā ſi
demū ſuccubuiſſes: magnā feciſſe te:
cū laboꝝ plurimoꝝ: tum ſudoris: qui
bus ſepe viciſſes: iacturā. nunc vero
cū ille animi tui motus plane cognos
uiſſet: deluſum te atqȝ deceptū reddi
derit: nihil amplius videt effeciſſe: q̄ȝ
te ſibi ſolertiorē vendicaſſe inimicum
Tibi vero huiuſcemodi aliquid cōti
giſſe exiſtimari pōt. cōcedat: nuper na
uigatōnē aliquo verſus ſuſceꝑas: on⁹
vero ac mercimonias qb⁹ erat iter oc
ceptū nōdū comparaſti. nauigāti tibi
grauis aliq̄s ⁊ infeſt⁹ pyrata vel ꝑdo
offert obuiā: is cū te leonis more ſtrē
nue repugnātē ꝑdere niteret: cū leni
ter cutē ferro ꝑſcripſiſſeȝ minus qȝ of
feciſſet: vt contra ſe potius effecit. ſic
tutiorē ⁊ captu difficilioreȝ reddidit.
pari modo cōis ille inimicus cuȝ gra
uiori te vulnere afficere conaret: ſua
deſtitut⁹ ſpe: eo magis in poſterū ad
vigilādū ꝓpulit. Labilis nēpe eſt hu
mana natura: ⁊ vt ad caſuȝ facilis: ſic
facile poſt caſū aſſurgit. Siqđē vir il
le beat⁹: Dauid inq̄m in regē diuinit⁹
⁊ ꝓphetā elect⁹: ſeſe hominē natū eſſe
celare nō potuit. Capt⁹ eſt enī amore
fēie aliene: neqȝ eo vſqȝ ꝯtent⁹: ſed ob
libidinem adulterium: ob adulteriuȝ
homicidium perpetrauit: quas bi
nas plagas cum ſibi conſciuiſſet: ter
tiā haud intulit: quinimo medicū ſta
tum adiens ieiunia: lachrimas orōnes

ꝯtinuas: delictoꝝ ſuoꝝ ſepe repetitā
confeſſionē: in vulneꝝ ſibi medelam
adiunxit: hoc pacto miſericordiam a
deo conſecutꝰ: ſic priſtine ſanitati re-
ſtitutꝰ eſt. vt poſt adulteriū ⁊ homici
dium: filij idolatriā obtegeret patris
memoria. Huius ⁊ idem filius Salo
mon eodē q̄ pr̄ laqueo irretitꝰ: mulie
bri amori deditꝰ a deo paterno auito
qꝫ defecit. Minus itaqꝫ voluptatibus
abſtinere ſꝫ nature ipſiꝰ iura ꝑuerte-
re hominē qꝫ ſapientiſſimū mulierc(u)
laꝝ ſeruitute teneri: vides q̄ntum af
ferat mali? Siquidem iuſto huic ac ſa
pienti viro delicti ſui gratia dn̄atiōe
pene priuato: ob genitoris probitatē
pars regni ſui ſexta a deo permiſſa eſt
Nunc vero ſi eloquentia vti: ſi in ſe-
natu: ſi in iudiciali foro verſari mens
eſſꝫ: cuius rei gratia ſenior fortaſſe ad
optimā beneuiuēdi viā adeūdā vide-
rere: hortarer forte te: ad huiuſcemo
di labores cōferres. ſed poſtqꝫ nobis
ad celeſtia iter eſt ceptum: ⁊ nulla eſt
terrenoꝝ cura: aliud tibi ꝯmemorabo
iudiciū: et thronū horrendū admodū
ac tremendū: ante quod chriſti ſcꝫ tri
bunal et Paulus nos omnes mani
feſtari oportere aſſerit: in quo iudex
ille inſidebit qui per te eſt nuꝑ abne-
gatus. Cum igitur quid cauſe ad nr̄i
purgationē afferemꝰ? vel quid interro
ganti illi reſpondebimus? ſi ꝑmanſeri
mus in noſtra hac tāta perfidia? At
forte rerū impedimenta ⁊ pleraſqꝫ cu
ras adducemus. verū ille multo hoc
ante predixit quid prodeſt homini ſi
vniuerſum mundū lucretur aīe vero
ſue patiat̄ detrimētū? Dices fortaſſe
te ꝑ alios fuiſſe deceptū. Iſtiuſmodi
reſponſio neqꝫ Ade videtur profuiſſe
cuꝫ diceret. Mulier quā mihi tradidi-
ſti: ſeduxit me. pari mō neqꝫ Eue ad
excuſationē valuit: qꝫ a ſerpēte ſit de-
cepta. Unde amātiſſime theodore in-
telligas velim iudiciū illud neqꝫ accu
ſatoribꝰ indigere: neqꝫ teſtes ſpectare
Cūcta enī iudicāti illi nuda ⁊ aperta
ſunt: neqꝫ ſolum pro rebus geſtis. ſed
etiam pro ipſis cogitatibus noxa ſub-
eunda eſt. ille eī cogitationū ⁊ cordis
ipſiꝰ: ſcrutator eſt ⁊ iudex. Forte etiā
nō equā corporis adduces valitudinē:
te qꝫ ea ꝓpter religiōis iugū haud fer
re potuiſſe affirmabis. qđ rīſuꝫ: neq̄-
re te ſcꝫ optimū ꝑferre onꝰ ac leue ſu
ſtinere iugū: ſuꝑuacaneuꝫ eſt ⁊ inane.
nū enī cuiqꝫ grauis ⁊ onerosa videri
p̄t eoꝝ laboꝝ fruitio: ad quos xp̄s ipſe
nos et hortat̄ ⁊ cōuocat: cū inq̄t Ve
nite ad me omnes q̄ laboratis ⁊ one
rati eſtis: et ego reficiā vos? qđ enī le
uiꝰ qꝫ vite huius et negotioꝝ cura: ti
more ꝯtinuo: ac labore liberari? extra
vite huiꝰ fluctꝰ ac procellas manere:
trāquilloqꝫ in portu etatē ducere? nā
quid ex ſeculi huiꝰ rebꝰ vel dici beatū
p̄t: vel amore dignū? Dices fortaſſe.
dominari in ceteros: diuitijs affluere:
inter preclaros viros excellere ꝑbea
tū eē. Sed qđ his vl' calamitoſiꝰ vel
infeliciꝰ dici pōt ſi quidē hec cū xp̄ia-
noꝝ libertate ꝯferantur? Princeps
enī populi ſubeſt ire: vulgiqꝫ impetu
terretur ⁊ repentino inſultu: potenti
ores ſe veretur: varijs ſubditorū diſ-
trahitur curis: ita plerūqꝫ fit vt qui
ꝓdie princeps: modo ciuis appareat
Chriſtianus vero: ex domino priua
tꝰ nunqꝫ efficit̄: neqꝫ inops ex diuite:
neqꝫ ex glorioſo ingloriꝰ. ſꝫ tū fit opu
lētior cū pauꝑ eſt: tū extollit̄ cuꝫ ſeſe
ſtudet humiliorē preſtare: neqꝫ q̄cqꝫ
vita hec a ſcena ipſa aut cauea videtur
diſtare: vbi int̄dū īperatoris hic: con
ſulis ille: militis is dignitatē p̄fert ꝑ-
ſonatꝰ: veſpi ꝟo neqꝫ īpator neqꝫ cō
ſul dignoſcit̄. ita ⁊ ea futuri iudicij die
nō ex facie ſed ex rebꝰ ipſis factis ve
accipiēt ſinguli mercedē promeritā.

Epiſtola Johānis chryſoſtomi

Necꝫ ipſe inficias eo equū ⁊ laude di
gnū: cōnubiū eſſe: cum Paulꝰ dicat.
Si acceperis vxorē non peccaſti: ſi
nupſerit virgo nō peccauit. Tu autē
hanc matrimonij equitatem ſeruare
minime potes: qui eñ ſeſe celeſti ſpō
ſo ſemel addixerit: ſi hunc deſerēs ſe
velit vxori coniūgere (tāetſi centies
id matrimoniū appelles) adulter eſt.
Quinimmo adultero tanto deterior: q̄n
to preſtantior homine deꝰ. Necꝫ te q̄ſ
piam fallat: deum aſſerens haud vetu
iſſe cōnubia: qui ſe legitie nubere mi
nus impedit: adulterari tñ improbat.
Huiuſcemodi matrimonio (quod de
us auertat: vt videre videor) cupis
operā dare. q̄d matrimoniū ſi ꝓ adul
terio plerunꝗ; iudicatū eſt: quid mi
rū: quando hoc modo et ipſe negat
deus? Siquidem iuſticia: cedem non
nūꝗ; conſecuta eſt: humanitatemꝗ; at
ꝗ; clementiam potius videtur deꝰ im
probaſſe: ꝗ; impietatē aut inclemētiā
cum alterum ſponte: alterū deo ipſo ꝓ
hibente paratum ſit. Finees quippe
iuſticie tributū eſt: cū adulterū ſimul
et adulterā gladio traieciſſet. Samu
el vero vir ille dei in orationibus ac
lachrymis ꝑnoctās: nequiuit Saulē
ab illata dei ſentētia ac dānatione: cui
plane erat addictꝰ: liberare: ea ꝓpter
ꝙ preter dei voluntatē alienigenam
imperatorē ſeruaſſz: quē necari opor
tuiſſet. Quare ſi contra humanitatis
officia ⁊ clemētiā ipſam deꝰ potiꝰ: ꝗ;
in humanā cedē ⁊ ſanguinē ſentētiā
tulit: q̄m ſibi minꝰ fuiſſz obtpatuꝫ: q̄d
mirū ſi tale cōnubiū improbabit. ma
gis ꝗ; adulteriū. ſi ſeſe iri ꝑ te negle
ctum intelligat? Q. ſi e priuatorū or
dine et gregarius miles exiſteres: vt
principio dixi: nemo te tanꝗ; exercitꝰ
deſertorem incuſaret. nunc vero ſub
tanto imperatore cum ceperis milita
re: liber eē ac ſolutus minime potes:

Nam ſi femine nulla ſui corporis po
teſtas: ſed viro cōcedit: quāto magis
qui chriſto militant nullā habent ſui
corporis poteſtatē? Js igitur qui per
te nuper ⁊ deſtituturus eſt ⁊ plane de
luſus amantiſſime Theodore: futurꝰ
eſt iudex. Jn hunc itaꝗ; animū inten
de: et ad igneū amnem illū conuerte.
nam vt Daniel ait. Fluuiꝰ ignis pre
cedit faciem eius: cui qui ſemel fuerit
adiudicatus: nunꝗ; eſt ſupplicij finē
habiturus. Proinde vite huius vo
luptates: vmbre ac ſomno ſimillime
ſunt. quarum delectatio atꝗ; ſuauitas
prius extinguitur: ꝗ; ſit ad peccati fi
nem peruentum. ſupplicia vero que ꝓ
his inferuntur finem nullum habent.
Unde fit vt cum oblectamenta hec
perbreuia ſint: tormenta ꝗ; longa ac ꝑ
petua conſequātur. Quid enim hoc ī
ſeculo ſtabile? num diuitias dices: que
neꝗ; ad veſperam vſꝗ; plerunꝗ; ꝑma
nent? Num gloriā? at iuſtū illū audi
hoc pacto dicentem. Ne timueris cū
diues factus fuerit homo: cū et multi
plicata fuerit gloria domus eiꝰ. Quo
niam nō cū morietur accipiet hec om
nia neꝗ; ſimul deſcendet cū eo gloria
domus eius. nam vt ille antequā greſ
ſum ſiſtat exſilire ſolet: ita ⁊ vita hec:
prius ꝗ; quo tendit: perueniat: proſi
lit et euolat. Anima vero nihil eſſe
dignius aut excellentius: neꝗ; inſa
nos ipſos aut dementes clam habet:
vtꝗ; poeta quidam affirmat: Nihil
eſt anime dignitati comparandum.
Neꝗ; me fugit te ad hanc hoſtis col
luctationem: factum eſſe aliquanto i
firmiorem: ⁊ in media voluptatū flā
ma verſari. tamen ſi iſtiuſmodi verba
aduerſario illi importuniſſimo incla
maueris. Tuis ipſe oblectamentis
minus inſeruiā: neꝗ; libidini malorū
oīm fundamēto ſubijciar. Huiꝰcemo
di inꝗ; ſi oculos ad celū tollēs illi ob

ieceris:non mō eaꝫ ate ſaluator flam-
mā decutiet:ſꝫ cremabit qui te ī igneꝫ
impingūt.tibi vero in medio camino
ignis aſtanti:nubē:rorē:ac ſpūm flan
tē deſtinabit:eo pacto neqꝫ tuā cōſci
entiā ignis ille(ſi tute illā haud exuſ
ſeris)queat lambere.naꝫ vti arma et
bellica queqꝫ tormenta que forinſecꝰ
emittūtur.bene munitas ciuitates de
lere plerūqꝫ nequeūt:ciuiū vero atqꝫ
incolaꝝ proditione:facillime in hoſti
um poteſtate tradūtur.ſic etſi tue tibi
interne cogitationes fidē ſeruabunt:
vel ſi innumeras ad te debellādū hoſ-
tis machinas exponat:fruſtra(mihi
credas)exponet.Habes preterea di
uino quodā munere:qui dolorē tuū:
et doleant:et leuent:de qꝫ anime tue
ſalute trepidi:curā gerunt virū ſcilꝫ
dei Faletū:eiuſqꝫ omnibꝰ ī rebꝰ ger-
manū Florentinū:et diuina ſapiētia
bene imbutū Porphyriū:ac pleroſqꝫ
alios:qui tui gratia diebꝰ ſingulis ma
ximo in merore ſunt ac luctu:ꝛ ab ora
tione nūꝗ̄ conquieſcunt:eſſent qꝫ ali
quid orando iampridē cōſecuti:ſi te
paululū ab inimici manibus abdicaſ
ſes.Nunc vero ꝗ̄ abſurdū videri de
bet:ſi ceteri de tua ſalute minꝰ deſpe
rent:ſed ſummo potius inſtent deſide
rio:ſublatum membrū recuperare:tu
vero ꝙ ſemel lapſus ſis:iacere malis
ꝗ̄ erigi:quaſi vero in hoſtē clamites
percutito:occidito:ne parcas:et diui
no illo oraculo.Qui nō labit̄ nō ſe at-
tollit:aſſerenti:videris contradicere.
Nā lapſum fateri in deſperationē ve
niſſe:nil aliud ſonat ꝗ̄ qui labitur nō
poſſe attolli.Noli obſecro noli tibi
tantopere eſſe iniurius:neqꝫ tā imen
ſo dolore animū reſpergas:eo magis
cum exiſtimē nō ſolum.tibi hoc tpe:ꝗ̄
vix annū vigeſimū agis.ſed ſi multa
poſt tempora omnem etatē chriſto vi
xiſſes:eſſes qꝫ iſtiuſmodi tentatiōes

in vltima ſenectute perpeſſus:neqꝫ
tum fuiſſet de tua ſalute deſperandū.
preſertim ſi latronē illum mente repe
tes:in ipſa cruce pro iuſto habitū.itē
ꝙ et eos qui ad decimā horā operatū
veniſſent totius diei emeritū es retu
liſſe.vt aūt ij in poſtremo vite ſue ter
mino minus deſperandi:ſic tibi haud
tutum ea ſpe foueri ac dicere.Fruar
interea vite huius voluptatibꝰ:pro-
inde ſi parūper elaborauero pariā mi
hi et reliqui tpis mercedem.Memini
equidē cū te ab huius ſeculi delitijs ꝛ
oblectamentis dehortarer:te illud re
ſpondiſſe:bene admones.nam quid ſi
breui nature concedaꝫ:qua me illi frō
te offeram qui ita edicit:non tardes
conuerti ad dominum neqꝫ de die in
diem differas?hec tua priſtina repetē
da tibi cogitatio eſt:et a fure illo mag-
nopere cauendum.nam ea lege nos
ad deceſſum euocat deus:vt cuꝫ tem
pus illud immineat plane ſit incogni
tum.Proinde animaduerte vite hu
ius curas et ſolicitudines:qui princi
pum terror:que ciuium inuidioſe fac-
tiones:quibus pleruꝗ̄ in extrema
pericula trahimur.labores:calamita-
tes ac ſeruiles adulationes cogita:ꝗ̄
cum ſeruorum ſint:liberos minime
decent.ꝙ cum his rebus laborum no
ſtrorum fructus omnis terminetur:
quid eſſe poteſt vel indignius vel mo
leſtius?Accedit etiam pleroſqꝫ:qui-
bus maxime rebus inſudarunt frui
non poſſe:ſed a teneris annis etatem
omnem ſummis laboribus ac pericu
lis conterentes:cum aliquid inde ſpe
rant mercedis:nihil ſecum vita func-
ti deferant.Enimuero ſi imperato-
rem cuius imperium in terris ſit:ple
riſqꝫ rebus ſummo cum periculo:pre
clare:domi ac bello geſtis:vix vel in
maximo ac regio apparatu conſpica-
ri quiuis poſſit:Quonam pacto

celeſtem illum ei licebit intueri: qui
ſub altero lōge alieno: ⁊ vixerit ⁊ mi
litauerit. Adde ſi velis ⁊ rei familia
ris: vxoris: liberoꝝ: ac domeſticoꝝ: cu
rā. Inopem in vxorē ducere moleſtū
eſt: nec minus graue opulentā: alterū
em̄ in re: alteꝝ vero q̄ ad femine dn̄a
tū ⁊ arrogātē libertatē officit. Libe
ros ſibi nō parere: pergraue eſt. poſt
partos vero iniocūdū. illud eniꝫ nos
fruſtra vxorē. duxiſſe arguit: hoc ſub
ire ſeruitutē facit. egrotat puer: timor
inde haud mediocris. obijt mortē: luc
ctus īmenſus exorit̄. hoc mō quācūq̄
in etate pro his anxietates ⁊ labores
q̄plurimos adimus. Quid preterea
dicendū de ſeruoꝝ improbitate? ſꝫ de
his ſatis. Hec itaq̄ vita amantiſſime
Theodore: cogit vni⁹ anime hominē
diuerſum agi in partes plures: inſer
uire multis: multis viuere: ſibi autem
ipſi nunq̄. hoꝝ nihil apud nos viget:
iſtiuſmodi cui rei te eē teſtimonio ve
lim. nā eo tpe etſi pbreui quo te ab hiſ
ce luctib⁹ liberare nitebare: noſti q̄ntū
tibi ea res ſuauitatis: q̄ntū leticie affe
rebat. Quare nemo liber aut expedi
tus eē pt: niſi qui cōnubio ſolut⁹ eſt.
chriſto vero queq̄ ſupanti tormenta
ac penas obſequēdo qui vitā duxerit:
niſi ipſe ſibi fuerit iniuri⁹: poterit ob
eſſe nemo. Si quidē ledi nō poteſt. q̄
neq̄ pecuniaꝝ iactura mordet̄: conſi
derās nos in hunc mundū naſcendo:
neq̄ detuliſſe quicq̄: neq̄ moriendo
relaturos: qui honoris aut glorie cu
piditate nō trahit̄: cū intelligat ꝯuer
ſationē nr̄aꝫ futurā ī celo: neq̄ vltro
iniuriā inferentes vlciſcit̄: vel ex illa
ta contumelia mouet̄ aut afficit̄ mero
re. exiſtimans vnā dūtaxat ac ſolā eē
chriſtiani hominis calamitatē: deū of
fendiſſe. reliq̄ (bonoꝝ ſcꝫ fortune imi
nutionē: aut dānū: patrie exilium: ſeu
periculū q̄dcunq̄ vltimuꝫ) grauiora

aut moleſta nullo pacto arbitrat̄: ⁊ q̄
ſolent homines horreſcere: adit intre
pidus: et vita ipſa iocundius ducit.
Nā veluti quiſpiā editiorēꝫ conſcen
dens ſcopulum: maria ac nauigantes
lōge lateq̄ proſpectet: ibiq̄ nōnullos
vndis circūfundi: hos latentib⁹ ſaxis
allidi: illos tranſuerſos agi: pleroſq̄
opprimi ventoꝝ violentia: ⁊ ad ima p̄
cipites ferri: alios tabula aut re q̄uis
alia e naufragio oblata: deuehi: alios
ꝓ gubernaculo vti manib⁹: alios ſu
pra pelagus dilabi mortuos: variā q̄
iſtiuſmodi ac multiformem calamita
tem licet proſpectanti ſibi conſpicari:
Pari modo et is q̄ chriſto militat: ſe
ſe ex omni perturbatione ac fluctib⁹
educens: aſſidet tuto et altiori loco ꝓ
ſpectans. Quid enim tutius aut ſubli
mius q̄ vnicam habere curam: eam
ſcilicet quo pacto poſſim⁹ chriſto do
mino morem gerere? Spectaſti itaq̄
amantiſſime Theodore naufragia q̄
per hec maria nauigantibus fieri ſo
lent. Quapropter obſecro: fuge pela
gus: fuge vndas: ad locum eminentē
diuertere: vnde capi aut teneri neque
as. Porro futuram corporum reſur
rectionem et tenes et credis: futuruꝫ
q̄ iudicium: quod nos cum hac exceſ
ſerimus vita: preſtolatur: et vt aſſerit
Paulus: oportet nos om̄es ante tri
bunal chriſti preſto eſſe: qui neq̄ fru
ſtra nobis gehennaꝫ comminatur ne
q̄ incaſſum pollicetur beatitudinem:
Umbre etenim res humane omnes
vite huius comparande ſunt vmbra
q̄ inferiores haberi debent. ſunt nan
q̄ cum laboribus plurimis: tum peri
culis: tuꝫ quauis infima ſeruitute ple
ne. Noli igitur et huius ſeculi et ſem
piterni illius iacturam pati: quando
quidem vtrunq̄ aſſequi ſi velis lice
at. nā et Paul⁹ q̄ pacto xp̄o viuētes
ſibi vel hec p̄ntia ꝯparabūt ita edocꝫ.

Nihil habentes ⁊ omnia poſſidētes.
Unde perſpicere potes hominem di
uina meditantem:lōge his preſtare:
qui matrimonio copulātur.nobis ve
ro cū ad eam patriam peruētum eſt:
nullus relinquitur ad penitēdū loc⁹:
ſiquidem certāti nemini:abſoluto ſta
dio:dimiſſo ꝗ̄ theatro: rurſus collu⸗
ctans.aut certādi poteſtas concedit:
iſtiuſmodi ſi tacitus plerūq; verſaue
ris meditādo:mucronē illū peracutū
et hoſtilem:id eſt deſperationē ipſaꝫ
franges mediuꝫ:quo ſolet hoſtis ille
acerrimus ꝗ̄ multos tum enecare ac
perdere:cum ſautijs omnē ſpem ade
merit.Qd armorū genus perdurum
eſt:quippe cū aduerſarius ille:hoc vel
maxime laqueo conſueuerit homines
irretire:quē ſi deo bene volente:vo⸗
luerimus diffringere:ſtatim licebit.
Ceterū noui me epiſtole modū fuiſſe
trāſgreſſum:quā ob rem dabis veniā
qm̄ quidem id egerim vel inuitus.nā
partī merore ⁊ luctu in quo ſum:pau
lo pluſculū ſum ꝗ̄ decuiſſꝫ euect⁹:par
tim amore quo hanc ad te epiſtolā ꝑ⸗
ſcribē(tametſi multis dehortātibus)
compellor illud inclamantibus.Deſi⸗
ne tandem hunc fruſtra ſcribēdi labo
rem ſuſcipere:noliq; inter lapides ſe⸗
men iactare.Hec etſi pleriq; nihil di⸗
ctitarent:audiui nemini.Quinimmo
reſpondebaꝫ deo fauente has litteras
aliquid eſſe conſecturas.ꝙ ſi alit(qd
minus opto)eueniret:id ſaltē nobis
haud deerit lucri: ꝙ ī futuro iudicio
hac culpa carebim⁹:neq; nauigantib⁹
illis inferiores iudicabimur qui cum
nauigationis ſocios ventis ac flucti
bus agitatos:ſoluta naui tabula deue
hi conſpexerunt:vela dimittūt:anco
ram iaciunt ſcafaꝫ cōſcendūt:conniuē
tes:homines omni ſpe vacuos:ꝑ cala
mitatem tm̄ ⁊ naufragium cognitos:
ſeruare.ꝙ ſi naufragis illis renitenti
bus:hoc ceptum officium pro volun
tate et ſtudio haud exequuntur:ꝓfe
cto omni culpa carebunt.Hec ſunt
amantiſſime theodore quibus te per
nos cōmonefactum eſſe volum⁹:ſpe
ramus tamen deo volente te tibi mi⸗
nime defuturuꝫ:ſed iterato:me inter⸗
ſanctum ac venerandū gregē illū in⸗
tuebere.nec minus te eorum integer⸗
rimoꝝ patrum cuꝫ meritus tum pre
cibus cognoſcemus egregie ꝓfeciſſe.
itaq; amantiſſime Theodore:ſi qua
tibi noſtri ratio eſt et tui memineris
velim:⁊ nobis duces reſcribendum.
qd ſi egeris:ſummo nos gaudio ⁊ le
titia affeceris

Explicit Epiſtola Chryſoſtomi.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF

oſſidētes.
ominem di
preſtare:
.nobis ve
ctum eſt:
tēdū loc⁹:
ſoluto ſta
ſus collu-
concedit:
ꝗ verſaue
peracutū
onē ipſaꝫ
hoſtis ille
necare ac
ſpem ade
perdurum
lle:hoc vel
t homines
olente:vo-
n licebit.
odū fuiſſe
bis veniā
nuitus.nā
o ſum:pau
euect⁹:par
epiſtolā p-
ortātibus)
bus. Deſi-
ribēdi labo
lapides ſe-
iꝗ nihil di-
Quinimmo
as litteras
ſi alit(qd
altē nobis
uro iudicio
nauigantib⁹
ur qui cum
is ac flucti
tabula deue
mittūt :anco
dūt:conmitē
cuos:p cala
n cognitos:
is renitenti

bus:hoc ceptum officium pro volun
tate et ſtudio haud exequuntur :pfe
cto omni culpa carebunt. Hec ſunt
amantiſſime theodore quibus te per
nos cōmonefactum eſſe volum⁹:ſpe
ramus tamen deo volente te tibi mi-
nime defuturuꝫ:ſed iterato:me inter-
ſanctum ac venerandū gregē illū in-
tuebere.nec minus te eorum integer-
rimoꝝ patrum cuꝫ meritus tum pre
cibus cognoſcemus egregie pfeciſſe.
itaqꝫ amantiſſime Theodore: ſi qua
tibi noſtri ratio eſt et tui memineris
velim:⁊ nobis duces reſcribendum.
qd ſi egeris:ſummo nos gaudio ⁊ le
titia affeceris

Explicit Epiſtola Chryſoſtomi.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

. . . ſtas et poteſtas et imperium ſit trinitati
. . . nitate unitati in trinitate. Iuphem ſcl'or tye
Trinitati lux pheme' unitati ſit decus
. . . tum. Iuphem. Gloria patri. Iuphem Glor tye

P. Eccl 69